উপেক্ষিত যৌৱন মোৰ

[ফৰাচী লিখিকা Catherine Arleyৰ বিখ্যাত উপন্যাস
Woman of Strawৰ অসমীয়া অনুবাদ]

অনুবাদক

শ্রীপ্রসন্নকুমাৰ শ

প্ৰকাশ কৰিছে :
মীৰা শৰ্মা
বৰপেটা।

দাম—চাৰি টকা

মুদ্ৰাকৰ :
শ্ৰীমাণিকলাল ভট্টাচাৰ্য্য
গৌৰী প্ৰেছ
২।১, বিধান সৰণী,
কলিকতা-৬

ইয়াত পাব

যৌৱনৰ বিয়লি বেলাত একনী আটকধুনীয়া গাভৰু।……

মহাযুদ্ধই বেচেৰীৰ ধন-জন, আত্মীয়স্বজন সকলোকে গ্ৰাস কৰিলে। যৌৱনৰ মধু উপভোগ কৰাৰ পৰা তাই হ'ল বঞ্চিতা। ইতিমধ্যে প্ৰকাশ পালে বাতৰি কাকতৰ জাননী—

"প্ৰতিপত্তি থকা আৰু সম্পত্তিশালী ভদ্ৰলোক এজনক মনোমিলা এজনী পাত্ৰী লাগে।……বিলাসী জীৱন যাপনত ইচ্ছুক আৰু দূৰ ভ্ৰমণত আনন্দ পোৱা পাত্ৰীৰ দৰ্কাৰ।"……

'বিৰাট ঐশ্বৰ্য্যশালীয়েই যদি হয়, তেন্তেহলে বাতৰি কাগজত জাননী দিবলগীয়া হৈছেই বা কেনেই?'—মেইনাবে ভাবিলে।

তথাপি মেইনাৰ এই বিয়াৰ প্ৰাৰ্থী হ'ল। কিন্তু বেচেৰী সোমাই পৰিল সেই প্ৰতিপত্তিশালী লোকজনৰ প্ৰাইভেট চেক্ৰেটৰীৰ জালত।……

তাৰ পিচত আৰম্ভ হল বিষাদ, কৰুণা আৰু ৰহস্যৰ কাহিনী। প্ৰাইভেট চেক্ৰেটৰীৰ লোভৰ অন্তৰালত সংঘটিত হ'ল এক বিৰাট হত্যাকাণ্ড। তাৰ পিচত ডিটেক্টিভ বিভাগৰ চোকা তদন্ত আৰু মেইনাৰৰ মনৰ অন্তৰ্দ্বন্দ্ব।

এই সকলোবোৰৰ মাজত পাব মৰমী একনী গাভৰুৰ সান্নিধ্যত পৰি বৃদ্ধ একজনৰ কঠুৱা মনটো কেনেকৈ আহিব পাৰে কোমলতাৰ পৰশ!

জীৱন-যুদ্ধত আউলী-বাউলী হৈ কোমলতাৰ প্ৰতীক সেই গাভৰু-জনীয়েই এদিন ভাবিবলৈ বাধ্য হৈছিল—'জীৱন আৰু মৰণ একেই বস্তু। গতিকে মৰণলৈ ভয় কিহৰ? সেইবাবেই আৰু পলম কৰাৰ কোনো কাৰণেই থাকিব নোৱাৰে।"

শেষত কিন্তু জীৱনৰ অৱসাদ আঁতৰিল। সত্যৰ জয় হ'ল। মেইনাৰৰ উপেক্ষিত যৌৱনক সম্মান দেখুৱাবলৈ আৱিৰ্ভাৱ হ'ল জুলিয়াচৰ।

সীমান্তৰ যুদ্ধত জুলিয়াচৰ মৃত্যু হ'ল বুলিহে ওলাইছিল! কিন্তু খবৰটো সঠিক নাছিল।

গুৱৰী মেইনাৰ—বৃদ্ধ বিচমণ্ড, বিত্তলোভী এণ্টন কফ´, ডিটেক্টিভ বিভাগৰ ইন্সপেক্টৰ কেন আৰু দেশৰ বাবে যুঁজ দিয়া সৈনিক জুলিয়াচ—

এই আটাইবোৰক কেন্দ্ৰ কৰি প্ৰকাশ পাইছে মানুহৰ অন্তৰৰ প্ৰেম আৰু ভালপোৱাৰ কাহিনী।......

* * * *

* * * *

অনুবাদকৰ কথা

বিখ্যাত ফৰাচী লিখিকা Catherine Arleyৰ ৰচিত উপন্যাস Woman of Strawৰ সংক্ষিপ্ত সংস্কৰণ ৰিডাৰ্চ ডাইজেষ্ট এচছিয়েছনে উলিয়ায়। তাৰপৰা বৰ্ত্তমান কিতাপখন অনুবাদ কৰা হৈছে।

Woman of Strawৰ শ্ৰুতিমধুৰ প্ৰতিশব্দ এটা বিচাৰি উলিয়াব নোৱাৰি লিখিকাৰ মূলভাৱৰ লগত খাপখোৱাকৈ "উপেক্ষিত যৌৱন মোৰ" নামাকৰণ কৰা হ'ল।

মূল কিতাপৰ প্ৰকাশিকা Madam Helena Strassova আৰু ৰিডাৰ্চ ডাইজেষ্ট এচছিয়েছনৰ তৰফৰ পৰা এই কিতাপখনৰ অনুবাদ কৰিবলৈ অনুমতি দিয়াবাবে উভয়ৰে ওচৰত মই কৃতজ্ঞ।

মিকু-মনিৰ ঘৰুৱা শিক্ষক শ্ৰীযুত মৃণালকান্তি পূজাৰীয়ে কিতাপৰ পাণ্ডুলিপিখন যুগুত কৰি দিয়াত আৰু ছপাৰৰ সময়ত কলিকতাৰ শ্ৰীযুত সুবোধকুমাৰ পালধি আৰু হাউলিৰ শ্ৰীযুত যাদৱচন্দ্ৰ দাস মহোদয়ে সকলো ৰকমৰ সহায় কৰি দিয়া বাবে তেখেতসকললৈ মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জনালো।

বৰপেটা
১৫।৩।৭০

শ্ৰীপ্ৰসন্নকুমাৰ শৰ্মা

উপেক্ষিত যৌৱন মোৰ

[এক]

হামবাৰ্গ চহৰৰ এটি ঘৰ। বাতিপুৱাই শোৱা কোঠালীৰ দুৱাৰখন মেলিয়েই মেইনাৰে ভাবিলে যে সেই দিনা শুক্ৰবাৰ। বাহিৰত থৈ যোৱা গাখীৰৰ বটলটোতে আউজাই থোৱা সাপ্তাহিক কাগজখন দেখিয়েই তেওঁৰ বাৰটোলৈ মনত পৰিল। আজিৰ এই শুক্ৰবাৰটোক মেইনাৰে জীৱনত পাহ'ৰব নোৱাৰিব। তেওঁৰ গতানুগতিক আৰু একে বিধিয়া লানি নিছিগা দিন বোৰলৈ আজিৰ এই মূহুৰ্ত্তটোৱেই আনি দিছিল এটা বিৰাট পৰিৱৰ্ত্তন। কাগজখন তেওঁ হাতেৰে তুলি লৈ দুৱাৰখন আকৌ বন্ধ কৰি দিলে আৰু বেগা বেগিকৈ গৈ বাৰুনি ঘৰত সোমাল।

ইতিমধ্যে তেওঁ ৰেডিঅ'টো দিলে। এটা কণ্ঠৈলে কেইটুকুৰা পাণ কাটি ট'ষ্টাৰত ভৰাই দি অলপ গাখীৰ দি সিজিবলৈ দিলে।

তাৰ পিছত তেওঁ বাতৰি কাকতখন হাতত ললে। নানাবিধ বাতৰিৰ শিৰোনামা কিম্বা বিবিধ ছবি আদিলৈ চকু দিদি পোনেই

তেওঁ কাকতখনৰ ছয় নম্বৰ পৃষ্ঠাত চকু ফুৰালে। সেই পৃষ্ঠাত দিয়া হৈছিল বিয়াৰ জাননী—দৰা কইনা বিচৰা মানুহে দিয়া নানাৰকমৰ জাননী। পৃষ্ঠাটোৰ দুটা ভাগ—বাওঁফালৰটো অবিবাহিত ছোৱালীয়ে দৰা বিচাৰি দিয়াৰ বাবে আৰু সোঁফালৰটো আছিল দৰাই কইনা বিচাৰি দিয়াৰ কাৰণে।

সোঁফালৰ ভাগটোলৈহে তেওঁ প্ৰথমেই চকু দিলে। অকল আজিয়েই নহয়, প্ৰত্যেক সপ্তাহেই অতি আগ্ৰহেৰে তেওঁ এই ছয় পৃষ্ঠাৰ সোঁফালৰ ভাগটোৰ জাননী পঢ়ি আহিছে। অন্তৰৰ নিভৃততম কোণত তেওঁৰ সদায় এটা আশা আছিল যে এদিন নহয় এদিন তেওঁৰ মনৰ কামনা পূৰ্ণ হব। ৰোমাঞ্চ, ভাৱ-প্ৰৱণতা আদি তেওঁৰ কাৰণে অৰ্থহীন হৈ উঠিছিল। আগৰ স্ত্ৰীৰ ফালৰ সন্তান আদি থকা ডাং-ৰবলা নতুবা লাজকুৰীয়া ডেকা লৰা এটাৰ লগত বিয়া হবলৈ তেওঁ কোনো দিনেই ইচ্ছা কৰা নাছিল। আনকি অৱস্থা সম্পন্ন ব্যৱসায়ী এজনকো জীৱনৰ লগৰী হিচাবে লবলৈ তেওঁ আগ্ৰহান্বিত নাছিল। বৰ্ত্তমানৰ জীৱনটো লৈয়েই তেওঁ ব্যস্ত হৈ থাকিব লগীয়া হৈছিল। প্ৰকাশক কোম্পানী এটাৰ অধীনত অনুবাদিকাৰ কাম কৰি থকা গতানুগতিক জীৱনটোৰ বাহিৰে তেওঁৰ আন কথা ভাবিবলৈ হয়তো অৱসৰো নাছিল। তথাপিও অন্তৰৰ গুপুত কোনত যেন তেওঁৰ সদায় এটা প্ৰশ্নই আমনি দি আছিল। "জীৱনটো উত্তেজনাপূৰ্ণ হোৱা উচিত। মোৰ বৰ্ত্তমান ছন্দহীন জীৱনটোৰ কোনো মূল্য নাই। সোন কালেই মই মোৰ জীৱনৰ বং ঘূৰাই আনিব লাগিব।"

এটা আখৰো বাদ নিদিয়াকৈ অতি মনোযোগেৰে তেওঁ জাননীৰ কথাবোৰ পঢ়ি যাবলৈ ধৰিলে। সংক্ষেপ আখৰেৰে মাত্ৰ তিনি চাৰিটা শাৰীত জাননীবোৰ লিখা হৈছিল। সদায় জাননী পঢ়ি পঢ়ি তাত লিখা সংক্ষেপ আখৰ বোৰৰ অৰ্থ তেওঁ নিৰ্ভুল ভাবে বুজিব পৰা হৈ গৈছিল। মাখন লগোৱা কটি এটুকুৰা হাতত লৈ তেওঁ জাননী বোৰ পঢ়ি যাবলৈ ধৰিলে। হঠাতে তেওঁৰ হৃদয়ৰ স্পন্দন

যেন বন্ধ হৈ গ'ল। আজীৱন অতি আগ্ৰহেৰে বিচাৰি থকা জাননী খনযে আজি তেওঁৰ চকুৰ আগত! অতি সাৱধানে তেওঁ জাননীখন পঢ়ি গ'ল। তাত এই দৰে লিখা আছিল—"প্ৰতিপত্তি থকা আৰু সম্পত্তিশালী ভদ্ৰলোক এজনক মনেমিলা এজনী পাত্ৰী লাগে। হামবাৰ্গ চহৰৰ ছোৱালী হলে ভাল হয়। পৰিয়ালৰ প্ৰতি আসক্তি নথকা কিম্বা একেবাৰে অকলশৰীয়া ছোৱালী হব লাগিব। বিলাসী জীৱন যাপনত ইচ্ছুক আৰু দূৰ ভ্ৰমনত আনন্দ পোৱা পাত্ৰীৰ দৰ্কাৰ।"

তেওঁৰ মগজুত নানান চিন্তাৰ খেলি মেলি লাগি গ'ল। "সম্পত্তি শালীলোক," তেওঁ ভাবি গ'ল—"যদি সম্পত্তিশালীয়েই হয়, তেনেহলে বাতৰি কাগজত জাননী দি পাত্ৰী বিচাৰিব লগীয়া হৈছে কেলেই?"

"হামবাৰ্গৰ ছোৱালী হলে ভাল হয়........অকল শৰীয়া কিম্বা পাৰিবাৰিক আহকাল নথকা হলেই ভাল........"এই বোৰ লিখাৰ অৰ্থ কি বাৰু?" সেইনাৰে জাননীখনৰ কথাবোৰ জুটিয়াই ভাবি বাবলৈ ধৰিলে। "হয়তো জাননী দিওঁতাই তেওঁৰ দৰেই অকল শৰীয়া সঙ্গী বিচাৰিছে। পাৰিবাৰিক সম্বন্ধৰ কথা উল্লেখ কৰাৰ অৰ্থ এইয়েই হব পাৰে যে তেওঁ হয়তো সম্বন্ধৰ অজুহাত দেখুৱাই আপোন বুলি চিনাকি দিবলৈ অহা আন মানুহ বোৰক দেখিব নোৱাৰে।" এইবোৰ কথা তেওঁৰ মনত খেলাবলৈ ধৰিলে।

"সম্পত্তিশালী ভদ্ৰলোক এজনক মনে মিলা পাত্ৰী লাগে" এই শব্দ কেইটা তেওঁৰ চকুত বাৰে বাৰে পৰিবলৈ ধৰিলে। তেওঁ ভাবিলে যে জাননী দিওঁতাই হয়তো নিজৰ জনাশুনা লোকৰ ভিতৰৰ ছোৱালী আৰু মাইকী মানুহবোৰ দেখি অতীষ্ঠ হৈ উঠিছে। হয়তো এনেকুৱাও হব পাৰে যে জাননী দিওঁতাজন আপচু বা বৃদ্ধ। তথাপি তেওঁ ভাবিলে যে ঐশ্বৰ্য্য সম্পত্তিৰ কথা যেতিয়া উঠিছেই, শাৰিৰীক বিষয়ৰ প্ৰশ্ন এতিয়া বৰ দৰ্কাৰী নহয়। ধন সম্পত্তি থাকিলে সকলো ভাল পৰিব।

তেওঁ লগে লগেই নিজৰ সিদ্ধান্তত উপনীত হ'ল। জীৱনৰ

গতিশীল কৰিবলৈ হলে এইটোৱেই সুৱৰ্ণ সুযোগ। এখন্তেকো নষ্ট কৰিব নোৱাৰি। তাৰ পিচত কপালত যি আছে ঘটি থাকিব।...... কপালৰ লিখনিৰ ওচৰত যেইনাৱে আত্মসমৰ্পন কৰিলে আৰু এই জাননীৰ উত্তৰত নিজেই প্ৰাৰ্থী হৈ আন প্ৰতিদ্বন্দীক পৰাস্ত কৰিম বুলি দৃঢ় প্ৰতীজ্ঞ হ'ল।

অতীত জীৱনলৈ যেইনাৱে মনত পেলালে। তেওঁৰ জীৱন আজিলৈকে অকল শৰীয়া অৱস্থাতেই গ'ল। দাৰিদ্ৰ্যই তেওঁক অতি কষ্ট দিলে। মহাযুদ্ধৰ সময়ত জাৰ্মানবাসীক দেখা দিয়া দুৰ্দশাই তেওঁৰ জীৱন চূৰ্ণ-বিচূৰ্ণ কৰিলে। কিন্তু আজি তেওঁ দৰিদ্ৰ আৰু পৰাজয়ৰ বিপক্ষে সংগ্ৰাম কৰিব। এই সংগ্ৰামত জয়ী হৈ কিঞ্চিত পৰিমাণে হলেও সুখী জীৱন এটাৰ সন্ধান আজি যেইনাৱে লবই। ছন্দহীন জীৱনত বংসানি সোণোৱালী ৰূপ দিয়া শক্তি তেওঁ যেন আজি ঘূৰাই পাইছে। তেওঁ কপালৰ লিখনিত বিশ্বাস কৰে আৰু সুখৰ সন্ধানত তেওঁ নিৰ্ভীক যোদ্ধা হিচাবে থিয় দিবলৈ আজি দৃঢ়প্ৰতীজ্ঞ।

কাগজখন থৈ তেওঁ চিঠি এখনৰ খচৰা এটা লিখি পেলালে। জাননীৰ প্ৰাৰ্থী হৈ লিখা চিঠিত মিছা কথাৰ অৱতাৰনা কৰি লাভ নহব। জাননী দিওঁতাই নিশ্চয় বুজিবই যে উত্তৰ দাঁতাসকলৰ আটাই য়েই দুখীয়া। এই কথা মনত ৰাখি অতি ধুনীয়া আখৰেৰে তেওঁ বিখন চিঠি লিখিলে সি এনেকুৱা :—

"মহাশয় :—

হামবাৰ্গৰ বোমাবৰ্ষণৰ সময়ত আত্মীয়স্বজন, বন্ধু-বান্ধৱ আৰু টকা পইচা সকলো হেকৱাই আজি দুখ লগা অতীতক সুঁৱৰি মই জীৱন যাপন কৰিব খোজা নাই, আৰু সেই কাৰণেই নতুন জীৱনৰ পাতনি মেলিবলৈ মই আজি ইচ্ছুক। ভৱিষ্যতৰ ৰঙীন কল্পনাৰ অলীক সপোন মই বহুত ৰচিলো; আৰু সেই যোৱত লাগি থাকিবলৈ মোৰ এতিয়া ধৈৰ্য্য নাই। সাপ্তাহিক কাকতৰ বিয়াৰ বিষয়ৰ পৃষ্ঠাত আপুনি

দিয়া জাননী দেখি মই নিশ্চিত যে আপোনাৰ আৰু মোৰ মিলন নিশ্চয় মধুৰেই হব।

মোৰ বৰ্ত্তমান বয়স চৌত্রিশ বছৰ। ধুনীয়া চুলি আৰু উচ্চভাবে মোৰ চকুত লগা চেহেৰা আপোনাৰ বাছনিত উঠিব বুলি মোৰ দৃঢ় বিশ্বাস। আত্মীয় স্বজন বুলিবলৈও মোৰ কোনো নাই। আগৰ স্বামী কিম্বা সন্তান সন্ততি থকা ছোৱালীও মই নহওঁ। অলীক কল্পনা কৰি আকাশ কুসুম ৰচা ধৰণৰ ছোৱালীও মই নহওঁ।

আপোনাৰ জাননীত আকৃষ্ট হোৱাৰ প্ৰথম কাৰণ হ'ল আপোনাৰ ধন ঐশ্বৰ্য্য; আৰু দ্বিতীয়তে আপুনি উল্লেখ কৰা বিলাসী জীৱনৰ আভাষ।

আপুনি সম্পত্তিশালী হোৱা সত্বেও বাতৰি কাকতত জাননী দি পাত্ৰী বিচৰাৰ নিশ্চয় কিবা কাৰণ আছে। সি যিয়েই নহওক, সেই বিষয়ে সময়ত সকলো খিকথাক কৰি পেলাব পাৰিম বুলি মই আশা কৰিছো; আৰু সেই কাৰণেই মই ভাবো যে এই বিষয়ে আমি দুয়ো স্পষ্ট ভাবে সকলো কৈ পেলোৱাই ভাল। গতিকে সকলো কথা মই খুলি লিখিলো।

জাননীত দিয়া আপোনাৰ কথা যদি সঁচাকৈয়ে আন্তৰিকভাবে সৈতেই আপুনি লিখিছে, তেনেহলে মই আপোনাক ন-দি কব পাৰো যে এই বিষয়ে হব লগীয়া সকলো বন্দোবস্তুতেই মই ৰাজি আছো।"

ইতি :— আপোনাৰ বিশ্বাসী

"মেইনাৰ"

অভি যত্নসহকাৰে চিঠিখন লিখি উঠি তেওঁ লেফাফা এটা আনিলে আৰু চিঠিখন ভাজ কৰি তাত ভৰালে। ওপৰত সুন্দৰ আখৰেৰে ঠিকনাটো লিখি লেফাফাখন হাতেৰে উঠাই লৈ ঘূৰাই পকাই চালে। সেই চিঠিৰ উত্তৰত তেওঁৰ জীৱনৰ গতি কেনেকৈ সলনি হৈ যাব পাৰে সেই কথা ভাবি মেইনাৰে নিজেই এবাৰ হাঁহিলে।

উত্তৰৰ কাৰণে মেইনাৰে পূৰা দুমাহ অপেক্ষা কৰিব লগীয়া হ'ল।

সুদীৰ্ঘ তিনিকুৰি দিন বাট চাবলগীয়া হৈছিল যদিও তেওঁ ধৈৰ্য্য সহকাৰেই দিনবোৰ অতিবাহিত কৰিছিল। তেওঁ ভাবিছিল যে জাননী দিওঁতাই নিশ্চয় অজস্ৰ চিঠি পাইছে আৰু সেইবোৰ পৰিপাটি লগাই থিক থাক কৰি উত্তৰ দিওঁতে তেওঁৰ যথেষ্ট সময় লাগিব।

মেইনাৰে অনাহকত সময় খৰচ নকৰিলে। ইতিমধ্যে বেচ দামী কাপোৰ এজোৰ কিনি লৈ তেওঁ সম্ভাব্য ইন্টাৰ্‌ভিউৰ কাৰণে সাজু হ'ল। সেই কাপোৰ কিনাত বেচেৰীৰ সঞ্চিত ধনৰ ভালেখিনিয়েই খৰচ হ'ল। যদি সকলো থিকে থিকেই হৈ যায় তেনেহলে ইন্টাৰ্‌ভিউৰ দিনা তেওঁ অতি চকুত লগাকৈ যাব লাগিব। স্বাস্থ্য যাতে ভালে থাকে সেই বিষয়ে তেওঁ যথেষ্ট যত্নপৰ হ'ল। বেচিকৈ শকতকৈ নগৈ যাতে ল-নি হৈ থাকিব পাৰে সেই কাৰণে আলু আৰু চৰ্ব্বী জাতীয় বস্তু খাবলৈকে এৰি দিলে আৰু নিয়মীয়াকৈ সৌন্দৰ্য্য সাধনাত মন দিলে। পুৱা গধূলি দুয়োবেলা ডাক পিয়নলৈ অপেক্ষা কৰি তেওঁ চিঠিখনৰ আগমনৰ বাবে সাজু হৈ বৈ থাকিল।

দিন গৈ থকাৰ লগে লগে অৱশ্যে মেইনাৰৰ মনত হতাশাৰ ভাবেও দেখা দিবলৈ ধৰিলে। শেষত এদিন ৰাতিপুৱা সেই হতাশাৰ অন্ত পৰিল। কে'ন্‌চ চহৰৰ ডাক ঘৰৰ মোহৰ থকা চিঠিখন তেওঁৰ হাতত পৰিলহি। চিঠিখন হাতত লৈ তেওঁৰ যেন উশাহ বন্ধ হৈ গ'ল। খুলি চাই তাৰ ভিতৰত কি দেখে সেই কথা ভাবি লেফাফাটো খুলিবলৈ তেওঁৰ ভয় লাগিল। হাতত লৈ চিঠিখন দুই তিনিবাৰ ঘূৰাই-মেলি যথেষ্ট সাহস গোটাইহে অৱশেষত চিঠিখন খুলিলে। তাত এইদৰে লিখা আছিল :—

"মৰমৰ শ্ৰীমতী মেইনাৰ—

মোৰ জাননীৰ উত্তৰত অজস্ৰ চিঠি আহিছিল আৰু সেই কাৰণেই তোমালৈ সময়মতে লিখিব নোৱাৰিলো। অৱশ্যে পঢ়ামাত্ৰেই তোমাৰ চিঠিয়ে মোৰ মনোযোগ আকৰ্ষণ কৰিছিল।

ইমান খোলাখুলিভাবে তুমি যে সকলো কথা লিখিব পাৰিছা সেই

কথাই মোক যথেষ্ট আনন্দ দিছে। তোমাৰ চিঠি পঢ়ি মোৰ ভাব হৈছে যে মই ইমান দিনে বিচাৰি অহা ধুনীয়া আৰু সৰবৰহী ছোৱালী-জনী নিশ্চয় তুমিয়েইহে হবা।

আমাৰ এবাৰ দেখা দেখি হোৱা নিশ্চয় উচিত হব ; সেই কাৰণেই কেঁচ হৈবলৈ তুমি এবাৰ আহি যোৱা। সেই উদ্দেশ্যে তোমালৈ উৰাজাহাজৰ টিকট এটাও কিনি পঠিয়ালো। ইয়াৰ কাৰ্লটন হোটেলত তোমাৰ কাৰণে এটা কোঠালীও মই আচুতীয়াকৈ ৰাখিছো।

ভৱিষ্যত সম্পৰ্কে তুমি থিহকেই থিবাং নকৰা, তুমি মোৰ ঘৰত যিমান দিন ইচ্ছা কৰা সিমান দিন আলহী হৈ থাকিলেও মই বেয়া নেপাওঁ। সঁচাকৈয়ে তোমাক লগ পাবলৈ মই বৰ ব্যগ্ৰ হৈ আছো। ইতি—

তোমাৰ বিশ্বাসী—

…………”

চিঠিৰ তলত থকা চহীটো অস্পষ্ট। সেইবাবে মেইনাবে নামটো পঢ়িব নোৱাৰিলে। চিঠিৰ ভিতৰতে দি পঠিওৱা অহা সপ্তাহৰ তাৰিখ থকা উৰাজাহাজৰ টিকটটো তেওঁ ঘূৰাই পকাই চালে।

এখন হাতেৰে চিঠিখন আৰু আন হাতত টিকটটো লৈ তেওঁ চকী এখনত বহি পৰিল।

মেইনাবৰ মনত অজস্ৰ কল্পনাই ঠাই ললে। “মোৰ ভৱিষ্যৎ আজি মোৰ হাতত,” তেওঁ ভাবিলে আৰু তৃপ্তিৰ হাঁহি এটা মাৰিলে। এই সুবিধা তেওঁ কেতিয়াও এৰি নিদিয়ে। তেওঁ ইয়াকো ভাবিলে যে এই উদ্দেশ্য ফলৱতী নহলেও তেওঁৰ বিশেষ একো লোকচান নহয়। আৰু একো নহলেও বিনা পইচাতে তেওঁ বাহিৰা ঠাইৰ পৰা এপাক ঘূৰি চাকি আহিবলৈ পাবিব।

[দুই]

বন্দোবস্ত কৰা মতেই মেইনাৰ আহি কেন্‌চত উপস্থিত হ'ল আৰু কাৰ্লটন হোটেলত উঠিলহি। হোটেলৰ কোঠালীটো অতি সুন্দৰভাৱে সজাই থোৱা আছিল। ফুলদানিত ফুল আৰু লগতে স্বাগতম জনাই লিখা সৰু চিঠি এখন। তেওঁৰ হাত খৰচৰ কাৰণে টেবুলত থকা ড্ৰয়াৰত কৰাচী মুদ্ৰা কিছু থোৱাৰ কথাও তাত উল্লেখ আছিল; আৰু পিচদিনা আবেলি চাৰি বজাত হবলগীয়া তেওঁৰ ইণ্টাৰভিউৰ স্থানবো নিৰ্দ্দেশ দিয়া আছিল।

মেইনাৰে যথেষ্ট আৰামেৰেই ৰাতিটো কটালে অৱশেষত সেই মাহেন্দ্ৰক্ষণ উপস্থিত হল। আগৰ বন্দোবস্ত মতে ৩০৬ নং কোঠালীৰ ওচৰত থিয় হলহি আৰু তেওঁ আহি পোৱাৰ লগে লগে কোঠালীৰ দুৱাৰ খুলি দিয়া হ'ল। তাত সোমাই চকী এখনত তেওঁ বহিল। তেওঁৰ সন্মুখত থকা ড্ৰয়াৰ এটাৰ ওপৰত ৩০।৪০টা ধুনীয়া গোলাপ ফুল দি ফুলদানি এটা সজাই থোৱা আছিল। তাত কিমান ফুল আছে লেখিবলৈ লওঁতেই সেই কোঠালীৰ আনখন দুৱাৰ মেল খালে আৰু সুঠাম গঢ়ৰ প্ৰায় তিনিকুৰি বছৰ বয়সীয়া এজন ভদ্ৰলোক ভালে সোমাই আহিল। মানুহজনৰ সাজ পোছাক পৰিপাটি আৰু

দেখনে শুৱনেও বেয়া নহয়। মাত্র তেওঁৰ মুখৰ চুলি সৰি তপা মূৰটো ওলাই পৰিছে। মানুহজন মেইনাৰৰ কালে আগবাঢ়ি আহি তেওঁক স্বাগতম জনালে আৰু সুধিলে—"তুমিয়েই মেইনাৰ নেকি?" উত্তৰত মেইনাৰে লাজুকীয়া ভাবে মুৰ জোকাৰিলে মাত্র।

"তুমিও সেই কোঠালীটোকে বলা—", এই বুলি অতি নম্রভাবে ভদ্রলোকজনে বহা কোঠালীৰ পিনে মেইনাৰক মাতি লৈ গ'ল। মেইনাৰে মানুহজনক অতি সূক্ষ্মভাবে নিৰীক্ষণ কৰিলে। মানুহজনৰ যথেষ্ট বয়স হৈছে যদিও তেওঁ সঁচাকৈয়ে দেখিবলৈ শুৱনী। এই কথা ভাবি তেওঁ মনে মনে বেচ আনন্দও অনুভৱ কৰিলে।

কোঠালীটোত দুয়োজন উপস্থিত হ লত ভদ্রলোক জনেই প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰিলে—"মিচ্ মেইনাৰ! ফ্ৰান্সলৈ তোমাক স্বাগতম জনাবলৈ পাই মই অতি আনন্দিত হৈছো। তুমি বোধ হয় ফৰাচী ভাষাত কথা হব নেজানা।"

মেইনাৰে কলে—"ফৰাচী ভাষা মই ভাল দৰেই জানো। ইংৰাজীও কওঁ।"

"হয় নেকি? বৰ ভাল কথা। পিচে তুমি নবহা জানো?".,

তেওঁ মেইনাৰক চকী এখনত বহিবলৈ দিলে, আৰু ধুনীয়াকৈ সজাই থোৱা কেইবাটাও টেলিফোন থকা টেবুল এখনৰ সিফালে নিজেও বহিল গৈ।

"তুমি বাৰু আগতে ফ্ৰান্সলৈ আহিছিলা নে নাই?" "নাই অহা। প্ৰকৃততে মই জাৰ্মানীৰ বাহিৰ হৈ কলৈকো যোৱাই নাই। আনকি হামবাৰ্গৰ পৰাই মই বাহিৰ হোৱা নাছিলো।"

"এৰা, হামবাৰ্গখন অতি ধুনীয়া চহৰ আছিল। পিচে যুদ্ধৰ ধ্বংস-লীলা তাত বৰ বেচি হ'ল। বোমাবৰ্ষণত তোমালোকৰ পৰিয়ালৰ সকলোচিকে হেৰুৱালা নেকি বাৰু?"

"হয়, মোৰ মা-দেউতা; বিয়া দিয়া মোৰ বাইদেউ আৰু তেওঁৰ কেচুৱাও বোমাবৰ্ষণতেই নিহত হ'ল।"

"এই খবৰত মই সঁচাকৈয়ে মৰ্ম্মাহত হৈছো। তোমাৰ ভিনীহিৰ জীৱন তেনেহলে কেনেবাকৈ ৰক্ষা পৰিল ?" মেইনাৰে কলে— "আপোনাৰ কথা আংশিক ভাবেহে সত্য। মোৰ ভিনীহি জুলিয়াচে বোমাবৰ্ষণত নিজৰ ভিৰোত্তা আৰু কেচুৱাৰ মৃত্যু দেখিবলৈকেহে জীয়াই আছিল। সেই বোমাবৰ্ষণৰ পিচত পশ্চিমৰ ৰণাঙ্গনত তেওঁৰ নিজৰো মৃত্যু হ'ল। অতি সাহসী আৰু কাৰ্য্যক্ষম বীৰ আছিল বুলি চৰকাৰে তেওঁক প্ৰশংসা কৰিছিল। জীয়াই থকাৰ এনাজৰী সহধৰ্ম্মিণী আৰু সন্তানক হেৰুৱাই তেওঁ সংসাৰত থাকি কৰিবই বা কি ?"

"সঁচাকৈয়ে ই বৰ দুখৰ কাহিনী। তেনেহলে সংসাৰত তোমাৰ আপোন বুলিবলৈ কোনোৱেই নাই ?"

"প্ৰকৃততে আজি মোৰ তেনে কোনো আপোন মানুহ নাই।"

"আন পুৰুষৰ ভিতৰতো তোমাৰ কোনো অন্তৰঙ্গ বন্ধু নাই নেকি ?"

"সঁচাকৈয়ে তেনে বন্ধুও নাই।"

কথা বতৰা চলি থাকোতেই ভদ্ৰলোকজনে সোণচৰোৱা চিগাৰেট কেচ এটাৰ পৰা দামী চিগাৰেট এটা উলিয়ালে আৰু সোণৰ লাইটাৰ এটাৰে জুই জ্বলাই চিগাৰেট হুপিবলৈ ধৰিলে। চিগাৰেট খাই খাই তেওঁ আকৌ কথা কবলৈ আৰম্ভ কৰিলে :

"তেনেহলে তোমাৰনো এতিয়া জীৱিকাৰ উপায় কি ?"

"জীৱিকা ? অৰ্দ্ধাহাৰে জীয়াই থাকিবলৈনো উপায়ৰ কি অভাৱ ? জীৱিকা নিৰ্ব্বাহৰ কাৰণে প্ৰকাশক সন্থা এটাত মই অনুবাদিকাৰ কাম কৰো।"

"বৰ ভাল কথা" ভদ্ৰলোকজনে কলে। অৰ্দ্ধাহাৰে জীয়াই থাকি জীৱিকা নিৰ্ব্বাহ কৰা কথাষাৰ কোৱাটো যেন বেয়া হল সেই কথা ভাবি তেওঁ কথাষাৰ ঘূৰাবলৈ পুনৰ কলে :—

"সেইটো মই কথা প্ৰসঙ্গতহে কৈছো।" ভদ্ৰলোক জনে উত্তৰ দিলে—"মই বুজিছো"। এই বুলি দুয়ো দুয়োৱৈ চাই এবাৰ হাঁহিলে।

"ভদ্ৰলোকজনে পুণৰ কলে—'এগিলাচ বিয়েৰ নোখোৱা জানো ?" মেইনাবে মুৰ দোৱাই সম্মতি জনালে। তাৰ পিচত ভদ্ৰলোকজনে আলমাৰী খুলি বটল এটা উলিয়াই দুগিলাচ পনীয় ঢালি ললে।

গিলাচটো হাতত লৈ ভদ্ৰলোকজনে কলে—"ভৱিষ্যতৰ বাবে।" কথাষাৰ কওঁতে কিন্তু তেওঁ "আমাৰ ভৱিষ্যতৰ কাৰণে" এই কথা নকলে। মেইনাবে এই কথাষাৰ মন কৰিলে যদিও পনীয় গিলাচ খাই শেষ কৰিলে। ভদ্ৰলোকজনে আকৌ কথা আৰম্ভ কৰিলে— "ইমানবোৰ চিঠি পোৱা সত্বেও তোমাক মই কেলেই বাচি উলিয়ালো কব পাৰানে বাৰু ?"

"সম্ভৱতঃ মোৰ কপালৰ বলতেই"……। "কপালৰ বলত কেতিয়াও নহয়। তোমাৰ অসীম সাহসী স্পষ্ট বাদিতাৰ কাৰণেহে।"

মেইনাবে চকীখনতেই অলপ ঘূৰিলৈ আকৌ ভাল দৰে বহিল। "মোলৈ উত্তৰ দিয়া প্ৰায় ভাগ ছোৱালী বা মহিলাই ভাবিছিল যে ধন-সম্পত্তিৰ কথা উল্লেখ নকৰাতোৱেই তেওঁলোকৰ বুদ্ধিৰ প ৰিচায়ক হব। ভাবে কিছুমানে অৱশ্যে টকা পইচাৰ কথা উল্লেখ কৰিছিল। কিন্তু লগতে স্বামী যাতে ডেকা, ধুনীয়া আৰু তেওঁলোকক প্ৰাণ ভৰি ভাল পোৱা ধৰণৰ হব লাগিব সেই বিষয়ে অৱতাৰণা কৰি মূল কথা ঢাকিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল।"

কথাকৈ থাকোতেই ভদ্ৰলোকজন বৈ গ'ল। হাতৰ গিলাচটো এনেয়ে দুই তিনিবাৰ মোহাৰিলে, আৰু অলপ চিন্তান্বিত হোৱা যেন দেখুৱাই আকৌ কবলৈ আৰম্ভ কৰিলে :—

"সেইবোৰ কাৰণতেই তোমাৰ চিঠিয়ে মোৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিলে। অনাড়ম্বৰ আৰু খোলাখুলি ভাবে অৰ্থনৈতিক সমস্যাতো তুমি বুজি লৈছা আৰু প্ৰেক্টিকেল মানুহৰ নিচিনাকৈ তুমি বুজিছা যে বিনা কাৰণত কোনো মানুহে আনৰ বাবে ত্যাগ নকৰে বা কৰিবলৈ আগবাঢ়ি নাহে। মোৰ বুজিবলৈ বাকী নেথাকিল যে আনবোৰ

মহিলাতকৈ তুমি বহুত বেলেগ।" এই বুলি নম্রভাবে তেওঁ মেইনাৰলৈ চালে। তাৰ পিচত তেওঁ আকৌ আৰম্ভ কৰিলে:—

"হেৰা মোৰ মৰমৰ যুৱতী, আমি প্রেক্টিকেল মানুহৰ নিচিনাকৈ প্রকৃত সত্য কথাৰেই আলোচনা কৰিছো আৰু মূল তথ্য উদ্‌ঘাটনো কৰিছো। গতিকে আমাৰ মাজত লুকা-ভাকু খেলা কথাৰ কোনো আৱশ্যকতা নাই। তুমি বাৰু খোলোচাভাবে কোৱাচোন এই বিয়াৰ পৰা তুমি কি আশা কৰিছা?"

মেইনাৰে কি উত্তৰ দিব সহজে থিক কৰিব নোৱাৰিলে। কথা কবলৈ গৈ মাত আকৌ বন্ধ হৈ গ'ল। থোকা থুকি মাতেৰে তেওঁ কলে—"ভোগ বিলাস, আনন্দময় জীৱন আৰু দূৰ দূৰণিত ভ্রমণ কৰিব পাৰিম এই আশালৈয়েই মই আহিছো।"

"তেনেহলে কোৱাচোন বাৰু টকা পইচা উপাৰ্জ্জনৰ কাৰণে তুমি কিমান দূৰ তললৈ যাব পাৰিবা?"

"আপুনি কেনে ধৰণৰ আচৰিত প্রশ্ন কৰিছে বাৰু? মোৰ বোধেৰে মই ভাল পোৱা বেয়া পোৱা বিষয়ে সুধিবলৈ আপুনি মোক ইয়ালৈ মাতি অনা নাই। বৰং আপুনি কি ভাল পাৰ বিচাৰে সেই কথা কবলৈহে আনিছে।"

"তুমি পিচে প্রকৃত উত্তৰকেই দিছা। তথাপিও মোৰ সুধিব— লগীয়া প্রশ্ন কেইটা মই তোমাক সুধিবলৈ ইচ্ছা কৰিছো। তুমি তোমাৰ চিঠিত লিখিছিলা যে এই উদ্দেশ্যে তুমি যি কোনো বন্দোবস্তলৈকে মান্তি হবা।"

"সঁচা কথা। মই প্রকৃত সুখী জীৱন যাপন কৰিব খোজো। মাহটোত দহদিন সুখেৰে কটাই বাকী বিশ দিন নিৰানন্দত কটাবলৈ মই নিবিচাৰো।"

"তাৰ মানে?"

"তাৰ মানে মই ইয়াকেই কৈছো যে মাহটোৰ বিশটা দিন ঘৰ ভাৰা, বজাৰ পাতি আদিৰ চিন্তাত যাতে মই কটাব নেলাগে।

আপোনাৰ জাননী ওলোৱা সেই সাপ্তাহিক বাতৰি কাগজখন একমাত্ৰ এই উদ্দেশ্যতেই মই সদায় পঢ়িছিলো—যাতে মোৰ জীৱনত এটা পৰিবৰ্ত্তন আনিব পাৰো। কিন্তু এতিয়া দেখিছো আপোনাৰ জাননীয়েও হয়তো মোৰ জীৱনত একো সাল সলনি কৰিব নোৱাৰিব।"

দুয়ো কিছু সময়ৰ কাৰণে নীৰৱ হল। শেষত মেইনাৰে পুণৰ আৰম্ভ কৰিলে—"অৱশ্যে মই তেনেদৰে আপোনাক কোৱাতো সমীচিন হোৱা নাই। তেনেকৈ কৈমই মোৰ মূৰ্খতাৰহে পৰিচয় দিছো। আপোনালৈ চালে মই সঁচাকৈয়ে বৰ ব্যস্ত হৈ পৰো। আপোনাৰ সৌন্দৰ্য্য দেখি মই প্ৰকৃততে মুগ্ধ হৈছো।"

এই কথাত ভদ্ৰলোকজনে হাঁহিবলৈ ধৰিলে আৰু আচৰিত হৈ মেইনাৰে তেওঁলৈ চালে।

ভদ্ৰলোকজনে কলে—"মেইনাৰ, তুমি অতি বুদ্ধিমতী ছোৱালী। মোৰ বোধেৰে তুমি সঁচাকৈয়ে বিয়া কৰাবলৈ অতি ইচ্ছুক।"

"আপুনি সত্য কথাই কৈছে। প্ৰকৃত কথা কবলৈ গলে আপোনাৰ নিচিনা স্বামী এজন পাম বুলি জীৱনত মই কেতিয়াও ভবাই নাছিলো।"

"সেই কথা নেভাবি তুমি উত্তম কামেই কৰিছা, কিয়নো তোমাৰ স্বামী মই কেতিয়াও নহম।"

"আপুনি কি কথা কৈছে? আপুনি যাক মোৰ লগত খেলা কৰিছে নেকি?"

"তুমি উত্তেজিত নহবাচোন। বহা বাক। ইমান সহজেই লাখপতি এজনক স্বামী হিচাবে পোৱা নেযায়। তোমাৰ ভালেখিনি একাগ্ৰতা আছে যদিও মোৰ মনেৰে সি যথেষ্ট নহয়।"

"আপুনি যদি মোৰ স্বামী নহয়, তেনেহলে আচৰিত ধৰণৰ মোৰ সেই প্ৰেমাস্পদজন ক'ত?" উত্তেজিত সুৰতেই মেইনাৰে প্ৰশ্ন কৰিলে।

"তেওঁৰ বিষয়ে আমি পিচতো কথা হব পাৰিম। সম্প্ৰতি

আমাৰ মাজত অতি দৰকাৰী কথা এটাৰ মীমাংসা কৰিবলগীয়া এতিয়াও আছে।"

অতি আচৰিত হৈ মেইনাৱে তেওঁৰ ফালে চালে।

ভদ্ৰলোকজনে কৈ গ'ল ঃ—"মেইনাৰ, মই তোমাৰ পৰীক্ষা লৈ আছো। মোৰ বিশ্বাস হৈছে যে মই বিচাৰি ফুৰা ছোৱালীজনী তুমিয়েই হবা। তথাপিও বৰ্ত্তমানে মই তোমাৰ সম্ভাব্য স্বামী আৰু মোৰ নিজৰ পৰিচয় তোমাৰ আগত গোপন কৰিয়েই ৰাখিম আৰু এই বিষয়ে তুমি মোক ক্ষমা কৰিবা বুলিয়েই ভাবো। সেই বিষয়ে তুমি ভুল নুবুজিবা। যোৱা বহু বছৰ ধৰি মই যিজন মানুহৰ প্ৰাইভেট চেক্ৰেটৰী হৈ কাম কৰি আছো তেওঁ অজস্ৰ ঐশ্বৰ্য্য সম্পত্তিৰ অধিকাৰী। তেওঁ এজন সন্তি সন্ততি নথকা বৰলা মানুহ। যথেষ্ট বৃদ্ধ, চিৰকগীয়া মোৰ সেই গৰাকীৰ স্বভাৱ অতি খিটখিটীয়া ধৰণৰ। সেই অভ্যাসৰ মানুহজনৰ স্বাৰ্থপৰ স্বভাব, ভালপোৱা বেয়াপোৱা আদি ব্যক্তিগত খুতি নাতিবোৰ সহ্য কৰিও মই তেওঁৰ অধীনত আজি বহুদিন ধাৰে চাকৰি কৰি আছিছো, আৰু সেই বাবে মোৰ নিজস্ব স্বাধীনতাও মই ভালেখিনি বিসৰ্জন দিব লগীয়া হৈছে। প্ৰকৃততে তেওঁৰ কাৰণে মই যিখিনি কৰিছো আন কাৰো বাবেই সেই কাম মই কেতিয়াও নকৰিলো-হেতেন। পিচে মই পৰোপকাৰী আৰু নিঃস্বাৰ্থ হৈ সেই কাম কৰা নাছিলো, আৰু প্ৰকৃততে মোৰ কামৰ বাবে প্ৰতিদান বিচাৰি আছিলো। মোৰ মনত সদায়েই আশা এটা আছিল যে মোৰ অবিহনে মোৰ গৰাকী চলিব নোৱাৰে। গৰাকীৰ ঐশ্বৰ্য্য সম্পদৰ বুজন অংশ এটা কেতিয়া পাওঁ সেই দিনটোৰ কাৰণেও মই ধৈৰ্য্য সহকাৰে অপেক্ষা কৰি আছিছিলো। কিন্তু এতিয়া দেখিছো যে মোৰ সেই আশাত কুঠাৰাঘাট পৰিবৰ উপক্ৰম হৈছে। অলপতে মোৰ গৰাকীয়ে এখন উইল কৰিছে। ভাগ্যক্ৰমে সেই উইলৰ কথা মই গম পালো আৰু তাত মোৰ নামে লিখি দিয়া সম্পত্তিৰ পৰিমাণৰ কথাও জানিলো।

"তুমি বোধ হয় নেজানা যে মোৰ বৰ্ত্তমান বয়স ৬২ বছৰ আৰু এইজন গৰাকীৰ অধীনতেই মোৰ জীৱনৰ সুদীৰ্ঘ বিশ বছৰতকৈ অধিক কাল কটাইছো। মোৰ গৰাকীৰ সঞ্চিত ঐশ্বৰ্য্যৰ প্ৰায় গোটেই খিনিয়েই তেওঁৰ নামেৰে পৰোপকাৰী কাৰ্য্যৰ কাৰণে খৰচ কৰা হব। এই মানুহজন ভৱিষ্যৎ জীৱন সম্বন্ধে তেনেই উদাসীন। তেওঁৰ নাম যুগমীয়া কৰিবলৈ টকা-পইচাখিনি সৎকাৰ্য্যত খৰচ কৰাই ভাল হব বুলি মই ভাবো। ঘটনাৰ সোঁত কেনেকৈনো সলনি কৰিব পাৰি সেই বিষয়ে মই অতি গভীৰ ভাবে চিন্তা কৰি আছিছো। এতিয়া মই এটাই মাত্ৰ উপায় বিচাৰি পাইছো, আৰু সেই বাবেই বাতৰি কাকতৰ সেই জাননীখন মই দিছো।"

থৰ লাগি বৈ মেইনাৰে অতি মনোযোগেৰে সকলো কথা শুনি গ'ল।

"মই মোৰ গৰাকীক হাড়ে হিমজুৱে চিনি পাওঁ, আৰু তেওঁৰ লগত কেনেকুৱা ব্যৱহাৰ কৰিব লাগিব খুব ভাল দৰে জানো। মই কোৱামতে যদি সকলো কাম নিয়াৰিকৈ তুমি কৰি যাব পাৰা তেনেহলে তুমিও অজস্ৰ সম্পত্তিৰ গৰাকীনী হব পাৰিবা।"

"কিন্তু আপুনি কেলেই এই পন্থা অৱলম্বন কৰিব খুজিছে?"

ভদ্ৰলোক জনে মেইনাৰৰ কথাত ঈষৎ হাঁহিলে, আৰু লাহেকৈ বিজুলী বাতিৰ চুইচ্‌টো টিপি দিলে। কোঠালীটো পোহৰ হৈ পৰিল। তেওঁকৈ গ'ল :—

"মোৰ সম্পত্তি লাভৰ পথত তুমিও যে কিছু ঐশ্বৰ্য্য লাভ কৰা উচিত, সেই বিষয়ে মই বন্ধ লোৱা দৰ্কাৰ আৰু সেইটো নকৰিলে নহবও। মোৰ গৰাকীৰ এই বৃদ্ধ অৱস্থাত এজনী মাইকী মানুহৰ মধ্যস্থতাই বহুত পৰিবৰ্ত্তন ঘটাব পাৰে। এই সকলোবোৰ মই জনা মতেই হব; যদিহে মই শিকোৱা মতে তুমি কাম কৰি যোৱা। কিন্তু আমাৰ পথ অতি মাত্ৰাই কণ্টকপূৰ্ণ। তাৰ প্ৰধান কাৰণ হ'ল

এইয়েই যে সেই বুঢ়া মানুহ জনে তিৰোতাক ঘিন কৰে. বিশেষকৈ তেওঁৰ সমপৰ্য্যায়ৰ টকা পইচা থকা তিৰোতাক। তুমি অকলে বৃদ্ধৰ মতামতৰ একো সলনিকেই কৰিব নোৱাৰিবা। তোমাক তেওঁৰ পৰিবাৰ হিচাবে স্বীকৃতি লাভ কৰিবলৈ কি উপায়ৰ আৱশ্যক সেইটো মইহে ভাল দৰে জানো।"

"যদি মোক তেওঁ পৰিবাৰ হিচাবে গ্ৰহণ কৰে তেতিয়া হলে আপোনাৰ কাৰণে মই কি কৰিব লাগিব ?"

"তুমি পাহৰি যাব নেলাগিব যে মোৰ কাৰনেহে তুমি তেওঁৰ পত্নী হব পাৰিছা, আৰু তাকেই মনত ৰাখি তুমি মোৰ উপকাৰৰ স্বীকৃতি দিব লাগিব।" "আপুনি কি কৈছে মই একো বুজা নাই।" মেইনাৰে কলে।

"তেনেহলে খোলাখুলিকৈ তোমাক সকলো হিচাবনিকাচৰকথা কৈ পেলোৱাই ভাল হব। মোৰ গৰাকী যদি আজি এতিয়াই মৰি যায়, তেনেহলে তেওঁৰ উইলমতে মই বিশ হেজাৰ ডলাৰ পাম। তুমি আচৰিত হৈছা নেকি বাৰু ? আচৰিত হোৱাৰ কোনো কাৰণ নাই। সেইখিনি টকা তোমাৰ কাৰনে হয়তো অজস্ৰ যেন লাগিব। কিন্তু মোৰ গৰাকী বা মোৰ কাৰণে সি একোৱেই নহয়। তেওঁ যদি তোমাক বিয়া কৰাই, তেনেহলে আৰু এখন নতুন উইল কৰিবৰ আৱশ্যক হৈ পৰিব ; আৰু তেতিয়া তুমিয়েই সেই সকলো ঐশ্বৰ্য্য সম্পত্তিৰ অধিকাৰিনী হৈ পৰিবা। এতিয়া মই বিচাৰিছো যে বৰ্ত্তমানৰ মোৰ প্ৰাপ্যৰ উপৰিও তেওঁৰ মৃত্যুৰ পিচত তুমি মোক দুশহাজাৰ ডলাৰ দিব লাগিব। মোৰ কাৰণে সি অভাৱনীয় সম্পদ হব ; আৰু তুমিও অজস্ৰ ধন সম্পত্তিৰ মালিক হৈ পৰীৰ ৰাজ্যৰ সুখ উপভোগ কৰি দিন কটাব পাৰিবা।"

"কিন্তু তেওঁ যদি আৰু দহ-বাৰ বছৰ জীয়াই থাকে ?"

"তেওঁৰ এতিয়া তেশত্তৰ বছৰ হৈছেই। পিছে সেই বিষয়ে তুমি ভবাৰ দৰ্কাৰেই নাই। অগাধ সম্পত্তিৰ তুমি গৰাকিয়নী হবাই।

যেতিয়া ছয় মাহ, এবছৰ বা দহ বছৰো তেওঁৰ লগত থাকিব লগীয়া হলে তাত তোমাৰ আপত্তি কৰিব লগীয়া কিবা আছে জানো ?"

"কিন্তু তেওঁৰ এই ধন সম্পত্তিৰ অধিক খিনিকেই আপুনি মোক অকলে কেলেই দিব খুজিছে ?"

"মই মোৰ নিজৰ কাৰণে মাত্ৰ সেই খিনিকেই বিচাৰিছো। মই বিচৰাখিনি পালে তাবেই মোৰ বাকী থকা দিন কেইটা সুখে সন্তোষে থাকিব পাৰিম। নহয় জানো ?"

"মইনো কি কম একো ভাবি পোৱাই নাই।" মেইনাৱে উত্তৰ দিলে।

"তোমাৰ অৱশ্যে কবলগীয়া একো নাই। মাত্ৰ মই কোৱা কথা খিনি আজি তুমি অতি ঠাণ্ডা মগজেৰে ভাবি চাবা আৰু কাইলৈ মোক তাৰ উত্তৰ দিবা।"

"ভাল বাৰু,"

"বাৰু, তোমাৰ লগত চিনাকি হবলৈ পাই সঁচাকৈয়ে মই অতি আনন্দিত হৈছো।"

[তিনি]

পিচদিনা বাতি পুৱাৰ পৰাই মেইনাৰে সৌন্দৰ্য্য সাধনাত মনোনিবেশ কৰিলে। প্ৰথমেই তেওঁৰ আলপৈচান ধৰিবলৈ দিয়া চাকৰণী ছোৱালী জনীক কাপোৰ কানিবোৰ অতি সুন্দৰ ভাবে ইস্ত্ৰী কৰাবলৈ লগাই দিলে। বিখ্যাত জোতা দোকান এখনলৈ গৈ যথেষ্ট দামী জোতা এজোৰ কিনি ললে আৰু চিনাকি চেলুন এখনলৈ গৈ চুলিখিনি আধুনিক ষ্টাইলত সজাই ললে। এটা নতুন জীৱনৰ পাতনি মেলাত তেওঁ আনন্দিত হ'ল। কি উপায়ে তেওঁ ভাবি স্বামীৰ মন আকৰ্ষণ কৰিব, কেনেকৈ তেওঁৰ আগত ওলাব ইত্যাদি কথা ভাবি তেওঁৰ চকুত বাতি টোপনিয়েই নাহিল। গতিকেই সকলো কথা ভাবিবলৈ তেওঁ যথেষ্ট সময়ো পালে। তেওঁ ভৱা মতে অৱশেষে সকলো ঠিকে ঠিকেই হৈও গৈছিল।

আগৰ বন্দোবস্তমতে পিচদিনা তেওঁ ইন্টাৰভিউৰ বাবে ঠিক কৰি থোৱা কোঠালীত উপস্থিত হলগৈ। ভদ্ৰলোকজন সেইদিনা ধুনীয়া টুইডৰ চুট এজোৰ পিন্ধি আগদিনা দেখাতকৈও ডেকা যেন হৈ তেওঁৰ কাৰণে তাত অপেক্ষা কৰি আছিল। মিচিকি হাঁহিৰে সম্ভাষণ জনাই মেইনাৰক বহিবলৈ দি তেওঁ সুধিলে :—

"কালি ৰাতি ভাল টোপনি হলনে বাৰু ?"

"প্ৰকৃততে মই ৰাতি চকুৰ টিপকেই মাৰিব নোৱাৰিলো। আপুনি কোৱা কথাবোৰ ভাবি থাকোতেই ৰাতি পুৱাই গ'ল।"

"তেনেহলে তুমি কি সিদ্ধান্ত কৰিলা ?" লাজকুৰীয়া হাঁহি এটা মাৰি মেইনাৰে উত্তৰ দিলে, "এই বিয়াত মোৰ সন্মতি আছে—অৱশ্যে যদি আপোনাৰ ভৰফৰ পৰা একো আপত্তি নাই।"

"তোমাৰ সিদ্ধান্তত মই অতি আনন্দিত হৈছো। এতিয়া আমি অন্যান্য চিন্তা কৰিবৰ হ'ল। তোমাক বুদ্ধি ভৰষা দিয়া নিজৰ কোনোবা উকীল আছে নেকি বাৰু ?"

"আপুনিও ভাল কথা সুধিছে। উকীলৰ লগত মোৰ সম্বন্ধ থাকিব লগীয়া দৰ্কাৰেই বা কি আছিল ? তেনেকুৱা কোনো সমস্যাবো উদ্ভৱ হোৱা নাছিল। আনকি মই কোনো উকীলকেই চিনি নেপাওঁ।"

হাতত লৈ থকা পেন্সিলডাল আঙুলিৰ মাজত ঘূমুৱাই লৈ ভদ্ৰলোকজনে কলে "সেইয়েই নেকি ? তেনেহলে তোমাৰ ব্যক্তিগত কিবা দলিল পত্ৰাদি আছে নেকি বাৰু ?"

ৰগৰ কৰি মেইনাৰে উত্তৰ দিলে "মোৰ পাচপোৰ্টখন আৰু ৰেচন কাৰ্ডৰ বাহিৰে আন একো দলিল পত্ৰই মোৰ হাতত নাই।"

"পিচে বিয়া কৰাবলৈ হলে অন্ততঃ তোমাৰ হাতত জন্ম-চাৰ্টিফিকেট খনবেই আৱশ্যক হব। এইখন পিচে অতি সোনকালেই লাগিব।"

"পিচে মোৰ জন্ম চাৰ্টিফিকেটখন পোৱাহে কঠিন হব। বোমাবৰ্ষণৰ সময়ত হাবৰ্বাৰ্গৰ অফিচ কাছাৰী সকলো ছাৰখাৰ হ'ল। জন্ম চাৰ্টি-ফিকেট থকা নগৰ পালিকাৰ অফিচো সেই বোমাবৰ্ষণত নিশ্চিহ্ন হৈ গ'ল।"

"সেইটো অৱশ্যে হয়। তথাপিও কিছুমান আইন সম্বন্ধীয় লেঠা

আমি নিজেই মাৰিব লাগিব” ভদ্ৰলোকজনে কলে আৰু ড্ৰয়াৰৰ পৰা এটা ফাইল বাহিৰ কৰি টেবুলৰ ওপৰত থলে।

কোনো প্ৰসঙ্গ উল্লেখ নকৰাকৈয়েই ভদ্ৰলোকজনে মেইনাৰক কলে “মিচ মেইনাৰ, তোমাক মই তোলনীয়া জী কৰি ললোঁ।”

আচৰিত হৈ মেইনাৰে সুধিলে “আপুনি কি কৈছে?”

“আচৰিত নহবা। তোমাক মই তোলনীয়া দুহিত্ৰী হিচাবে ললোঁ। তুমি এতিয়াৰ পৰা আইনতঃ মোৰ ছোৱালী হলা।” ফাইলটোৰ ওপৰত হাতেৰে হেঁচা দি ধৰি ওঠত হাঁহি এটা লৈ তেওঁ কৈ গ'ল—”তুমি কেনেকুৱা দেখা যাক?”

মেইনাৰ হতভম্ব হোৱাৰ দৰে বহি আছিল। শেষৰ প্ৰশ্নটোৱে যেন তেওঁৰ চেতনা ঘূৰাই আনিলে। থোকাথুকি মাতেৰে তেওঁ কলে—“ই আপোনাৰ দয়াহে।”

“তুমি পিচে মোক ভুল নবুজিবা। মই পৰোপকাৰীৰ ভাও ধৰিব খোজা নাই। মই ব্যৱসায়ী লোক। তোমাক লৈ মই জুৱা খেলা আৰম্ভ কৰিব খুজিছো। কিন্তু তুমি মোক গেৰেণ্টি দিব লাগিব।”

“ক্ষমা কৰিব, আপোনাৰ কথা মই বুজিব পৰা নাই।”

“মই বিচৰা প্ৰকৃত ছোৱালীজনী তুমিয়েই; কিয়নো মোৰ দিহা ভৰষামতে সকলো কাম কৰিবলৈ তুমি মান্তি হৈছা। তোমাক মোৰ সাৱধি কৰি লোৱাৰ প্ৰধান উদ্দেশ্যই হল শক্তিশালী অস্ত্ৰ এপাত ব্যৱহাৰ কৰি কাৰ্য্যসিদ্ধি কৰা। তোমাৰ আন্তৰিকতা সম্বন্ধে মই নিঃসন্দেহ। তোমাৰ বিয়া নোহোৱা পৰ্য্যন্ত তোমাৰ সহায় মই পাম। কিন্তু বিয়াৰ পিচত জানো...............?”

মেইনাৰ নিৰ্ব্বাক নিস্পন্দ হৈ বহি থাকিল মাত্ৰ। ভদ্ৰলোক জনে কৈ গ'ল—“বিয়াৰ পিচত বৃদ্ধ স্বামীক ৰূপ যৌৱনে ভৰপূৰ এগৰাকী সুন্দৰীয়ে সহজেই পতিয়ন নিয়াব পাৰিব যে তেওঁৰ চেক্ৰেটৰীয়ে তেওঁক বহুত কুবুদ্ধি দিছিল। তেনেকুৱা এটা অৱস্থাৰ সৃষ্টি হলে চেক্ৰেটৰীৰ পাঁৰবা কি হব বাক?”

"মই তেনেকুৱা বিশ্বাসঘাটকৰ কাম কেতিয়াও নকৰো! আপুনি বাৰু খোলাখুলিভাবে কওকচোন মোক তোলনীয়া জী কৰাৰ পৰা আপোনাৰ অৱস্থা কেনেকুৱা নির্ভয় হয়?"

"তুমি অলপ ভাবি চালেই এই কথাৰ উত্তৰ পাবা। এইটো জ্বল্ জ্বল্ পট্‌পট্‌কৈ ওলাই থকা কথা যে বাপেকক জীয়েকে অনাহকত কেতিয়াও সন্দেহ নকৰিব। অৱশ্যে তোমাক তোলনীয়া জী কৰাৰ কথা মই কাৰো আগত প্রকাশ নকৰো।"

মেইনাবে এখন ভৰিৰ ওপৰত আনখন ভৰি তুলি দি চকিখনত আঁউজি বহিল আৰু লাহে লাহে কৈ গ'ল—"আপুনি নেভাবিব যে আপোনাৰ পৰিকল্পনাত মই বিৰোধিতা কৰিছো। মই মাত্র আচৰিতহে হৈছো। সেইবোৰ যাওক বাৰু। মই মোৰ স্বামীক কেতিয়া দেখা কৰিব পাৰিম কওক চোন বাৰু!"

"সেই সময় এতিয়াও উপস্থিত হোৱা নাই। তেওঁৰ সন্মুখত ওলোৱাৰ আগতে আৰু ভালেখিনি কথা শিকাই বুজাই তোমাক মই উপযুক্ত কৰি লব লাগিব। তুমি যে অতি ধুনীয়া ছোৱালী তাত সন্দেহ নাই। তথাপি তুমি আৰু সুন্দৰী হৈ ওলাব লাগিব। তোমাৰ চুলি, সাজপাৰ, খোজকঢ়া আৰু কথাবার্ত্তাৰ ধৰণৰ আৰু উন্নতি কৰিব লাগিব। পিচে তুমি ব্যৱসায় বাণিজ্য কিম্বা ঘোৰা দৌৰ আদিৰ কথা তেওঁৰ আগত ঘূণাক্ষৰেও অৱতাৰণা কৰিব নেলাগিব। সেইবোৰ বাৰু এতিয়া থাওক। ইয়াৰ আগতে আৰু সৰু সৰু কথা কেইটামান আমি থিক থাক কৰি লব লাগিব।"

"আপুনি যি কয় তাকেই কৰিবলৈ মই সদায় সাজু থাকিম।" মেইনাবে কলে।

"বৰ ভাল কথা। তেনেহলে তুমি উঠি আহি মোৰ ঠাইত বহাহি। মই কৈ যোৱা মতে তুমি চিঠি এখন লিখিব লাগিব।"

"কালৈ?" মেইনাবে সুধিলে।

"তোমাৰ নিজৰ হাতৰ আখৰেৰে সেইখন চিঠি তুমি মোলৈ

লিখিব লাগিব। এই চিঠিখন লিখাই লোৱাৰ মাত্ৰ এটা কাৰণ আছে, আৰু সেইটোৱেই হ'ল যাতে তোমাৰ স্বামীৰ মৃত্যুৰ পিচত তুমি মোক দিব খোজা দুশ হাজাৰ ডলাৰৰ প্ৰতিজ্ঞাৰ বিষয়ে পিচত তুমি অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰা।"

"মই যে এই কথাত কালিয়েই সম্মতি দিলো!"

"সেইটো অৱশ্যে হয়। তথাপিও লিখা কাগজ এখন দিয়াতো সদায় অতি দৰ্কাৰী। তুমি হয়তো পিচত এই কথা পাহৰিও যাব পাৰা। অৱশ্যে সম্প্ৰতি এই লিখা খনৰ একো অৰ্থ ই নেথাকিব; কিয়নো বিয়াৰ পিচত তোমাৰ নামেৰেহে তুমি এই কাগজ খনত চহী কৰিব লাগিব। তুমি সকলো ঐশ্বৰ্য্যৰ মালিক হৈ মোৰ প্ৰাপ্যখিনি দিয়াৰ পিচতেই এই কাগজ মই তোমাক ঘূৰাই দিম।"

উত্তেজনাত ৰব নোৱাৰি মেইনাৰ থিয় হ'ল। ভদ্ৰলোকজনে তেওঁৰ কান্ধত ধৰি জোকাৰি দিলে। দুবাহুত হাত দি তেওঁৰ মুখখন নিজৰ কাললৈ জোৰকৈ ঘূৰাই লোৱাই ভদ্ৰলোকজনে মেই-নাৰলৈ খন্তেক চালে আৰু পুনৰ কবলৈ ধৰিলে—"তুমি মোৰ ওপৰত সম্পূৰ্ণ বিশ্বাস ৰাখিব লাগিব। সেই একে বিশ্বাসতেই মই সকলো পৰিকল্পনাৰ কথা তোমাৰ আগত কৈছো। এই ব্যৱসায়ত আমি দুয়ো অংশীদাৰ। যদি তুমি মোক অবিশ্বাস কৰা কিম্বা শেষতগৈ মোক প্ৰতাৰণা কৰা তেনেহলে আমাৰ সম্বন্ধ এতিয়াই চিঙি পেলোৱাই ভাল হব। এই কাৰ্য্য অকল তোমাৰ দ্বাৰাইহে যে সিদ্ধি হব সেই কথা তুমি ভবা উচিত নহব। মোৰ হাতত তোমাৰেই নিচিনা আৰু তিনি জনী বেলেগ ছোৱালী এতিয়াও আছে।"

মেইনাৰৰ চেতনা ঘূৰি আহিল। তেওঁ ব্যগ্ৰ হৈ সুধিলে "তেনেহলে মই কি লিখি দিব লাগিব?"

ভদ্ৰলোকজনে তেতিয়া দলিল লিখিব পৰা কাগজ এখন উলিয়ালে। ফাউণ্টেনপেনটো হাতেৰে তুলি লৈ কাগজ আৰু কলম মেইনাৰৰ সন্মুখত দিলে। চকীখন টানি আনি মেইনাৰক

টেবুলৰ ওচৰত বহিবলৈ দিলে আৰু লিখিবৰ কাৰণে সাজু কৰাই লৈ এই দৰে কৈ যাবলৈ ধৰিলে। তেওঁ কোৱা মতে মেইনাৰে লিখি গল :—

"পূজনীয় দেউতা,

আপোনাৰ কাৰণে দুশহেজাৰ ডলাৰৰ চেক্ এখন ইয়াৰ লগতে গাঠি পঠিয়ালো। সকলো হিচাব পত্ৰৰ লেঠা মৰাৰ পিচত এইখিনি আপোনাৰ প্ৰাপ্য। মোৰ স্বামীৰ মৃত্যু হ'ল আৰু সেইবাবে এই খিনি ধন আপোনাক দিলো। এই ক্ষুদ্ৰ দানত আপুনি সন্তুষ্ট হব বুলি মই আশা কৰিছো।" লিখিবলৈ এৰি মেইনাৰে মূৰ দাঙি চাই তেওঁক কলে "শেষৰ শাৰীটোৰ মই একো অৰ্থ বিচাৰি পোৱা নাই।"

ভদ্ৰলোকজনে উত্তৰ দিলে "চিঠিৰ কথা খিনি সহজেই আনৰ বোধগম্য বুলি বিবেচিত হব লাগিব। তোমাৰ স্বামীৰ মৃত্যুৰ পিচত তোমাৰ পিতৃ হিচাবে মোৰ প্ৰাপ্য বিশহেজাৰ ডলাৰতকৈও যে আৰু অধিক কিছু বিচাৰিম সেইটো স্বাভাৱিক ; আৰু সেই প্ৰলোভনৰ বাবে মই যে নিজেই দোষী এই কথাও যে মোৰ মনলৈ নহাকৈ থকা নাই সেইটোও মই কাৰ্য্যত দেখুৱাব লাগিব।"

"বাৰু আপুনি কৈ যাওক, মই লিখি গৈছো।" মেইনাৰে কলে।

ভদ্ৰলোকজনে কৈ গ'ল "সকলো ঘটনাই সময়ৰ বুকুত বিলীন হৈ যাব।

মই আপোনাক দিয়া এই ধন খিনিৰে আপোনাৰ জীৱনৰ বাকী থকা দিন কেইটা সুখে সন্তোষে কটাবৰ কাৰণে যথেষ্ট হব বুলি মোৰ বিশ্বাস।

ইতি—

আপোনাৰ মৰমৰ জী

মেইনাৰ কৰ্ক বিচামও।"

চিঠি লিখা শেষ হোৱাৰ লগে লগেই ভদ্ৰলোক জনে কলে :—"তোমাৰ ভবিষ্যতত হব লগীয়া নামটোৰ বিষয়ে তুমি এতিয়া জানিলা। মোৰ নাম হল এণ্টন কৰ্ফ, আৰু সেই বাবেই তুমিও হবা মেইনাৰ কৰ্ফ। বিচমণ্ডক বিয়া কৰাই তুমি সেই নামটোৰ উত্তৰাধিকাৰিণী হবা। পিচত তোমাৰ নিজস্ব বেংকৰ একাউণ্ট খোলাৰ পিচত তুমি মোৰ চেক্‌খন দিবা। সম্প্ৰতি মোৰ নাম আৰু ঠিকনা লিখি লেফাফাটো মোক দি দিয়া যাতে ভবিষ্যতে আৰু একো গণ্ডগোলৰ সৃষ্টি নহয়।" ইয়াকেই কৈ তেওঁ নিউইয়ৰ্কৰ ঠিকনা এটা দিলে, আৰু মেইনাৰে লেফাফাটোৰ ওপৰত সেই ঠিকনা লিখি তেওঁক দি দিলে।

"এইখিনি কষ্ট সহ্য কৰাৰ কাৰণে তুমি ধন্যবাদৰ পাত্ৰ। সৰু দুই এটা কাম কৰিবলৈ এতিয়াও আমাৰ বাকী আছে। সম্প্ৰতি বাৰু তোলনীয়া জী কৰিবলৈ কৰা এই কাগজ খনতেই চহী কৰা" এণ্টন কৰ্ফে কলে।

মেইনাৰে উত্তৰ দিলে "আপুনি দেখিছো সকলো পৰিকল্পনা আগতেই কৰি থৈছে।" "সেইটো নকৰিলে বা হবই কেনেকৈ?" যন্ত্ৰচালিতৰ দৰে মেইনাৰে টাইপ কৰা কাগজ কিছুমানত চহী কৰি গ'ল আৰু এণ্টন কৰ্ফলৈ নোচোৱাকৈয়ে সুধিলে—

"আপুনি জাৰ্মান দেশীয় মানুহ নেকি বাৰু?"

"তুমি থিক ধৰিছা। মোৰ ঘৰ হামবাৰ্গত আৰু সেই বাবেই এই ঐশ্বৰ্য্য সম্পদৰ অধিকাৰী হবৰ কাৰণে মোৰ দেশবাসী এজন বিচাৰিছিলো।"

"আপুনি বিবাহিত নহয় নেকি?"

"ওঁহো, মই বিয়া কৰোৱা নাই। তোমাক মই এজন পিতৃহে দিলো, আন পৰিয়াল দিব নোৱাৰিলো।"

"এতিয়া বাৰু মই কৰিব লগীয়া আৰু কি বাকী থাকিল?"

"আৰু বহুতেই আছে। তুমি অগ্নি পৰীক্ষাৰ বাবে সাজু হৈ লোৱা। দামী দামী আৰু বং বেৰঙৰ পোছাক কিনা। সুগন্ধি স্নো-

পাউডাৰ আৰু অন্যান্য ৰূপ সজ্জাৰ বস্তু গোটাই লোৱা। ৰূপৱতী হ'বলৈ কি কি বস্তুৰ আৱশ্যক সেই বিষয়ে বোধ হয় এজনী পাণ্ডৱ ছোৱালীক মই শিকাই দিয়াৰ দৰ্কাৰো নাই। তোমাক যদি আৰু ধন লাগে মোক জানিবলৈ দিবা। অ', আৰু শুনা। এটা দৰ্কাৰী কথা বাদ পৰিছে, বিচমণ্ডে কিন্তু সেউজীয়া ৰঙটো ভাল নেপায়। সেই বিষয়ে মনত ৰাখিবা।"

সেই অনুসাৰেই মেইনাৰে ৰাজকুমাৰীৰ নিচিনাকৈ অতি মূল্যবান পোছাক পৰিচ্ছদ কিনাত লাগি গ'ল। তেওঁ ভাল দৰে বুজিলে যে পুৰুষ জাতিৰ মন আকৰ্ষণ কৰিবলৈ একমাত্ৰ উপায় হৈছে অতি পৰি-পাটি সাজ পাৰ। চহৰত নাম থকা দোকানৰ পৰা সাজসজ্জা আৰু প্ৰসাধনৰ সামগ্ৰী কিনি মেইনাৰ আগতকৈও ধুনীয়া হবৰ বাবে চেষ্টাত লাগিল।

মেইনাৰৰ নতুন জীৱন আৰম্ভ হ'ল। ৩০৬ নং হোটেলত এণ্টন কৰ্কৰ লগত নিতৌ আহাৰৰ সময়ত এণ্টন কৰ্কে বাকী থকা সকলো শিক্ষা মেইনাৰক দি যাবলৈ ধৰিলে। তেওঁৰো ব্যৱসায়ী বুদ্ধি থকুৱাই সকলো কথা তৎক্ষণাতেই শিকি ললে। আবেলি আনকি ফুৰিবলৈও তেওঁ ওলাই নোযোৱা হ'ল।

এণ্টন কৰ্কে মেইনাৰক কলে "ইয়াৰ মানুহে তোমাক চিনি পোৱাতো ভাল নহব। কাৰ্ল বিচমণ্ডে ভাবক যে তেওঁহে তোমাক আবিষ্কাৰ কৰিলে…আৰু এনেকৈয়ে প্ৰথম দৰ্শনতেই বৃদ্ধক তুমি পৰাস্ত কৰিব লাগিব।"

মেইনাৰে ব্যস্ত ভাবে সুধিলে—"মই যদি এই কাৰ্য্যত সিদ্ধি লাভ নকৰো তেতিয়া হলে কি হব ?"

"সেইটো সহজ হৈ আছে। তেতিয়া তুমি হামবাৰ্গলৈ ঘূৰি গৈ তোমাৰ আগৰ কামত লাগিবাগৈ।"

দিনবোৰ বাগৰি যাবলৈ ধৰিলে। এণ্টন কৰ্কে মেইনাৰক সকলো বুজাই বঢ়াই ইতিমধ্যে পাকৈত কৰাই ললে। মেইনাৰ নিজে [illegible]

মতী হোৱালী। গতিকে বেচি কথা তেওঁক বুজাব নেলাগিছিল। আনপিনে এনেকুৱা কৰে'ও তেওঁৰ বুদ্ধি খটুৱাই বহুত কথা ইঙ্গিতেৰেও বুজাব পাৰিছিল। গতিকে পৰস্পৰৰ মাজত বুজা পৰাৰ অভাৱ অকনো নাছিল।

———

[চাৰি]

লাকি নামৰ সৰু জাহাজ খনত ভাত খোৱা কোঠালীত চকা লগোৱা চকীখনত বহি কাৰ্ল বিচমণ্ডে তৰ্জন গৰ্জন কৰি আছিল, কিয়নো ইতিমধ্যে তেওঁৰ চিগাৰেট শেষ হৈ গৈছিল। চকীখনত লগোৱা দুটা চকা দুয়োখন হাতেৰে ঘূৰাই, তেওঁ টেবুলৰ ওচৰৰ পৰা চকীখন অলপ দূৰলৈ লৈ গ'ল আৰু ওচৰতে থকা নিগ্ৰো চাকৰ তিনিটাক গালি শপনি পাৰি খং সাৰিলে। গালি খোৱাত অভ্যস্ত চাকৰ কেইটাই মনে মনে সকলো শুনি গ'ল। সিহঁতৰ মৌনতাই বৃদ্ধৰ খং আৰু দুগুণহে বঢ়ালে।

"অকৰ্মণ্যৰ দল কৰবাৰ" বুঢ়াই গৰজি উঠিল। "মই মৰিবলৈহে তঁহতে যেন আটাইয়ে বাটচাই আছ, যাতে মোৰ মৰাশৰ ওপৰত শগুন হৈ বহিবহি পাৰ। কিন্তু তহঁতৰ সেই আশা বৃথা হব। এটা কুটা কড়িও তহঁতে নেপাবি।

তহঁতৰ নিচিনা অবিশ্বাসী পশুবোৰলৈ মই একো ধন সম্পত্তিকেই এৰি থৈ নেযাম। মই অসুস্থ। তহঁতে কৰনোৱাবা হৈয়েই আছ নেকি? মোক এতিয়া মনৰ শান্তি লাগে। তহঁতে মোক অকলাই নেথাকিবি। ডাক্তৰেও সেই একে কথাকেই কৈছে।" খঙত চিঞৰি

বিকিচি উঠি বুঢ়াই পাগলৰ দৰে যিহকে পাই তাকেই বকিবলৈ ধৰিলে।

"তইঁত ইয়াৰ পৰা এতিয়াই ওলাই যা। মোক অলপ অকলে থাকিবলৈ দে। মই অকলে থাকিয়ে ভাল পাওঁ। মই বুঢ়া হোৱা বাবে মোৰ কাৰণে তইঁত কোনেও নাভাব। কিন্তু মনত ৰাখিবি মই ঐশ্বৰ্য্যশালী। তইঁতে মোক ভাল পাব বা নেপাব টকাৰ কাৰণে মোৰ অধীনত তইঁতে কাম কৰিবই লাগিব। মই কৈছো নহয়, এতিয়াই তইঁত ইয়াৰ পৰা যা। আৰু শুন, জাহাজৰ কেপ্তেইনক মই মাতিছো বুলি কবি।"

নিগ্ৰো চাকৰ কেইটাই বুঢ়াৰ গালি খাই ভয়তে পেপুৱা লাগিল আৰু আটাই কেইটাই একে লগে নিঃশব্দে তাৰ পৰা ওলাই গ'ল।

সিহঁত ওলাই যোৱাৰ পিচত কাৰ্ল বিচমণ্ডে চকীখনৰ চকা কেইটা দুয়োখন হাতেৰে ঘূৰাই লৈ গাধোৱা ঘৰত সোমালগৈ। আইনাৰ ওচৰলৈ গৈ মূৰটো ধুনীয়াকৈ কনিয়াই ললে আৰু সুগন্ধি আতৰ কিছু গাত লগাই ললে। যোৱা দুদিন ধৰি বৃদ্ধৰ বাওঁ চকুৰ পৰা ধাৰাসাৰে পানী বৈ আছিল। চকুৰ এই অসুখটোৱে তেওঁক আৰু খিট্‌খিটীয়া কৰিছিল। আইনাৰ সন্মুখত চকীখনত বহা ঠাইৰ পৰাই বুঢ়াই চকুটো চাই ললে। তাৰ পিচত লগাই থোৱা দাঁত কেইটা এবাৰ চালে আৰু চকী খনৰ চকা কেইটা ঘূৰাই ঘূৰাই তেওঁ আকৌ আগৰ কোঠালীলৈ আহিল। জাহাজৰ কেপ্তেইন আহি ইতিমধ্যে তেওঁৰ কাৰণে তাত অপেক্ষা কৰি আছিল।

বৃদ্ধক দেখিয়েই কেপ্তেইনে টুপীটো খুলি হাতত ললে আৰু সন্মান দেখুৱাই থিয়দি সুধিলে "গৰাকীয়ে মোক মাতি পঠাইছে বাবে মই আহিছো।"

"এৰা, তোমাক মই মাতিছিলো। আমি কেঁন্চ কেতিয়া পাম গৈ ?

"অন্ততঃ আৰু দুদিন লাগিব।"

বৃদ্ধই আকৌ প্ৰশ্ন কৰিলে, "মোৰ কাৰণে কিবা সংবাদ আদি আহিছে নেকি ?"

"নাই অহা।" বুঢ়াৰ খঙে আকৌ চুলিৰ আগ পালেগৈ "মোৰ জাহাজত তেতিয়াহলে বেতাৰ যন্ত্ৰ এটা ৰখাৰ কি লাভ হৈছে ? মোৰ কাৰণে ভাবোতা আজিলৈ কোনো নোলাল। এণ্টন কৰ্কে কিবা সংবাদ পঠাইছে নেকি ?"

"যোৱা তিনি দিন ধৰি তেওঁৰ পৰা একো সংবাদ অহা নাই।"

বৃদ্ধই কলে "মোৰ চকুটো চাবলৈ এজন বিশেষজ্ঞৰ দৰ্কাৰ হৈছে। মনত ৰাখিবা, তেওঁ ইউৰোপৰ শ্ৰেষ্ঠ বিশেষজ্ঞ জনহে হব লাগিব। তুমি সঁচা কথা কোৱাচোন বাৰু মোৰ চকুটো কালিতকৈ বেছি ফুলিছে নে নাই ? ওচৰলৈ আহি নোচোৱা কেলেই ? ভয় নকৰিবা। মোৰ সোঁচৰাৰোগ হোৱা নাই।" এই খিনি কোৱাৰ পিচত খঙৰ কোবতেই বুঢ়াই চকিখন কেপ্তেইনৰ একেবাৰে গাৰ ওচৰলৈকে লৈ গ'ল।

কেপ্তেইনে অলপ বেকা হৈ অতি যত্ন সহকাৰে চকুটো পৰীক্ষা কৰি চাই কলে "গৰাকীৰ চকুটোৰ পৰা কালিতকৈ অলপ বেছি পানী ওলোৱা যেন দেখা যায়।"

"সঁচাকৈয়ে এইটো বৰ টান বিধৰ বেমাৰ নেকি ?" বুঢ়াই সুধিলে।

কেপ্তেইনে কলে "সেই বিষয়ে মতামত দিবলৈ মই উপযুক্ত লোক নহওঁ মহাশয়।"

বুঢ়াৰ ক্ৰোধ এইবাৰ আৰু দুগুণে চৰিল আৰু চিঞৰি চিঞৰি কলে "তুমি জহন্নামে যোৱা।"

"উত্তম মহাশয়।" কেপ্তেইনে সেইটোৰ বাহিৰে আন উত্তৰ কি দিব ভাবি নেপালে আৰু টুপিটো পিন্ধি লৈ সভয়ে কোঠালীটোৰ পৰা ওলাই গ'ল। বাওঁতে এবাৰ ঘূৰিও নেচালে।

কেপ্তেইন ওলাই যোৱাৰ পিচত একাকী বেমাৰত আক্ৰান্ত

এই বৃদ্ধই কি কৰিব একো ভাবি নেপালে। সময় কেনেকৈ কটাব এইটোৱেই আছিল বৃদ্ধৰ বাবে এটা অতি ডাঙৰ সমস্যা।

ৰুগ্ন আৰু বয়োবৃদ্ধ এই মানুহজনৰ বাবে সকলো সা-সুবিধা কৰি লোৱা এই জাহাজখনেই আছিল এখন ক্ষুদ্ৰ জগত। বছৰটোৰ প্ৰায় বাৰ মাহেই এই জাহাজখন লৈ সমুদ্ৰ যাত্ৰাত কটোৱাই আছিল বৃদ্ধৰ একমাত্ৰ কাম। তাৰ বাহিৰে আৰু কিবা কৰ্ত্তব্য আছে বুলি বৃদ্ধই নেভাবিছিল। নিজৰ চাকৰ নাকৰৰ ওপৰত একছত্ৰী সম্ৰাট হৈ তাঁহাতঁৰ ওপৰত প্ৰভুত্ব খটুৱাই জাহাজত ভ্ৰমণ কৰি ফুৰাই আছিল তেওঁৰ জীৱনৰ একমাত্ৰ লক্ষ্য। আনকি বন্দৰত আহি জাহাজখন লাগিলেও তেওঁ পাৰলৈ নামি আহিবলৈকো ইচ্ছা নকৰিছিল। সীমাবদ্ধ এই জাহাজৰ ভিতৰৰ সংসাৰখনৰ সকলো খুতি নাতি পিচে বুঢ়াৰ চকুত পৰিছিল,আৰু ইয়াৰ ভিতৰত কোনেও তেওঁক ফাকি ফুকা দি সাৰিব নোৱাৰিছিল। এই জাহাজৰ ভিতৰতেই অৱশ্যে তেওঁৰ হিতাকাঙ্ক্ষীও আছিল বহুত। তাৰ ভিতৰতে বৃদ্ধৰ শত্ৰুও আছিল। এই সকলোৰে গতিবিধি লক্ষ্য কাৰবলৈ তেওঁৰ নিজস্ব চোৰাংচোৱাও আছিল। শত্ৰুক পৰাস্ত কৰাৰ উৎসাহে দিছিল তেওঁৰ ৰুগ্ন জীৱনতো জীয়াই থাকিবলৈ প্ৰেৰণা।

শত্ৰুৱে হাৰ মানি তেওঁৰ ওচৰত শৰণাগত হলেই তেওঁ পাইছিল অভূতপূৰ্ব আনন্দ।

সেই বুলি কাৰ্ল বিচমণ্ডক এটা দস্যুৰ লগত তুলনা কৰাটো ভুল হব। তেওঁ প্ৰথমে হামবাৰ্গৰেই বাসিন্দা আছিল। তাৰ পিচত ব্যৱসায়ৰ সুবিধাৰ কাৰণে আমেৰিকাৰ নাগৰিক হ'ল 'নেচাৰালাইজড্' হিচাবে। নিজৰ বুদ্ধিৰ বলত তেওঁ অজস্ৰ ধন দৌলত গোটালে। তেওঁৰ ভাগ্যইও এই ধন দৌলত আহৰণত বৰগুনি যোগাইছিল। তেওঁৰ মাটিৰ তলত এটা খনিজ তেল বাহিৰ হ'ল আৰু সেই তেলেই আনিলে তেওঁৰ সৌভাগ্য। তাৰ লগতে নিজৰ বুদ্ধি কৌশল খটুৱাই নিজৰ ব্যৱসায়ো সম্প্ৰসাৰণ কৰি ললে।

কাৰ্ল বিচমণ্ডে সদায় অকলশৰীয়া হৈ থাকিবলৈহে ভাল পাইছিল। তেওঁৰ জীৱনটোও প্ৰকৃততে তেনেকুৱা হৈ গ'ল। অকলশৰীয়া এই জীৱনে তেওঁৰ স্বভাৱ অতি কঠিন কৰি তুলিছিল, আৰু আনৰ প্ৰতিও তেওঁ সদায় কঠোৰ আছিল। দূৰ সম্বন্ধীয় এণ্টন কৰ্ফক তেওঁ প্ৰথমে ১৯৩৪ চনত জাৰ্মানী ভ্ৰমণৰ সময়ত লগ পাইছিল; আৰু সেই যাত্ৰাৰ সময়খিনিৰ বাবে তেওঁক তেওঁৰ ব্যক্তিগত চেক্ৰেটৰী কৰি লৈছিল। বংশগত বান্ধোন থকাৰ কাৰণেহে যে বিচমণ্ডে কৰ্ফক ভাল পাইছিল সি নহয়। কৰ্ফৰ নিজস্ব বুদ্ধিবৃত্তি আৰু গুণবাজিও আছিল প্ৰশংসনীয়। তেওঁৰ গুণত মোহিত হৈ বিচমণ্ডে তেওঁক স্থায়ীভাৱেই নিজৰ চেক্ৰেটৰী হিচাপে ৰাখি থলে।

এণ্টন কৰ্ফ যেনেকুৱা বুধিয়ক আছিল, তেনেকৈ তেওঁ সুবিধাবাদীও আছিল আৰু হাতত পোৱা সুবিধা এৰিলে যাবলৈ কেতিয়াও নিদিছিল। বৃদ্ধইও পিচে এণ্টন কৰ্ফৰ মন ভাল দৰেই বুজিছিল। ব্যৱসায়ী বুদ্ধিত পটু বিচমণ্ডে এণ্টন কৰ্ফৰ এই সুবিধাবাদী চৰিত্ৰৰ ইন্ধন যোগাইছিল অতি নিপুনভাৱে—যাতে সেই আশাত বন্দী হৈ এই চেক্ৰেটৰীজনে আৰু লাভবান কাম বৃদ্ধক কৰি দিব পাৰে।

টকাই বুঢ়াক চৰিত্ৰ-ভ্ৰষ্ট কৰিলে। সুদীৰ্ঘ এই জীৱনত টকাৰ মূল্য তেওঁ ভাল দৰেই উপলব্ধি কৰিছিল। দুগুণ টকা খৰচ কৰি আনকি তেওঁ সাধু বুলি বিবেচিত মানুহকো কিনি লব পাৰিছিল। তেওঁ সদায় কৈছিল যে টকা হলে সকলো হয়—আনকি মানুহৰ বিবেকো কিনি লব পাৰি।

তেওঁৰ জীৱনত কিন্তু মাত্ৰ এজনী মানুহে তেওঁৰ টকা পইচাৰ অকনো মূল্য নিদিলে। এই মানুহজনীয়েই আছিল তেওঁ ডেকা কালতে বিয়া কৰোৱা তেওঁৰ পত্নী।

টকা পইচাৰ প্ৰতি অকনো আসক্তি নাছিল সেই মানুহ গৰাকীৰ। বিচমণ্ডৰ লগত তেওঁ টকা পইচাৰ লালসাত বিয়া লোৱোৱা নাছিল। বিচমণ্ডক সদায় সাধাৰণ মানুহৰ শ্ৰেণীতে তেওঁ ধৰি লৈছিল।

লাজুকীয়া স্বভাৱৰ এই মানুহ গৰাকীও অতি কগ্ন আছিল। তথাপি তেওঁ প্ৰাণভৰি বিচমণ্ডৰ শুশ্ৰূষা কৰিছিল আৰু তেওঁক অন্তৰ ভৰি ভাল পাইছিল। তেওঁ নিঃসন্তান আছিল। নিজে সন্তানৰ মৰম উপভোগ কৰিব নোপোৱাত তেওঁৰ অন্তৰত সদায় এটা অভাব থাকি গল। তেওঁৰ মনত প্ৰধান দুখ আছিল যে বিচমণ্ডক তেওঁলোকৰ ঐশ্বৰ্য্য সম্পত্তিৰ অধিকাৰী হবলৈ সন্তান এটি দি যাব নোৱাৰিলে। সেই দুখ লৈয়েই তেওঁ ইহ সংসাৰৰ পৰা বিদায় ললে।

*বিচমণ্ডে মানুহক ভালবি বোলাবলৈ দেখুৱাই একো কৰিব নোৱাৰিছিল। পত্নীক যে ভাল পাই সেই কথাও ভাষাৰ অভাৱত তেওঁ বুজাব নোৱাৰিছিল। যৈনীয়েকৰ মৃত্যুৰ পিচত সুদীৰ্ঘ চল্লিশ বছৰ দ্বিতীয় বিবাহ নকৰোৱাকৈ থকাৰ কথাই প্ৰমাণ কৰে যে পত্নীৰ প্ৰতি তেওঁৰ ভাল পোৱা কিমান গভীৰ আছিল।

এতিয়া তেওঁ যথেষ্ট বৃদ্ধ আৰু কগ্ন। জীৱনপথত পালে তেওঁ অজস্ৰ কণ্টক। ঐশ্বৰ্য্য সম্পদৰ মালিক হৈও তেওঁ তাক উপভোগ কৰিব নোৱাৰিলে চিৰ কগীয়া হোৱাৰ কাৰণে।

এতিয়া সম্প্ৰতি তেওঁ জাহাজেৰে নিউইয়ৰ্কৰ পৰা কেন্‌চলৈ আহিছে। কেন্‌চত তেওঁৰ ইউৰোপস্থ ব্যৱসায় সম্পৰ্কীয় কথাৰ লেঠা মাৰি তাৰ পৰা তেওঁৰ চেক্ৰেটৰী কৰ্কো জাহাজত ভুলি লৈ যোৱাৰ কথা। তাৰ পিচত প্ৰথমে তেওঁ ইটালিয়ান বিভেৰিয়াত জাহাজ ৰখাই তাৰ পৰা গ্ৰীচ আৰু শেষত দালমাচিয়ান উপকূলহে ক্ৰোবিডালৈ যোৱাৰ কথা। চকু চিকিৎসকৰ সহায় লবৰ কাৰণে তেওঁ উপকূলত উঠিবলৈ বাককৈয়ে খৰখেদা লগাইছিল। তদুপৰি জাহাজত থকা চিগাৰেতো শেষ হৈ আহিছিল, আৰু সেই কাৰণেও জাহাজ ৰখোৱাৰ নিতান্ত আৱশ্যক হৈ পৰিছিল।

[পাঁচ]

কে'পচৰ উপকূলত আহি জাহাজ লগাৰ লগে লগেই এণ্টন কৰ্কে তেওঁৰ নিষ্ঠুৰ গৰাকীৰ মেজাজ কি অৱস্থাত আছে সেই বিষয়ে পৰীক্ষা কৰি চাবলৈ জাহাজ পালেহি। গৰাকীৰ মনৰ অৱস্থা চাইহে তেওঁ মেইলাবক লৈ খেলা আৰম্ভ কৰিব পাৰিব।

পাৰৰ পৰা লগাই থোৱা তক্তা কেইখন পাৰ হৈ জাহাজত উঠাৰ লগে লগেই একন বিষয়াই এণ্টন কৰ্কক নমস্কাৰ দিলে। এণ্টন কৰ্কে সোনে সোনেই বিচক্ষণক লগ পাবলৈ বুলি গ'ল আৰু তেওঁ অহা খবৰ গৰাকীক দিলে। ইতিমধ্যে এণ্টন কৰ্কক বিচাৰি গৰাকীও ব্যগ্ৰ হৈ উঠিছিল। গতিকে লগে লগেই তেওঁৰ আহ্বান আহিল।

এণ্টন কৰ্ক লৈ কোঠালীটো সোমাৰ লগে লগেই বুঢ়াই পাৰী ওলাই একা চকুটো চাবলৈ দি কলে :—, "তুমি আৰু এই চকুটোত কি হৈছে বুলি জানা? ওচৰ চাপি আহি ভালদৰে চোৱাচিতোন বাৰু!"

অতি যত্নেৰে এণ্টন কৰ্কে বুঢ়াৰ অন্ধুনীয়া চকুটো চাই কেলি বিনাৰ হুবত কলে "এই চকুৰ বিশেষজ্ঞ একেৰে একিজাই দাদ। যদি সকলো কথা [illegible] আছিল। [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

আজিয়েই যাত্ৰা কৰে তেনেহলে কাইলৈৰ পৰা আপোনাৰ চকুৰ চিকিৎসা তেওঁ আৰম্ভ কৰিব পাৰিব।”

বৃদ্ধই স্বস্তিৰ নিশ্বাস পেলাই কলে “মোৰ কপাল ভাল যে তুমি কে'নচত আছিলা। এই বলধবোৰে মোক মাৰি পেলালে হেতেন। ডাক্তৰ জনক অতি সোনকালেই মাতি আনা। কেনচত সৰহ দিন থাকিবলৈ মোৰ অকনো মন নাই। তুমি এতিয়াই গৈ ডাক্তৰলৈ খবৰ পঠিওৱা। ঘূৰি আহোঁতে মোৰ কাৰণে কিছু চিগাৰেট লৈ আহিবা।”

গৰাকীৰ আদেশমতেই এন্টন কৰ্কে কাম কৰিলে। চহী কৰিব লগীয়া কিছুমান কাগজপত্ৰ গৰাকীৰ টেবুলত থৈ তেওঁ গাড়ীত উঠিলহি আৰু পোনে পোনেই হোটেল পালেগৈ। এনেকুৱা সময় পলম নকৰি তেওঁ লুচিয়ানালৈ টেলিফোন এটা বুক কৰিলে। ডাক্তৰ মূৰেৰ ক্লিনিকত তেওঁৰ লগত কোনো কথা কবলৈ এন্টন কৰ্কে যথেষ্ট কষ্ট কৰিবলগীয়া হৈছিল; কিয়নো ডাক্তৰ ইমান ব্যস্ত আছিল যে আনৰ লগত কোনো কথা কবলৈ তেওঁ অকনো সময়কেই নাপাইছিল। তথাপিও এন্টন কৰ্কে যত্নপূৰ্বক এটা সুবিধা কৰি ডাক্তৰৰ লগত কথা হ'ল, আৰু তেখেতে কি কৰিব লাগিব সেই বিষয়ে বুজাই কলে। এই চলতে মেইনাৰৰ পৰিচয়ো তেওঁ ডাক্তৰক দিলে।

ইয়াৰ প্ৰায় ঘণ্টা পিচত মেইনাৰ তেওঁৰ অফিচত উপস্থিত হ'লহি। এন্টন কৰ্কে মেইনাৰক ভৰিৰ পৰা মূৰলৈকে খুব ভালদৰে লক্ষ্য কৰিলে। তেওঁ ইতিমধ্যে সাজে সজ্জাই অতি মনোমোহা হৈ পৰিছিল। এন্টন কৰ্কৰ সমুখত উপস্থিত হোৱা এই ছোৱালীজনী যেন অতি খুলীয়া আৰু আনক সহজেই আকৰ্ষিত কৰিব পৰা হৈ পৰিছে।

এন্টন কৰ্কে অলপ বগৰ কৰি সুধিলে “তোমাক প্ৰেমাস্পদক লগ ধৰিবলৈ সাজু হৈছানে বাৰু?”

মুচুকি হাঁহিলে মেইনাৰে সাজু থকাৰ কথা জ্ঞাত কৰিলে।

“এই পিচে তোমাক আগতে সাৱধান কৰি দিয়া উচিত হ'ব

প্ৰথম দৰ্শনত তুমি বৃদ্ধক বৰ কুৰূপ অৱস্থাতহে পাবা। সেইটো হোৱাই তোমাৰ কামত বহুত সহায়হে কৰিছে। কিয়নো তেওঁৰ নাৰ্চ হিচাবেহে তুমি বৃদ্ধৰ আগত প্ৰথমে দেখা দিব লাগিব।”

আচৰিত হৈ মেইনাৱে প্ৰশ্ন কৰিলে “তেওঁৰ নাৰ্চ হিচাবে?.... ...আপুনি কি কৈছে?”

“এৰা, নাৰ্চ হিচাবেহে। বুঢ়াৰ চকু এটা বৰ বেয়াকৈ ফুলি গৈছে আৰু সেইটোৱে তেওঁক যথেষ্ট চিন্তিত কৰিছে। তেওঁৰ চিকিৎসাৰ কাৰণে কালি চুইজাৰলেণ্ডৰ পৰা ডাক্তৰ মুৰে আহি পাবহি। তেওঁ বৃদ্ধৰ কাৰণে নাৰ্চ এগৰাকী লাগে বুলি কব। নাৰ্চ বিচাৰি আমি গোটেই চহৰ চলাথ কৰিম। যুদ্ধৰ সময়ত ইয়াত এতিয়া নাৰ্চ পোৱাৰ প্ৰশ্নই নুঠে; যিহেতুকেই প্ৰত্যেকেই নিজ নিজ কামত ব্যস্ত। ইতি-মধ্যে দুই তিনি দিনৰ কাৰণে বিচমণ্ডে যাতনাত নিশ্চয় চাতি কুটি কৰি থাকিব। তেতিয়া আমি এটা বুদ্ধি উলিয়াম আৰু তাৰ দ্বাৰাই তুমি যাতে নিৰ্ভয়ে তেওঁৰ আগত দেখা দিব পাৰা সেই উপায় উলিয়াম। যাতনাৰ অন্তত তোমাৰ উপস্থিতি তেওঁৰ কাৰণে ৰোগ উপশমৰ কাৰণ হৈ উঠিব।”

“কিন্তু আপুনি পাহৰি গৈছে নেকি যে মই নাৰ্চ নহয়?”

সেইবাবেই আৰু ভালহে হৈছে। প্ৰকৃততে নাৰ্চ তেওঁক নেলাগে।

তেওঁক লাগে এতিয়া এযোৰি কোমল হাত দিবলৈ এজনী সুন্দৰী, যাৰ এযোৰি আঁৰে দেখি যাতে বৃদ্ধৰ মনোভাব কিছু কোমল কৰিব পাৰে।”

“সেইটো হব বাৰু, কিন্তু তেওঁৰ বেমাৰী চকুৰ বাবে কি চিকিৎসা কৰিব?”

“সেই বিষয়ে ডাক্তৰে তোমাক যথেষ্ট সুন্দৰ ভাৱে বুজাই দিব। [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] দি [illegible] [illegible] নাৰ্চৰ [illegible] [illegible] আছে নেকি? [illegible] [illegible] [illegible]

লগীয়া হয় যদিও তুমি সেই বিষয়ে নিশ্চিন্ত হৈ থাকিব পাৰিবা। সকলো কাম কৰিবলৈ বৃদ্ধৰ নিজা চাকৰ নাকৰ আছে। তুমি মাত্ৰ তেওঁৰ কোঠালীৰ সৌন্দৰ্য্য বৰ্দ্ধনৰ বাবেহে তাত থাকিবা। তোমাৰ মিহি হাতেৰে বেমাৰীৰ চকুত দিয়া কোমল পৰশ আৰু বুঢ়াক খাবলৈ দিয়া দৰবে তেওঁৰ অসুখ ভালেখিনি কমাব পাৰিব। তুমিও বোধ হয় এই কথা নুবুজা নহয়।"

"আপোনাৰ কথাৰ অৰ্থ সঁচাকৈয়ে মই ভাল দৰে বুজিবই পৰা নাই। তেওঁৰ যদি চাকৰ নাকৰৰ ভিতৰতেই মইও এজনী হবলগীয়া হ'ল, তেনেহলে তেওঁ বা মোক বিয়া কৰাবলৈকে ওলাব কেলেই?"

"সেই বিষয়ে মই ভাবিম। বুঢ়াৰ লগত ভালদৰে চলিব পৰা এটা সুন্দৰ উপায় আছে। মই পিচে বহুত পলমকৈহে এই বুদ্ধি ভাবি পালো আৰু সেই কাৰণে সেই বুদ্ধি খটুৱাব নোৱাৰিলো।"

"তেনেহলে বাৰু কওকচোন মই কি কৰিব লাগিব?"

"সেইটোৱেইটো হৈছে প্ৰধান কথা। তুমি তেওঁৰ লগত হোৱা প্ৰথম দেখা সাক্ষাতেই তেওঁক আকাৰে ইঙ্গিতে বুজাই দিব লাগিব যে তুমিহে তেওঁক শাসন কৰিব পাৰিবা। তেওঁ যদি তোমাৰ অলপ-মানো দুৰ্বলতা পায়, তেনেহলে তুমি আৰু একোকেই কৰিব নোৱাৰিবা।"

"কিন্তু তেওঁৰ তলতীয়া কৰ্মচাৰী হৈ তেওঁক যদি অৱমাননা কৰো বা শাসন কৰিবলৈ চেষ্টা কৰো তেতিয়াহলে সেখোন তেওঁ মোক খেদিয়েই দিব।"

"তেনেকুৱা কেতিয়াও নহয়। যোৱা কেইবছৰ মানৰ পৰা তেওঁ তেনেকুৱা পৰিচাৰিকা এজনীকেই বিচাৰি ফুৰিছিল। মানৱীয় সন্মান নেবুজাই তেওঁক যদি কোনোবাই সমৰ্থন কৰে তেনেহলে যৌৱনৰ প্ৰতি বুঢ়াই সকলো ত্যাগ স্বীকাৰ কৰিব পাৰে। সেইটোৱেই, হ'ল তেওঁৰ চৰিত্ৰৰ বিশেষত্ব। তেওঁ অৱশ্যে প্ৰথমে তোমাক [illegible]

কৰিব আৰু কেতিয়াবা হয়তো অপমানো কৰিব। সেইটো কৰিবলৈ পিচে তুমি সুবিধা নিদিবা। তেতিয়া দেখিবা তোমাৰেই জয়।"

"আপুনি তেনেহলে ভাবেনেকি যে মই তেনেকুৱাকৈ চলিলেই বৃদ্ধ মোৰ প্ৰতি আসক্ত হব ?"

"প্ৰেম বা আসক্তিৰ প্ৰশ্ন অৱশ্যে ইয়াত নুঠে। তোমাৰ লগত তেওঁ নাচিব লাগিব আৰু তেনেকৈয়ে শেষতগৈ তেওঁ তোমাক বিয়া কৰাব। প্ৰথমে অৱশ্যে টকা পইচা আৰু আভিজাত্যৰ প্ৰদৰ্শনী দেখুৱাই তেওঁ তোমাক কিনি পেলাবলৈ চেষ্টা কৰিব। সেই চেষ্টা যদি তুমি ব্যৰ্থ কৰি দিব পাৰা তেনেহলে তেওঁ তোমাক যথেষ্ট শ্ৰদ্ধাৰে চাব। কিন্তু তুমি এটা অতি দৰকাৰী কথা মনত ৰাখিব লাগিব। সেইটো হৈছে এইয়েই যে তেওঁ যদি তোমাক বিয়া কৰাবলৈ নিজেই আগবাঢ়িও আহে, দুৰৰ সৰগ চুকি পোৱা বুলি যেন তুমি কেতিয়াও প্ৰকাশ নকৰা।

"তেনেহলে মই নাৰ্চৰ পোচাক এজোৰ কিনি লওঁ নেকি ?"

"এৰা, সেইটো উত্তম হব। নাৰ্চৰ পোচাকটোৱে তোমাৰ গাম্ভীৰ্য্য আৰু বঢ়াব। লগতে বুঢ়াই তোমাৰ প্ৰতি গুৰুত্বও দিব বেছি। পিচে তাৰ লগতে সাধাৰণ ধৰণৰ পোচাক কেইজোৰ মানো কিনিবা। ৰং চঙীয়া পোচাকৰ নাৰ্চ দেখিলে বুঢ়াই হয়তো সন্দেহ কৰিব।"

"সেইটো অৱশ্যে হয়"—মেইনাৱে শলাগিলে। "আমি দৰকাৰী কথা গোটেই খিনি আলোচনা কৰিলোৱেই" এইবাৰ কয়ে কৈ গ'ল—" তোমাৰ এই অভিনয় আৰু যাত্ৰাৰ উত্থান-পতনৰ সকলো খবৰ মই লৈ থাকিম। লগতে দৰকাৰী সকলো সহায় যোগাই থাকিম। তোমাৰ এই যাত্ৰা শুভ হওক—মই শুভেচ্ছা জনাইছো।"

মেইনাৰ ঘৰৰ পৰা উঠিল। দুয়ো কৰমৰ্দন কৰি সেইদিনাৰ কাৰণে এৰা-এৰি হ'ল। তেওঁবিলাকৰ এই নুতন যাত্ৰাৰ এতিয়া যেন আৰু কৰ্মমুখৰ হৈ উঠিব লাগিব।

• • • •

ডাক্তৰ মুখে অভিজ্ঞ আৰু সুনিপুণ চকু চিকিৎসকৰ ওপৰিও এজন নামকৰা ব্যৱসায়ী আছিল। তেখেতৰ ক্লিনিকটো আছিল অতি লাহ-বিলাসপূৰ্ণ। চিৰৰুগীয়া কোটিপতি এজনৰ চিকিৎসক হ'বলৈ পোৱাত তেখেতে যেন কুবেৰৰ ধনত হাত দিয়া যেনহে পালে আৰু সেইবাবে অকনো সময় নষ্ট নকৰিলে। এণ্টন কৰ্কৰ লগত তেওঁৰ অন্তৰৰ যেন সকলো কালৰ পৰাই মিল আছিল। দুয়ো দুয়োকো ভালদৰে বুজিছিলো।

ডাক্তৰক আনিবলৈ কৰ্ক বিমান বন্দৰ পাইছিল গৈ। বিমানৰ পৰা অৱতৰণ কৰি গাড়ীৰে আহি থাকোতে বাটতে ডাক্তৰে এণ্টন কৰ্কক সুধিলে "কওকচোন বাৰু বুঢ়াৰ প্ৰকৃততে কি হৈছে?" এণ্টন কৰ্কে উত্তৰ দিলে—"বিশেষ একো নহয়। চকু এটাত কিবা অলপ হৈছে। হয়তো চকু নামিছে। ৰিচমণ্ডে লগে লগে চিকিৎসা কৰাই চকুটো ভাল হোৱাতো বাঞ্ছা কৰিছে; কিয়নো চকুৰ ৰোগৰ উপশম হলেই তেওঁ পুনৰ সাগৰত জাহাজ মেলিব খোজে। মই পিচে এইটোহে মন পচণ্ড কৰা নাই।"

"তেখেতক ইয়াত মোৰ তত্বাৱধানত ৰাখিব লগীয়া হব পাৰে বুলি আপুনি ভাবে নেকি বাৰু?" ডাক্তৰে প্ৰশ্ন কৰিলে।

"সেইটো আৱশ্যক নহব যেন পাওঁ। বুঢ়াৰ মন আৰু পিৰে ঘূৰাবলৈ লগতে মই নাৰ্চ এজনীও লৈ আহিছো।"

ডাক্তৰৰ মুখত এটা হাঁহি বিৰিঙি উঠিল। তেওঁ যেন সকলো কথা ইতিমধ্যে বুজি পেলাইছে।

এণ্টন কৰ্কে আকৌ কলে "মই অৱশ্যে নাৰ্চজনীক বুঢ়াটোকে দেখুৱাই নাই। তথাপি তেওঁ যে খুছী হব বুলিয়েই মই ভাবিছো। যি কি নহওক, অন্ততঃ আমাৰ জাহাজত এগৰাকী মহিলা থাকিব—।"

দুয়ো আহি জাহাজ পালেহি। যথেষ্ট গাম্ভীৰ্যতাৰে ডাক্তৰে ৰিচমণ্ডৰ ওচৰ পালেগৈ আৰু চকুৰ পৰীক্ষা আৰম্ভ কৰিলে। ডাক্তৰে কেবা ঘণ্টা ধৰি ৰিচমণ্ডৰ চকু পৰীক্ষা কৰিলে। যোগীৰ [illegible]

ধৰিবলৈ তত্তালিকে এজনী নাৰ্চৰ বন্দোবস্ত কৰিব লাগে বুলি ডাক্তৰে এণ্টন কৰ্ক কলে। ডাক্তৰে উপদেশ দিলে যে সুযোগ্যা নাৰ্চ এগৰাকী নোপোৱালৈকে ৰোগীক চাকৰ-বাকৰ সকলোৱেই চোৱা মেলা কৰিব, আৰু কেবিনৰ পৰা তেওঁ ওলাই অহাতো উচিত নহব।

ডাক্তৰৰ উপদেশমতে সকলো কাম হ'ল। দুদিন বিচাৰিও নাৰ্চ এজনী পোৱা নহল। নাৰ্চ এজনী বন্দোবস্ত কৰিব নোৱাৰা দেখি বৃদ্ধ খণ্ডত অগ্নিশৰ্মা হল। বৃদ্ধই বিবাহ কৰিলে যে নাৰ্চ এজনীৰ সন্ধানত তেওঁলোক নাইচ্‌ চহৰলৈকে হলেও যাব লাগিব।

তাৰ পিছত যেন সেই সুযোগ্যা নাৰ্চজনীৰ আবিৰ্ভাৱ হ'ল। সুনিপুণ নাৰ্চ বুলি খ্যাতি থকা মেইনাৰক বৃদ্ধৰ চিকিৎসাৰ কাৰণে মকৰল কৰা হ'ল। ধুনীয়া অথচ গম্ভীৰ সাজ পাৰ পিন্ধি লৰনী শৰীৰেৰে লাহে লাহে মেইনাৰ যেতিয়া জাহাজ পালেহি সকলোৰেই শ্ৰদ্ধা আৰু বিস্ময়েৰে তেওঁলৈ চালে।

গোপনে গোপনেই তেওঁ জাহাজৰ সহকাৰী বিষয়াজনৰ ওচৰলৈ টুকিজ ইন্‌কৰমেচন বুৰোৰ পৰা তেওঁক খবৰ দি ইয়ালৈ আহিবলৈ কোৱামতে আহিছে বুলি কলে। তত্তালিকে তেওঁক বৃদ্ধৰ ওচৰলৈ লৈ যোৱা হ'ল।

বিচমও ইতিমধ্যে বেচ অধৈৰ্য্য হৈয়েই উঠিছিল। মেইনাৰ আহি পোৱাৰ লগে লগেই তেওঁ চাকৰ-বাকৰবোৰক বিদায় দিলে আৰু চকা ছুটা জোৰেৰে ঘূৰাই চকীখন লোৰেৰে মেইনাৰৰ ফালেই ওচৰলৈ লৈ আহিল। তেওঁৰ ঠিক সন্মুখতে চকীখন ৰখাই বৃদ্ধই প্ৰায় কৰ্কশ সুৰেৰে [illegible] সুধিলে যে যোৱা দুদিন ধৰি এই বেমাৰীটিৰ কষ্ট ভোগাৰ উদ্দেশ্যে তেওঁ কেনেকৈ [illegible] আছিল।

কথা বতৰাত যথেষ্ট [illegible] মেইনাৰে উত্তৰ দিলে, "[illegible] লগে লগেই আমাৰ কাম যথেষ্ট বাঢ়ি যায়। অনেক [illegible] [illegible] আৰু [illegible] [illegible]। [illegible]

নেকি বাক ? যেয়ে যদি হয়, তেনেহলে খোলাখুলিভাবে কৈ দিলে আন ব্যৱস্থা কৰিব পাৰিম।"

কাৰ্ল বিচমণ্ডে হাতত থকা সৰু গামোচাখন ঘূৰণীয়াকৈ বল এটাৰ আকৃতি কৰি চকুটো এখন হাতেৰে ঢাকি থৈছিল। মেইনাৰৰ গম্ভীৰ কথা বতৰাত তেওঁ এনেকুৱা আচৰিত হ'ল যে চকুৰ পৰা গামোচাখনো এৰি দিলে। তাৰ পিচত তেওঁ মেইনাৰক আকৌ সুধিলে "মই খবৰ দিয়াৰ্ লগে লগে তুমি কেলেই অহা নাছিলা ?"

মেইনাৰে উত্তৰ দিলে "প্ৰসৱ বেদনা ভুগি থকা এগৰাকী তিৰোতাৰ লগত মই লাগি আছিলো। তাৰ পৰা আহি আজি ৰাতিপুৱাই টুৰিষ্ট ইন্‌ফৰমেচন ব্যুৰোলৈ গৈ খবৰ কৰিলো যে কোনোবাই মোক বিচাৰি তাত খবৰ দিছে নেকি। তাতেই মোক বিচৰা মানুহবোৰৰ লিষ্টি এখন মোক দিলে। আপোনাৰ নাম লিষ্টিখনৰ প্ৰথমেই আছিল আৰু সেই কাৰণে আপোনাৰ তালৈকে মই প্ৰথমে আহিছো। গতিকে পলমকৈ অহাৰ প্ৰশ্ন উঠা নাই।"

"কিন্তু তুমি জানাৰে মই কোন ?"

"লিষ্টিত লিখি থোৱা নামটোৰ পৰা জানিলো যে আপুনি কাৰ্ল বিচমণ্ড।"

"কিন্তু মই যে কোটিপতি সেই কথা তুমি নেজানা নেকি ?" উদাসীন ভাব এটা দেখুৱাই মেইনাৰে উত্তৰ দিলে "তাতে কি হ'ল।"

"কি হ'ল তুমি বুজা নাই ? প্ৰসৱ বেদনাত ভুগি থকা মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ তিৰোতা গৰাকীৰ পিচত দৌৰাতকৈ মোৰ ওচৰলৈ আহিলে যে তোমাৰ বহুত লাভ হব সেই কথা তুমি এতিয়াও বুজা নাই নেকি ?"

"মই চৰকাৰে বান্ধি দিয়া হাৰতকৈ অধিক কেতিয়াও কাৰো পৰা বিচিৰাবো।"

"কিন্তু হেৰা আকৰী ছোৱালী, তুমি বুজি পোৱা উচিত যে আনতকৈ দহগুণ বেছি টকা তোমাক মই দিম।"

"বিচমণ্ড ডাঙৰীয়া। সেই কথা মোক নকব। মই বেছি পইচা কেতিয়াও নলওঁ।"

"তুমি বৰ সাধু প্ৰকৃতিৰ নাৰ্চ যেন পাওঁ।"

"সাধু প্ৰকৃতিৰেই বোলক বা আন কিবাই বোলক মই সেই বিষয়ে একো ভাব পোষণ নকৰো। কিন্তু মই এইটোৱেই আপোনাক কব খোজো যে মই দূৰদৰ্শী। বেছি পইচা দি মোক আপোনাৰ ভজতীয়া কৰিবলৈ আপুনি যি ইচ্ছা কৰিছে সেই সুবিধা আপোনাক কেতিয়াও নিদিওঁ। আনে মোক যি দিয়ে তাকেই আপুনিও দিব আৰু আনৰ পৰা পোৱা ব্যৱহাৰ হে মই আপোনাৰ পৰা বিচাৰো। সেইমতে যদি হয় তেতিয়া হলে সোনকালে আপোনাৰ কাম কৰি দি নিশ্চিত থকা দ্বিতীয়জন ৰোগী চাবলৈ মই যাব পাৰো। আশাকৰো আমাৰ পৰস্পৰৰ বুজা পৰাৰ অভাৱ নিশ্চয় হোৱা নাই।"

অলপ চিন্তান্বিত হৈ বৃদ্ধই যেইনাৰলৈ চালে আৰু কিছু মন্দ্ৰ সুৰত কলে—"অদ্ভুত ছোৱালী!" তাৰ পিছত চকীখন লাহে লাহে অলপ আঁতৰলৈ লৈ গৈ কলে "তুমি যেতিয়া আহিছায়েই, তেনেহলে মোৰ পৰিচৰ্য্যাৰ কামত লাগাহি।"

"মইও তাকেই কৰিব বিচাৰিছো। ডাক্তৰে দি থৈ যোৱা নিৰ্দ্দেশ সমূহ কত থাক?"

মোৰ সেক্ৰেটৰীয়ে সেইবোৰ তোমাক দিব। পিছে ৰবা, তোমাৰ কিবা নামধাম আছে নে নাই? নে মই তোমাক ছোৱালি বুলাইহে মাতিব লাগিব?"

"মোৰ নাম যেইনাৰ।"

"এইটো যেতিয়া আমাৰ দেশীয় নাম!"

"[illegible], মই আপোনাৰ [illegible] ছোৱালী।

বৃদ্ধই আগ্ৰহেৰে কলে "মই জাৰ্ম্মান ভাষা ভাল পাওঁ। আমি তেনেহলে সেই ভাষাৰেই কথা পাতিম।"

হামবাৰ্গ, জাৰ্মানী, এইবোৰ নাম ওলোৱাত বৃদ্ধ যেন অলপ চিন্তান্বিত হল। সন্মুখৰ আয়নাত প্ৰতিবিম্বিত হোৱা মেইনাৰৰ ছবিটোলৈ একাগ্ৰচিত্তে চাই চাই বৃদ্ধই সুধিলে :—"হামবাৰ্গ চহৰৰ বৰ্ত্তমান অৱস্থা কেনেকুৱা মোক কোৱাচোন বাক। ১৯৩৪ চনৰ পৰা মই তালৈ যাবই পৰা নাই।"

বৃদ্ধৰ মনৰ এই উত্তেজিত অৱস্থা দেখি চতুৰা মেইনাৰে সহজেই বুজি পালে যে বুঢ়া ভাবপ্ৰৱণ আৰু সেইবাবেই তেওঁৰ লগত চলা-ফুৰা কৰা বেচি কঠিন নহব।

[ছয়]

ইয়াৰ কেইঘণ্টামান পিচতেই ইটালিয়ান ৰিভেৰিয়াৰ পৰ্টফিনলৈ বুলি জাহাজ এৰি দিয়া হ'ল। ফেন্‌চৰ উপকূল লাহে লাহে অন্ধকাৰৰ মাজত বিলীন হৈ গ'ল। এণ্টন কৰ্কৰ ওচৰতে ৰেলিঙত হেলান দি সেইদৰে উপকূলৰ ফালে চাই আছিল। এণ্টন কৰ্কেই প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰিলে।

"তুমি দেখিছো প্ৰথম দৰ্শনতেই বুঢ়াৰ মনত যে কৃতকাৰ্য্যতাৰে সকলো কথা চম্ভালি পেলালা। বুঢ়াই তোমাৰ কথা মোৰ আগত উল্লেখ কৰিছিল।"

"তেওঁ কি কৈছিল বাৰু?"

"তেনেকুৱা বিশেষ একো কোৱা নাছিল। অৱশ্যে তুমি এতিয়াও বুঢ়াৰ নিৰীক্ষণতেই আছা। তথাপি প্ৰথম দৰ্শনতেই তুমি বুঢ়াৰ মনত ভাল ছাপ বহুৱাইছা। পিচে এটা কথা সেই, মনত [illegible] কৈ থৈছো। বুঢ়াৰ চিগাৰেট খোৱাটো বন্ধ কৰিবলৈ চেষ্টা নকৰিবা। ডাক্তৰে বহুতেই কৈছে যে তেওঁ চিগাৰেট খোৱা উচিত নহয়। আৰু এটা কথা। তেওঁৰ আগত [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] কৰিব খুজিলে [illegible]। পিচে [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

বুঢ়াই সেই কথা বুজি পাব। মাজে সময়ে চেগবুজিহে তেনেকুৱা কৰিবা।"

"মোৰ বোধেৰে বৃদ্ধ অতি ভাবপ্ৰৱণ আৰু তাৰ প্ৰাচুৰ্য্যই তেওঁক নষ্ট কৰিছে। আপুনি জানেনে যে বুঢ়াৰ আগত হামবাৰ্গৰ কথা মই প্ৰায় এঘণ্টা সময়ৰ কাৰণে কৈ থাকিব লগীয়া হৈছিল ?"

"তুমি পিচে নেভাবিবা যে ভাবপ্ৰৱণতাৰ বশৱৰ্ত্তী হৈ বুঢ়াই তোমাৰ কথা মনোযোগেৰে শুনিছিল। তোমাৰ কথা শুনাৰ চলেৰে তেওঁ তোমাৰ আভিগুৰি বুজিবলৈহে চেষ্টা কৰিছিল।"

মেইনাৰে এবাৰ সাগৰৰ ফালে এনেয়ে চালে, আৰু তাৰ পিচত কলে "সেইটো হব নোৱাৰে বুলি মই নকওঁ। যিয়েই নহওঁক মই তেওঁৰ বিষয়ে সেই ধৰণেহে ভাবিছো।"

লাকিৰ যাত্ৰী সকলৰ জীৱন লাহে লাহে সাধাৰণ অৱস্থালৈ ঘূৰি আহিল। জীৱনত কোনো দিনেই জাহাজত ভৰি দি নোপোৱা মেইনাৰে এই ভ্ৰাম্যমান প্ৰাসাদত এক বিৰাট মাদকতা উপভোগ কৰিলে। তেওঁক যিটো কেবিনত থাকিবলৈ দিয়া হৈছিল সেইটো আছিল বিলাস আৰু সুখৰ আকৰ। নিচেই ৰাতিপুৱাতেই উঠি অলপ সময়ৰ কাৰণে জাহাজৰ মজিয়াত ইকাল সিকাল কৰি বিষয়া সকলৰ লগত চাহ তাহ খাই জাহাজৰ এমূৰে বহি বদ লোৱা তেওঁৰ দৈনন্দিন কামত পৰিণত হ'ল। তাৰ পিচত দুপৰীয়াৰ অলপ আগতে তেওঁ কাৰ্ল বিচমণ্ডৰ কোঠালীলৈ যায়। বিচমণ্ড সেই সময়ত শোৱাৰ পৰা উঠিহে। তেওঁ শুই উঠাৰ পিচতেই মেইনাৰে বৃদ্ধৰ চকু ধুৱাই দিয়ে, আৰু মদৰ আতি দি আৱশ্যকীয় আসপেক্লোন ধৰে।

এই কাৰ্য্যত মেইনাৰ সুনিপুন আছিল যদিও বুঢ়াই তেওঁক ইটো কৰা, সিটো কৰা কৰি আটাইবোৰ কামকেই কৰিবলৈ দিছিল। এইদৰেই অধিকাৰী কাম কিছুমান কৰিবলৈ দি বুঢ়াই মেইনাৰক যথেষ্ট সময় তেওঁৰ ওচৰত থাকিবলৈ বাধ্য কৰাইছিল। মেইনাৰ ওচৰত থাকিলে যে তেওঁ অতি আনন্দ পাইছিল সেই কথা বিচমণ্ডে [illegible]

কেতিয়াও খোলাখুলিভাবে জানিবলৈ দিছিল ; আৰু কামে কাজে স্বীকাৰো যেন কৰা নাই কিন্তু তেনেকুৱা দেখুৱাবলৈকে চেষ্টা কৰিছিল।

এদিন ৰাতি পুৱাই বুঢ়াই চাবোলেৰে হাত ধুই আছিল। সেইনাৰ ওচৰতে থিয় হৈ আছে। চাবোৰ লগা হাতখন পানীকলৰ তলত দি বুঢ়াই কলে—"হেৰা যুৱতী, তুমি এতিয়া কি কৰিব লাগিব জানিছানে নাই? তোমাৰ জেপত থকা চাবিটো এতিয়া কেই মিনিট মানৰ কাৰণে তুমি মোক দিব লাগিব?"

"চাবিটোৰে আপুনি কি কৰিব?"

উত্তৰত বুঢ়াই হাঁহি মুখেৰে অস্পষ্ট শব্দ কেইটামান হে কৰিলে। তাৰ পিচত কলে—"আলমাৰীৰ পৰা কিবা এটা বস্তু উলিয়াই আনিবলৈ মোক চাবিটো লাগে।"

"আপুনি চিগাৰেট খাবলৈ বিচাৰিছে যেন পাওঁ।"

"তুমি দেখিছো বৰ চতুৰ ছোৱালী। শুনা, তোমাৰ লগত মই বন্দোবস্ত এটা কৰিব খুজিছো। তুমি মোক চাবিটো দিয়া আৰু তাৰ পৰিবৰ্তে তোমাক মই এপ জলাবৰ নতুন নোট এখন দিম।"

সেইনাৰে উত্তৰ দিলে—"আপোনাক যে ডাক্তৰে চিগাৰেট খাবলৈ একেবাৰেই বন্ধ কৰি দিছে।"

"মইনো চিগাৰেট খাম বুলি তোমাক কোনে কলে?" "আপুনি অৱশ্যে সেই কথা কোৱা নাই। পিচে চাবি খোজাৰ উদ্দেশ্য তাৰ বাহিৰে আন একো নহয় বুলিয়েই মই ভাবো।"

হেৰা বুদ্ধীয়া ছোৱালীজনী। কথাবাৰ তুমি এবাৰ ভাবি চোৱাচোন বাৰু। মই চিগাৰেট খোৱা কথাটো অতি গোপনে ৰাখিম। তোমাৰ বাহিৰে ডাক্তৰ কিম্বা আন কোনেও সেই কথা নেজানিব।" লগতে তোমাৰ এপ জলাৰ উপাৰ্জনো হ'ব।

"মিঃ ডাহাৰ। সেই প্ৰলোভন মোক দেখুৱালেও তাৰ কোনো ফল নাদিব। আপুনি মিছাতেকৈ আৰু কষ্ট কৰিছে।

বুঢ়া এইবাৰ খণ্ডত জ্বলি পকি উঠিল আৰু প্ৰায় চিঞৰি চিঞৰিয়েই কলে—"মূৰ্খ ছোৱালী। তুমি যদি মোক চাবিটো নিদিয়া তেনেহলে চাকৰ এটা মাতি আনি মই আলমাৰীৰ তলা ভাঙিবলৈ দিম। তেতিয়া হলে এক পইচাও তুমি নোপোৱা।"

"আপুনি যি ভাল দেখে তাকেই কৰক" উদাসীন ভাব এটা দেখুৱাই মেইনাৰে উত্তৰ দিলে।

তেওঁ মেইনাৰলৈ এবাৰ চালে আৰু তাৰ পাছত অদ্ভুত ধৰণৰ ভঙ্গী এটা কৰি চকীখন কিছুদূৰলৈ ঘূৰাই লৈ গ'ল। এটা আলমাৰীৰ সম্মুখলৈ আহি তেওঁ দুৱাৰখন খুলিলে আৰু তাৰ পৰা অলপ ডাঙৰ বাকচ এটা উলিয়াই আনি সেইটো প্ৰথমে তেওঁৰ দুটা আঠুৰ ওপৰত লৈ তাৰ পাছত মেইনাৰৰ হাতত দিলে। অনিমেষ নেত্ৰে মেইনাৰে তেওঁলৈ চাই থাকিল মাত্ৰ।

তেওঁৰ ৱেইষ্ট কোটৰ জেপৰ পৰা এজোটা চাবি উলিয়াই লৈ কাৰ্ল বিচমণ্ডে বাকচটো খুলিলে। বাকচটোৰ ভিতৰত অজস্ৰ মনি মুকুটাই চিক্‌মিকাই আছিল। ব্ৰেচিলেট, সোণৰ আঙঠি, নেক্‌লেচ্, হীৰা লগোৱা আঙঠি আদি অলঙ্কাৰেৰে পূৰ্ণ এই বাকচটো মেইনাৰৰ আগত খুলি ধৰি বৃদ্ধই কলে, "তোমাক কি লাগে ইয়াৰ পৰা বাছি লোৱা।"

বিস্ময়াভিভূতা হৈ মেইনাৰে সেইবোৰলৈ চাইয়েই আছিল। বিচমণ্ডে তেওঁক সুধিলে—"তোমাক কি লাগিব? আঙঠি, ব্ৰেচিলেট নে ক্লিপ?"

মেইনাৰে উত্তৰ দিয়াৰ আগতেই বুঢ়াই মুকুতা খচিত আঙঠি এটা হাতত লৈ সেইটো তেওঁৰ হাতত দি কলে "এইটোকেই লোৱা। এই আঙঠিটো তোমাক মই দিছো।"

আঙঠিটো হাতত লৈ মোহাৰি মোহাৰি মেইনাৰে মনতে ভাবিলে "কি যে বিভোপম বস্তু!"

কাৰ্ল বিচমণ্ডে মেইনাৰৰ মনৰ ভাব বুজি কলে—"সেইটো মই বৰ্ম্মালৈ যাওঁতে তাৰ পৰা কিনিছিলো।"

মেইনাৰে বুঢ়ালৈ চালে। দুয়োৰো চকুৰে চকুয়ে পৰাত তেওঁ আকৌ তললৈ মুৰ কৰিলে। তাৰ পিচত নিশব্দে আঙঠিটো বাকচটোৰ ভিতৰত থলে। এইবাৰ অলপ বৈ হাঁহি এটা মাৰি বৃদ্ধলৈ চাই কলে "আপুনি চিগাৰেট খাবলৈ ইমান আগ্রহান্বিত বুলি মই সঁচাকৈয়ে ভবাই নাছিলো। এই কাৰণে মই বৰ দুঃখীত।" বুঢ়াই ঈষৎ ভঙ্গী কৰি সযোৰে বাকচটো বন্ধ কৰি তাত চাবি লগাই চাবিটো নিজৰ জেপত ভৰাই থলে। তাৰ পাছত অলপ ঠাট্টাৰ সুৰত মেইনাৰক কলে "তোমাৰ নিশ্চয় মনত আছে যে তুমি মোৰ অধীনত চাকৰিহে কৰিছা।"

"সেই বিষয়ে পাহৰিবলৈ আপুনি মোক অতি কম সুবিধাহে দিছে।" অলপ ব্যঙ্গ সুৰেৰে মেইনাৰে উত্তৰ দিলে।

বুঢ়াৰ খং এইবাৰ আৰু দুগুণ হে চৰিল। খঙেৰে তেওঁক কলে "মই তোমাক হুকুম দিছো, তুমি গৈ এতিয়াই মোৰ কাৰণে চিগাৰেট লৈ আহা।" মেইনাৰে উত্তৰ দিলে "বিচ্‌মণ্ড ডাঙৰীয়া, আপোনাৰ এই খঙৰ কোনো যুক্তি নাই। আপুনি মোক দৰমহা দি ৰাখিছে সঁচা কিন্তু আপুনি জানিব লাগিছিল যে ডাক্তৰৰ উপদেশ মতে আপোনাৰ ভালৰ কাৰণেহে আপোনাৰ আদেশ লঙ্ঘন কৰিবলৈ মই বাধ্য হৈছো।"

"তেনেহলে তুমি মোক অমান্য কৰিবা নেকি ?"

"হয়, মই আপোনাক অমান্য কৰিছো ?"

"ইয়াৰ পৰা এতিয়াই বাহিৰ হৈ যোৱা, তোমাৰ মুখ মই এখন্তেকো চাবলৈ ইচ্ছা নকৰো। তোমাৰ নামো আৰু শুনিবলৈ ইচ্ছা নকৰো। তুমি জাহান্নামে যোৱা। বুঢ়াই গৰ্জ্জন কৰি উঠিল।

কিংকৰ্ত্তব্যবিমূঢ় হৈ মেইনাৰ তাতেই থিয় হৈ থাকিল।

"মই আকৌ কৈছো তুমি এতিয়াই ওলাই যোৱা।"

থাবলৈ উঠি মেইনাৰে নম্রভাবে কলে, "বিচমণ্ড ডাঙৰীয়া, আপুনি তেনেকৈ খং কৰা ভাল নহয়। আপোনাৰ এই বয়সত তেনেকৈ খং কৰিলে স্বাস্থ্যৰ বৰ অতায় হব।"

দুখ মনেৰে মেইনাৰ কোঠালীৰ পৰা ওলাই আহি নিজৰ কেবিনত সোমালগৈ। পিচদিনালৈকে তেওঁৰ মনটো বৰ গধুৰ হৈ থাকিল। কাৰ্ল বিচমণ্ডেও নিজৰ কেবিনতে গোটেই দিনটো কটালে। মেইনাৰক তেওঁ আৰু মাতি নপঠালে। নিগ্ৰো চাকৰ কেইটাই সেইদিনা তেওঁৰ আলপৈচান ধৰিলে। সেইদিনা ৰাতিহে ভাতখোৱা টেবুলত বিচমণ্ড আৰু মেইনাৰৰ দেখাদেখি হ'ল। সেই নিশা কাৰ্ল বিচমণ্ডে এণ্টন কৰ্ক, জাহাজৰ কেপ্তেইন, সহকাৰী বিবয়া আৰু মেইনাৰক একেলগে ভাত খাবলৈ নিমন্ত্ৰণ কৰিছিল আৰু তাতেই তেওঁলোকৰ দেখাদেখি। বৃদ্ধৰ মুখত অৱশ্যে সেই দিনা হাঁহি বিৰিঙি আছিল আৰু প্ৰত্যেক জনকে তেওঁ অতি সূক্ষ্মভাবে লক্ষ্য কৰিছিল। খাবলৈ যথেষ্ট উপাদেয় আহাৰ আৰু দামী সুৰাৰ যোগাৰ কৰা হৈছিল যদিও আলহী কেইজনৰ মন যেন অলপ সচকিত। অভাৱনীয় কিবা এটা ঘটি যায় বুলি প্ৰত্যেকেই নিজকে চম্ভালি আছিল। খোৱা লোৱা শেষ হোৱাৰ পাছতহে মেইনাৰে বুজি পালে বৃদ্ধই সেই নিশা তেওঁলোকক নিমন্ত্ৰণ কৰাৰ উদ্দেশ্য কি আছিল।

খোৱা লোৱা শেষ হোৱাৰ পাচত বুঢ়াই লাহেকৈ জেপৰ পৰা চিগাৰেটৰ কেচ্ এটা উলিয়াই আগত ডাঙি ধৰিলে। তাৰ পৰা লাহেকৈ হাভানা চিগাৰেট এটা উলিয়াই লাইটাৰটো লৈ চিগাৰেটটো জ্বলালে। চিগাৰেটৰ ধোঁৱাখিনি নাকেৰে উলিয়াই দি বৃদ্ধই মেইনাৰক সুধিলে :—"তুমি ৰাক কালিৰ কাৰ্য্যৰ কাৰণে দুঃখিত নহয়নে ?"

বিচ্‌মণ্ডলৈ চাই হাঁহি মেইনাৰে কলে, "বিচ্‌মণ্ড ডাঙৰীয়া, কিহৰ কাৰণে ডাক্তৰ মুৰেই আপোনাক চিগাৰেট খাবলৈ নিদিবলৈ দঢ়াই কৈ গৈছিল জানেনে ?" বৃদ্ধৰ পৰা কিবা উত্তৰ পাম বুলি মেইনাৰ অলপ ৰল, তেওঁ কিন্তু একো উত্তৰকে নিদিলে। মেইনাৰে কৈ গল :— "ডাক্তৰে লিখিত ভাবে উপদেশ দি গৈছে যে আপোনাৰ বয়সৰ মানুহে এটা চিগাৰেট খোৱা মানে এমাহৰ আয়ুস কমোৱা। যইও প্ৰকৃততে

ভাবো যে চিগাৰেটৰ নিচিনা এটা সামান্য বস্তুৰ লগত দুষ্প্ৰাপ্য আয়ুস কমোৱাৰ কোনো যুক্তিযুক্ততা নাই।"

ভাত খোৱা কোঠালীটোত এক গভীৰ নীৰৱতাই বিৰাজ কৰিলে। মেইনাৰে ইমান স্পষ্ট কথা ৰিচমণ্ডক শুনাব যে পাৰিছে এই কথাত এণ্টন কৰ্ক অতিশয় আনন্দিত হ'ল। তেওঁৰ আনন্দৰ ভাব যাতে প্ৰকাশ নহয় সেই কাৰণে তেওঁ ভাত খোৱা থাল খনলৈকে চাই থাকিল। আন দুজন বিষয়াইও বৰ অস্বস্তি বোধ কৰি আছিল, আৰু নিজৰ মনৰ ভাব ঢাকি ৰাখিবলৈ তেওঁলোকৰ আগত থকা কাপ কেইটাকে লিৰিকি বিদাৰি আছিল। মেইনাৰে কিন্তু বৃদ্ধৰ চকুলৈ একেথৰে চাই আছিল। কাৰ্ল ৰিচমণ্ডে এইবাৰ সেই নীৰৱতা ভঙ্গ কৰিলে। অতি জোৰেৰে টেবুলখনত তেওঁ কেইটামান ভুকু মাৰিলে। টেবুলত থকা থাল পিয়লা আদি জন্‌জনাই উঠিল। এটা গিলাচত থকা মদ পানী খিনি পৰি টেবুলক্লথ খন নষ্ট হৈ গ'ল।

খঙতে চিঞৰি বুঢ়াই মেইনাৰক কলে "তুমি জধা মুৰ্খ।" মেইনাৰেও লগে উত্তৰ দিলে, "মই মুৰ্খ হব পাৰো, কিন্তু মই এজনী যুৱতী।" তাকে কৈ মুখত এটা হাঁহি লৈ তেওঁ বহা ঠাইৰ পৰা উঠিল আৰু লাহে লাহে ভাত খোৱা কোঠালীটোৰ পৰা ওলাই গ'ল। আন কেইজন আলহী বিস্ময়বিমূঢ় হৈ তেওঁ যোৱাৰ পিনে একেথৰে চাই থাকিল।

নিজৰ কেবিনত সোমাই তেওঁ দুৱাৰখন বন্ধ কৰি দিলে। লগে লগেই মেইনাৰে অনুভৱ কৰিলে যে তেওঁৰ শৰীৰত কঁপনি উঠিছে। অলপ আগতে হৈ যোৱা কথাবাৰ্ত্তাবোৰৰ বিষয়ে তেওঁ ভাবি গ'ল। তেওঁ ৰিচমণ্ডক বৰ টান কথা কলে নেকি বাৰু? মেইনাৰে মনতে ভাবিলে। বেৰৰ বেলিঙত আঁউজি মেইনাৰে মনৰ উত্তেজিত অৱস্থাটোক অলপ শাম কাটিবলৈ দিলে। ইতিমধ্যে জাহাজৰ কেপ্তেইন আহি যে তেওঁৰ ওচৰ পাইছিলহি সেই কথা তেওঁ *গমকেই পোৱা* নাছিল। কেপ্তেইনৰ মাতত তেওঁ উচাপ খাই উঠিল।

কেপ্টেইনেই প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰি কবলৈ ধৰিলে, "আপুনি যদি বেয়া নেপাই মই এবাৰ কথা কব খোজো। বিচ্‌মণ্ডৰ লগত যথেষ্ট সাৱধান হৈ চলাই ভাল। সমজুৱাৰ আগত নাক কাণ গলেও বুঢ়াই পৰোৱাই নকৰে।" ইয়াকে কৈ মেইনাৰে উত্তৰ দিবলৈ নৌপাওঁতেই কেপ্টেইন তাৰ পৰা গুছি গল।

বাহিৰত সাগৰৰ ঢৌৱে মৃদু খেলা খেলিছিল। শীতল বতাহৰ পৰশত নিশাই যেন কোমলতাহে সানি লৈছে। মেইনাৰে মনতে ভাবিবলৈ ধৰিলে—তেওঁনো বাৰু এই জাহাজখনত কি কৰিবলৈ আহিছে? কিহৰ মাদকতাই তেওঁক ইয়াত ৰাখি থৈছে বাৰু? সেই একেবিধিয়া লানি নিছিগা জীৱনটোৰ পৰা যে তেওঁ কেইবাদিনো আতৰি আছে!

হামবাৰ্গৰ সেই সৰু ঘৰটো মেইনাৰৰ মানস পটত ভাহি উঠিল। অতীত জীৱনৰ সকলো ঘটনা এটা এটাকৈ তাইৰ মনলৈ আহিবলৈ ধৰিলে। তাইৰ জীৱন ছিন্ন-ভিন্ন কৰা সেই বোমাবৰ্ষণ, যাৰ ফলত জাৰ্মানীৰ মানুহ ৰাস্তাই ঘাটে এন্দুৰৰ নিচিনাকৈ মৰিল—তাৰ পিচত ক্ষুধা, অনাটন আৰু কঠোৰ শীতৰ জ্বালা। তাইৰ মনত পৰিল কেনেকৈ তাইৰ নিচিনা হেজাৰ হেজাৰ মানুহে অনিদ্ৰা অনশনত জীৱন যাপন কৰিব লগীয়া হৈছিল, এক কিলোগ্ৰাম আলুগুটি বা অলপ ফল মূলৰ কাৰণে মানুহে কেনেকৈ হাবাথুৰি খাই ফুৰিব লগীয়া হৈছিল। ....এই মহাদুৰ্যোগৰ মাজতেই এদিন তাইৰ জীৱনত ভুমুকি মাৰিছিল প্ৰেম আৰু ভালপোৱাই। সিও এক মৰ্ম্মন্তুদ কাহিনী। ....বোমাবৰ্ষণৰ বিভীষিকাৰ মাজতেই এটা ধ্বংসস্তূপৰ মাজৰ ভগা অট্টালিকাৰ উৰলি পৰা লোহা পাথৰৰ মাজত তাই লগ পাইছিল তাইৰ সেই প্ৰেমাস্পদক।

তেওঁ আছিল জাৰ্মানীৰ যুদ্ধক্ষেত্ৰৰ পৰা পিচ হুহকি অহা এজন সৈনিক। ভাগৰ আৰু অনাহাৰত জুকলা হোৱা সৈনিক জনৰ গাৰ কাপোৰ যোৰ ফাটিছিটি গৈছিল। বাইফল আৰু পিষ্টল ওলমি থকা

মোনাখন যেন অতি কষ্টেৰেহে সৈনিকজনে কঢ়িয়াই আনিছিল। তেওঁৰ গোটেই গা ধূলি বালিৰে ভৰপূৰ আছিল আৰু ভাগৰত যেন মানুহজন বাগৰি পৰিব তেনেকুৱা যেন দেখা গৈছিল। সেই অৱস্থাতেই মেইনাৰে তেওঁক প্ৰথম বাৰৰ কাৰণে দেখা পাইছিল।

ক্লান্ত সেই সৈনিকজনক মেইনাৰে মাতি আনিলে। তাইৰ লগত থকা সামান্য আহাৰকেই ভাগ কৰি দুয়ো খাবলৈ ললে। সেই দিনা তেওঁলোক দুয়োজনেই এক মহা দুৰ্যোগৰ মাজত। আগত পোৱা খাদ্যখিনি সৈনিক জনে একে গৰাহতে খাই শেষ কৰিলে। তেওঁৰ জীৱনৰ স্থিৰতা যে নাই সেই কথা তেওঁ বুজিছে। পিচ মুহূৰ্ত্তেই হয়তো তেওঁৰ মৃত্যু হব। তাৰ পিচত এটি জীৱন হয়তো পৃথিবীৰ পৰা লুপ্ত হৈ যাব। সেই কথা কোনেও নেজানিব, কোনেও তাৰ হিচাব নলব। মেইনাৰৰ জীৱনো সেই একেই অৱস্থা। বিপদ সংকুল সেই মুহূৰ্ত্ততেই তেওঁলোকৰ ওপজিল অপৰিসীম ভাল পোৱা। দুয়ো নিজৰ জীৱনৰ অস্থিৰতাৰ কথা পাহৰিলে আৰু পৰস্পৰে পৰস্পৰৰ ওচৰ চাপি আহিল। জীৱনৰ কোমলতা খিনি দুয়ো দুয়োকো উপহাৰ দিলে। জীৱনৰ সকলো দুখ ভাগৰ পাহৰি দুয়ো শুই থাকিল সেই ভগ্নাৱশেষ বোৰৰ মাজত। তাৰ পিচ দিনা ৰাতি পুৱাই মেইনাৰ টোপনিত লাল কাল হৈ থকা অৱস্থাতেই সৈনিক জন শোৱাৰ পৰা উঠি গুছি গল গৈ। তাৰ পিচত মেইনাৰ আকৌ অকলশৰীয়া। সেই নিশাৰ সেই মুহূৰ্ত্ত কেইটাই আছিল মেইনাৰৰ জীৱনৰ চিৰাকাংখিত মুহূৰ্ত্ত! তাৰ পিচত তাইৰ জীৱনলৈ আহিল আকৌ সেই নীৰৱতা। জাহাজৰ ৰেলিঙত বহি ভাবি গ'ল মেইনাৰে অতীতক আকোৱালি লোৱা তেওঁৰ সেই দিনবোৰৰ কথা।

বাহিৰত সাগৰৰ সেই একেই মৃদু গৰ্জন আৰু শীতল নিশাৰ নীৰৱতা। সেইদিনাৰ সেই আবেশৰ মাজতো মেইনাৰৰ মনলৈ *আহিল, তেওঁ যেন আজি বৃদ্ধা....জীৱন যৌৱনে যেন তেওঁৰ পৰা মেলানি মাগিছে।*

এই চিন্তাপূৰ্ণ ভাৱনাৰ মাজত নিজকে পাহৰি থকা অৱস্থাতেই এজন নাবিক আহি তেওঁক কলে যে কাৰ্ল বিচমণ্ডে ডবা খেলিবলৈ তেওঁক মাতি পঠিয়াইছে।

ইতিমধ্যে জাহাজ আহি পৰ্টফিনত লাগিলহি। মেইনাৰে পৰ্টফিন ঠাই ডোখৰ ভাল পাওঁ বুলি কোৱা বাবেই জাহাজ তাত দুদিন ৰখোৱা হ'ল। পৰ্টফিনত জাহাজ ৰখোৱাৰ পিচত মেইনাৰে চহৰ চাবলৈ বুলি নামি যোৱা গোটেই সময়খিনিয়েই বিচ্‌মণ্ডে কেবিনৰ ভিতৰত বিচনাত পৰি পৰিয়েই কটালে।

এণ্টন কৰ্কে ইতিমধ্যে মেইনাৰৰ কৃতকাৰ্য্যতাৰ স্বীকৃতি দিছিল। চহৰৰ ৰেষ্টোৰাঁ এখনত চাহ খোৱা টেবুলত বহি আনন্দ মিশ্ৰিত সুৰেৰে এণ্টন কৰ্কে মেইনাৰক কলে—"তুমি অতি চালাক ছোৱালী। এনেকুৱা সুনিপুণ ছাত্ৰী পোৱাটো মোৰেই গৌৰব।

"আপুনি শিকাই যোৱা মতেহে মই কৰিছো।"

"কিন্তু নিজৰ বুদ্ধি খটুৱাই উপদেশ দিয়া মতে কাম কৰিব পৰাটোত নিজৰ পাৰদৰ্শিতা লাগিব, আৰু তুমি এই কাৰ্য্যত সঁচাকৈয়ে পটু।"

"মই এই কাৰণেই আনন্দিত হৈছো যে বিচমণ্ডে অন্যায় নকৰে। মোৰ ওপৰত তেওঁৰ বিশ্বাস নাইকিয়া হৈ যোৱা হলে মই সঁচাকৈয়ে দুঃখীত হলোহেতেন।"

"কিন্তু এদিন তুমি এই সমস্যাৰ সন্মুখীন হবা যেনহে লাগিছে।"

মেইনাৰে এবাৰ ওপৰলৈ আৰু এবাৰ এনেয়ে বাহিৰলৈ চাই কলে, "জানো দেও, সঁচা কথা কবলৈ গলে ভৱিষ্যতত কিনো হয়গৈ মই একো কবই পৰা নাই।"

[সাত]

জাহাজে পৰ্টফিন এৰিলে। তাৰ পিচত কেইবাদিনো কাৰ্ল বিচমণ্ডে অকলশৰেই কেবিনৰ ভিতৰতে উদাসমনেৰে কটাই দিলে। মেইনাৰেও এই সময়ছোৱাৰ ভিতৰত বিচমণ্ডৰ পৰা যিমান পাৰে সিমান আতৰি ফুৰিছে—যাতে দুয়োৰো পুনৰ মনোমালিন্য উপস্থিত নহয়। কিন্তু তেওঁলোক গৈ উপকূল পোৱাৰ লগে লগেই ঘটনাই বেয়া ৰূপ ধাৰণ কৰিলে।

এই ঘটনাটো ঘটিছিল মুৰ্গীৰ মাংসৰ তৰকাৰি এখনক কেন্দ্ৰ কৰি।

সেই কেইদিন খোৱা লোৱাৰ সকলো ব্যৱস্থাই মেইনাৰে নিজে কৰিছিল। বুঢ়াৰ খোৱা লোৱাৰ ভাল পোৱা বেয়া পোৱা ইতিমধ্যে তেওঁ সকলো বুজি পাইছিল; আৰু অতি নিপুনভাৱে সৈতে সকলো ব্যৱস্থা কৰি গৈছিল। বৃদ্ধইও এই বস্তুৰ শলাগ নোলোৱাকৈ নাছিল। পিচে এদিন সামান্য কথাতে সকলো খেলি মেলি হৈ গ'ল। বিচমণ্ডে অধিক মচলা দিয়া মাংসৰ তৰকাৰী ভাল নেপাইছিল। মেইনাৰৰ কিন্তু এনেবিধ তৰকাৰী বৰ প্ৰিয় আছিল। গতিকে বৃদ্ধই ভাল নোপোৱা সত্ত্বেও তেওঁ এদিন অধিক মচলা দি মুৰ্গীৰ

তৰকাৰী ৰন্ধালে। অৱশ্যে বিচমণ্ডে ভাল পোৱা মাছৰ আঞ্জা এখনো বেলেগে তেওঁ সেইদিনা ৰন্ধাইছিল।

ভাত খাবৰ সময়ত টেবুলত তেওঁলোক আটাই কেইজন লগ হ'ল। ৰান্ধনী লৰাটোৱে মুৰ্গীৰ মাংসৰ তৰকাৰী থকা বাচনটো লৈ নহালৈকে সকলো ভালেৰেই চলিছিল। কিন্তু মচলা দিয়া সেই মাংসৰ তৰকাৰী চকুৰ আগত দেখি বৃদ্ধৰ খং চুলিৰ আগ পালেগৈ। মেইনাৰৰ এই কাৰ্য্যই যেন আজি তেওঁৰ আত্মসন্মানতহে আঘাট কৰিলে। মেইনাৰে যেন তেওঁৰ দুৰ্বলতাৰ সুবিধালৈ তেওঁৰ নিজস্ব স্বাধীনতাৰ ওপৰতো হাত দিবলৈ ওলাইছে। নিজৰ জাহাজৰ খোৱা টেবুলত কি কি আঞ্জা-তৰকাৰীৰে সৈতে নিজে খাব লাগিব বা আলহীক সুধিব লাগিব সেই বিষয়ে বিবেচনা কৰিব তেওঁ নিজেইহে। তেওঁ খাই ভাল নোপোৱা বস্তু তেনেকৈ আনি আগত ৰাখিথৈ মেইনাৰে যেন তেওঁক অপমানহে কৰিছে। এই কথা তেওঁ কেতিয়াও সহ্য কৰিব নোৱাৰে।

এণ্টন কৰ্ক আৰু লগৰ আনবোৰে বিভিন্ন পাত্ৰৰ পৰা নিজে নিজে চামুচেৰে খোৱা বস্তু উঠাই লোৱাত ব্যস্ত আছিল। বিচমণ্ডে কলিং বেলটো টিপি চাকৰ এটা মাতিলে। খণ্ডত ৰঙাচঙা পৰি তেওঁ মেইনাৰৰ ফালে একেথৰে চাই আছিল। বৃদ্ধৰ মনোভাব মেইনাৰে সুন্দৰকৈ বুজি পালে। যথেষ্ট চেষ্টা কৰি তেওঁ অন্যমনস্ক হবলৈ যত্ন কৰিলে। গাৰ কঁপনি বহুত কষ্ট কৰিহে তেওঁ বন্ধ কৰিব পাৰিছিল। ঘণ্টাৰ শব্দ শুনাৰ লগে লগে এটা চাকৰ আহি উপস্থিত হলহি। বৃদ্ধই প্ৰায় চিঞৰিয়েই তাক কলে "এই মাংস খোৱা পাত্ৰ আৰু সকলো খোৱা বস্তু এতিয়াই মোৰ চকুৰ আগৰ পৰা আতৰাই লৈ যা। এই টেবুল এতিয়াই খালি কৰি দে।"

জাহাজৰ বিষয়া কেইজন আৰু এণ্টন কৰ্কে তেওঁবিলাকৰ আগত থকা থালবোৰ নিবলৈ দিলে। ক'লা ৰঙৰ চাকৰটোৱে যেতিয়া মেইনাৰৰ থালখন নিবলৈ হাত দিলে তেতিয়াও বেচেৰীয়ে টেবুলখনলৈ নেচালে। খং, অভিমান আৰু উত্তেজনাত বেচেৰী অধীৰ হৈ

পৰিছিল। ভাত খোৱা কোঠালীটোত এক গভীৰ নিৱৱতাই বিৰাজ কৰিছিল। কিংকৰ্ত্তব্যবিমূঢ় চাকৰটোৱে থাল কেইখন উঠাই তাৰ পিচত কি কৰিব লাগিব সেই হুকুমৰ কাৰণে সঁচকিত ভাবে অপেক্ষা কৰি আছিল।

অতি খঙেৰে বৃদ্ধই কলে—"মেইনাৰ! তুমি ভালদৰেই জানাযে মই মুৰ্গীৰ মাংস ঘৃণা কৰো। মই ভাল নোপোৱা বস্তু মোৰ ভাত খোৱা টেবুলত দিয়াটো মই পচন্দ নকৰো।"

মেইনাৰে বৃদ্ধৰ মুখলৈ মূৰ ডাঙি চালে। তাৰ পিচত এক বিৰাট বিদ্ৰোহৰ ভাবত কৈ উঠিল—"আপোনাৰ ভালবেয়াৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি যে আনে ভাল নেপাব সেইকথা আপুনি কেতিয়াবা ভাবি চাইছেনে? আপুনি মাছ ভাল পায় কাৰণে মই মাছৰ তৰকাৰী বেলেগে ৰন্ধাই থৈছো। আপুনি মাছ খাওক, আৰু আমি মুৰ্গীৰ মাংস খাম। কিন্তু এই সাধাৰণ কথা এটাকে লৈ এইখন হুলস্থুল লগোৱাৰ কোনো আৱশ্যক নাছিল।"

মেইনাৰৰ এনেকুৱা দুঃসাহসিক উত্তৰ শুনি টেবুলৰ অন্যান্য বিষয়া সকল ভীতি বিহ্বল হৈ ইজনে সিজনলৈ চাব ধৰিলে। মেইনাৰে উপলব্ধি কৰিলে যে দৰ্কাৰতকৈ বহুত বেচি কথা তেওঁ কৈ পেলালে।

বজ্ৰ পৰা মানুহৰ দৰে আটাইকেইজন কন্তেকৰ কাৰণে নিজ নিজ চকীত বহি থাকিল। ইতিমধ্যে কাৰ্ল বিচমণ্ডৰ মুখমণ্ডল খঙত অধিক ৰঙা পৰি আহিল। ওচৰতে থকা ৰঙা মদৰ বটল এটা হাতেৰে উঠাই লৈ ওচৰৰে আলমাৰী এটালৈ জোৰেৰে মাৰি পঠিয়ালে। বটলৰ আয়নাবোৰ ভাঙি টুকুৰা টুকুৰ হৈ ভিতৰত থকা ৰাঙলি সুৰা মজিয়াত পৰি নৈৰ দৰে সোঁত সৃষ্টি কৰি বৈ গ'ল। তাৰ পিচত টেবুলত থকা প্লেট, বাটি যি পালে তাকে উঠাই লৈ বেৰলৈ দলিয়াবলৈ ধৰিলে। তাৰে এখন গৈ ওচৰতে থকা চাকৰটোৰ মুখতে পৰিল। বেচেৰা ভয়ত সঁচকিত হৈ তাৰ পৰা পলাই পত্ৰং দিলে।

বৃদ্ধই চকীখন ইফালে সিফালে ঘূৰাই লৈ ওচৰত থ'ত যি পালে

একালৰ পৰা দলিয়াই সকলো বস্তু ভাঙি চূৰমাৰ কৰিবলৈ ধৰিলে। তাৰ পিচত উগ্ৰ মূৰ্ত্তি ধৰি মেইনাৰক কবলৈ ধৰিলে :—

"তোমাৰ স্পৰ্দ্ধা বহুত বাঢ়ি গৈছে। তুমি ভাবিছা নেকি যে ইয়াত তুমি ভবামতে সকলো কথা হব? তুমি জানানে যে মোক কোনেও অৱজ্ঞা কৰিব নোৱাৰে? মই যিটো কাম কৰিবলৈ বাধা দিওঁ সেই কাৰ্য্য কোনেও কেতিয়াও কৰিব নোৱাৰিব। মোৰ আদেশ মানি কাম কৰিবলৈহে দৰমহা দি মই তোমাক ৰাখিছো। তোমাৰ প্ৰভু মইহে। আন বিষয়া সকলৰ নিচিনাকৈ তুমিও মোৰ অধীনত কাম কৰা দৰমহা লোৱা বিষয়াহে। সেই কথা তুমি পাহৰি যোৱা উচিত নহয়।"

ঘটনাই ইমান কুৰূপ ধাৰণ কৰিব বুলি মেইনাৰে কেতিয়াও ভবা নাছিল। বেচেৰী প্ৰায় সংজ্ঞাহীন হোৱা যেন হ'ল। তেওঁ লাহেকৈ চকীৰ পৰা উঠিল আৰু ধীৰ গতিৰে কোঠালীটোৰ পৰা বাহিৰ হৈ গ'ল। কাৰ্ল বিচমণ্ডে নাযাবা নাযাবাকৈ খঙেৰে চিঞৰি থকা কথালৈ মেইনাৰে কাণষাৰেই নকৰিলে।

ওলাই যাওঁতে জাহাজৰ মজিয়াৰ ৰেলিং এডালত ধৰি জন টমাচ নামৰ জামাইকান চাকৰটো বিষাদ মনেৰে থিয় হৈ থকা মেইনাৰে দেখিলে। অলপ আগতে বেচেৰাই বৃদ্ধ মালিকৰ গালি খাই তাত মন মাৰি বৈ আছিল। অন্তৰৰ বিষাদ বেদনা এটা লৈ যে চাকৰটো তাত থিয়হৈ আছিল তাৰ চেহৰা দেখিয়েই বুজিব পৰা গৈছিল।

চাকৰটোক তাত দেখি মেইনাৰে মনতে ভাবিলে—'তাৰ লগত মোৰ একো পাৰ্থক্য নাই। অন্ন সংস্থানৰ কাৰণে আমি উভয়ে আমাৰ স্বাধীনতা বিসৰ্জ্জন দিছো।' মনৰ আবেগত মেইনাৰে চাকৰটোৰ ওচৰলৈ গ'ল আৰু মৰমেৰে তাৰ বাহুত ধৰি জোকাৰি দিলে।

মেইনাৰে মৰম লগা মাতেৰে তাক কলে—বুঢ়াৰ গালি গালাজলৈ তুমি কাণ নিদিবা। বৃদ্ধৰ আৰু অসুস্থতাই তেওঁক অতি খিটখিটিয়া কৰি পেলাইছে। এইয়া নিয়া—এই পইচাখিনি তুমি লোৱা।

এইখিনিৰে তোমাৰ আৱশ্যকীয় বস্তু কি লাগে কিনি লব পাৰিবা।” এইবুলি মেইনাৰে বেগৰ পৰা কিছু পইচা উলিয়াই চাকৰটোক যাচিলে।

অতি নম্রতাৰে এই মৰমৰ দান উপেক্ষা কৰি চাকৰটোৱে কলে: “আইটি, আপুনি মোক মানুহৰ ব্যৱহাৰ প্ৰদৰ্শন কৰিছে। এই জাহাজত আৰম্ভ হৈ থাকি মানবীয় পৰশণৰ পৰা বঞ্চিত হৈ গৈছিলো। আপোনাৰ হাতৰ মৰমী পৰশে মোক আজি বহুত ঐশ্বৰ্য্য দান কৰিছে। আপোনাৰ পইচা মোক নেলাগে।” ইয়াকে কৈ চাকৰটো লাহে লাহে তাৰ পৰা আতৰি গ'ল।

বিশাল জলৰাজিৰ পৰা বৈ অহা শীতল বতাহত মেইনাৰে শান্তিৰে অলপ নিশ্বাস পেলালে। তাৰ পিচত বেগাবেগিকৈ গৈ তেওঁৰ কেবিনত সোমাল। খৰখেদাকৈ তেওঁৰ কাপোৰ কানি হাতত যি পালে তাকে চুটকেচ্ এটাত ভৰাই ললে। চুটকেচটো হাতত‌লৈ লাহে লাহে মেইনাৰ জাহাজৰ পৰা পাৰলৈ নামি গ'ল। জাহাজৰ বিষয়াজনে আচৰিত হৈ তেওঁলৈ চাই থাকিল।

বাহিৰত সূৰ্য্যৰ প্ৰখৰ কিৰণে ধৰণী উত্তপ্ত কৰি থৈছিল। আতৰত এঘৰৰ ড্ৰইং ৰুমৰ পৰা ৰেডিঅ'ত গোৱা প্ৰেমৰ গীত এটি ভাহি আহিছিল। মেইনাৰে এই সকলোবোৰলৈ আওকান কৰি হোটেল এখন বিচাৰি খোজ ললে। অলপ দূৰ গৈয়েই হোটেল এখনৰ মালিক এজনক লগ পালে। মালিকৰ গাড়ীৰেই গৈ হোটেলত নামিল গৈ। হোটেলখন যথেষ্ট লেতেৰা আছিল যদিও তাৰে এটা আহল বহল কোঠালী তেওঁ বাচি ললে। এই হোটেলৰ মুখচত উঠিলে লাকি জাহাজখন দেখা গৈছিল।

কোঠালী সোমাই চুটকেচটো থৈ জোতা কাপোৰ আদি খুলি মেইনাৰে অলপ আৰাম পালে। চিগাৰেট এটা জ্বলাই লৈ তেওঁ বিচনাত দীঘল দিলে। চকুদুটা মুদি লৈ অলপ আগতে ঘটি যোৱা ঘটনাবাজি মানস পটলৈ আনিবলৈ তেওঁ চেষ্টা কৰিলে।

কি কথাৰ পৰা কি হ'লগৈ, তাকেই তেওঁ ভাবিবলৈ ধৰিলে। অৱশ্যে মেইনাৰে নিজৰ মনতেই পতিয়ন গৈছিল যে আত্মসম্মান থকা যি কোনো মানুহেই তেওঁ যি দৰে কৰিছে থিক সেই পন্থাকেই ললেহেতেন।

ইপিনে লাকি জাহাজতো বৃদ্ধই ভাতৰ টেবুলত ঘটিযোৱা সেই দুর্ঘটনাৰ পিচত ভাত খোৱা কোঠালীৰ পৰা চকীখন ঘূৰাই ঘূৰাই নিজৰ কেবিনলৈ লৈ গ'ল। খং আৰু উত্তেজনাত বৃদ্ধৰ কেতিয়াও বেচি সময়ৰ বাবে বিচলিত হৈ থকা স্বভাৱ নাছিল। সেই খঙে যেন তেওঁক জীয়াই থকাৰ প্ৰেৰণাহে যোগাইছিল।

জাহাজৰ আন এটা কেবিনত এণ্টন কৰ্কে অলপ আগতে ঘটি যোৱা ঘটনাটোৰ কথাকেই ভাবি আছিল। মেইনাৰে জাহাজৰ পৰা গৰাকীৰ অনুমতি নোলোৱাকৈ গুছি যোৱাৰ কথা ইতিমধ্যে তেওঁৰ কাণত পৰিছিলহি। তেওঁৰ প্ৰশিক্ষণ মতে সেইদিনা দুপৰীয়ালৈকে মেইনাৰে অতি নিয়াৰিকৈ সকলো কাম কৰি গৈছিল আৰু তেওঁলোকৰ পৰিকল্পনাত দুয়ো অতি সুখ্যাতিৰেই আগবাঢ়ি গৈ আছিল। কিন্তু আজি মেইনাৰে যি অঘটন ঘটালে তাৰ শুধৰণীৰ আশা যে নিচেই কম সেই কথা এণ্টন কৰ্কে ভাবিবলৈ বাধ্য হ'ল। তাকেই কৰিবলৈ এটা মাত্ৰ উপায় আছিল আৰু সেইটোৱেই হৈছে বৃদ্ধই খবৰ পোৱাৰ আগতেই মেইনাৰক বিচাৰি আকৌ জাহাজলৈ ঘূৰাই লৈ অহাতো।

অকনো সময় অনাহকত খৰচ নকৰি এণ্টন কৰ্কে জাহাজৰ পৰা চহৰলৈ বুলি বাহিৰ হল, আৰু অ'ত ত'ত খবৰ কৰি চহৰৰ এক মাত্ৰ হোটেল খনত মেইনাৰক বিচাৰি উলিয়ালে গৈ।

তেওঁৰ কোঠালীত এণ্টন কৰ্ক হাজিৰ হলগৈ। মেইনাৰে তেওঁক বহিবলৈ দিলে। তেওঁৰ ফালে অলপ কেৰাহিকৈ চাই এণ্টন কৰ্কেই প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰি কলে—"তুমি সাংঘাটিক ভুল কৰি পেলালা।"

মেইনাৰে একো উত্তৰ নিদিলে। এণ্টন কৰ্কে কৈ গ'ল—"তুমি

গুছি অহাৰ কথা কাৰ্ল বিচমণ্ডে অৱশ্যে এতিয়ালৈকে গম পোৱা নাই। ইমান কষ্ট কৰি চাৰিওফালৰ পৰা নিয়াৰিকৈ কৰি অহা আমাৰ পৰিকল্পনাটো নষ্ট হৈ যোৱাৰ আগতেই তুমি জাহাজলৈ ঘূৰি যোৱাটো নিতান্তই দৰ্কাৰ হৈ পৰিছে।"

"জাহাজলৈ ঘূৰি যাবলৈ মোৰ আৰু অকনো ইচ্ছা নাই।"

দুয়ো অলপ সময় মনে মনে থাকিল। নিৰৱতা ভঙ্গ কৰি এণ্টন কৰ্ফে কলে—"বিদেশত থাকিবলৈ যে তোমাৰ পাচ্ পৰ্ট, ভিছা বা বন্দুৱাৰ পাৰ্মিটো লগত নাই সেই কথা তুমি ভাবি চাইছানে? ইয়াৰ অভাৱত যে তুমি এই ঠাইৰ পৰা ওলাই যাব নোৱাৰিবা সেই কথা তুমি নিশ্চয় জানা। সেই বিষয়ে কিবা উপায় উলিয়াইছা নেকি বাৰু?"

"সেই বিষয়ে অৱশ্যে মই একোৱেই ভবা নাই। সি যিয়েই নহওঁক ঘটিযোৱা সেই ঘটনাৰ পিচত জাহাজলৈ মই আৰু ঘূৰি যাব নোৱাৰিম।"

"সেইটো অভিমানত কৈছানে আৰু কিবা পৰিকল্পনা ঠিক কৰি থৈহে কৈছা?"

"আপুনি যি বুলিয়েই নকওঁক, সেই বৃদ্ধৰ লগত মই আৰু এখন্তেকো থাকিব নোৱাৰো। মোৰ শেষ সিদ্ধান্ত সেইটোৱেই।" এণ্টন কৰ্ফে অলপ বিজ্ৰৰ সুৰত কলে, "হেৰা আৰবীজনী, বিনা কষ্টে যে ঐশ্বৰ্য্য সম্পদৰ অধিকাৰিণী হব নোৱাৰিবা সেই কথা তুমি এতিয়াও বুজি পোৱা নাই নেকি? আৰম্ভণীতেই দেখোন এই কথা মই তোমাক কৈছিলো।"

চকীখনত পোনকৈ বহিলৈ এণ্টন কৰ্ফে কোৱা মূল্যবান কথা মেইনাৰে দকৈ ভাবি চাই কলে—"আপুনি অৱশ্যে সত্য কথাকেই কৈছে। উত্তেজনাৰ বশৱৰ্ত্তী হৈহে মই এই কাম কৰি পেলাইছিলো। এই ভুল পিচে সংশোধন কৰিবলৈ যথেষ্ট স্থল আছে। মোৰ প্ৰতি বৃদ্ধৰ আকৰ্ষণ বঢ়াবলৈহে যেন মোৰ এই অনুপস্থিতিৰ সুবিধা লোৱা

হৈছে এই বুলিয়েই বাক আমি ধৰি ললো। এতিয়া আপুনি জাহাজলৈ ঘূৰি যাওক। মোৰ কথা বৃদ্ধৰ আগত ঘূণাক্ষৰেও উলিয়াব নেলাগে। দেখা যাওক ঘটনাই কোন ফালে গতি লয়। বৃদ্ধই যদি মোৰ কথা পাহৰা নাই, তেনেহলে আজিয়েই মই ঘূৰি যাম। নতুবা আপুনি মোক ইয়াতে এৰি থৈ যাওক। নিজৰ ব্যৱস্থা মই নিজেই কৰি লম ”

মেইনাৰৰ এই অভিমত এণ্টন কৰ্কে প্ৰথমতে মানি লব পৰা নাছিল। এই পন্থাৰে কিমান দূৰ কৃতকাৰ্য্যতা লাভ কৰিব পৰা হব সেই বিষয়ে তেওঁ তেতিয়াও যথেষ্ট সন্দিহান আছিল। আনহাতে বিকল্প উপায় এটাও তেওঁ ভাবি নেপালে। দোধোৰ মোধোৰ অৱস্থাত পৰি তেওঁ মেইনাৰক কলে “তুমি লোৱা পন্থা অতি বিপদসংকুল। তাৰ অবিহনে আন উপায়ো মই একো ভাবি পোৱা নাই। পিচে আন এটা কথাও ইতিমধ্যে হৈ যাব পাৰে। তুমি ইয়াত থাকোতেই যদি জাহাজ এৰি দিবলৈ বৃদ্ধই হুকুম দিয়ে তেতিয়া দেখোন তুমি ইয়াতেই থাকি যাবা।”

“সেই ক্ষেত্ৰটো তেওঁৰ এটা বিপদ আছে। বিনা পাৰ্মিটে মোক ইয়াত থাকিবলৈ দিয়াৰ কাৰণে স্থানীয় কৰ্তৃপক্ষই তেওঁকো ধৰিব।”

“এৰা, সেইটোও হয়। তুমি থিকেই কৈছা। মই সেই কথা ভবাই নাছিলো।” এই বুলি কৈ এণ্টন কৰ্ক হোটেলৰ পৰা ওলাই গ'ল।

এণ্টন কৰ্ক আৰু মেইনাৰৰ এই পৰিকল্পনা অৱশ্যে অতি বিপদ সংকুল আছিল। কিয়নো ইয়াৰ ভিতৰতে জাহাজ এৰি দিব লাগে বুলি বৃদ্ধই হুকুম দিলে সকলো জল্পনা কল্পনা ওলট পালট হৈ গলহেতেন।

জাহাজলৈ গৈ নিজৰ কেবিনৰ পৰা এজাপ ফাইল উলিয়াই কাষলতিৰ তলত লৈ এণ্টন কৰ্ক গৰাকীৰ কোঠালী পালেগৈ। কোঠালীৰ ভিতৰত গৰাকীক অতি খেমেলীয়া চেহেৰাত দেখিবলৈ পাই এণ্টন কৰ্ক আচৰিত হ'ল।

বৃদ্ধই মিচিকৈ হাঁহি এটা মাৰি কলে "সকলো থিক থাক কৰি লোৱা, আমি আজি গধূলিয়েই এই ঠাইৰ পৰা জাহাজ এৰিম।"

বৃদ্ধৰ কথা শুনি আগন্তুক বিপদৰ কথা ভাবি এণ্টন কৰ্ক অলপ সঁচকিত হল। নম্রভাবে তেওঁ কলে—"আপুনি জাহাজৰ কেপ্তেইনক হুকুম দিলে নেকি? মই গৈ এই খবৰ দিব লাগিব নেকি?" বৃদ্ধই উত্তৰ দিলে "মই সকলো থিক কৰি থৈছো। তুমি সেই বিষয়ে ভাবিব নেলাগে। আহা অলপ ডবাকেই খেলা যাওক। পাচ বছৰৰ আগতে আমি এই পানীৰ ওপৰেৰে জাহাজলৈ যোৱাতো উচিতো নহব।" দুয়ো ডবা খেলিবলৈ বহিল। অলপ সময় পিচত গবাকীয়েই প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰি কলে—"মেইনাৰ তেওঁৰ কোঠালীত নাই যেন পাওঁ।"

একেবাৰেই যেন অন্যমনস্ক, তেনেকুৱা ভাব দেখুৱাই এণ্টন কৰ্কে উত্তৰ দিলে—"এনেকুৱা উৎপাত গৰমত তেওঁ বাহিৰকালে ওলাই যোৱাটো একো আচৰিত নহয়।"

"মই সেই কথা কোৱা নাই, বৃদ্ধই কৈ গ'ল—"তেওঁ এটা চুটকেচলৈ বাহিৰলৈ ওলাই যোৱা আমাৰ বিবয়া এজনে দেখিছে।"

"তেওঁ বোধ হয় চহৰৰ কালে এনেয়ে ফুৰিবলৈ গৈছে," ভয়ে ভয়ে এণ্টন কৰ্কে কলে।

"হাতত চুটকেচলৈ চহৰ চাবলৈ গৈছে?" বৃদ্ধই প্ৰশ্ন কৰিলে। "হেৰা চেক্রেটৰী! তোমাক মিছাকৈয়ে মই বৰ বুধিয়ক বুলি ভাবিছিলো। তুমি পিছে এই সাধাৰণ কথাটোও বুজিব নোৱাৰিলা। তুমি বুজি পোৱাই নাই নেকি যে তেওঁ জাহাজৰ পৰা একেবাৰেই গুছি গৈছে! তেওঁ আৰু ঘূৰি নাহে। যিয়েই নহওক ছোৱালীজনী পিচে অতি গুণী আছিল।"

চোৰৰ দৰে কেৰাহিকৈ চাই এণ্টন কৰ্কে দেখিলে যে বৃদ্ধই তেওঁলৈকে চাই আছে। গতিকে তেওঁ পুনৰ ডবাখেলত মন দিলে। তাৰ পিচত লাহে লাহে কলে—"মই আপোনাক আন এজনী মাৰ্চ বন্দোবস্ত কৰি দিম।"

"আন নাৰ্চ মোক আৰু নেলাগে। তেওঁকেহে লাগিব। তেওঁ আমাৰ চাকৰিয়াল সকলৰ মাজতেই এগৰাকী; আৰু মোৰ বিনা অনুমতিত তেওঁ কেতিয়াও কাম এৰি যাব নোৱাৰে। প্ৰভুৰ প্ৰতি তেওঁ দেখুৱা অৱমাননা মই ভাল নেপাওঁ। তথাপি তেওঁক ইয়াত এনেকৈ মই এৰি থৈ যাব নোখোজো।"

"তেওঁ মোৰ লগত আহিবলৈ হয়তো অমান্তিও হব পাৰে।" এণ্টন কৰ্কে কলে।

বৃদ্ধই উত্তৰ দিলে "তুমি এনেকুৱা অকৰ্মণ্য হলানে বাৰু? তেওঁ যোৱাত দেখিছো তুমিও ৰং পাইছা।"

"আপুনি সঁচা কথাকেই কৈছে। প্ৰকৃত পক্ষে মেইনাৰৰ কিছুমান ব্যৱহাৰ পাতি মইও ভাল পোৱা নাই। নিজৰ কৰ্ত্তব্যৰ বিষয়ে তেওঁৰ বৰ্দ্ধিত ধাৰণা কিছুমান আছে বুলি মই ভাবো।"

"সেই কাৰণেই মইও তেওঁক ঘূৰাই আনিবলৈ বিচাৰিছো। তেওঁক মই বুজাই দিব খোজো যে এই জাহাজৰ সকলো কথা মোৰ আদেশ মতেহে চলিব আৰু মই ভাল পোৱা বেয়া পোৱাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিহে সকলো কৰা হব।"

কথাশেষ হোৱাৰ লগে লগে তেওঁলোকৰ ডবা খেলাও শেষ হ'ল। চতুৰ এণ্টন কৰ্কে পিচে গৰাকীক খেলত জিকিবলৈ সুবিধা নিদিয়াকৈ নেথাকিল।

তাৰ পিচত তেওঁ হোটেলখনলৈ পুনৰ গল আৰু গৰাকীৰ আদেশৰ কথা মেইনাৰক জনালে। বৃদ্ধই যে মেইনাৰক জাহাজলৈ ঘূৰাই মাতি পঠিওৱাৰ উদ্দেশ্য বেচেৰীক থকা-সৰকা কৰাৰ বাহিৰে আন একো নাছিল, সেই কথা দুয়োবো বুজিবলৈ বাকী নেথাকিল। গতিকে এই খেলখন আৰু অলপ জটিল কৰি তুলিবলৈকে দুয়ো থিৰাং কৰিলে। সেই কাৰণে এণ্টন কৰ্ক জাহাজলৈ ঘূৰি আহিল আৰু গৰাকীক জনালে যে নাৰ্চজনী ঘূৰি আহিবলৈ অমান্তি হৈছে। লগতে এইটোও জনালে যে নাৰ্চজনীয়ে আনকি দৰমহা বিলিও সুধুজিলে।

কাৰ্ল বিচমণ্ড যেন অলপ চিন্তিত হ'ল। মূৰটো অলপ ইকাতি সিকাতি কৰি চকু দুটা আধামুদা অৱস্থাত ৰাখি তেওঁ কবলৈ ধৰিলে এইটো পিচে আমাৰ ভিতৰত গোপন হিচাবেহে আলোচনা কৰিছো। প্ৰকৃততে কোৱাচোন বাক ঘূৰি আহিবৰ কাৰণে তুমি নাৰ্চজনীক টকা পইচাৰ কিবা লোভ দেখুৱাইছিলা নে নাই।"

"সঁচাকৈয়ে মই সেই লোভ দেখুৱাইছিলোৱেই।"

"তুমি কিমান দিম বুলি কৈছিলা বাৰু?"

"কিমান ধন দিম পৰিমাণটো অৱশ্যে মই উল্লেখ কৰা নাছিলো। পিচে কথা বতৰাৰ মাজেৰে মই সেই বিষয়ে যথেষ্ট ইংগিত দিছিলো।

"তেতিয়াও তেওঁ অমান্তি হলনে?"

"এৰা সেইটোহে আচৰিত কথা। টকা পইচাৰ উল্লেখেও তেওঁৰ মনৰ কোনো সাল-সলনি কৰিব নোৱাৰিলে!

"মোৰ বোধেৰে তেওঁ এইটো এটা মান-ইজ্জতৰেই প্ৰশ্ন বুলি ধৰি লৈছে।"

বৃদ্ধই পোনপতীয়া ভাবে উত্তৰ দিলে "তাই জহন্নামে যাওক। তাইৰ বিষয়ে চিন্তা কৰি সময় খৰচ কৰাৰ অকনো আৱশ্যক নাই। সকলো যোগাৰ শেষ হোৱাৰ লগে লগে যিমান সোনকালে পাৰি এই ঠাইৰ পৰা জাহাজ এৰি দিব লাগে।"

কাৰ্ল বিচমণ্ডৰ শেষৰ কথাকেইটাই এণ্টন কৰ্ক'ক চিন্তাত পেলালে। ভাবগধূৰ চিত্তে লাহে লাহে তেওঁ নিজৰ কেবিন পালেহি। তেওঁৰ এই খেলত কোন হাবে কোন জিকে একো থিক নাইকিয়া হৈ পৰিছে। দুয়োপক্ষই যেন এতিয়া সমানেই কৃতকাৰ্য্যতাৰ পথত। ইতিমধ্যে যদি কাৰ্ল বিচমণ্ডৰ মনৰ গতিৰ কোনো সালসলনি নহয়, তেনেহলে এণ্টন কৰ্ক'ৰ গোটেই পৰিকল্পনাটোৱেই বালিৰ ঘৰৰ দৰে ভাঙি পৰিব। মেইনাৰক এই খেল পথাৰৰ পৰা বিদায় দিব লাগিব। তেওঁ আৰু এগৰাকী ছাত্ৰীক আকৌ গুৰিৰ পৰা শিকাই বুজাই মেইনাৰৰ বিচিনা পাকৈত কৰি তুলিব লাগিব। কিন্তু এই কামটো

সিমান সহজ নাছিল। এইবোৰ চিন্তাই এণ্টন কৰ্ক জুমুৰি দি ধৰিলে। মেইনাৰক তোলনীয়া জীয়েক কৰি লৈ কিমান দূৰ তেওঁ সুপৰিকল্পিত ভাবে বাগবাঢ়ি গৈছিল সেই কথা তেওঁ ভাবিবলৈ ধৰিলে। বহুদূৰ কৃতকাৰ্য্যতা লাভ কৰা এই পৰিকল্পনা চূৰমাৰ হৈ যোৱাৰ চিন্তাই তেওঁক সঁচাকৈয়ে বিব্ৰত কৰি তুলিলে। আকৌ সকলো কথা গুৰিৰ পৰা আৰম্ভ কৰিবলৈ সময় যথেষ্ট কমি আহিছে। যিমান ধৰণেই তেওঁ কথাবোৰ ভাবি গ'ল, সকলো ফালৰ পৰাই তেওঁ মাত্ৰ অন্ধকাৰহে দেখিবলৈ ধৰিলে।

আবেলি প্ৰায় পাচ বজাৰ সময়ত যাত্ৰাৰ আৱশ্যকীয় সকলো যা-যোগাৰ হৈ উঠাৰ লগে লগে তেওঁ প্ৰায় অস্থিৰেই হৈ পৰিল, আৰু চিন্তা গধুৰ মন এটালৈ নিজৰ কেবিনৰ ভিতৰতেই সোমাই থাকিল। সকলো আশা এৰি দি এই দৰে চিন্তান্বিত হৈ বহি থাকোতেই এক অভাৱনীয় ঘটনাই সকলো অদল বদল কৰি পেলালে।

কাৰ্ল বিচমণ্ডে তেওঁক মাতি পঠিয়াইছে বুলি তেওঁলৈ খবৰ আহিল। গৰাকীৰ কেবিনলৈ গৈ এণ্টন কৰ্কে দেখিলে যে বৃদ্ধই ধুনীয়া সাজ পাৰেৰে সু-সজ্জিত হৈ আছে। এণ্টন কৰ্ক তালৈ সোমাই যোৱাৰ লগে লগেই বিচমণ্ডে কলে "মই মেইনাৰক নিজেই এবাৰ দেখা কৰি আহিব খোজো।"

চতুৰ চেক্ৰেটৰীয়ে অতি ধৈৰ্য্যেৰে এই কথাত যেন একোকেই গুৰুত্ব দিয়া নাই তেনেকুৱা ভাব দেখুৱাই কলে—

"আপোনাৰ কাৰণে মই গাড়ী এখন বন্দোবস্ত কৰি আনোগৈ তেনেহলে।" আৰু আন কোনো কথা নোকোৱাকৈয়ে কেবিনৰ পৰা ওলাই গৈ তেওঁ জাহাজৰ মজিয়া পালেগৈ। তেওঁৰ মনলৈ অৱশ্যে যথেষ্ট উত্তেজনাও আহিছিল। ঘটনাচক্ৰত এতিয়া হয়তো তেওঁৰেই জয় সুনিশ্চিত।

এইবোৰ লানি নিছিগা কথা ভাবি ভাবি এণ্টন কৰ্ক জাহাজৰ পৰা নামি গ'ল। ওচৰে পাজৰে গাড়ী বিচাৰিলে। বুঢ়াক হোটেললৈ

পঠিয়াবলৈ যেই সেই গাড়ী হলেওতো নহব! চকা লগোৱা চকীখনেৰে সৈতে উঠাই দিবলৈ পিক্আপ গাড়ী বা ট্ৰাক এখনৰ দৰ্কাৰ হব। গতিকেই হোটেলৰ গৰাকীক কৈ তেওঁৰেই ট্ৰাকখন খুজি অনা হ'ল। অ'টাইবোৰে ধৰি মেলি বৃদ্ধক চকীৰে সৈতে ট্ৰাকখনত উঠাই দিলে। বৃদ্ধৰ লগতেই এণ্টন কৰ্ফো যাবলৈ ওলাল। বিচমণ্ডে কিন্তু তাত সম্মতি নিদিলে। তেওঁ কলে যে তেওঁ অকলেহে যাব। ড্ৰাইভাৰ জন লগত আছেই যেতিয়া একো অসুবিধা নহব।

ড্ৰাইভাৰে হোটেললৈ বুলি গাড়ী চলালে। গাড়ীৰ পিচফালে চকীখনত বহি বহি বৃদ্ধই অকলেই এবাৰ হাঁহিলে। তেওঁৰ মনটো যেন এতিয়া পৰিষ্কাৰ আৰু পাতল। তেওঁ যেন আত্মবিশ্বাস ঘূৰাই পাইছে।

হোটেলৰ আগত গাড়ী ৰলহি। তিনিজনমান মানুহে ধৰি চকীখনেৰে সৈতে বুঢ়াক গাড়ীৰ পৰা নমাই দিলে। বুঢ়াই অতি ৰং মনেৰে চকা কেইটা ঘূৰাই ঘূৰাই চকীখন হোটেলৰ সন্মুখত থকা ফুলনিৰ মাজলৈ চলাই লৈ গ'ল। এজোপা পাতফুলৰ ছাঁত চকীখন ৰখাই তেওঁ মেইনাৰৰ কাৰণে অপেক্ষা কৰিলে।

বিচমণ্ড তালৈ অহা খবৰ ইতিমধ্যে মেইনাৰক দিয়া হৈছিল। তেওঁ বুঢ়াক লগ ধৰিবলৈ বৰ দৌৰাদৌৰি কৰা যেন নেদেখুৱালে। বৃদ্ধক তাত ৰখাই থৈ তেওঁ যেন এক গৌৰৱহে অনুভৱ কৰিছে। কাপোৰ কানি পৰিপাটি কৰি লৈ আয়নাত মুখখন চাই মেইনাৰ লাহে লাহে বৃদ্ধৰ ওচৰলৈ আহিল। তেওঁ ওচৰ চাপিলত এটা ধুলীয়া হাঁহি মাৰি বিচমণ্ডেই প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰিলে—"তোমাক ইয়ালৈ বিচাৰি আহিবলৈ পাই মই সঁচাকৈয়ে বৰ ভালহে পাইছো। এটা বৰ ডাঙৰ অভিযানত অহা যেন লাগিছে।"

"আপোনাক ইয়ালৈ আহিবলগীয়া অৱস্থা এটাৰ সৃষ্টি কৰি মই নিজেই বৰ দুখ পাইছো।" "হৈছে, হৈছে। সেইবোৰৰ পুনৰুক্তিৰ আৰু কোনো আৱশ্যক নাই। মই পোনপতীয়া মানুহ আৰু সেই কাৰণে আওপকীয়া ব্যৱহাৰ পাতি অকনো ভাল নেপাওঁ। তুমি বাৰু

এটা কথাৰ উত্তৰ দিয়াচোন। তুমি মোৰ অধীনত চাকৰি কৰিছা। কিন্তু মোৰ বিনা অনুমতিতেই জাহাজ এৰি গুচি আহিছা কিয় ?"

ওঠত এটা হাঁহি লৈ মেইনাৰে উত্তৰ দিলে "মই তাৰ পৰা গুচি অহাত এইটোৱেই প্ৰমাণ হৈছে যে আপোনাৰ অধীনত চাকৰি কৰি থাকিবলৈ মোৰ আৰু ইচ্ছা নাই।"

"সেইবোৰ এতিয়া বাদ দিয়া। সঁচা কথা কবলৈ গলে তোমাৰ অনুপস্থিতিৰ কাৰণে মই যথেষ্ট অসুবিধাত পৰিছো। তুমিতো মোৰ সাধাৰণ আন কৰ্মী সকলৰ নিচিনা নোহোৱা যে তেওঁলোকৰ নিচিনাকৈ তোমাকো মই বিনা প্ৰশ্নই যাবলৈ দিম!" এইদৰে কৈ বৃদ্ধই মেইনাৰৰ মুখলৈ চালে। মেইনাৰ নিৰৱ হৈয়েই থাকিল। ৰিচমণ্ডে কৈ গ'ল—"তোমাৰ আগত মই এটা প্ৰস্তাৱ ডাঙি ধৰিব খুজিছো। সেইটো পিচে বিশেষ একো নহয়। মই ঘূৰি গৈ পোৱাৰ লগে লগেই আমি জাহাজ এৰি দিম। তুমি যদি আজি হৈ যোৱা এই ঘটনাটো পাহৰি গৈছো বুলি মোক প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়া তেনেহলে তোমাক মই দহ হেজাৰ ডলাৰ উপহাৰ দিম। লক্ষ্মী ছোৱালীজনী! যোৱা, তোমাৰ চুটকেচটো লৈ আহাগৈ।"

মেইনাৰে উত্তৰ দিলে—"ৰিচমণ্ড ডাঙৰীয়া! আপুনি কথাটো যিমান উজুভাৱে লৈছে সি প্ৰকৃততে তেনেকুৱা নহয়।"

"তেনেহলে মই তোমাক পোন্ধৰ হাজাৰ ডলাৰ দিম বুলি গাত ললো।"

মেইনাৰে কলে—"মই যি কাম কৰিলো তাৰ কাৰণে অৱশ্যে অনুশোচনা কৰিছো। কিন্তু আপুনি যে হৈ যোৱা ঘটনাৰ পুনৰাবৃত্তি নকৰিব সেই বিষয়ে মই যথেষ্ট সন্দিহান।"

"মই তোমাক পোন্ধৰ হেজাৰ ডলাৰ দিম বুলি কথা দিছো। তুমি মাত্ৰ সেই ঘটনাটোৰ কথা পাহৰি যোৱা। ইয়াতকৈ বাঢ় আৰু কি কৰিব পাৰো ?"

"ক্ষমা খুজিব পাৰে"—মেইনাৰে ধীৰ স্থিৰ ভাৱে উত্তৰ দিলে।

হতভম্ব হোৱাৰ নিচিনা হৈ বৃদ্ধই কলে—"তুমি তেনেহলে তাকেহে বিচাৰিছা ?"

অলপ ঠাট্টাৰ সুৰত মেইনাৰে কলে "ধন সম্পদৰ গৰাকী হৈ ক্ষমা খোজাৰ মূল্য কি সেই কথা বোধ হয় আপুনি ভাবিবই নোৱাৰা হৈ গৈছে।"

অলপ উত্তেজিত হোৱাৰ নিচিনাকৈয়েই ৰিচমণ্ডে কৈ উঠিল—"ৰবা, মোৰ প্ৰস্তাৱৰ প্ৰতি তুমি অকনো গুৰুত্ব দিয়া নাই বুলিহে মই ভাবিছো। তুমি ইমান বুৰ্বকনে যে ক্ষমা খোজাৰ কাৰণে তুমি পোন্ধৰ হেজাৰ ডলাৰকো আওকাণ কৰিছা ? জ্ঞান বুদ্ধি থকা কোনো মানুহেই এই কাম কৰিবলৈ আগ নেবাঢ়িব বুলি মোৰ বিশ্বাস। তুমি কোৱাচোন বাৰু তুমি প্ৰকৃততে কি বিচাৰিছা ?"

"সেই কথা আপোনাক মই আগতে এবাৰ কৈছোৱেই। আপুনি ক্ষমা ভিক্ষা কৰক।"

"তেনেহলে ধৰিলোৱা মই তোমাৰ ওচৰত ক্ষমা ভিক্ষা কৰিছোৱেই। এতিয়া তুমি সন্তুষ্ট হবানে ?"

"নিশ্চয়। তাকেই যদি আপুনি কৰে তেনেহলে হৈ যোৱা সকলো কথা মই পাহৰি পেলাম আৰু আপোনাৰ লগত আকৌ ঘূৰি যাম।"

অভিমানত ৰিচমণ্ড ৰঙাচঙা পৰিল। চকীখন একাষলৈ ঘূৰাই লৈ আকৌ কবলৈ ধৰিলে—"তোমাৰ বয়সৰ কণমান ছোৱালী এজনীয়ে শুভ্ৰ চুলিৰ এই বৃদ্ধৰ পৰা ক্ষমা ভিক্ষাৰ দাবী জনাইছা কিয় বাৰু ? তোমাৰ যৌৱনৰ অহঙ্কাৰে এই কাৰ্য্যত ইন্ধন যোগাইছে নেকি ?"

"অহঙ্কাৰৰ বাবে নহয়। অৱশ্যে আত্মসন্মানৰ কাৰণে বুলি আপুনি ধৰি লব পাৰে।"

"আত্মসন্মান ? কি আত্মসন্মানৰ কথা তুমি মোক কবলৈ আহিছা ? স্বাধীনতা বা সাম্যবাদৰ নিচিনাই অৰ্থহীন এই শব্দবোৰৰ

দৰেই আত্মসন্মান শব্দটিও তুমি অভিধানতহে বিচাৰি পাবা। তাৰ প্ৰকৃত অৰ্থ কোনো মানুহে বিচাৰিবলৈ নেযায়।"

"ৰিচমণ্ড ডাঙৰীয়া! কোনেও সেই কথা নেভাবে বুলি আপুনি নকব। জগতৰ সকলো মানুহ আপোনাৰ গঢ়ত উঠিছে বুলি নেভাবিব।"

"মানুহে অৱশ্যে এটা বয়সত সেইবোৰ কথা ভাবি আমোদ পায়।" —বৃদ্ধই কলে। মেইনাৰ নিৰৱে থাকিল।

আলোচনাৰ প্ৰসঙ্গ অলপ বেলেগ কৰি ৰিচমণ্ডে কলে—"এইটো তেনেহলে থিক হল যে তুমি আৰু মোৰ তলত চাকৰি কৰিব নেখোজা! গতিকে চৰকাৰে বান্ধি দিয়া মতেই তোমাক আইনসংগত ভাবে দিবলগীয়া পইচাখিনিহে দিম আৰু ঘৰলৈ ঘূৰি যাবলৈ ২য় শ্ৰেণীৰ টিকিট এটা কিনি দিম।"

"সেইমতেই মইও সন্তুষ্ট হম," মেইনাৰে কলে। "কিন্তু তুমি ভাবি চাইছানে যে মোৰ লগত অলপমান সহযোগ কৰা হলে বিনাশ্ৰমে আৰু অতি কম সময়ৰ ভিতৰতেই তুমি অজস্ৰ ধন সম্পত্তি ঘটিব পাৰিলাহেতেন?"

"সেইটো অৱশ্যে সঁচা। সেই কাম কৰিবলৈ যোৱাৰ আগতে মোৰ ব্যক্তিত্ব বিসৰ্জন দিব লগীয়া হলহেতেন। আপোনাৰ লগত কাম কৰিবলৈ হলে মানুহে নিজত্ব বাদ নিদিয়াকৈ থাকিব নোৱাৰে।"

"সেইবোৰ বাক যাবলৈ দিয়া। মোৰ অধীনত কৰা কাম এৰি দি তুমিনো ভৱিষ্যতে কি কৰিম বুলি ভাবিছা?"

"মই আকৌ আগৰ দৈনন্দিন জীৱন যাপন কৰিমগৈ।"

"তোমাৰ প্ৰেমাস্পদ কোনোবা আছে নেকি?"

"নাই।"

"পৰিয়ালৰ কোন কোন আছে?"

"কোনো নাই। কালৰ গৰাহত মোৰ আত্মীয়-স্বজন সকলোৱেই ইহ সংসাৰৰ পৰা বিদায় লৈছে।"

তেনেহলে কোনোবা বন্ধুবান্ধৱো নাই নেকি ?"

"দুইচাৰিজন চিনাকি বন্ধু অৱশ্যে আছে।"

"তুমি জাহাজৰ এই জীৱনটো ভাল পাইছানে বাৰু ?"

সঁচাকৈয়ে মই বৰ ভাল পাইছো।"

"মোৰ বিষয়ে তোমাৰ বাৰু কি ধাৰণা হয় ?"

"আপুনি কি অদ্ভুত ধৰণৰ প্ৰশ্ন কৰিছে ? চাকৰিত সোমোৱা দিনৰে পৰা মই আপোনাক এই বিষয়ে সদায়েই কৈ আহিছোয়েই দেখোন।"

"মোক স্বামী হিচাবে পালে তোমাৰ বাৰু কেনেকুৱা লাগিব ?"

"আপুনি সেই কথা মোক কেলেই সুধিছে ?"

"আমি এনেয়ে ধেমালিহে কৰিছো। তথাপি তোমাৰ জবাবনো কি তাকেই শুনোছোন।"

"সেই কথা মই কাহানিও ভবাই নাই।"

"ধেমালিতে এখন্তেকৰ কাৰণে এনেয়ে সেই কথাটো ভাবি চোৱাচোন বাৰু ?"

"মইনো কি কম ! আপুনি মোৰ বুঢ়া দেউতাৰ তুল্য।"

"মই কামাতুৰ লোক নহওঁ। আজি বহুবছৰৰ পৰা কামাসক্ত হৈ মই কোনো নাৰীলৈকে চোৱা নাই আৰু এতিয়া পঙ্গু অৱস্থাত সেই কাম নতুনকৈ আৰম্ভ নকৰো বুলি তুমি নিশ্চিত হব পাৰা।"

"তেনেহলে কিহৰ কাৰণে আপুনি মোক বিয়া কৰাব খুজিছে ?"

"তোমাক বিয়া কৰাব খোজাৰ একমাত্ৰ কাৰণ এইটোৱেই যে তুমি মোক আনন্দ দিব পাৰা। তুমি নিশ্চয় জানা যে ঐশ্বৰ্য্যশালী বুঢ়া মানুহে মনৰ ভাব অন্ত কালে বিবলৈ সুবিধা বৰ কমহে পায়। মোৰ মনত তুমি আচৰিত ধৰণৰ শান্ত ছোৱালী এজনী। কেতিয়াবা তোমাক আকৌ প্ৰতাৰণাৰ প্ৰতীক বুলিও মনে মনে ভাবো। সেইবোৰ যিহকেই নোহোৱা, তোমাক বিয়া কৰাই লৈহে সেই কথা আৱিষ্কাৰ

কৰিম। তোমাক বিয়া কৰালে মোৰনো কি লোকচান হব ? এজনী মানুহক পোহপাল দিয়াৰ দায়িত্ব বঢ়াৰ পৰা মোৰ দৈনিক খৰচৰ একো হেৰফেৰ নহয়।"

অলপ নম্রতাৰ সুৰত মেইনাৰে কলে—"আপুনি সঁচাকৈয়ে অতি আচৰিত ধৰণৰ প্রস্তাৱ এটা আগবঢ়াইছে। সেই প্রস্তাৱত মান্তি হবলৈ হলে মোৰ জীৱনৰ গতিয়েই সলনি হৈ যাব। আপোনাক কি উত্তৰ দিম মই একো ভাবি পোৱাই নাই।"

"সেই বিষয়ে তুমি বাৰু বিবেচনা কৰি চোৱা। পিচে তুমি এইটো কথা মনত ৰাখিবা যে তুমি বেছি ভাবিবলৈ যোৱা মানে মোক অৱমাননা কৰাহে সূচায়।"

"তেনেহলে আপোনাক এটা কথা সুধিব পাৰোনে বাৰু ?"

"সোধা তেন্তে।"

"আপুনি মোক কিহৰ কাৰণে বিয়া কৰাবলৈ খুজিছে সেই কথা খুব স্পষ্ট ভাবেই বুজাই কৈছে। মই বুজিছো যে আপোনাৰ স্বাৰ্থৰ কাৰণেই আপুনি মোক স্ত্রী হিচাবে পাবলৈ বিচাৰে। কিন্তু মোলৈ ভাবি নেচাই কেলেই ? মোৰ পক্ষৰ পৰা আপোনাক স্বামী হিচাবে লবলৈ হলে মোৰ ব্যক্তিগত লাভ কি হব পাৰে বাৰু ?"

"ইমান খোলাখুলি ভাবে তুমি যে এই প্রশ্ন সুধিব পাৰিছা তাৰ কাৰণে মই তোমাক ধন্যবাদ দিছো। পৃথিবীৰ আন কোনো মহিলাই বোধকৰো এই প্রশ্ন ইমান পোনপটীয়া ভাবে সুধিব নোৱাৰিলেহেঁতেন। মোৰ স্বাৰ্থৰ কথা তুমি কৈছা, নহয় জানো ? মোৰ আন স্বাৰ্থ একো নাই। মোৰ যথেষ্ট বয়স হৈছে। মই অগাধ ধন সম্পত্তিৰ মালিক। এনে অৱস্থাত এজনী সুন্দৰী নাৰী মোৰ পৰিচাৰিকা হোৱাতো মই নিবিচাৰিম নেকি ? তাতকৈ তোমাক মই আৰু কি বুজাই কম ?"

"আপুনি কোৱা কথা মই নুবুজা নহয়" মেইনাৰে কলে।

"তেনেহলে তুমি বুজা উচিত যে অতি সৰল চিত্তেই মই তোমালৈ এই প্ৰস্তাৱ আগবঢ়াইছো।"

মেইনাৰে এইবাৰ অলপ উত্তেজনাৰ বশৱৰ্ত্তী হৈয়েই কৈ পেলালে:—"তেনেহলে আপোনাৰ প্ৰস্তাৱত মই সঁচাকৈয়ে সন্মতি দিব লাগিব নেকি? আপুনি আন্তৰিকতাৰে সৈতেই সেই প্ৰস্তাৱ আগবঢ়াইছে নেকি বাৰু?" মেইনাৰ বহাৰ পৰা উঠিল আৰু চুটকেচটো হোটেলৰ পৰা লৈ আনোগৈ বুলি যাবলৈ ওলাল।

পঙ্গু বৃদ্ধৰ অন্তৰত ভাল পোৱাৰ চিকিমিকি খেলি গ'ল। তেওঁৰ মনলৈ আহিল এক অসীম কোমলতা। ছাল সোতোৰা সোতোৰ পৰা খহতা হাত দুখন আগবঢ়াই দি বুঢ়াই মেইনাৰক সাৱতি ধৰিলে।

থোকাথুকি মাতেৰে বৃদ্ধই কৈ গ'ল—"মানুহৰ অন্তৰত মানবীয় গুণ বহুত কমেই হে থাকে। কেতিয়াবা যদি সেই গুণৰ ক্ষণিক পৰিমাণেও অধিকাৰী হৈছিলো, দীৰ্ঘ জীৱনসংগ্ৰামত সিও মোৰ পৰা মেলানি মাগিছে বুলি মই বুজি পাইছো। তোমাৰ প্ৰতি কৰা অমানুষিক ব্যৱহাৰৰ বাবে তুমি মোক ক্ষমা কৰিবা বুলিয়েই মোৰ দৃঢ় বিশ্বাস।"

এক লয়লাস ভঙ্গীৰে মেইনাৰ তাৰ পৰা গ'ল আৰু হোটেলৰ পৰা চুটকেচটো উলিয়াই আনি গাড়ীখনৰ ওচৰ পালেহি। হোটেলৰ লগুৱা কেইটাই সযত্নে বৃদ্ধক চকীৰে সৈতে গাড়ীত উঠাই দিলে।

জাহাজ থকা বন্দৰৰ ফালে গাড়ী চলিল। গাড়ীৰ জোকাৰনিত বুঢ়াৰ অন্তৰতো যেন এটা স্পন্দন উঠিল। বুঢ়াৰ সন্মুখতে থকা বাকচ এটাৰ ওপৰতে মেইনাৰক তেওঁ বহুৱাই ললে। অলপ দুখ মনেৰেই বিচমণ্ডে মেইনাৰক কলে—"দুৰাৰোগ্য বেমাৰে ঘূণীয়া কৰা মই এজন বৃদ্ধ। সেইবাবেই তোমালোকে মোক পুতৌ কৰা উচিত। নহয় জানো?"

আন্তৰিকতাৰে সৈতে মেইনাৰে কলে—“সেই কথা নকব। সেইটো কেতিয়াও হব নোৱাৰে।”

মেইনাৰৰ উত্তৰত ৰিচমণ্ডৰ মনৰ দুখ যেন বহুত পাতলিল। পঙ্গু অৱস্থাতো আনৰ পুতৌ যে বিচাৰিব লগীয়া হোৱা নাই সেই কথা আনৰ মুখে শুনি তেওঁৰ ভাল লাগিল। সেই কাৰণেই গাড়ী গৈ জাহাজৰ ওচৰ নোপোৱালৈকে তেওঁলোকে আন কথা পতাত মন দিলে।

ৰিচমণ্ডৰ প্ৰস্তাৱত মেইনাৰে আৰু আপত্তি নুতুলিলে। হোটেলৰ পৰা ওভটি অহাৰ তিনি সপ্তাহৰ পিচত কাৰ্ল ৰিচমণ্ড আৰু মেইনাৰৰ শুভবিবাহ সম্পন্ন হ'ল। জাহাজ ইতিমধ্যে বিশাল জলৰাজি ভেদ কৰি আগবাঢ়ি গৈ আছিল। বাধাহীন উৰ্ম্মিমালাই নৱদম্পতীক যেন আদৰণি জনালে।

ৰিচমণ্ডৰ চেক্ৰেটৰী এণ্টন কৰ্কে বাতৰি কাগজলৈ এই খবৰ প্ৰেৰণ কৰিলে। সমগ্ৰ দেশ-বিদেশৰ বাতৰি কাকত সমূহে ডাঙৰ ডাঙৰ শিৰোনামাৰে এই সংবাদ প্ৰচাৰ কৰিলে: “—বিৰাট ঐশ্বৰ্য্যশালী কিন্তু পঙ্গু ৭৩ বছৰীয়া কাৰ্ল ৰিচমণ্ডে মেইনাৰ নামৰ ছোৱালী এজনীক বিয়া কৰাইছে।” এৰাতিৰ ভিতৰতে অসীম ধন দৌলতৰ অধিকাৰিণী হোৱা এই মহিলা গৰাকীক বহুতেই যেন ঈৰ্ষাৰ চকুৰে চালে। কোটিপতিৰ পত্নী হোৱাৰ কাৰণে মান সন্মানো যে তেওঁৰ বহুত বাঢ়িব সেই কথা মেইনাৰেও ভালদৰে উপলব্ধি কৰিলে।

জাহাজৰ কৰ্মী সকলৰ বাহ্যিক জীৱন যাত্ৰাৰ একো সাল সলনি নোহোৱাকৈয়ে চলি থকা যেনেই দেখা গৈছিল। ভিতৰে ভিতৰে কিন্তু সকলো কৰ্ম্মীয়েই মেইনাৰৰ এই অভাৱনীয় ভাগ্য পৰিৱৰ্ত্তনৰ কথাটো সৰল চিত্তে লব নোৱাৰিলে। বেচেৰীৰ প্ৰতি তাঁহাতৰ হিংসাৰ উদ্ৰেক হ'ল। সেই হিংসাই কিছুমানক দেই পুৰিও মাৰিলে।

এণ্টন কৰ্ক কিন্তু উৎফুল্ল দেখা গ'ল। তেওঁ লক্ষ্যস্থলত প্ৰায় উপনীত হৈছেহি। ৰিচমণ্ডৰ চেক্ৰেটৰী হিচাবে গৰাকীৰ প্ৰায় সকলো

গোপন কাগজ পত্ৰই তেওঁৰ হাতত আছিল। সেই সকলো কাগজতেই তেওঁ মেইনাৰ নামৰ পৰিৱৰ্ত্তে মেইনাৰ কৰ্ক কৰি পেলালে।

এক অসীমক লক্ষ্য কৰি লাকি নামৰ এই জাহাজখন সাগৰ-বক্ষ্য ভেদ কৰি আগবাঢ়ি গৈ আছে। খাদ্য-দ্ৰব্য, পানী আৰু অতি আৱশ্যকীয় সৰঞ্জামৰ দৰ্কাৰ হলে কোনোবা বন্দৰত কন্তেক বোৱাৰ বাহিৰে এই গতিৰ যেন অৱসান নাই।

বৃদ্ধ এই গৰাকী স্বামীৰ জীৱনলৈ যেন আহি পৰিছে এক মাদকতা। নতুন জীৱনৰ গতিয়ে ৰিচমণ্ডৰ মনলৈ আনিছে এক প্ৰফুল্লতা। বেচেৰী ন-কন্যাই কিন্তু এই বিবাহৰ মধু উপভোগ কৰিবলৈ পোৱা নাই। ঐশ্বৰ্য্য সম্পত্তিৰ অধিকাৰিণী হৈ পৰীৰ ৰাজ্যৰ ৰাণী যেন ভাব হৈছে যদিও বেচেৰীয়ে জীৱনৰ মধু উপভোগৰ পৰা বঞ্চিতা। তথাপি জীৱনৰ গতিৰ লগত তেওঁ নিজকে খাপ খুৱাই লবলৈ অতি মাত্ৰাই যত্নৱতী হল। স্বামীৰ প্ৰতি কৰিব লগীয়া সকলো মৰম যত্ন তেওঁ কৰিলে। তেওঁৰ কোমল হাতৰ পৰশ আৰু মৰমী মাতে বৃদ্ধৰ স্বভাৱলৈও আনিলে এক বিৰাট পৰিৱৰ্ত্তন। বুঢ়াৰ খিট্‌খিটিয়া খং আগতকৈ বহুত কমিল। কেতিয়াবা চাকৰ নাকৰলৈ খং উঠিলেও পত্নীক তেওঁ কেতিয়াও কটু কথা নোকোৱাকৈ থাকিবলৈ যথেষ্ট সচেতন হ'ল। পাৰ্য্যমানে তেওঁ ঘৈণীয়েকক মৰম চেনেহ দেখুৱালে আৰু অতি মৰমেৰে মাতবোল কৰিবলৈ ধৰিলে। আনন্দমনেৰে দুয়ো নানাৰকমৰ কথা-বাৰ্ত্তা কৈ সময় কটালে। ডবা খেলা সময়তো নানাৰকম চুপতি মৰা কথাকৈ দুয়ো যথেষ্ট ৰং মনেৰে থকা সময়ত দেখিলে বাহিৰৰ পৰা কোনেও ভাবিবলৈ স্থল নাছিল যে এই নব বিবাহিতা দম্পতী সুখী নহয়। ৰং ভামচাৰ মাজেৰেই তেওঁ-লোকৰ জীৱন অতিবাহিত হবলৈ ধৰিলে।

মাধুৰিমাসনা এই সুখী জীৱনলৈ ভৱিষ্যত অন্ধকাৰৰ ছাঁ এটা মেইনাৰৰ মনলৈ অহাটো হয়তো একেবাৰে অস্বাভাৱিক নাছিল। মেইনাৰ কিন্তু জাৰ্মানী ছোৱালী। জীৱনৰ পৰিবৰ্ত্তনে বহুত শিক্ষা

তেওঁক দি থৈছে। গতিকেই ভৱিষ্যতৰ কথা ভাবি তেওঁ অনাহকত মন চঞ্চল নকৰিলে। স্বভাৱতে চিন্তাশীল মেইনাবে সকলো কথা সহজভাবেই ললে। বৃদ্ধ বিচমণ্ডৰ পৰিবাৰ হৈও তেওঁ অনাগত জীৱনৰ অজ্ঞাত কথাবোৰলৈ মনোনিবেশ নকৰিলে।

নিউইয়ৰ্ক অভিমুখে গৈ থকা লাকি জাহাজ হেমিল্টন বন্দৰত লাগিলহি। নব বিবাহিতা স্ত্ৰীক লগতলৈ চহৰত ফুৰিবলৈ বৃদ্ধ স্বামীৰ মনত অতি আগ্ৰহ হ'ল। কিন্তু ঘূণীয়া শৰীৰেই হল তেওঁৰ এই আনন্দ উপভোগত কণ্টক স্বৰূপ। তথাপি বৃদ্ধই মেইনাৰক কলে যে তেওঁয়েই যেন অকলে হলেও চহৰত অলপ বং ৰহইচ কৰি আহেগৈ। কগ্ন শৰীৰ হলেও কাৰ্ল বিচমণ্ডৰ মনটো যেন সতেজ হৈ উঠিল।

বিৰাট ধনী এই মানুহজনৰ পৰিবাৰে হেমিল্টন চহৰত যাতে অভিজাত শ্ৰেণীৰ সমাজত ৰূপ-লাবণ্য দেখুৱাই চমক খুৱাব পাৰে সেই কথা বিচমণ্ডে একাধিকবাৰ ভাবিলে।

মহাযুদ্ধৰ বিভীষিকাই সৰ্বস্বান্ত কৰা এই মহিলা গৰাকীয়ে হেমিল্টন চহৰৰ আমোদ আহ্লাদ উপভোগ কৰি অৱশেষে বুজিলে যে তেওঁৰ যৌৱনে তেতিয়াও মেলানি মগা নাই। জীৱনৰ আনন্দ উপভোগৰ যথেষ্ট সময় যে এতিয়াও আছে সেই কথা মেইনাবে ভালদৰেই বুজিলে। প্ৰকৃতিদত্ত ৰূপ যৌৱন লৈ ঐশ্বৰ্য্যশালী ব্যক্তি এজনৰ পৰিবাৰ হোৱা বাবেই হেমিল্টন চহৰৰ অভিজাত শ্ৰেণীয়ে আন্তৰিক অভ্যৰ্থনাৰে তেওঁক আপ্যায়িত কৰিলে।

সংসাৰত একশ্ৰেণীৰ মানুহ আছে যিয়ে আনৰ সুখ সম্পদ ভাল নেপায়। বিনাকাৰণতেই এই শ্ৰেণীৰ লোকে আনক হিংসা কৰে। সৌভাগ্যৰ অধিকাৰিণী মেইনাবে এই ঈৰ্ষাপৰায়ণ এটা দলৰ অন্তৰত হিংসাৰ দাবানল জ্বলালে। এৰাতিৰ ভিতৰতেই বিৰাট ধনদৌলতৰ গৰাকিনী হোৱা এই মহিলা গৰাকীক বহুতেই সমালোচনা কৰি ইতিকিং কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলে। তাঁহাতৰ সমালোচনাৰ মূল বস্তু আছিল এইয়েই যে টকা পইচাৰ লোভত ৰূপৱতী এই মহিলা গৰাকীয়ে বৃদ্ধ

এজনৰ বাহু বন্ধনত সোমাই যৌৱনকো পৰিহাস কৰিছে। বিবেকে খুলি খাই মৰা বেচেৰী মেইনাৰৰ জীৱনৰ ভিতৰুৱা কালচৌলৈ অৱশ্যে কোনেও ভাবি চাব পৰা নাছিল। সমালোচক এই দলটোৰ এটা কালে আকৌ অৱশেষত গৈ মেইনাৰৰ গুণকীৰ্ত্তনো কৰিবলৈ ধৰিলেগৈ। হেমিল্টন চহৰৰ সম্ভ্ৰান্তবংশীয় বহুত লোকেই মেইনাৰৰ সম্মানাৰ্থে বহুত ভোজ মেলৰ যোগাৰ কৰিলে আৰু চহৰৰ অপূৰ্ব সুন্দৰ বহুত যুৱকেই তেওঁৰ লগত পাৰ্টিত এবাৰ নাচিবলৈ আগ্ৰহান্বিত হৈ হেতা-ওপৰা লগালে।

মেইনাৰেও মনৰ আনন্দত সকলোকেই সন্তুষ্ট কৰিলে। প্ৰায়বোৰ ভোজমেলতেই তেওঁ উপস্থিত আছিল আৰু আগ্ৰহান্বিত প্ৰত্যেকজন যুৱকৰ লগতেই এপাক হলেও নাচিবলৈ পাহৰা নাছিল। খোলা মনেৰে তেওঁ পইচা খৰচ কৰিলে আৰু আনন্দ উৎসৱৰ মাজত নিজকে ডুবাই দি ভাবিবলৈ ললে যে জীৱনত ভোগ বাসনা আৰু আনন্দ উল্লাহ অপৰিহাৰ্য্য অঙ্গ।

কাৰ্ল বিচমণ্ডে পিচে হেমিল্টনত বেছি দিন থকা নহয় বুলি আগতেই কৈ থৈছিল। যাবতীয় বস্তু বাহানি লবৰ কাৰণেহে তাত অলপদিন থাকিব লগীয়া হব পাৰে বুলি কৈছিল। কাৰ্ল বিচমণ্ডে মেইনাৰক তেওঁৰ ভৱিষ্যত পৰিকল্পনাৰ কথা বুজাই দি কলে যে নিউইয়ৰ্কত থকা তেওঁৰ ঘৰত যথেষ্ট ভোজমেল আৰু পাৰ্টিৰ আয়োজন কৰা হব আৰু তাৰ পিচত জাৰৰ দিন কেইটা কালিফোৰ্ণিয়াত কটাবগৈ। চিৰ আকাঙ্খিত এই ঠাইবোৰ চাই জীৱন উপভোগ কৰাৰ সপোন ফলৱতী হোৱাৰ আশা দেখি মেইনাৰৰ মন ৰঙতে সাতখন আঠখন হ'ল।

* * *

জাহাজ অবিৰাম গতিত গৈ থাকিল। বহুদিনৰ পৰা আগ্ৰহেৰে বাট চাই থকা সেই ধুনীয়া চহৰখন গৈ পোৱাৰ মাত্ৰ কেইদিন মানৰ

আগতে আৱশ্যকীয় কথা কিছু পাতিবৰ কাৰণে এণ্টন কৰ্ফ এদিন মেইনাৰৰ কেবিনলৈ আহিল।

তেওঁলোকৰ এই পৰিকল্পনা সুন্দৰভাবে ফলৱতী হোৱাৰ কাৰণে দুয়ো দুয়োলৈ চাই প্ৰাণ ভৰা সুখৰ হাঁহি মাৰিলে।

এণ্টন কৰ্ফে'ই প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰি কলে :—"তোমাৰ বিয়াৰ পিচত আমাৰ খুব কমেই দেখা দেখি হৈছে। তথাপি তোমাৰ ভৱিষ্যতৰ কাৰণে মই দিনে নিশাই ভাবিয়েই আছো। অৱশ্যে তাৰ লগতে মোৰ বিষয়েও যে ভবা নাই সেইটো নহয়। বহুত বুজনি আৰু চেষ্টা, আনকি সুক্ষ্ম মানান ইংগিত দিহে আগৰ উইলখন সলনি কৰিবলৈ তোমাৰ স্বামীক মই মান্তি কৰাইছো। আগৰ উইলখনত তেওঁ সকলো সা-সম্পত্তি ৰাজহুৱা কামৰ কাৰণে দান দি থৈছিল। সেইখন সলনি কৰি এতিয়া সকলো সম্পত্তি তোমাৰ নামে মই লিখাই দিলো। এই নতুন উইলখন আইন সংগতভাবে সাক্ষীৰ সন্মুখত তেওঁৰ নিজৰ হাতৰ আখৰেৰে লিখোৱা হৈছে আৰু নিউইয়ৰ্ক বেংকত উইলখন ৰখা হব। দেখিছানে বাৰু তোমাৰ ভৱিষ্যত সুখৰ কাৰণে মই কিমান যত্নবান হৈছো?" বিশেষ নাটকীয় ভংগীৰে কথাখিনি কৈ এণ্টন কৰ্ফে মেইনাৰলৈ চালে। দুটা ওঁঠত হাঁহি বিৰিঙাই মেইনাৰে কলে—"আপুনি তলে তলে বহুত কামেই কৰি পেলালে। কিন্তু এই কামৰ কাৰণে ইমান খৰ খৰ কৰাৰ আৱশ্যকতা আছে বুলি মই নেভাবো। মোৰ স্বামীৰ দেখোন সম্প্ৰতি গাটোৱেই ভাল নহয়।"

"বিয়া হৈ গ'ল যেতিয়া তোমাৰ স্বামীৰ গা-মন এনেইয়ে লাহে লাহে ভাল হৈ আহিব। কিন্তু সেইবুলি কোনো কামকেই পিচলৈ পেলাই থব নেলাগে। তেনেকুৱা কৰিলে বহুত ক্ষেত্ৰতেই পিচতগৈ অনুশোচনা কৰিব লগীয়া হয়। তেনেকুৱা এটা অৱস্থাৰ যাতে সৃষ্টি নহয় সেই কাৰণেহে মই সাৱধানতা অবলম্বন কৰিব খুজিছো।"

"উইলখনত মোৰ বিষয়ে কি কি সম্পত্তি ৰখা হৈছে আপুনি কবনে বাৰু?"

তোমাৰ নামে বৃদ্ধৰ প্ৰায় সকলো ঐশ্বৰ্য্য সম্পত্তিকেই দিয়া হৈছে। তুমি মাত্ৰ সেই সম্পদৰাজিৰ পৰা এখন দাতব্য চিকিৎসালয়, বৃদ্ধ লোকৰ পৰিচৰ্য্যাৰ কাৰণে এখন আশ্ৰম, এটা যাদুঘৰ আৰু দুই তিনিটা সৰু সুৰা ৰাজহুৱা কামৰ কাৰণে তাৰে কিছু টকা খৰচ কৰিব লাগিব বুলি তেওঁ তাত বেলেগে উল্লেখ কৰি থৈছে।"

"আপোনাৰ বিষয়ে কি উল্লেখ কৰা হৈছে বাৰু?"

"মোক দিবলগীয়া সম্বন্ধে একো সাল সলনি অৱশ্যে কৰা হোৱা নাই। সকলো আগৰ দৰেই ৰাখিছো। তথাপি মই পাব লগীয়া সম্পত্তি সম্পৰ্কে তোমাৰ লগত আনুষঙ্গিক সৰু সুৰা কেইটামান কথাৰ খাটাং ব্যৱস্থা এটা কৰি থবলগীয়া হৈছে। আজি শুকুৰ-বাৰ হলেই। আগত সোমবাৰে আমি নিউইয়ৰ্কত উপস্থিত হমগৈয়েই। কালিফোৰ্নিয়ালৈ যোৱাৰ আগতে তুমি নানা ৰকম উৎসৱ, ভোজমেল আদিত ব্যস্ত হৈ থাকিব লাগিব। তেতিয়া তোমাক লগ ধৰি ধীৰে স্থিৰে কথা পতাই মোৰ পক্ষে টানহৈ পৰিব। গতিকে এতিয়া সময় থাকোতেই আগতে আমি বন্দোৱস্ত কৰিলোৱা মতে দুশ হেজাৰ ডলাৰৰ চেক্‌খন তুমি চহী কৰি মোক দিয়া।"

"কিন্তু চেক্‌খন নিউইয়ৰ্কতো দেখোন মই চহী কৰি দিব পাৰো। সেইফেৰা কাম কৰোতে কেইচেকেণ্ড সময় লাগিবনো?"

"সেই কথা তুমি নকবা। তুমি পিচে মন কৰিছানে যে কালি-ফোৰ্ণিয়ালৈ তুমি উৰাজাহাজেৰেহে যাবা? আজি কালি যেনেকুৱা দিন হৈছে উৰাজাহাজত ফুৰা মানুহৰ জীৱন পিচমুহূৰ্ত্ততে কি হয় কোৱা টান। তেনেকুৱা অভাৱনীয় কিবা এটা হলে মোৰ দেখোন সৰ্ব্বস্ব হেৰোৱাৰ নিচিনাই হব। মাত্ৰ কুৰি হেজাৰ ডলাৰহে মোৰ কাৰণে ৰবগৈ। গতিকেই অযথা বিপদৰ সম্মুখীন হবলৈ মই ইচ্ছা নকৰো।"

"আপুনি যদি থিক তেনেকুৱাভাৱেই কথাটো ভাবিছে তেতিয়া *হলে দিয়ক চেক্‌বহীখন, মই চহী কৰি দিওঁ। সেই টেবুলখনৰ* ওপৰতেই বহীখন আছে।"

এণ্টন কৰ্কে অতি আথে বেথে চেকবহীখন আনি এটা ফাউণ্টেন পেনেৰে সৈতে সেইখন আগবঢ়াই দিলে। ক্ষন্তেকৰ নিস্তব্ধতাই কেবিনটো আবৰি ধৰিলে। কলমটোৰে লিখা খচ্ খচ্ শব্দৰ বাহিৰে আন একো শুনিবলৈ পোৱা নগল। চহী কৰি উঠি চেক্খন এণ্টন কৰ্কলৈ আগবঢ়াই দি মেইনাৰে কলে—"আপুনি কোৱা মতেই সকলো কাম কৰা হ'ল। আপুনি দেখিছো ব্যৱসায়ী বুদ্ধিত বেচ পাকৈত লোক।" এণ্টন কৰ্কে চেক্খন ঘূৰাই পকাই চাই ভালদৰে পৰীক্ষা কৰি ললে। কৰবাত কিবা লিখাত ভুল আদি হৈছে নেকি চালে। আখৰ লিখোতে বিৰিঙি উঠা চিয়াহীখিনি শুকাবলৈ তেওঁ চেক্খন হাতেৰে ইফালে সিফালে কেইবাৰ মান ঘূৰালে। তাৰ পিচত হাতত থকা বেগটোত অতি সাৱধানে চেক্খন সুমাই লৈ মেইনাৰক ধন্যবাদ জ্ঞাপন পূৰ্বক তাৰ পৰা লাহে লাহে ওলাই গ'ল।

[আঠ]

খৃষ্টিয়ান সকলৰ কাৰণে দেওবাৰটো অতি পবিত্ৰ দিন। প্ৰায় সকলো লোকেই সেই দিনাই ভগবানক প্ৰাৰ্থনা জনাবলৈ গীৰ্জালৈ যায়। ঈশ্বৰ ভক্ত বহুতেই ভগবানৰ অপূৰ্ব মাহাত্ম্যৰ প্ৰশংসা কৰি ভক্তি গদ্ গদ্ চিত্তে প্ৰাৰ্থনাত নিজকে পাহৰি পেলাই।

সেই পবিত্ৰ দেওবাৰবেই আজি এই সুপ্ৰভাত। নিজৰ শোৱা কেবিনত চকা লগোৱা চকীখনত বহি কাৰ্ল বিচমণ্ড ভগবানৰ প্ৰাৰ্থনাত নিমগ্ন। তেওঁৰ এই প্ৰাৰ্থনা কিন্তু পাৰ্থিব লোকৰ প্ৰাৰ্থনা নহয়। পঞ্চভূতৰ দেহৰ পৰা তেওঁৰ প্ৰাণবায়ু কেতিয়াবাই উৰি গৈছে। চকীখনত অলৰ অথৰ হৈ বহি সেই অৱস্থাতেই তেওঁ যেন আজি চিৰ আৰাধ্যতমৰ লগত এক হৈ বিলীন হৈ গৈছে।

ৰাতিপুৱা উঠি একে লগে চাহ খাবলৈ বুলি বিচমণ্ডৰ কেবিনলৈ সোমাই মেইনাৰেই প্ৰথমে সেই দৃশ্য দেখিলে। ওচৰলৈ গৈয়েই মেইনাৰৰ আৰু বুজিবলৈ বাকী নেথাকিল যে তেওঁৰ স্বামীৰ প্ৰাণবায়ু কেতিয়াবাই উৰি গৈছে। বিচমণ্ডৰ চকুৰ স্পন্দন মেইনাৰে দেখিবলৈ নেপালে। চকু কেইটা থৰ হৈ তেওঁলৈকে যেন চাই আছে।

এক সন্ত্ৰাসত মেইনাৰৰ মন প্ৰাণ সঁচকিত হৈ উঠিল। যন্ত্ৰপৰা

মানুহৰ দৰে দুৱাৰৰ ওচৰতে তেওঁ কিছু সময় থিয়দি থাকিল। তাৰ পিচত ওচৰলৈ গৈ ৰিচমণ্ড, ৰিচমণ্ড বুলি দুবাৰো অলপ টান টানকৈ মাতিলে। কিন্তু কোনো সহাৰি নাই। তেওঁৰ মাতটোৱে বেৰৰ চাৰিওকালে খুন্দাখাই প্ৰতিধ্বনিত হৈ তেওঁৰেই কাণত সোমালহি। এক বিৰাট আতংকত মেইনাৰৰ সৰ্ব্বশৰীৰ কঁপি উঠিল। কিংকৰ্ত্তব্য বিমূঢ় হৈ কিছু সময় তেওঁ তাতেই থিয়দি থাকিল। তাৰ পিচত লাহে লাহে গৈ দুৱাৰখন খুলিদি মৃত স্বামীৰ ওচৰতে থকা বিচনা খনত বহিলগৈ।

বহা ঠাইৰ পৰা হাত দুখন মেলি ৰিচমণ্ডক স্পৰ্শ কৰিবলৈ তেওঁ চেষ্টা কৰিলে, কিন্তু চুবলৈ সাহস নহল। তেওঁৰ মনলৈ লানি নিচিগা অজস্ৰ ভাব আহিবলৈ ধৰিলে। সীমাবিহীন ভাবৰাশিৰ মাজত তেওঁ যেন নিজকে পাহৰি গ'ল। তেওঁ কত আছে আৰু কি দেখিছে সেই কথাকেই যেন কব নোৱাৰা হৈ গ'ল। ৰিচমণ্ডৰ মৃত্যু হৈছে। তেওঁৰ স্বামীৰ মৃতদেহ চকীখনৰ ওপৰত লৰচৰ নকৰাকৈ বহা অৱস্থাতেই আছে। কিন্তু কেনেকৈ ৰিচমণ্ডৰ মৃত্যু হল বাৰু? তেওঁ মৰিবলৈ বা সময়েই কিমান হ'ল?....ইমান আকস্মিক ভাবে মৃত্যুৱে তেওঁক আহ্বান কৰিলে যে মেইনাৰক অন্ততঃ এবাৰো মাতিবলৈ তেওঁ সময় নেপালে!...

চকীখনৰ ওচৰতে হাতমেলি ঢুকি পোৱাতেই কলিং বেলটো আছিল। কিন্তু বেলটোও তেওঁ টিপিবলৈ নোৱাৰিলে বা সময়কেই নেপালে। তাৰ পৰা প্ৰমাণ হৈছে যে মূহুৰ্ত্তৰ ভিতৰতেই ৰিচমণ্ডৰ মৃত্যু হ'ল। বিচনাখনৰ ওচৰত থকা টেবুলৰ ওপৰত তেওঁ গিলাচ এটা দেখিলে। কৰনোৱাৰাকৈয়ে তেওঁ গিলাচটো হাতত তুলি লৈ এবাৰ শুঙি চালে। কিন্তু তাত একোৰেই গোন্ধ নেপালে। গিলাচটোৰ তলিত সামান্য পানী আছিল। পানীখিনি পৰিস্কাৰ আৰু বিশুদ্ধ যেনেই লাগিল। ওচৰতে থকা পানীৰ জগটোত প্ৰায় আধাখিনি পানী আছিল। তাতো যে কিবা বস্তু মিহলি আছিল

তেনেকুৱা যেন বোধ নহল। বেচেৰী অতি বিমোৰত পৰিল কি কৰিব তেওঁ ভাবি নোপোৱা হ'ল। আগদিনা গধূলি বিচ্‌মণ্ডৰ লগত তেওঁ বহুত দেৰিলৈকে কথাপাতি আছিল। আমেৰিকাত গৈ কি কৰিব, কলৈ যাব ইত্যাদি কথাৰ নানাৰকম পৰিকল্পনা দুয়ো কৰিছিল। ৰাতি প্ৰায় দহবজালৈকে দুয়ো এনেকৈ ভৱিষ্যত জীৱন সম্পৰ্কে নানাতৰহৰ কথা পাতিছিল। তাৰ পিচত আন দিনাৰ নিচিনাকৈয়ে চাকৰটোৱে চাহ বিস্কুট আনি দিছিল।

বিচমণ্ডে শোৱাৰ আগতে সদায় চাহ একাপ আৰু দুখন বিস্কুট খোৱা অভ্যাস আছিল। সেই দিনাও আগৰ দৰেই চাহকাপ তেওঁ প্ৰফুল্ল মনেৰে খাইছিল। বিয়াৰ সময়ত মেইনাৰে বিচ্‌মণ্ডক দামী অতি ধুনীয়া ছবি থকা কাপ এটা উপহাৰ দিছিল। দিবৰ দিনৰ পৰাই বিচমণ্ডে সদায় সেই কাপটোতেই চাহ খাইছিল। যোৱা নিশাও তেওঁ সেই একেটা কাপতেই চাহ খাই বিচনাত পৰিছিল।

আজি ৰাতি পুৱা কিন্তু বিচ্‌মণ্ড আৰু ইহ সংসাৰত নাই। মেইনাৰে অলপ সুস্থিৰ হবলৈ যত্ন কৰিলে। তেওঁ যেন এতিয়া তেনেকৈ বহি থাকিলে নহব। কিবা এটা এতিয়া কৰিব লাগিব। নিঃশব্দে তেওঁ কোঠালীটোৰ পৰা বাহিৰ হ'ল। দুৱাৰখন জপাই তলাটো বন্ধ কৰি দিলে। তাৰ পিচত লাহে লাহে তেওঁ এণ্টন কৰ্কৰ কেবিনলৈ গ'ল। বাহিৰৰ পৰা এণ্টন কৰ্কৰ কেবিনৰ দুৱাৰত তেওঁ কেবাবাৰো টুকুৰিয়ালে। এণ্টন কৰ্ক তেতিয়াও গভীৰ টোপনিত। মেইনাৰ অধৈৰ্য্য হ'ল। অৱশেষত এণ্টন কৰ্কে সাৰ পালে আৰু "সোমাই আহা' বুলি মাত দিলে।

এণ্টন কৰ্কৰ শোৱা কোঠালীলৈ মেইনাৰ সোমাই গ'ল। তেওঁৰ সেই ৰূপ দেখি আৰু ৰাতি পুৱাই শোৱা কোঠালীলৈ বিচাৰি অহাৰ কাৰণ বিচাৰি এণ্টন কৰ্ক আচৰিত হোৱা যেন দেখা গ'ল। বিচনাতেই ৰাগৰ সলাই কিলাকুটি এটাৰ ওপৰত গাটো ভেজাদি তেওঁ বিচনাৰ

ওচৰতে থকা টেবুল লাইটটো জ্বলাই দিয়াত গোটেই কেবিনটো ভালদৰে পোহৰ হৈ উঠিল।

প্ৰায় পাগলৰ দৰেই মেইনাৰে কৈ উঠিল "তেওঁ আৰু ইহ জগতত নাই।"

"কোন ইহ জগতত নাই বুলি কৈছা?"

"মোৰ স্বামী কাৰ্ল ৰিচমণ্ড।"

ক্ষন্তেকৰ কাৰণে কেবিনটোত নিস্তব্ধতাই বিৰাজ কৰিলে। তাৰ পিচত হঠাতে এণ্টন কৰ্ফ শোৱাৰ পৰা উঠি বহিল আৰু ব্যস্ত ভাবে সুধিলে, "তুমি কি কৈছা মই বুজিবই পৰা নাই।"

"বুজিবলৈ আৰু একো কথা নাই। আনদিনাৰ দৰেই আজিও ৰাতি পুৱাই মই একেলগে চাহ খাবৰ কাৰণে ৰিচমণ্ডৰ কেবিনলৈ গৈ দেখো যে তেওঁৰ মৃতদেহটো চকীত পৰি আছে। উস্! সেই দৃশ্য কি শোকাবহ! কালি গধূলি আমি দুয়ো একেলগে কতনো কথা পাতিছিলো! কিন্তু আজি ৰাতি পুৱাই কি বিৰাট ঘটনা!"

"তুমি ধৈৰ্য্য ধৰা। এতিয়া বিচলিত হোৱা সময় নহয়। আৰু আন কাৰোবাক এই কথা কৈছা নেকি?"

"কাকো কোৱা নাই। প্ৰথমেই আপোনাৰ ওচৰলৈকে আহিছো।"

এণ্টন কৰ্ফ থিয় হ'ল আৰু চিল্কৰ গাউনটো পিন্ধি ললে। তাৰ পিচত তেওঁ কলে—"এবাৰ তেওঁক চাই আহোঁগৈ বলা। তুমি গৈ থকা, মই তোমাৰ পিচে পিচে গৈছো।"

অগা-পিচাকৈ দুয়ো গৈ থাকিল। ৰিচমণ্ডৰ কেবিনৰ ওচৰ পাই এণ্টন কৰ্ফে মেইনাৰৰ পৰা চাবিটো আনি নিজেই দুৱাৰ খন খুলিলে। মেইনাৰক প্ৰায় থেলিয়েই কেবিনৰ ভিতৰলৈ সুমুৱাই দি তেৱোঁ সোমাল আৰু নিঃশব্দে দুৱাৰ খন বন্ধ কৰি ভিতৰৰ ফালৰ পৰা খিলি লগাই দিলে।

চকীখনৰ ওচৰলৈ আহি মেইনাৰে ৰিচমণ্ডলৈ চাব নোৱাৰিলে। দুয়োখন হাতেৰে নিজৰ মুখখন ঢাকি ধৰি তেওঁ থিয় দি থাকিল।

এণ্টন কৰ্ফে বিচমণ্ডৰ হাত এখনত ধৰি নাৰীৰ স্পন্দন পৰীক্ষা কৰি চালে। কিন্তু বিচমণ্ডৰ শৰীৰ শিল যেন চেঁচা হৈ আছে। তাত প্ৰাণৰ স্পন্দন নাই।

এণ্টন কৰ্ফে নিজে নিজেই কৈ গ'ল—"এইটো সঁচাকৈ বৰ ভাবিব লগীয়া কথা হৈ পৰিছে।"

"কি ভাবিব লগীয়া কথা ?"

"তেওঁ যে মুহূৰ্ত্তৰ ভিতৰতেই এনেকৈ মৰি থাকিল, সেইটোৱেই অতি ভাবিব লগীয়া কথা হৈ পৰিছে। কিন্তু তেওঁৰ মৃত্যুৰ কাৰণ তুমি কি বুলি ভাবা বাৰু ?"

"মই কেনেকৈ জানিম ?"

"তেওঁৰ মৃত্যু হোৱা বেচি সময় হোৱা নাই। যমান দূৰ সম্ভৱ থিক দোক-মোকালিতেই তেওঁ শেষ নিশ্বাস পেলাইছে।...তুমি কান্দিছা নেকি ? নেকান্দিবা, এতিয়া কান্দি অধৈৰ্য্য হোৱাৰ সময় নহয়। আমাৰ কাৰ্য্যপন্থা আমি এতিয়াই থিক কৰি পেলাব লাগিব। নহলে আমি মহাবিপদৰ সম্মুখীন হব লাগিব।"

"কিহৰ কাৰণে আমি বিপদৰ সম্মুখীন হমনো ?" এণ্টন কৰ্ফৰ কথা বুজিব নোৱাৰি মেইনাৰে সুধিলে।

তেওঁৰ কথা যেন শুনা নাই এণ্টন কৰ্ফে থিক তেনেকুৱা যেন দেখুৱালে। তাৰ পিচত মেইনাৰৰ সম্মুখত থিয় হৈ কৰলৈ ধৰিলে—"তুমি পাগল হৈছা নেকি ? কি বিপদৰ সম্মুখীন হৈছো সেই কথাটোকে তুমি বুজি পোৱা নাইনে ? তেওঁৰ মৃত্যু হলেই। কোনেও তেওঁক এতিয়া পুনৰ্জীৱন দিব নোৱাৰে। তেওঁৰ কাৰণে আমি এতিয়া একো কৰিব লগীয়া নাই। কিন্তু আমি যদি মগজ থিক কৰি ৰাখি সাৱধানে চলো তেনেহলে এই মৃত্যুৰ কথা গোপনে ৰাখিব পাৰিলে আমাৰ বহুত লাভ হব। তেওঁৰ এই আকস্মিক মৃত্যুৰ কাৰণে আমি হয়তো কেইবা লক্ষ ডলাৰো হেকৱাব লগীয়া হব

পাৰে। সেই সম্পদ বিনাকষ্টে এৰি দিবলৈ মোৰ মন নাই। এতিয়া মোৰ কথামতে তুমি চলিব লাগিব। শুনাচোন বাৰু, মৃত্যুৰ খবৰ আনে পোৱাৰ আগতে আমাক যথেষ্ট সময়ৰ দৰ্কাৰ হৈছে। তুমি অধৈৰ্য্য নহবা। সুস্থ সবল হোৱা। আনদিনাৰ দৰেই চাকৰটোক মাতি ৰাতিপুৱাৰ চাহ জলপান আনিবলৈ দিয়া। পিচে চাবা যাতে চাকৰটো আহি কেবিনৰ ভিতৰত নোসোমাই। চাকৰ নাকৰ কোনেও যাতে অকনো সন্দেহ নকৰে সেই বিষয়ে অতি সাৱধান হবা। চাহ-খোৱা পৰ্ব শেষ হলেই যিমান পাৰা সোনকালে আহি মোক কেবিনত লগ ধৰিবাহি। কিন্তু চাবা যাতে আনে যেন ভাবিব নোৱাৰে যে আমি কিবা ষড়যন্ত্র এটাত লিপ্ত হৈছো।"

"মোক অকলে এই কেবিনত এৰি থৈ আপুনি নেযাব। মই ইয়াত অকলশৰে থাকিব নোৱাৰো।"

"তুমি অধৈৰ্য্য হৈছা কেলেই? মনটো স্থিৰ কৰা। এই বিপদৰ সময়ত ধৈৰ্য্য হেৰুৱালে নহব। আনে যাতে বিচমণ্ডৰ মৃত্যুৰ কথা গম নেপায় সেই বিষয়ে সাৱধান হব লাগিব। আনদিনাৰ দৰেই আজিও যেন তুমি বিচমণ্ডৰ লগত একে টেবুলতে ৰাতিপুৱাৰ চাহ খাইছা তেনেকুৱা দেখুৱাব লাগিব। তেনেকুৱা কৰিলে কোনেও সম্প্ৰতি কথাটো গম নেপাব। হাঁহি মাতি ৰং মনেৰে দৈনন্দিন কাম কৰি যোৱা। তেতিয়া দেখিবা সকলো ঠিকেই চলিছে। চাবা যাতে উত্তেজনাই আনৰ মনলৈ সন্দেহৰ ভাব আনিব নোৱাৰে।"

এইদৰে উপদেশ দি এণ্টন কৰ্কে দুৱাৰখন আধামেলা কৰি লাহেকৈ বাহিৰ ওলাল আৰু বাৰান্দাত কোনোবা আছে নেকি চালে। তাত কাকো নেদেখি নিঃশব্দে তাৰ পৰা ওলাই গ'ল।

মেইনাৰে দুৱাৰখন বন্ধ কৰি দিলে। হৈ যোৱা কথাবোৰ তেওঁ এটা এটাকৈ ভাবিবলৈ ধৰিলে। এৰা, এণ্টন কৰ্কে ঠিকেই কৈছে। তেওঁ ধৈৰ্য্য ধৰিব লাগিব। এণ্টন কৰ্কে পিচে গোটেই পৰিস্থিতিটো

কেনেকৈ চম্ভালিব সেই কথা তেওঁ একো ভাবিবই পৰা নাই। অৱশ্যে কেইটামান উপদেশ দি গৈছে যেতিয়াই নিশ্চয় এই বিষয়ে কিবা এটা তেওঁ স্থিৰ কৰিছে। গতিকে এণ্টন কৰ্ক'ৰ দিহা ভৰষামতেই সকলো কাম কৰা উচিত হব। তেওঁলোকৰ জাহাজৰ ভিতৰতে কথা কৰলৈ টেলিফোনৰ ব্যৱস্থা আছিলেই। গতিকে তেওঁ টেলিফোনটো উঠাই লৈ বাত্তিপুৱাৰ চাহ আনিবলৈ চাকৰক আদেশ দিলে।

কোঠালীটোৰ নীৰৱতাই যেন গোটেই পৰিস্থিতিটোকেই ভয়াবহ কৰি তুলিছে। বাহিৰৰ উজ্জ্বল পোহৰ আহি কোঠালীটো তেতিয়াও ভালদৰে জিলিকাই উঠাব পৰা নাছিল। বিচনাৰ ওচৰতে সৰু লাইটটো তেতিয়াও জ্বলিয়েই আছিল। সেই লাইটটো তেওঁ নুমাই দি গাধোৱা ঘৰৰ লাইটটো জ্বলাই দিলে। তেওঁ স্থিৰ কৰিলে যে কিবা এটা উপায়ে চাহ লৈ অহা চাকৰটোক এনেকুৱাভাৱে বুজাব লাগিব যে বিচমণ্ডে তেতিয়া গা ধোৱা ঘৰত সোমাই হাত মুখহে ধুই আছে। ইয়াকেই ভাবি তেওঁ ওচৰতে খালি হৈ পৰি থকা চকা লগোৱা চকীখন গাধোৱা ঘৰৰ ভিতৰলৈ থেলি নুমাই দিলে। কলৰ পানী খুলি দিলে যাতে তাৰ পৰা শব্দ এটা হৈ থাকে। কলৰ পৰা প ৰ থকা পানীৰ শব্দ শুনি তেওঁ তাতে অলপ সময় নীৰৱে থিয় দি থাকিল।

ইতিমধ্যে চাকৰটো অহাৰ শব্দ শুনা গ'ল। সেইয়া সি নিশ্চয় চাহ লৈ আহিছে। অলপ পিচতেই চাকৰটোৱে দুৱাৰত শব্দ কৰি সি অহাৰ জাননী দিলে।

বিচমণ্ডক উদ্দেশ্য কৰি কোৱাৰ নিচিনাকৈ মেইনাৰে টান টানকৈ কথা কবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। তেওঁ এনেকুৱা এটা বুজাবলৈ চেষ্টা কৰিছে যাতে গাধোৱা ঘৰত কলৰ পানী পৰি থকা শব্দৰ কাৰণে বিচমণ্ডে শুনিব পৰাকৈহে তেনেকুৱাভাৱে চিঞৰি চিঞৰি কথা কবলগীয়া হৈছে।—তেওঁ কৈ গ'ল—

"বহুত কাল', মই নীলা বংটোহে ভাল পাওঁ। মই ভাবো যে

নীলাৰঙৰ কাপোৰেহে মোক বেচিকৈ শুৱাই। তোমাক দেখোন এই কথা মই কেবাদিনো কৈছো!”.........

এনেকৈ কোৱাৰ পিচত তেওঁ দুৱাৰ খন খুলি সন্মুখতেই থিয় হ'ল যাতে বাহিৰৰ পৰা চাকৰটোৱে বিচনাখন দেখা নেপায়। হাঁহি মুখেৰেই চাহ জলপান অনা চকা লগোৱা টেবুলখন তেওঁ চাকৰটোৰ হাতৰ পৰা টানি লৈ আহিল আৰু লগে লগে বিচমণুক উদ্দেশ্য কৰি কোৱাৰ ভাও ধৰি কৈ গ'ল—“চাহ আহিলেই কাৰ্ল, তুমি সোনকালে দাড়ি খুৰাই আহা। মই বাৰু চাহৰ টেবুলৰ ওচৰতে আছো।”

হাতেৰে ইংগিত দি তেওঁ চাকৰটোক যাবলৈ নিৰ্দ্দেশ দিলে। তাৰ গতিবিধিৰ পৰা এনেকুৱা লাগিল যে সি যেন তাৰ আকৌ কিবা দৰ্কাৰ হব পাৰে সেই কথা ভাবি তাৰ পৰা যাব খোজা নাই। তাতেই থিয় হৈ থাকি সি মেইমাৰক সুধিলে—“মেমচাহেব, পৰ্দাকেইখন ভাঙি দিম নেকি?”

“নেলাগে, তুমি সেই বিষয়ে এতিয়া ভাবিব নেলাগে। তোমাক যাবলৈ দিছো নহয়। অ, আমি এতিয়া কোন ঠাই পাইছোহি? নিউইয়ৰ্ক দেখা গৈছেনে বাৰু?”

“ইয়াৰপৰা উপকূলটো সুন্দৰকৈ দেখা পোৱা গৈছে।” চাকৰ-টোৱে উত্তৰ দিলে। তাৰ পিচত আকৌ সুধিলে “মেমচাহেব, মই ভিতৰলৈ গৈ চাহাবক কিবা সহায় কৰি দিম নেকি?”

“নেলাগে, কিবা দৰ্কাৰ হলে বাৰু তোমাক আকৌ মাতিম। তুমি এতিয়া যোৱাগৈ।”

কোৱাৰ লগে লগেই তেওঁ দুৱাৰখন বন্ধ কৰি দিলে। বন্ধ দুৱাৰখনত আঁউজি নিজেই অলপ প্ৰকৃতিস্থ হবলৈ যত্ন কৰিলে। তেওঁ যেন যথেষ্ট দুৰ্ব্বল হৈ পৰিছে। তাতেই অলপ সময় থিয় দি থাকি গাধোৱা ঘৰলৈ গৈ পানীৰ কলটো বন্ধ কৰি দিলে। কেবিনটোৰ পৰা ওলাই তেওঁ দুৱাৰখনত তলা লগাই চাবিটো হাতত ললে আৰু এণ্টন কৰ্কৰ কোঠালীলৈ গ'ল।

এণ্টন কৰ্কে ইতিমধ্যে মুখ হাত ধুই দাড়ি খুৰাই চিকুন হৈ তেওঁৰ কাৰণে অপেক্ষা কৰি আছিল।

মেইনাৰ সোমাই অহাৰ লগে লগেই পঢ়ি থকা আলোচনী খনৰ পৰা মূৰ ডাঙি এণ্টন কৰ্কে কলে, "অলপ হাঁহি মুৱা হৈ নথকা কেলেই? হঠাতে কোনোবা ইয়ালৈ সোমাই আহিব পাৰে। আন মানুহে আহি দেখিলে আমি বুজাব লাগিব যে আমি যেন সাধাৰণভাৱে কিবা ঘৰুৱা কথাহে পাতি আছো।"

মেইনাৰে সেই কথাত বেচি গুৰুত্ব দিবলৈ চেষ্টা নকৰি অলপ উত্তেজিত হোৱাৰ নিচিনাকৈয়েই সুধিলে :—

"আমি এতিয়া কি কৰিম? মইতো একো ভাবিয়েই পোৱা নাই।"

"ভাবিবলৈ আৰু কিটো আছে? মই সকলো থিক কৰি পেলাইছো। আমি এতিয়া এনেকুৱাভাৱে অগ্ৰসৰ হব লাগিব যেন কাৰ্ল ৰিচমণ্ড জীয়াই আছে। বৰ্ত্তমানে সেইটোৱেই একমাত্ৰ উপায়।"

এই কথাৰ কি উত্তৰ দিব বেচেৰী মেইনাৰে একো ভাবি নেপালে। শূন্য দৃষ্টিৰে এণ্টন কৰ্কলৈ চাই থাকিল মাত্ৰ।

এণ্টন কৰ্কে কৈ গ'ল—"শুনাচোন, তুমি ভয় নেখাবা। সকলোৱেই কাৰ্ল বিচমণ্ডৰ আচৰিত ধৰণৰ ব্যৱহাৰ পাতিৰ কথা জানে। তুমিওতো জানা যে কেতিয়াবা কেতিয়াবা তেওঁ কাকো দেখা নকৰে আৰু কাৰো লগতেই কথা নপতাকৈ কেইবাদিনো থাকে। গতিকেই আমি ৰাতি যেতিয়া উপকূলত নামিমগৈ, তাত এনেকুৱাকৈ মানুহক বুজাই দিম যে কাৰ্ল বিচমণ্ডৰ গা ভাল নহয়। তেওঁ বৰ ক্লান্ত হৈ পৰিছে আৰু সেই কাৰণে কাকো দেখা নকৰে। তেনেকুৱাকৈ মানুহক দেখা নকৰা স্বভাৱ তেওঁৰ দেখোন আগৰ পৰা আছেই। গতিকে সেই বিষয়ে একো ভাবিব লগীয়া নাই। কালিৰ ভিতৰতে মই তেওঁৰ নতুন উইলখন থিক কৰি পেলাম। উইলখনৰ কাম শেষ হৈ যোৱাৰ পিচত ৰাতি হৃদযন্ত্ৰৰ ক্ৰিয়া বন্ধ হৈ বিচমণ্ডৰ

মৃত্যু হ'ল বুলি আমি আনক জানিবলৈ দিম। কেইবাজনো ডাক্তৰৰ লগত মোৰ ভাল চিনাকি আছে। তাৰে এজনৰ পৰা উক্ত কাৰণত মৃত্যু হোৱা বুলি চাৰ্টিফিকেট এখন সংগ্ৰহ কৰিবলৈ মোৰ বিশেষ অসুবিধা নহব। তাৰ বাবে যে যথেষ্ট টকা ফিজ হিচাবে দিব লাগিব সেইটো থিক। উইলখন সম্পূৰ্ণ হলেই দেখিবা যে তুমি আমাৰ দেশৰ ভিতৰতেই অন্যতম ঐশ্বৰ্য্যশালী বিধবাৰূপে পৰিগণিত হবা। লগতে মোৰ বাকী থকা দিন কেইটাৰ কাৰণেও যথেষ্ট খিনি পাম।"

স্বল্পপৰা মানুহৰ নিচিনাকৈ মুখখন মেলি মেইনাৰ তাতেই থিয় হৈ থাকিল। একো শব্দই তেওঁৰ মুখৰ পৰা বাহিৰ নহল। তাৰ পিচত কঁপা কঁপা মাতেৰে সুধিলে, "কিন্তু মৰাশটো ইয়াতে এৰি আমিনো কেনেকৈ চহৰলৈ নামি যাম। মৰাশটো ইয়াতে থাকিলে আমি ধৰা নপৰিম জানো ?"

"তুমি বৰ আকৰী ছোৱালীহে। বিপদৰ সময়ত মানুহৰ উপস্থিত বুদ্ধি থকা দৰ্কাৰ। তোমাৰ স্বামীক আমি লগতেই লৈ যাম। আবকাৰী বিভাগ বা আন বিষয়াও তোমাৰ স্বামীক খানা তালাচ কৰিবলৈ নাহে। তেওঁলোকৰ সকলোকেই মই ব্যক্তিগতভাবে চিনি পাওঁ। তদুপৰি কাৰ্ল বিচমণ্ডক চিনি নেপাইয়েৰা কোনে ? সকলোৱে জানে যে তেওঁ চকা লগোৱা চকীখনতেই দিন কটায়। সেই চকীত বহা অৱস্থাতেই তেওঁক আমি চকীৰে সৈতে লৈ যাম। তেওঁৰ চকুত এজোৰ গগোলচ্ পিন্ধাই দিম, আৰু চকু ঢাক খোৱাকৈ টুপীটো টানি দিম। সুবিধাজনক গাড়ী এখন খবৰ কৰি অনাম। চকীৰ সৈতে যাতে গাড়ীৰ ওপৰত তেওঁক উঠাব পৰা যায় তেনেকুৱা ব্যৱস্থা কৰিব লাগিব। ঘৰ পোৱাৰ লগে লগেই চহৰত থকা তেওঁৰ ঘৰত অকলশৰীয়াকৈ তেওঁক ৰাখিব লাগিব। কোনেও যাতে তেওঁক দেখা কৰিবলৈ আহিব নোৱাৰে তাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগিব। অতি দৰ্কাৰত কোনোবা আহিলেও তুমি তেওঁক বুজাই মেলি ঘূৰাই পঠিয়াব লাগিব।"

মেইনাৰে কলে—“আপুনি কিন্তু মোৰ লগত থাকিব লাগিব। মই অকলে ইমানবোৰ দায়িত্ব লব নোৱাৰো।”

“মইনো আকৌ কেলেই থাকিব লাগে? তোমাক উৎসাহিত কৰিবলৈ নেকি? ডাক্তৰ আৰু উকীলৰ লগত দিহা পৰামর্শ কৰিবলৈ দেখোন মোক যথেষ্ট সময়ৰ আৱশ্যক হব। অ, এতিয়াও পিচে আমাৰ কৰিব লগীয়া বৰ জৰুৰী কাম এটাই বাকী আছে। তেওঁক বিচনাৰ পৰা উঠাই ভাল দৰে কাপোৰ কানি পিন্ধাই চকীখনত সুন্দৰকৈ বহুৱাই দিব লাগিব। এই কামত পিচে তুমি মোক সহায় কৰিব লাগিব। এই কামত লাগিবলৈ তুমি হয়তো ভাল নেপাবা। তাৰ বাহিৰে কিন্তু আন উপায় নাই। তুমি এতিয়া কেবিনলৈ যোৱাগৈ। মই কেইডালমান ৰচী বিচাৰি আনোগৈ। তাৰ পিচত মই তাতেই তোমাক লগ ধৰিমগৈ।”

‘ ৰচীনো কেলেই?”

“কেলেই? ৰচী নলগালে নহব নহয়! চকীখন টানিলৈ যাওঁতে তেওঁৰ মৰাশটো কেনেবাকৈ বাগৰি পৰিলে সকলো পৰিকল্পনাই মাটি হৈ নেযাব জানো?”

মেইনাৰে একো নেমাতিলে। লাহে লাহে তেওঁ নিজৰ কেবিনলৈ ঘূৰি গ'ল।

ৰচী যোগাৰ কৰিবলৈ এণ্টন কৰ্ক তেওঁৰ কোঠালীলৈ আহিল। তাৰ পিচত আৰম্ভ হ'ল এণ্টন কৰ্কৰ পৰিকল্পনামতে কাৰ্য্যাৱলী। সেই সময়খিনি মেইনাৰৰ কাৰণে হৈ পৰিল অতি সংকটজনক। তেওঁ যেন সপোনহে দেখিছে। এক বিৰাট বিভীষিকাই যেন তেওঁক আগুৰি ধৰিছে। এণ্টন কৰ্কৰ কাৰ্য্যাৱলীৰ তেওঁ নীৰৱ দর্শক হৈ থাকিল।

এণ্টন কৰ্কে বিচমণ্ডৰ মৰাশটো অতি সাৱধানে উঠাই কাপোৰ কানি পিন্ধাই দিলে। শটো চকীখনত বহুৱাই ৰচীৰে খুব ভালদৰে চকীৰ কাঠত বান্ধি দিলে যাতে শটো লৰচৰ নহয়। শটোত এটা

ডাঙৰ কোট পিন্ধাই দি ৰচীবোৰ ঢাক খুৱাই দিলে যাতে সেইবোৰ কাৰো চকুত নপৰে। ডিঙিটো চকুত আঁউজাই দি ফিটা এডালেৰে সুন্দৰকৈ বান্ধি দিলে। চিল্কৰ গলবান এখন ডিঙিত মেৰিয়াই দি ফিটাডাল নেদেখা কৰি দিলে। থিকমতে বন্ধা হোৱাৰ পিচত কাপোৰেৰে ৰচী, ফিটা আদি ঢাক খাইছেনে নাই পৰীক্ষা কৰি সকলো থিক হোৱাৰ পিচত লাহেকৈ চকুত গগোলচ জোৰ পিন্ধাই দিলে। তাৰ পিচত টুপীটো মূৰত পিন্ধাই দি চকু দুটা ঢাক খোৱাকৈ অলপ আগলৈ টানি দিলে। এইদৰে সকলো থিক থাক কৰি দিয়াৰ পিচত প্ৰকৃততেই দেখা গল সেইতো যে মানুহৰ মৰাশ হব পাৰে সেই কথা কোনেও ভাবিবই নোৱাৰিব।

এণ্টন কৰ্কে কৈ গ'ল—"এতিয়া আৰু অধিক দায়িত্ব তোমাৰ মূৰলৈ আহিল। শটো উপকূললৈ অনাৰ লগে লগেই আন মানুহ যাতে ওচৰ চাপিব নোৱাৰে সেই কথা পাহৰি নেযাবা। সেই সুবিধা তুমি কাকোৱেই নিদিবা। ঘৰ পোৱাৰ লগে লগেই কোঠালীত সোমাই দুৱাৰ বন্ধ কৰি দিবা আৰু কাকোৱেই দেখা নকৰিবা। তোমাৰ লগতেই বিচমণ্ডৰ কাৰণেও ৰাতিৰ খোৱা আহাৰ যাতে পঠিয়াই সেই কথা মনত ৰাখিবা। দৰ্কাৰ হলে তেওঁৰ আহাৰ পঠিয়াব লাগে বুলি মনত পেলাইও দিবা। সেই আহাৰ যাতে টেবুলতে পৰি নেথাকে সেই কথাও মন কৰিবা। গতিকে দুয়োজনৰ আহাৰ খিনি তুমিয়েই খাই শেষ কৰি থব লাগিব। খালি থাল দুখনহে যাতে চাকৰ কেইটাই নিয়ে সেই কথা মনত ৰাখিবা।....

"তদুপৰি টান টানকৈ তুমি কোঠালীৰ ভিতৰতে কথা কৈ থাকিবা। তেতিয়াহে বাহিৰত ঘূৰি ফুৰা চাকৰ নাকৰে বুজিব যে তুমি বিচমণ্ডৰ লগত কথা পাতি আছা। তুমি পাহৰি নেযাবা যে বিচমণ্ডৰ বেমাৰহে হৈছে, মৃত্যু হোৱা নাই। গতিকে তেওঁ কথা কব পৰা অৱস্থাতেই আছে। কোঠালীৰ ভিতৰত মানুহৰ মাত কথা শুনিলে চাকৰবোৰে নিশ্চয় সন্দেহ কৰিব। গতিকেই মাত কথা যাতে

নিয়মমতে চলি আছে সেই বিষয়ে ব্যৱস্থা লবা। তুমি এই খিনি সাৱধানতা অৱলম্বন কৰিলেই হয়। বাকী সকলো খিনিৰ দায়িত্ব মই লৈছো।"

অলপ সংকোচিত হৈ মেইনাৰে সুধিলে—"কিন্তু আমি ভবা মতে যদি সকলো নিয়াৰিকৈ হৈ নুঠে তেতিয়া কি হব?"

"সেই বিষয়ে তুমি চিন্তা নকৰিবা। কিবা কাৰণত যদি আমাৰ পৰিকল্পনা ওলট-পালট হৈ যায় আৰু সকলো কথা ওলাই পৰিব লগীয়া অৱস্থা এটাৰ সৃষ্টি হয়, তেনেহলে মোক লগ পোৱাৰ আগতে তুমি কোনো প্ৰশ্নৰেই কাকোৱেই একো উত্তৰ নিদিবা।"

কোমল সুৰেৰে মেইনাৰে কলে, "কেলেই জানো কৰ নোৱাৰো, ভয়ত মোৰ অণ্ঠ কণ্ঠ শুকাই গৈছে।"

এণ্টন কৰ্ফে নিৰ্ভয় দি কলে "তোমাৰ ভয় লগাটো স্বাভাৱিক। এতিয়া তুমি যোৱা আৰু জাহাজৰ মজিয়াতে অলপ বিশ্ৰাম লোৱাগৈ। তোমাক যাতে সকলোৱেই আনন্দ মনেৰে চলা ফুৰা কৰি থকা দেখে সেই কথা মনত ৰাখিবা। কিয়নো জাহাজৰ মানুহবোৰে প্ৰত্যেকেই জানে যে নিউইয়ৰ্ক সোনকালে পাবলৈ তুমি অতি আগ্ৰহান্বিত।"

এই আলোচনাৰ পিচত এণ্টন কৰ্ফ কেবিনৰ পৰা ওলাই গ'ল।

[নও]

নিউইয়র্ক অভিমুখে জাহাজ ধীৰে ধীৰে আগ বাঢ়িছে। বাধাহীন সলিলৰাশি অতিক্ৰম কৰি গৈ থকা জাহাজৰ বুকুৰ মাজত মেইনাৰৰ জীৱনৰ পৰীক্ষা চলিছে। মিনিটৰ পিচত ঘণ্টা পাৰহৈ গৈছে। নিউইয়ৰ্ক ওচৰ চাপি আহিছে। লগে লগে মেইনাৰে অনুভৱ কৰিছে এক বিৰাট অস্থিৰতা। ওলমি থকা বটা এডালত ধৰি তেওঁ যেন শূন্যত ওপঙি আছে। বটা ডালৰ পৰা হাত এৰি গলে কি হব সেই কথা যেন ভাবিয়েই তেওঁ সঁচকিত হৈ উঠিছে। এণ্টন কৰ্ফে কোৱামতে সকলো কাম নিয়াৰিকৈ নহলে কি অৱস্থাৰ সন্মুখীন হব লাগিব সেই কথা ভাবি তেওঁৰ গা শিঞৰি উঠিল। বাইন'কুলাৰটো হাতত লৈ এৰেয়ে এবাৰ চালে নিউইয়ৰ্ক দেখা পোৱা হৈছে নেকি। তেতিয়াহে তেওঁ বুজিলে যে জাহাজ নিউইয়ৰ্ক পালেহিয়েই। অলপ পিচতেই উপকূলৰ দাঁতিত জাহাজ লাগিলহি। আবকাৰী বিষয়া, স্বাস্থ্য আৰু ইমিগ্ৰেচন বিষয়া কেইজনে ইঞ্জিন নাৱেৰে আহি ইতিমধ্যে জাহাজৰ ওচৰ পালেহিয়েই।

এতিয়াহে প্ৰকৃত পৰীক্ষা আৰম্ভ হব। অলপ ব্যস্ততাৰে মেইনাৰ আকৌ কেবিনৰ ভিতৰলৈ সোমাই গ'ল।

খিৰিকীৰে ভুমুকিয়াই চাই তেওঁ দেখিলে যে বাহিৰত এণ্টন কৰ্ফ আৰু জাহাজৰ কেপ্তেইন দুয়ো পাচপর্ট আৰু আবকাৰী বিষয়া সকলৰ লগত কথা-বার্ত্তা হৈ দৰ্কাৰী কাৰ্য্য সমাপন কৰাত ব্যস্ত হৈ আছে।

অলপ পিচতেই এণ্টন কৰ্ফে ইমিগ্রেচন বিভাগৰ বিষয়াজনক মেইনাৰৰ লগত সাক্ষাতৰ কাৰণে লৈ আহিল। মেইনাৰে কথাটো ভাল পোৱা নাছিল যদিও বিষয়াজনক দেখা কৰিবলৈ তেওঁ অমান্তি হোৱাৰ প্ৰশ্নই উঠিব নোৱাৰে। গতিকেই তেওঁৰ লগত মেইনাৰৰ সাক্ষাত হল। বিষয়াজনক এণ্টন কৰ্ফে ইতিমধ্যে নিজৰ চতুৰালিৰ বলত হাতৰ মুঠিলৈ আনি লৈছিল। গতিকেই মেইনাৰৰ লগত তেওঁ সাধাৰণ দুই এটা কথা হে পাতিলে। স্বামীৰ অসুস্থতাৰ কাৰণে দুখ প্ৰকাশো কৰিলে। তাৰ পিচত তেওঁলোকৰ বৈবাহিক জীৱনৰ সুখ কামনা কৰি বিষয়াজন সম্মানসূচক ভংগীৰে এণ্টন কৰ্ফৰ লগত তাৰ পৰা ওলাই গ'ল।

বিষয়াজন যোৱাৰ পিচত মেইনাৰে ভাবিলে যে সকলো কাম বোধ হয় সুন্দৰ ভাবেই হৈ যাব। তাৰ অলপ সময়ৰ পিচতেই এণ্টন কৰ্ফ তেওঁৰ ওচৰলৈ ঘূৰি আহিল। তেওঁ কলে, "সকলো ব্যৱস্থা সুকলমেই হৈ গৈছে। গোটেই পৰিস্থিতিটোকেই মই আয়ত্বাধীন কৰি পেলাইছো। নামি যাবলৈ বিভাগীয় বিষয়াজনে আমাক অনুমতি দিছে। আন এটা কথা কবলৈহে মই তোমাৰ ওচৰলৈ আহিলো। কালি ৰাতিপুৱালৈকে আমাৰ বোধ হয় আকৌ দেখাদেখি হোৱাৰ সম্ভাৱনা নাই। উকীলৰ লগত পৰামৰ্শ কৰোতে মোৰ হয়তো বহুত পলম হব পাৰে। তথাপিও সেই কাম শেষ কৰিয়েই বিমান সোনকালে পাৰো ডাক্তৰ এজন লগত লৈ মই আহিম। এতিয়া যাওঁহে।" এই বুলি কৈ এণ্টন কৰ্ফ তাৰ পৰা ওলাই গ'ল।

তেওঁ ওলাই যোৱাৰ পিচত মেইনাৰে অতি অকলশৰীয়া বোধ কৰিলে। এই বিপদত সহায় কৰিবলৈ ইহ জগতত যেন আৰু

কোনো নাই। বেলিগুত ভেজা দি অলপ সময়ৰ কাৰণে তেওঁ তাতেই থিয় দি থাকিল। তাৰ পিচত উত্তৰ কালে থকা মজিয়াখনলৈ একেথৰে বাহিৰলৈ চাবলৈ ধৰিলে। আকাশস্পৰ্শী অট্টালিকাবোৰেৰে সৈতে ওচৰতে দেখা নিউইয়ৰ্ক চহৰখনলৈ তেওঁৰ ভয় লাগিল। যাম যাম বুলি আশা কৰি থকা সেই চহৰখনলৈ যাবলৈ তেওঁৰ আজি অকনো ইচ্ছা নাই। লাহে লাহে সন্ধিয়া হৈ আহিল। অট্টালিকা-বোৰত বিজুলি বাতি চিকমিকনি দেখা গ'ল। ইতিমধ্যে জাহাজৰ পৰা নামিবৰ সকলো ব্যৱস্থা বিষয়া সকলে কৰি পেলাইছিল। এণ্টন কৰ্কে শেষত কোৱা কথাবাৰ মেইনাৰৰ মনলৈ বাৰে বাৰে আহিবলৈ ধৰিলে। তেওঁ কৈছিল—"জাহাজৰ পৰা নমাৰ লগে লগেই তোমাৰ ওপৰত আহি পৰিব এক বিৰাট দায়িত্ব। সেই দায়িত্বৰ গুৰুত্ব অকল তুমিয়েইহে নিয়াৰিকৈ বহন কৰিব লাগিব। ইয়াত তুমি আন কাৰো সহায় বিচাৰিবলৈ স্থান নাই।"

আনুসংগিক বহুত চিন্তাই আহি তেওঁক হেঁচা মাৰি ধৰিলে। আৰু অলপ সময় পিচত কি পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি হয় কোনে জানে বাৰু? লাহে লাহে তেওঁ আকৌ কেবিনৰ ভিতৰত সোমালগৈ। বিচমণ্ডৰ মৃতদেহ চকীখনত বহুৱাই থোৱা আছে। টুপীটোৰে চকু দুটা পৰ্য্যন্ত ঢাক খাই পৰিছে। চকুত গগোল্‌চ। এক বিৰাট আতংকত মেইনাৰৰ শৰীৰ কঁপি উঠিল। ইতিমধ্যে নিগ্ৰো চাকৰ লৰা এটা আহি সেই কোঠালীত সোমাল। তেওঁ সঁচকিত হৈ উঠিল। তেওঁৰ মনলৈ আহিল লৰাটোৱে যেন অতি সন্দেহৰ চকুৰে বিচমণ্ডলৈ চাইছে। নিমিষতেই তেওঁ চকীখনৰ ওচৰলৈ গৈ বিচমণ্ডৰ গাৰ ওপৰত দি থোৱা স্কাৰ্ফখন মুখৰ ওপৰলৈকে টানি দিলে। বিচমণ্ডক কোৱাৰ ভাওঁ ধৰি তেওঁ কৈ গ'ল—

"কাৰ্ল, তুমি কথা নকবা। বাহিৰত অতিপাত ঠাণ্ডা। স্কাৰ্ফখন মুখলৈকে টানিলোৱাচোন। ঠাণ্ডা বতাহ আহি গাত লাগিলে তোমাক বৰ অন্যায় কৰিব।"

বিচমণ্ডে একো উত্তৰ নিদিয়া কাৰণে চাকৰটোৱে যাতে অকনো সন্দেহ কৰিব নোৱাৰে সেই কাৰণে লগে লগেই তেওঁ চাকৰটোক লক্ষ্য কৰি কলে :—"বিচমণ্ডক গাড়ীত উঠাওঁতে তুমি কিন্তু অতি সাৱধানে উঠাব লাগিব। তদুপৰি উঠোৱাৰ সময়ত অনাহকত যেন অকনো পলম নহয়। খুব সোনকালে ঘৰলৈ যাবলৈ বিচমণ্ডে ইচ্ছা প্ৰকাশ কৰিছে।..........

* * *

তেওঁ দুৱাৰখন বহলকৈ খুলি দিলে। চাকৰটোৱে বিচমণ্ড বহি থকা চকালগোৱা চকীখন লাহে লাহে ঠেলি জাহাজৰ পৰা নামিবলৈ লগাই দিয়া তক্তাৰ ওচৰ পোৱালেহি। মেইনাৰেও চকীখনতে ধৰি লাহে লাহে আগবাঢ়ি গৈ থাকিল। যাওঁতে মজিয়াৰ বাটটোত থকা জাহাজৰ কৰ্মচাৰীসকলে বিচমণ্ডক নমস্কাৰ জনালে। নামি যোৱা বাটটোত বহুত মানুহে অপেক্ষা কৰি আছিল। বিৰাট ঐশ্বৰ্য্যশালী বিচমণ্ডক চোৱাতকৈ বৃদ্ধৰ তৰুণী ভাৰ্য্যা ধুনীয়া মেইনাৰৰ দৰ্শন লাভৰ কাৰণেও কিছুমান মানুহ তাত জমা হৈছিলহি। সেই মানুহৰ চকু তেওঁলোকৰ ওপৰত পৰিল। তাত থকা সকলো দৰ্শকেই নীৰৱ। এই নীৰৱতা মেইনাৰে যেন সহ্য কৰিব পৰা নাই। সেই কাৰণেই তেওঁ বিচমণ্ডক লক্ষ্য কৰি কলে—"তুমি অকনো চিন্তা নকৰিবা কাল', বাহিৰতে গাড়ীখন ৰৈ আছে। আমি এতিয়াই ঘৰ পামগৈ। তেতিয়া তুমি বিচনাত সুন্দৰভাবে বিশ্ৰাম লব পাৰিবা।"

চকীখন ঠেলি ঠেলি গাড়ীখনৰ ওচৰলৈ লৈ অহা হ'ল। মেইনাৰৰ অনুমান হল যে ড্ৰাইভাৰটোৱে যেন গাড়ীখন আৰু কিছু ওচৰত ৰখাব পাৰিলেহেতেন। তেওঁৰ এনেকুৱাভাব হল,—"সেই মূৰ্খ ড্ৰাই-ভাৰটোৱে ইমান দূৰতে গাড়ীখন ৰাখিলে কেলেই।" তেওঁ কিন্তু খুলি একো নকলে।

চকীখন গাড়ীৰ ওচৰ পোৱাৰ লগে লগেই এটা নমস্কাৰ দি ড্ৰাই-

ভাৰটোৱে আহি তেওঁৰ ওচৰত হাজিৰ হৈ কলে "মেমচাহেব, নিউইয়র্ক চহৰলৈ আপোনালোকক স্বাগতম জনাইছো"

ড্ৰাইভাৰজনে বিনয়ী উত্তৰ মেইনাৰৰ পৰা নেপালে। তেওঁ মাত্ৰ কলে :—"মোৰ স্বামী বৰ অসুস্থ। সোনকালে গাড়ীত চকীখন উঠাই দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰা।"

কিহৰ কাৰণে যেন মেইনাৰে ড্ৰাইভাৰজনক অকনো ভাল পাব নোৱাৰিলে। ড্ৰাইভাৰজনেও যেন তেওঁৰ প্ৰতি অকনো শ্ৰদ্ধাৰ ভাব নেদেখুৱালে। চকীখনৰ পৰা চাকৰটোক আতৰ কৰি পিক্‌-আপৰ নিচিনা সেই গাড়ীখনৰ পিচফালে পাৰি দিয়া তক্তাৰ ওপৰেৰে চকীখন ঠেলিনি ড্ৰাইভাৰজনে নিজেই বিচমণ্ডক গাড়ীৰ পিচফালে বহুৱাই দিলে। চকীখন গাড়ীৰ ওপৰত থৈ ককালটো পোনাই বিচমণ্ডৰ কালে অলপ কেবাছিকৈ চাই ড্ৰাইভাৰজনে মেইনাৰক লক্ষ্য কৰি কলে— "বিচমণ্ডৰ চেহেৰাটো দেখোন একেবাৰে কিবা যেন দেখা গৈছে।"

"মই তোমালোকক কৈছোৱেই যে মোৰ স্বামী বৰ অসুস্থ; সেই কাৰণে যিমান পাৰি সোনকালে তেওঁক ঘৰলৈ লৈ যাব লাগে।"

"আপোনালোকে যেনেকৈ কয় ঠিক সেইমতেই কৰা হব মেম-চাহেব।" এইবুলি ড্ৰাইভাৰজনে মেইনাৰলৈ চালে আৰু ওচৰতে থকা বেঞ্চ এখনত তেওঁক বহিবলৈ দি গাড়ীৰ পৰা নামি তেওঁ পিচফালৰ দুৱাৰখন বন্ধ কৰি দিলে। নিজৰ চিটলৈ গৈ ড্ৰাইভাৰে দুৱাৰখন বন্ধ কৰা শব্দ মেইনাৰে শুনিলে। অলপ পিচতেই গাড়ীৰ ইঞ্জিন চলোৱা শব্দ শুনা গ'ল। লাহে লাহে গাড়ী চলিবলৈ ধৰিলে। এতিয়াহে যেন মেইনাৰে অলপ শান্তিৰ নিশ্বাস পেলালে।

চহৰৰ মাজেৰে গাড়ীখন মন্থৰ গতিৰে আগ বাঢ়িল। বেঞ্চখনতে বহি লৈ চকু দুটা আধামুদা কৰি মেইনাৰে ভাবি গ'ল এটা এটাকৈ হৈ যোৱা ঘটনা সমূহৰ কথা। অলপ পিচতেই চকুমেলি তেওঁ আগফালে চালে। তেওঁ দেখিলে যে ড্ৰাইভাৰৰ চিটত থকা আইনাত প্ৰতিফলিত

হোৱা তেওঁৰ চ'ৰিটোলৈ ড্ৰাইভাৰজনে আচৰিত ভাবে মাজে মাজে চাইছে। অৱশেষত চেণ্ট্ৰেল পাৰ্কৰ পঞ্চম এভিনিউৰ পূব ফাললৈ আহল বহল এটা ঘৰৰ সন্মুখত গাড়ীখন ৰলহি।

গাড়ীখন ৰোৱাৰ পিচত ড্ৰাইভাৰে আহি পিচফালৰ দুৱাৰখন খুলি দিলে। ঘৰৰ প্ৰধান চাকৰটো লগে লগে দৌৰি আহি তেওঁলোকৰ ওচৰত থিয়হৈ নমস্কাৰ জনালেহি। বিচমণ্ডক যাতে চাকৰটোৱে ভালদৰে দেখা নেপায় সেইবাবে চাকৰটোৰ সন্মুখতেই মেইনাৰ থিয় হ'ল, আৰু বিচমণ্ডৰ শোৱা কোঠালী ভালদৰে ৰখা হৈছেনে নাই সুধিলে।

"হয় মেমচাহেব, সকলো ঠিক ঠাক কৰি থোৱাই আছে। ইতিমধ্যে আন গাড়ীত জাহাজৰ পৰা সকলো বস্তু বাহানি আহি পাইছে। সকলো খিনিকেই মই নিয়াৰিকৈ থৈছো।"

জোৰপূৰ্ব্বক এটা হাঁহি মাৰিবলৈ চেষ্টা কৰি মেইনাৰে কলে "তুমি বেচ হিচাবি মানুহ দেখিছো।"

ড্ৰাইভাৰজন তাতেই থিয় হৈ আছিল। সোনকালে চকীখন উলিয়াই নিলেই সি যেন ভাল পায়।

মেইনাৰে চাকৰটোক পুণৰ কলে—"এই দীঘলীয়া ভ্ৰমণৰ পিচত মোৰ স্বামী অতি ক্লান্ত। ইতিমধ্যে বোধহয় চকীৰ ওপৰতেই তেওঁ শুই পৰিছেই। তেওঁক নজগোৱাকৈ অতি সাৱধানে তুমি চকীখন ঠেলি শোৱা কোঠালীলৈ নিব পাৰিবানে ?"

চাকৰটোৱে নম্ৰভাবে মূৰ দোৱাই সন্মতি জনালে আৰু গাড়ীৰ পৰা চকীখন নমাই অনাত তেওঁক সহায় কৰিবলৈ লগৰে আন এজনক মাতিলে। তাঁহাত দুয়ো অতি সাৱধানে চকীখন গাড়ীৰ পৰা নমালে।

ঘৰত সোমোৱাৰ আগতে মেইনাৰে ড্ৰাইভাৰজনক কলে, "তুমি এতিয়া যোৱাগৈ। আৰু কৰবালৈ যাব লগীয়া হলে কাইলৈ তোমাক কম।"

চকীখনৰ পিচফালে আহি চাকৰজনে মেইনাৰক কলে—"তলৰ তলাতেই আমি বিচমগুৰ শোৱা কোঠালীটো থিক কৰিছো। ৰাতিৰ আহাৰ তালৈকে পঠিয়াম নেকি?"

"সেই বিষয়ে তুমি এতিয়া ভাবিব নেলাগে। মোৰ স্বামীয়ে এতিয়া একো নেখাই। তেওঁ গৈয়েই শুব। মোৰো খাবৰ মন নাই। বৰ ভাগৰ লাগিছে।" ভাত খাওঁ বুলিলে যে দুজন মানুহৰ ভাত একেলগে খাব লাগিব সেই কথা ভাবিও মেইনাৰৰ মন কোচ খালে।

চাকৰটোৱে কলে—"গৰাকীৰ শুবৰ সময়ত আপোনাক সহায় কৰিবলৈ মই লগুৱাটো পঠিয়াই দিম।"

"সেই বিষয়েও তুমি একো চিন্তা কৰিব নেলাগে। সকলো মই নিজেই কৰিব পাৰিম।"

একো সহায়ৰেই আৱশ্যক নাই বুলি প্ৰত্যেক কথাতেই কোৱাৰ কাৰণে চাকৰটোৱে যেন কিবা এটা সন্দেহ কৰিছে মেইনাৰৰ মনত তেনেকুৱা ভাব হ'ল। তেনেকুৱা কিবা সন্দেহ থাকিলে তাক দূৰ কৰিবলৈ তেওঁ আকৌ কলে—"আজি কিছুদিনৰ পৰা বিচমগুৰ টোপনি ৰবকৈ কমি গৈছে। গতিকে বিচনাত শুৱাই দিবলৈ চেষ্টা কৰি এতিয়া তেওঁক সাৰ পোৱাই নিদিয়াটোৱেই ভাল হব। দৰ্কাৰ হলে মই তোমাক মাতি পঠিয়াম।"

এইদৰে আৰু কিমান ফাঁকি দিব বাৰু? মেইনাৰৰ যেন ধৈৰ্য্য হেৰাই গ'ল। হুক্ হুককৈ কান্দি দিবৰ মন গ'ল। লগে লগে তেওঁৰ চকু চলচলীয়া হৈ উঠিল। কিন্তু পিচ মুহূৰ্ত্ততেই তেওঁৰ জ্ঞান হল। এইয়া তেওঁ কি কৰিব খুজিছে? বিনা কাৰণত কান্দিলে মানুহে তেওঁক সন্দেহ নকৰিব জানো? গতিকে মুহূৰ্ত্ততে তেওঁ কোনেও নেদেখাকৈ চকুৰ পানী খিনি মচি পেলালে।

শোৱা কোঠালীটো ডাঙৰ ঘৰটোৰ এমূৰে। ইতিমধ্যে চকীখন লাহে লাহে কোঠালালৈ ঠেলি নিয়া হৈছিল। ওপৰত থলি থকা

বিজুলিবাতিৰ পোহৰে যাতে বিচমণ্ডৰ টোপনি ভাঙিব নোৱাৰে সেই কাৰণে লগুৱাটো আগবাঢ়ি গৈ সেই কেইটা সুমাই দি কম পোহৰৰ লাইট কেইটা জ্বলাই দিলে। সেই লাইট বোৰত ঢাকনি লগোৱা আছিল কাৰণে সামান্য পোহৰহে কোঠালীটোত পৰিছিল।

শোৱা কোঠালীত সোমাই মেইনাৱে এটা হাঁহি মাৰিবলৈ চেষ্টা কৰি লগুৱাটোক কলে—"বহুত ধন্যবাদ। তোমালোক এতিয়া যোৱাগৈ।"

চাকৰটোৱে নম্ৰভাবে কলে—"মেমচাহেব, মই গোটেই ৰাতি সাৰে থাকিম। মালিক অসুস্থ যেতিয়া মোক হয়তো আপোনালোকৰ দৰ্কাৰ হব পাৰে।"

"তুমি সাৰে থাকিব নেলাগে। শোৱাগৈ। আমাক এতিয়া শান্তিৰে অলপ জিৰনিৰ আৱশ্যক হৈছে। নিৰিবিলি হলেহে বেচি ভাল পাওঁ। দৰ্কাৰ হলে তোমাক নিশ্চয় মাতিম।"

ইতিমধ্যে বিচমণ্ডৰ চকীখন বিচনাৰ ওচৰলৈ লৈ অহা হৈছিল। লগুৱাটোৰ সৈতে চাকৰটো গ'ল। যাওঁতে চাকৰটোৱে কৈ গ'ল যে তাৰ নাম বাৰ্ণ্চ। সেই নাম কাঢ়ি মাতিলেই সি আহিব।

"যোৱা বাৰু বাৰ্ণচ। এতিয়া ইয়াত তোমাৰ আৰু একো কাম নাই।"

মেইনাৱে ততালিকে দুৱাৰখন বন্ধ কৰি দিলে। এতিয়া যেন তেওঁ বহুত নিশ্চিন্ত হ'ল। এতিয়া আন কোনো মানুহ নাই। কোঠালীৰ ভিতৰলৈ কোনো সোমাই অহাৰো সম্ভাৱনা নাই।

তেতিয়াহে মেইনাৱে ঘৰটোৰ ইফালে সিফালে চাবলৈ সকাহ পালে। তেওঁ দেখিলে যে ঘৰটো বিৰাট কাৰুকাৰ্য্য খটোৱা। তাত অজস্ৰ বিলাসৰ সামগ্ৰী। লগে লগে মেইনাৰৰ মনলৈ আহিল যে এই সকলোবোৰৰ অধিকাৰিণী তেওঁৱেই।

ভিতৰৰ পৰা তেওঁ দুৱাৰ খনত তলা লগাই দিলে। বিচমণ্ডৰ

কাৰণে তেওঁৰ এতিয়াহে অতি দুখ লাগিবলৈ ধৰিলে। তেওঁৰ ক্ষন্তেকীয়া বিবাহিত জীৱনবো ওৰ পৰিল। জীৱনত সৰ্বস্বান্ত হৈ এজন বৃদ্ধৰ ভাৰ্য্যা হিচাবে পৰিগণিত হোৱাৰ পিচতেই তেওঁৰ জীৱনলৈ আহিল আকৌ আন এটা ধুমুহা। নিয়তিৰ নিষ্ঠুৰ আঘাট তেওঁ কিমান সহ্য কৰিব বাৰু ?

যেইনাবে বিচমগুৰ চকীখন বেবৰ দাঁতিৰ কালে থেলি থলে। তাৰ পিচত নিজেও ডাঙৰ আৰামী চকী এখনৰ ওপৰত গাটো এৰি দিলে। খন্তেক পিচতেই নিদ্ৰা দেৱীয়ে তেওঁক আকোৱালি ললে।

[দহ]

পিছদিনা বাতিপুৱা তেওঁ যেতিয়া টোপনিৰ পৰা সাৰ পায় তেতিয়া বেলি বহুত হৈছে। আগদিনা গোটেই দিনটোৰ চিন্তা আৰু ৰাতিৰ অনাহাৰত বেচেৰী ভোকত প্ৰায় কলমলাই আছিল। চাহৰ কাৰণে ঘণ্টা বজাই চাকৰটো মাতিবলৈ তেওঁ প্ৰথমে অলপ ইতঃস্তত: কৰিলে। কিন্তু তাকেই নকৰিলেও যে আনে সন্দেহ কৰিব! সেই কাৰণেই তেওঁ কলিং বেলটো বজাই দিলে। বেলটো টিপি দিয়াৰ লগে লগে তেওঁ মৰা শটোলৈ এবাৰ চালে। বিচমণ্ডৰ মূৰত তেতিয়াও টুপীটো আছেই দেখোন। ওচৰলৈ গৈ তেওঁ টুপীটো মূৰৰ পৰা গুচাই দিলে। হাত মোজা যোৰ খুলি দিওঁ বুলি ওচৰলৈ গৈ চেষ্টা কৰিলে, কিন্তু হাত দুখন কঠৰ হৈ প্ৰায় বেঁকা হৈ গৈছিল বাবে খুলিব নোৱাৰিলে।

তাৰ পিচত চকীখন তেওঁ জুহালৰ ওচৰলৈ লৈ গ'ল। জুহাললৈ মুখ কৰাই বিচমণ্ডৰ চকীখন ৰাখিলে যাতে দুৱাৰৰ ফালে মৃতকৰ পিঠিখনহে দেখা যায়। এনেতে বাহিৰৰ পৰা কোনোবা এজনে দুৱাৰত শব্দ কৰি সোমাই অহাৰ জাননী দিলে।

দুৱাৰখন খুলি মেইনাৰ বাহিৰলৈ ওলাল আৰু চাকৰটোৰ হাতৰ

পৰা চাহৰ ট্ৰেখন নিজেই আনিব খুজিলে। প্ৰভুভক্ত চাকৰজনে যেন গৰাকিয়নীক সেই কাম কৰিবলৈ নিদিবহে। যেইনাৰে কিন্তু ট্ৰেখন আনিহে এৰিলে। লগতে চাকৰটোক কলে—"আজি ৰাতিপুৱাই এণ্টন কৰ্ফ অহাৰ কথা আছে। তেওঁ অহা মাত্ৰেই ইয়ালৈ লৈ আহিবা।"

ভোকৰ জ্বালত ট্ৰেত থকা গোটেইখিনি জলপানকেই তেওঁ নিমিষতেই খাই শেষ কৰিলে। তাৰ পিছত ট্ৰেখন উলিয়াই দুৱাৰৰ বাহিৰলৈ থলে—যাতে সেইখনকেই নিবলৈ চাকৰজন আকৌ ভিতৰলৈ আহি এটা সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰিব নোৱাৰে। চাহজলপান খোৱাৰ পিচত তেওঁ অলপ প্ৰকৃতিস্থ হ'ল। তদুপৰি কোঠালীৰ ভিতৰত আন বাহিৰা মানুহ নথকা কাৰণেও তেওঁৰ মনটো অলপ পাতল লাগিল। তাৰ পিচত গাধোৱা ঘৰলৈ সোমাই ভালদৰে গা-মুখ ধুই ওলাই আহি মনটো যথেষ্ট ভাল লগা যেন অনুভৱ কৰিলে। মন ফৰকাল লগাৰ পিচত তেওঁ ভাবিলে যে সকলো পৰিকল্পনা বোধ হয় কোনো আউল নলগাকৈয়ে কৃতকাৰ্য্য হব। এটা যেন অতি অসম্ভৱক সম্ভৱ কৰিব পৰা কাৰ্য্যহে তেওঁ কৰিলে।

মিনটৰ পিচত মিনিট আৰু তাৰ পিচত ঘণ্টা যাগৰি গ'ল। এণ্টন কৰ্ফ কিন্তু নাহিল। পলমহৈ অহাৰ লগে লগেই কন্তেক আগতে তেওঁৰ মনলৈ অহা উৎসাহো যেন পুণৰ দমি গ'ল। বাহিৰত হয়তো চাকৰ নাকৰ বোৰৰ মনত সন্দেহৰ উদ্ৰেক হৈছেই। তদুপৰি যোৱা ৰাতি আহিবৰে পৰা তাঁহাতক একো কামতেই লগোৱা হোৱা নাই। এই ব্যৱহাৰে সিহঁতৰ সন্দেহ হয়তো আৰু দৃঢ়তৰ কৰিছে। বিচমণ্ডৰ অসুখ বুলি সকলোকে কোৱা হৈছে। তথাপিও যদি ডাক্তৰ এজন মাতি পঠিওৱা নহয়, তেনেহলে ঘৰত চাকৰ নাকৰ বোৰে কি ভাবিব বাৰু? গতিকে তেওঁ কিবা এটা ব্যৱস্থা কৰিবই লাগিব।

কিংকৰ্ত্তব্যবিমূঢ় হৈ তেওঁ এবাৰ খিড়িকীৰ ওচৰলৈ গ'ল।

হাতেৰে পৰ্দাখন আতৰাই আইনাত মুৰটো গুজি দি বাহিৰলৈ এনেয়ে এবাৰ চালে। সুদূৰত সোঁৱা চেন্ট্ৰেল পাৰ্কখন। তাত থকা গছবোৰৰ পাতবোৰ হালধীয়া হবলৈ ধৰিছে। শৰৎকালৰ আগমনীৰ এইটোৱে প্ৰথম চিন। শৰৎকাল অহাৰ লগে লগে দিনবোৰ চুটি হৈ আহিবলৈ ধৰিব। লাহে লাহে শীতকাল আহি পৰিব। জাৰত গৰম কোট পিন্ধা আৰামৰ কথা ভাবিলেই ভাল লাগি যায়।......

বাহিৰত কোনোবাই খেকাৰি মাৰা শব্দ শুনি চকিত হৈ তেওঁ ঘূৰি চালে। দুৱাৰ মুখতেই তেওঁ চাকৰটোক দেখা পাই আগবাঢ়ি গ'ল আৰু এনে ভাবে থিয় দিলে যাতে সি চকীখন দেখা নেপায়।

মেইনাৰে ভাবিলে, "তাত চাকৰটো কিমান সময় থিয় হৈ আছিল বাৰু? ভিতৰত কিবা বস্তু সি দেখিছেনেকি বাৰু?" এই কথা মনলৈ অহাৰ লগে লগেই তেওঁ আতংকিত হৈ উঠিল। মেইনাৰৰ দৃষ্টিত বেচেৰা চাকৰটোৱে নিজকে দোষী যেন পালে। অতি বিনয়ী সুৰত সি কৈ গ'ল :—

"মই প্ৰথমে দুৱাৰত শব্দ কৰিছিলো। কিন্তু মালিকে নমতাৰ কাৰণে ভিতৰলৈ সোমাই আহিলো।" মেইনাৰে অলপ টান ভাবাতেই তাক সুধিলে "তোমাক কি লাগে? নমতাকৈ কেলেই আহিছা?"

"ডাক্তৰ মাতিবলৈ যাব নেলাগে নেকি মেমচাহেব?"

"সেই বিষয়ে তুমি একো ভাবিব নেলাগে" মেইনাৰে কলে। তেওঁ মনতে ভাবিলে যে এই মানুহজনক ভুৰত্তে কোঠালীটোৰ পৰা বাহিৰলৈ পঠিওৱা উচিত হব। নহলে আৰু কি অঘটন ঘটে থিক নাই। সেইকাৰণে তেওঁ আকৌ কলে—"মোৰ স্বামী যথেষ্ট ক্লান্ত হৈ পৰিছে। ডাক্তৰ বা দৰৱতকৈ তেওঁৰ জিৰণিৰহে বেচি দৰ্কাৰ হৈছে।"

"তেনেতক তেনেহলে শুৱাই দিয়াই ভাল হব যেন পাওঁ মেমচাহেব। এই কাৰ্য্যত আপোনাক মইও সহায় কৰি দিব

পাবো। আহক আমি ছুয়ো ধৰি গৰাকাক বিচনাত শুৱাই দিওঁ।” চাকৰটো যেন আগ বাঢ়ি গৈ বিচমণ্ডৰ চকাখনত ধৰিব খিক তেনেকুৱা যেন অনুমান হ'ল। মেইনাবৰ চুলিৰ আগেৰে জীৱ গ'ল। তেওঁ ততালিকে বাৰ্ণচৰ আগত থিয় হৈ কলে—“এতিয়া নেলাগে বাৰু। দৰ্কাৰ হলে তোমাক মই মাতি পঠিয়াম।”

বাৰ্ণচৰ মনত অৱশ্যে কোনো সন্দেহৰ উদ্ৰেক হোৱা নাছিল। গৰাকীৰ এই অদ্ভুত ধৰণৰ নীৰৱতাই যেন তাৰ অন্তৰৰ নিভৃততম কোনত কিবা এক ভাবৰহে সৃষ্টি কৰিছিল। সেই কাৰণেই কোঠালীটো এৰি ওলাই যাবলৈ তাৰ মনে নকৈছিল। কন্তেক নীৰবে থাকি সি আকৌ কলে—“ড্ৰাইভাৰজন বাহিৰতে বৈ আছে। তাক কিবা কব লাগিব নেকি ?”

“এতিয়া ড্ৰাইভাৰক একো কব নালাগে।”

অলপ সিফালে গৈ মেইনাবে এনেকুৱা অঙ্গী-ভঙ্গীৰে বুজাই দিব খুজিলে যে বাৰ্ণচ কোঠালীৰ পৰা ওলাই যোৱা উচিত। তেওঁ ইমান সময় মৰাশটো বাৰ্ণচে নেদেখাকৈ ঢাকি ধৰি আছিল। কিন্তু মাজতে অলপ অন্তমনস্ক হল। ফলত চকীখন বাৰ্ণচে সম্পূৰ্ণ দেখিবলৈ পালে। বিচমণ্ডক চকাখনত বহি থকা দেখি বাৰ্ণচ ওচৰলৈ গ'ল। সসম্ভ্ৰমে মূৰটো দোৱাই সি অতি বিনয়ী সুৰত কৈ গল—“মহাশয়, আপোনাৰ অধীনত কাম কৰা সকলো চাকৰ নাকৰৰ তৰফৰ পৰা আৰু ব্যক্তিগত ভাবেও মই আমাৰ সকলোৰেহে আপোনাৰ বিয়াৰ বাবে আন্তৰিক শুভেচ্ছা জনাইছো।”

মেইনাবৰ বুকুত যেন কোনোবাই ডাঙৰ শিল এটাহে মাৰিবলৈ ওলাইছে তেনেকুৱা লাগিল। ভয়তে বেচেৰীয়ে চকুছুটা মুদি দিলে। নমস্কাৰ জনাই বাৰ্ণচে মূৰ তুলি আকৌ গৰাকীলৈ চালে। বিচমণ্ডে কিন্তু কোনো সহাৰিকেই নিদিলে।

মেইনাবৰ মূৰত আকাশীৰবস ভাঙি পৰা যেন লাগিল। এইয়া যে নিজৰ ধ্বংসলীলা। এই ধ্বংসস্তুপত জাহযাব লাগিব নেকি ?

তথাপি আত্মৰক্ষাৰ অক্লান্ত চেষ্টাত মেইনাৰ ব্ৰতী হল। তেওঁ পুণৰ কলে—“হেৰা বাৰ্ণচ, তেওঁৰ আকৌ টোপনি আহিল। তেওঁক আমনি নকৰিবা। তেওঁ বৰ বেয়াকৈ শোৱে। চোৱাচোন বাৰু ডিঙিটো কেনেকৈ বেঁকা কৰি শুই আছে।”

বাৰ্ণচে একো উত্তৰ নিদিলে। ভক্তি-ভাৱত মূৰ দোৱাই কোঠালীৰ পৰা লাহে লাহে ওলাই গ'ল।

চাকৰটো ওলাই যোৱাৰ পিচত দুৱাৰখন নিজে নিজে বন্ধ হৈ গ'ল। এইমাত্ৰ সন্মুখীন হোৱা পৰিস্থিতিটোৱে মেইনাৰক শক্তিহীন কৰি পেলালে। তেওঁৰ প্ৰায় মূৰ্চ্ছা যাবলগীয়া অৱস্থা হ'ল। তেওঁ আৰু কিমান ধৈৰ্য্য ধৰিব বাৰু। ঘটনাৰ সোঁত আনকালে ৱবলৈ ধৰা যেন বোধ হ'ল। সেই সোঁতক তেওঁ যেন আৰু বাধা দিবলৈ অপাৰগ। চিন্তা ভাৱনাত জুৰুলা হৈ কোঠালীটোৰ ভিতৰতেই তেওঁ ইফালে সিফালে ঘূৰি ফুৰিব ধৰিলে। কোঠালীটোত বিৰাজ কৰিছে এক গভীৰ নীৰৱতা। বেৰত থকা ডাঙৰ ঘড়ীটোৰ টিক্‌টিক্ শব্দৰ বাহিৰে ক'তো কাৰো মাতবোল নাই। চকুৰ আগত সেইয়া এটা মৃতদেহ। তেওঁ আজি এক বিৰাট বিপদ আৰু অনিশ্চয়তাৰ মাজত।

ক্ৰিং ক্ৰিংকৈ বাজি উঠা টেলিফোনৰ শব্দই তেওঁৰ সংজ্ঞা আকৌ ঘূৰাই আনিলে। দৌৰ মাৰি গৈ তেওঁ ফোনটো উঠাই ললে। টেলিফোনত বাৰ্নচে কলে যে বাহিৰত এজন ভদ্ৰলোকে তেওঁক লগ ধৰিবলৈ আহিছে। মেইনাৰে মনতে ভাবিলে কোন আহিব পাৰে বাৰু? নিশ্চয় এণ্টন কৰ্কেই হব। কৰ্ক অহাৰ কথা মনত পৰাৰ লগে লগেই তেওঁৰ মনটো অলপ পাতল লাগিল। ইতিমধ্যে কোঠালীৰ বাহিৰৰ পৰা দুৱাৰত কোবোৱাই টোকাৰ মাৰি শব্দ কৰি মানুহ অহাৰ জাননী দিলে। বেগাবেগিকৈ ওলাই আহি মেইনাৰে দুৱাৰখন খুলি দিলে। আগন্তুকক দেখি তেওঁ প্ৰায় অচেতন হবলগীয়া হ'ল। এণ্টন কৰ্কৰ পৰিবৰ্তে এইয়া দেখোন

আন অচিনাকি মানুহ এজনহে সোমাই আহিছে। মানুহজনৰ বয়স প্ৰায় ৪০ বছৰ। চুলি দুই এডাল পকিছে। চাৰ্টত লগোৱা টাই ডাল অলপ খহটা ধৰণৰ। দ্বিধাহীন ভাবেই কোঠালীৰ ভিতৰলৈ সোমাই আহি মেইনাৰক এটা নমস্কাৰ জনাই নিজৰ চিনাকি দি তেওঁ কলে— "মোৰ নাম মাৰ্টিন লোমাৰ।"

মেইনাৰ নিৰ্ব্বাক নিস্পন্দ হৈয়েই থিয়দি থাকিল। ক'তা, এণ্টন কৰ্কে'টো এই মানুহজন পঠিয়াম বুলি কোৱা নাছিল! তেওঁলোকে কৰা পৰিকল্পনাত এই ভদ্ৰলোকজনৰ নাম ঘূণাক্ষৰেও উল্লেখ হোৱাই নাছিল দেখোন। গতিকে এণ্টন কৰ্কে'ই তেওঁক পঠিয়াইছেনে আন কিবা কাৰণতহে আহিছে সেইকথা তেওঁ জানিবলৈ অৱশৰকেই নেপালে।

আগন্তুকজনে নিজে নিজেই কৈ গল—"মই বোধ হয় বৰ সোনকালেই আহি আপোনাক আমনি কৰিলোহি। আপুনি নিশ্চয় এই দীৰ্ঘ ভ্ৰমণত অতিকৈ ক্লান্ত।" কথাকৈ থাকোতে তেওঁ মেইনাৰৰ মুখলৈ চাই আছিল। কথাখিনি শেষ কৰি তেওঁ বিচমণ্ডৰ কালে চালে। মেইনাৰেও সেইফালে চালে। আগন্তুক লাহে লাহে চকীখনৰ ওচৰলৈ গ'ল আৰু নিস্পন্দ মৃতদেহটোৰ ওচৰত ক্ষন্তেক থিয় হ'ল। মৰাশটো অলপ সময় নিৰিক্ষণ কৰি উঠি মেইনাৰলৈ চাই আকৌ সুধিলে—"বিচমণ্ডৰ মৃত্যুৰ কথা আপোনালোকে কাকো কোৱা নাই কেলেই?"

মেইনাৰে কিবা কৰ খুজিছিল। কিন্তু মুখৰ পৰা কোনো কথাই বাহিৰ নহল। তেওঁৰ মনোবল আৰু শাৰীৰিক শক্তিৰ যেন কোনো সম্বন্ধই নাইকিয়া হৈ পৰিল। এক বিৰাট শূন্যতাৰ মাজত তেওঁ যেন ওপঙি ফুৰিছে। বিৰাট অসীমৰ মাজত তেওঁ আজি হেৰাই গৈছে। হাজাৰ নিযুত দুঃস্বপ্নই যেন আৱৰি ধৰিছেহি। কিন্তু সকলোবোৰ যেন নিৰৰ্থক আৰু অপদাৰ্থ।

একো উত্তৰ নিদিয়াকৈ মেইনাৰ থিয় হৈ থাকিল। হাতদুখন পিচফালে ককালত দি আগন্তুকে কোঠালীটোৰ ভিতৰতেই ইফালে

সিকালে খোজ কাঢ়ি ঘূৰি ফুৰিবলৈ ধৰিলে। তেওঁ যেন বিৰাট ঘটনাৰ ৰহস্য এটাহে উদ্‌ঘাটন কৰিলে। তেওঁ যেন এজন অতি সুদক্ষ তদন্তকাৰী বিষয়া। তাৰ পিচত হঠাতে তেওঁ আকৌ এবাৰ মৰাশটোৰ ওচৰলৈ গ'ল আৰু বিচনগুৰ কপালত হাত দি চালে। মৃতকৰ শৰীৰটো সাপৰ গাৰ দৰেই ঠাণ্ডা। তাৰ পিচত মেইনাৰলৈ চাই সুধিলে :—

"এই ঘটনা কেতিয়া হল বাৰু ?"

"কালি ৰাতিপুৱাই জাহাজতেই এইটো হ'ল "

"তেওঁৰ কি অসুখ হৈছিল ?"

"ঘিমানদূৰ সম্ভৱ হৃদ্‌যন্ত্ৰৰ ক্ৰীড়া বন্ধ হৈ মোৰ স্বামীৰ মৃত্যু হৈছে।"

"তেনেহলে এই মৃত্যুৰ কথা আপোনালোকে কেলেই গুপুত কৰিবলৈ চেস্টা কৰিছে সেই কথা ভাঙি কবনে ?"

মেইনাৰে ভাবিলে যে সকলো কথা খুলি কোৱাৰ বাহিৰে আন উপায় আৰু নাই। মানুহজনো একেবাৰে বেয়া যেন লগা নাই। এখেত হয়তো এণ্টন কৰ্কে পঠিওৱা ডাক্তৰজনো হব পাৰে। মৃত্যুৰ চাৰ্টিফিকেটখন লিখিবৰ কাৰণেই হয়তো সকলো কথা এখেতে খৰচি মাৰি সুধিছে। মেইনাৰে এইবোৰ ভাবিলে যদিও খুলি একো কথাকেই কব নোৱাৰিলে।

তাৰ পিচত লোমাৰেই আকৌ নীৰৱতা ভঙ্গ কৰি সুধিলে—"মই আপোনাক সহায় কৰিবলৈহে আহিছো। সেইবাবেই আপুনি মোৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিব লাগিব। আপুনি বাৰু কওকচোন আপোনাৰ স্বামীৰ মৃত্যুৰ কথা এতিয়ালৈকে আপোনাৰ বাহিৰে আন কোনে জানিছে ?"

"কোনেও জনা নাই।"

"মৃতদেহটো এনেকৈ লৈ আহিবলৈ আপোনাক কোনে সহায় কৰিছে ?"

"মোৰ চাকৰ কেইজনে। ড্ৰাইভাৰজনেও লাগি ভাগি দিছিল।"

"তেওঁলোকৰ কোনোবাই বিচমণ্ডৰ মৃত্যুৰ কথা জানে নেকি ?"

"কোনেও নেজানে।"

"বিচমণ্ডৰ লগত আন কাকো কথা পাতিবলৈ সুবিধা নিদিয়াকৈ আপুনি কেনেকৈ মৃত দেহটো ইয়ালৈ আনিলে ?"

মেইনাৰৰ গাটো অলপ জিকাৰ খাই উঠিল। কন্তেক পিচতেই তেওঁ কলে—"মোৰ স্বামী চিৰৰুগীয়া। চকা লগোৱা চকাখন নহলে তেওঁ কতো চলাফুৰাই কৰিব নোৱাৰে। গতিকেই তেওঁৰ সেই অৱস্থাৰ কাৰণেই মোৰ এই কাৰ্য্যত বেচি দিগ্‌দাৰি হোৱা নাছিল। অৱশ্যে আনুষঙ্গিক বহুত অসুবিধাৰ সন্মুখত যে পৰা নাছিলো সিও নহয়।"

"আপুনি কওকচোন বাৰু তেওঁক জীৱিত বুলি ফাঁকি দি ইয়ালৈ এনেকৈ লৈ অহা আপোনাৰ উদ্দেশ্য কি ?"

"সেই কথা আপোনাক কেলেই ?"

আগন্তুকে কলে—"মোক তেনেহলে আপুনি ভিতৰলৈ আহিবলৈ দিলে কেলেই ?"

"আপুনি আহিব বুলি মই ভবা নাছিলো।"

কোন আহিব বুলি আশা কৰিছিল অনুগ্ৰহ কৰি মোক কবনে ?"

"মোৰ দেউতা এণ্টন কৰ্ক আহিব বুলি ভাবিছিলো।"

"আপোনাৰ স্বামীৰ মৃত্যুৰ কথা আপোনাৰ দেউতাই জানে নেকি ?"

"নেজানে। সেইকাৰণেই তেওঁৰ কাৰণে মই অপেক্ষা কৰি আছিলো। এতিয়া কি কৰা উচিত হব সেই কথা দেউতাক সুধি কৰিম বুলি ভাবি আছিলো।"

"অ, সেইয়েই নেকি ? তেনেহলে এতিয়া আপুনি কি কৰিম বুলি ভাবিছেনে ?"

"সেইটো আপুনিহে জানে।"

"মইহে জানো? আপুনি কি কথা কৈছে? সেই কথা মই কেনেকৈ জানিম? মোৰ লগত তাৰ সম্পৰ্কইবা কি আছে?"

উত্তেজিত হৈ মেইনাৰে কৈ গ'ল—"মোক আৰু একো কথা নুসুধিব। সেইবোৰ মই একো নেজানো। মই কোনো কথাই নেজানো, মই বৰ ক্লান্ত। আপুনি ইয়াৰ পৰা ওলাই যাওক। সকলো কথা বৰ জটিল হৈ পৰিছে। আপুনি কেনেকৈ মোৰ কোঠালীৰ ভিতৰলৈ সোমাই আহিল? আপোনাক কোনে ইয়ালৈ মাতিছে?.... আপুনি কোন?"........

মানুহজনে এইবাৰ মুখৰ বৰণ সলনি কৰি কলে—"মই সঁচাকৈয়ে দুখিতঃ যে আপোনাক আমনি কৰিবলৈ মই আহিব লগীয়া হৈছে। পিচে আপোনাক এই খিনিতে কথা এটা কৈ থব খোজো। আপুনি এই ঘৰ এৰি এতিয়া কলৈকো যাব নোৱাৰিব। মই এতিয়া ডিষ্ট্ৰিক্ট এটৰ্নীৰ অফিচলৈ সকলো খবৰ দিম।"

"কিন্তু আপুনি কোন? কেলেই ইয়ালৈ আহিছে?"

"মোৰ নাম মাৰ্টিন লোমাৰ বুলি আগতেই আপোনাক কৈছো। মানহাট্টনত থকা হত্যাকাণ্ড আদি সম্পৰ্কে অনুসন্ধান কৰা ডিটেক্টিভ বিভাগৰ মই কেপ্তেইন।"

ডিটেক্টিভৰ নাম শুনি মেইনাৰৰ মুৰ ঘূৰাই যোৱা যেন লাগিল। গোটেই ঘৰটোৱেই যেন কঁপিবলৈ ধৰিছে; বেৰবোৰ যেন লৰিবলৈ ধৰিছে। চিলিঙখন আহি যেন এতিয়া মুৰৰ ওপৰতে পৰিবহি। মেইনাৰৰ গা থক্ থক্কৈ কঁপিবলৈ ধৰিলে। কঁপনিত যাতে বাগৰি নপৰে সেই কাৰণে পালেঙৰ খুৰা এটাত ভালদৰে ধৰি ললে। তাৰ অলপ পিচত মনত যথেষ্ট সাহস গোটাইলৈ আকৌ লোমাৰক সুধিলে:—

"আপুনি কেনেকৈ এই খবৰ পালে? আপুনি মোৰ ইয়ালৈ আহিছেই বা কেলেই?"

"যোৱা ৰাতি আপোনাৰ স্বামীৰ জঠৰ দেহা আৰু আপোনাৰ অতি আচৰিত ধৰণৰ ব্যৱহাৰ দেখি ড্ৰাইভাৰজনৰ মনত সন্দেহৰ উদ্ৰেক হ'ল। আজি ৰাতিপুৱা আপুনি বেলেগ কাম দিয়ে নেকি সুধিবলৈ আহি দেখিলে যে ঘৰৰ চাকৰ নাকৰ সকলোৱেই সেই একে সন্দেহকেই কৰিছে। সেই কাৰণে ইয়াৰ পৰা গৈ তেওঁৱেই এই কথাৰ সম্ভেদ মোক দিলে।"

মেইনাৰৰ ভৰি নিশকতীয়া হৈ আহিল। তেওঁ আৰু থিৰেৰে থিয়দি থাকিব নোৱাৰা হ'ল। লাহেকৈ বিচনাত বাগৰি পৰিল। কোটৰ জেপত দুয়োখন হাত ভৰোৱা অৱস্থাতেই মাৰ্টিন লোমাৰ তাত থিয়হৈ একেথৰে মেইনাৰলৈ চাই থাকিল। তেওঁ মন কৰিলে যে মেইনাৰে দুখ বেজাৰত আত্মসংযম হেৰুৱাই পেলাইছে।

তাৰ অলপ পিচতেই দুয়োটা ওঠ কামুৰি কান্দোন বন্ধ কৰি মেইনাৰে কবলৈ ধৰিলে:—"মোৰ অজস্ৰ ধন সম্পত্তি আছে। আপোনাৰ পুলিচ বিভাগত থকা ধনৰ পৰিমাণতকৈও অধিক সম্পত্তি আছে।"

লোমাৰে উত্তৰ দিলে—"আপুনি এইবোৰ কি গাইছে! আপুনি এক বিৰাট ভুল কৰিবলৈ ওলাইছে যেন পাওঁ।"

"ভুল নহয়, আপোনাক ভেটি দিব খুজিছো।" তাকেই কৈ মেইনাৰে উচুপি উচুপি কান্দিবলৈ ধৰিলে। তাৰ পিচত থোকাথুকি মাতেৰে আকৌ কবলৈ ধৰিলে:—"মই আৰু একো কথাকেই ভাবি নোপোৱা হৈছো। মই একোকেই বুজা নাই দেখোন।........উস্, ভগবান.... এইয়া মোৰ কি হ'ল। মোৰ জীৱনলৈ কেতিয়াও এনেকুৱা অৱসাদ অহা নাছিল। এনেকুৱা ক্লান্ত হৈ পৰা নাছিলো...... ।"

লোমাৰে কলে—"আপুনি যদি সঁচাকৈয়ে জিৰণি বিচাৰিছে, তেনেহলে মোক সকলো কথা সোনকালেই পৰিষ্কাৰকৈ কৈ পেলাওক। আপুনি কোৱা কথাই যদি সঁচা হয় তেনেহলে আপোনাৰ ভাবিব লগীয়া

একোকেই নাই। আৰু যদি আপুনি মিছা কৈছে তেনেহলে জীৱনত শান্তি, জিৰণি এইবোৰ কি বস্তু বুজিবলৈ আৰু সময়কেই নেপাব।"

"কিন্তু আপুনি মোক এইবোৰ কথা তেনেকুৱা ভাবে কেলেই কৈছে? মইতো একো দোষ কৰা নাই!"

"সেইটো তদন্তত্হে ওলাব।"

"মই মোৰ স্বামীক কেতিয়াও হত্যা কৰা নাই।" "আপুনি হত্যা কৰা বুলিয়েইবা আপোনাক কোনে কলে? সেই কথা দেখোন উত্থাপনেই হোৱা নাই।"

তাৰ পিচত মাৰ্টিন লোমাৰ টেলিফোনটোৰ ওচৰলৈ গ'ল। ডায়েল খন ঘূৰাই দি পুলিচ পৰিদৰ্শক ষ্টাৰ্লিং কেনক বিচাৰিলে আৰু তেওঁৰ লগত তালেখিনি কথা পাতিলে।

* * *

টেলিফোন পোৱাৰ প্ৰায় আধাঘণ্টা পিচত পুলিচৰ দল এটাৰ সৈতে পুলিচ পৰিদৰ্শক উপস্থিত হলহি। বিৰাট ঐশ্বৰ্য্যশালী বিচ-মণ্ডৰ কোঠালী মুহূৰ্ত্তৰ ভিতৰতে যাত্ৰা পাৰ্টি বা চাৰ্কাচ কৰা ঠাই যেন লগা হ'ল। চাৰিওফালে চাকৰ বাকৰৰ ঘূৰা ফিৰা, ফুচ ফুচনি। চাৰিওফালে অজস্ৰ পুলিচৰ পহৰা। পোচাক পিন্ধা দুজন চিপাহীয়ে ঘৰৰ প্ৰধান দুৱাৰ খনত পহৰা দি থাকিল। বিভাগীয় ফটোগ্ৰাফাৰে আৱশ্যকীয় সকলো বস্তুৰেই ফটো তুলি ললে। লগত অহা ডাক্তৰে বিচমণ্ডৰ হৃদ্‌যন্ত্ৰ পৰীক্ষা কৰি চালে। চি, আই, ডি বিভাগৰ সাধাৰণ পোচাকত অহা বিষয়া সকলে প্ৰথমে কোঠালীটো আৰু তাৰ পিচত গোটেই ঘৰটো তন্ন তন্নকৈ তালাচ কৰিলে। মেইনাৰৰ হেণ্ডবেগটোও খুব ভাল দৰে পৰীক্ষা কৰি চালে। তাৰ পিচত মানা তৰহৰ বস্তু জব্দ কৰি জব্দনামা লিখিলে আৰু প্ৰত্যেকতেই বেলেগ বেলেগ লেবেল লগালে।

এখন টেবুলত বহি পৰিদৰ্শক ষ্টাৰ্লিং কেন আৰু কেণ্ডেইন লোমাৰে কিবা কিবি দৰ্কাৰী কাগজ পত্ৰ পঢ়ি তোৱাত ব্যস্ত। মাজে মাজে দুয়ো

বিশেষ মনোযোগেৰে কিবা কিবি আলোচনাও কৰিছে। মেইনাৰলৈ কোনেও কাণষাৰেই কৰা নাই। এচুকত বহি লৈ বেচেৰীয়ে ভয়তে কঁপিছে। কিহৰ পৰা কি হলগৈ সেই কথা তেওঁ ভাবি ভাবি অস্থিৰ। তেওঁৰ ভাৱনাৰ আতিগুৰিয়েই হেৰাই গৈছে। মুহূৰ্ত্তৰ ভিতৰতে সকলো হৈ গ'ল। তেওঁ একো উৱাদিহেই নেপালে।

অলপ সময়ৰ পিচত কোনোবা এজনে মেইনাৰক হাতত ধৰি থিয় কৰাই দিলে। লগে লগে ফটোগ্ৰাফাৰৰ স্নেপ আৰু স্কেচ্‌চটত কোঠালীটো চিক্‌মিকাই গ'ল। বিভিন্ন দিশৰ পৰা ফটোতোলাৰ পিচত কোনোবাই তেওঁক পৰিদৰ্শক কেনৰ মুখামুখিকৈ বহুৱাই দিলে। শুভ্ৰ বগা বৰণৰ কাপোৰ পিন্ধা নাৰ্চ এজনীয়ে চকীখনেৰে সৈতে বিচমণ্ডক কোঠালীটোৰ পৰা বাহিৰলৈ লৈ গ'ল। মেইনাৰে নীৰৱ দৰ্শক হৈ শেষ বাৰৰ কাৰণে চালে। চকীখন থেলি নিয়াৰ লগে লগে ডাক্তৰ জনে পুলিচ পৰিদৰ্শকক কলে—"প্ৰাথমিক পৰীক্ষা কৰাৰ পিচত আজি সন্ধিয়াই মই এখন প্ৰতিবেদন পঠিয়াম। তাৰ পিচত মৰণোত্তৰ পৰীক্ষা হোৱাৰ পিচত আন এখন পঠিয়াম।"

মৰাশটো নিয়াৰ লগে লগে কোঠালীটো প্ৰায় জন-শূন্য হৈ পৰিল। পোচাক পিন্ধা পুলিচৰ লোক সকল, ডাক্তৰ, নাৰ্চ আৰু অন্যান্য বিষয়া সকল মুহূৰ্ত্তৰ ভিতৰতে কোঠালীৰ পৰা এটা এটাকৈ ওলাই গ'ল। তাত থাকিল এখন চকীত মেইনাৰ আৰু তেওঁৰ সন্মুখত দুখন চকীত পৰিদৰ্শক কেন আৰু কেপ্তেইন লোমাৰ। তেওঁলোকৰ মাজত ব্যৱধান হিচাবে থাকিল সৰু মেজ এখন।

পৰিদৰ্শক কেনে হাত দুখন জপাই লগ লগাই লৈ হাতযোৰ কৰাৰ নিচিনা কৰি কিলাকুটি দুটা মেজত ভেঁজা দি নিমাত হৈ মেইনাৰৰ ফালেই চাই থাকিল।

মেইনাৰেও পৰিদৰ্শক জনক সুক্ষ্মভাৱে লক্ষ্য কৰিলে। মানুহ জনৰ বয়স প্ৰায় পঞ্চাচ বছৰ মান হৈছে। গাৰ গঠন বেচ সুঠাম। চকু দুটা সৰু কিন্তু উজ্জল। চুলি পকিবলৈ লৈছে। হাতৰ আঙুলিত

সোণৰ আঙঠি এটা জিলিকি আছে। আঙঠি দেখিলে মনত হয় যে সেইটো হয়তো তেওঁৰ বিয়াৰ সময়তেই মৈত্ৰীয়েকে উপহাৰ দিয়া। আঙঠিটোৰ কথাকেই মেইনাৰে ভালেখিনি সময় ভাবিলে। সেইটো তেওঁৰ হাতত কিমান দিনৰ পৰা আছে বাৰু? হয়তো পোন্ধৰ বছৰ—নতুবা বিশ বছৰ।

পৰিদৰ্শক জনেই প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰিলে। তেওঁৰ মাত কথা বেচ নম্ৰ আৰু ব্যৱহাৰ বন্ধুৱৎ। তেওঁ কি কৈছে অতি মনোযোগেৰে সৈতে শুনিবলৈ মেইনাৰে চেষ্টা কৰিলে। কিন্তু মাত্ৰ আধাখিনিহে তেওঁৰ কাণত পৰিল........"আপোনাৰ বিপক্ষে সাক্ষী হিচাবেহে ব্যৱহৃত হব পাৰে।" তাৰ পিচত আকৌ আন এবাৰ কথাৰো আধাখিনিহে তেওঁ শুনিলে.......“উকীল ধৰিব পাৰে।"

মেইনাৰে ষ্টাৰ্লিং কেনৰ চকুলৈ চালে। চকু কেইটাৰ পৰা তেওঁ যেন বুজিলে যে বিষয়া জনক বিশ্বাস কৰিব পৰা হব। তাৰ পিচত কলে—

"এটা চিগাৰেট খাবৰ বৰ মন গৈছে।" জেপৰ ভিতৰত চেপেটা খাই যোৱা চিগাৰেটৰ বাঁহটো ষ্টাৰ্লিং কেনে মেইনাৰৰ আগত দিলে। মেইনাৰে এটা চিগাৰেট উলিয়াই ললে। বাঁহটোৰ লগতেই চিগাৰেট-টোও বেচ বেকা হৈ গৈছিল আঙুলিৰে চেপি চেপি মেইনাৰে সেইটো পোন কৰি আকৌ আগৰ নিচিনা কৰিলে আৰু জুইশলাৰ কাঠি এটা জলাই চিগাৰেটটো জলালে। বিষয়া দুজনে একেথৰে তেওঁলৈকে চাই থাকিল।

অলপ পিচত পৰিদৰ্শকজনে সুধিলে :—

"আপুনি এতিয়া কিছু সুস্থ হৈছেনে বাৰু?"

মেইনাৰে মূৰ দুপিয়ালে।

"আমি সোধা কেইটামান প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিবনে?"

মেইনাৰে আকৌ মূৰ দুপিয়ালে।

"তেনেহলে কওকচোন আপোনালোকৰ বিয়া হোৱা কিমান দিন হ'ল ?

"মাত্র কেই সপ্তাহ মানহে হৈছে।"

"সঠিককৈ কওকচোন কেই সপ্তাহ হৈছে ?

"মোৰ থিক মনত নপৰে। মোৰ মনেৰে জুনৰ শেষৰ নতুবা জুলাই মাহৰ প্ৰথম সপ্তাহতেই হব।"

"বিয়াৰ দিনটো কইনা জনীয়ে ইমান সোনকালে পাহৰি যায়নে ?"

"জাহাজত আহি থকা অৱস্থাতেই আমাৰ বিয়া হৈছিল। তাৰ বহুদিন আগৰে পৰাই আমি জাহাজেৰে আহিয়েই আছিলো। গতিকেই বিয়াৰ তাৰিখটো ক'তো মই লিখি থোৱা নাই।"

"সেই কথা বন্ধ বা উৎসৱৰ বেলিকা কলেহে খাতে। বিয়াৰ কথা মানুহে এনেকৈ পাহৰে নেকি ?"

যেইনাৰে ভাবিলে যে পৰিদৰ্শকে হয়তো তেওঁক বিপাঙত পেলাব-লৈহে ওপৰা ওপৰিকৈ এই প্ৰশ্ন কৰিছে। গতিকেই কথাৰ গতি সলনি কৰিবলৈ হঠাতে তেওঁ পৰিদৰ্শকক সুধিলে "আপোনাৰ কেতিয়া বিয়া হৈছিল বাৰু ?"

"১৯২৮ চনৰ ৪ জুলাইৰ দিনা। সেই দিনা বুধবাৰ আছিল। সেইদিনা প্ৰায় গোটেই দিনটোৱেই বৰষুণ দি আছিল। মাজতে অৱশ্যে আবেলি কন্তেক পোহৰ হৈছিল। সেই সুবিধাতেই ফটোবোৰ লোৱা হৈছিল।"

যেইনাৰে মনতে ভাবিলে যে পৰিদৰ্শক এটা বিষয়ত জয়ী হ'ল।

পৰিদৰ্শকে আকৌ সুধিলে—"বিচমণ্ডৰ লগত আপোনাৰ প্ৰথম সাক্ষাত কেনেকৈ হ'ল ?

"তেওঁ নাৰ্চ এজনী বিচাৰিছিল। মই সেই কামৰ প্ৰাৰ্থী আছিলো।"

"বিচমণ্ডৰে অতি সম্পত্তিশালী লোক সেই কথা ভেতিয়া জানিছিল নে?"

"অলপ দিনৰ ভিতৰতেই সেই কথা মই ভাল দৰেই বুজি উঠিলো।"

"মৃতদেহটো জাহাজৰ পৰা ইয়ালৈকে এনেকৈ কাঁকি দি কেলেই লৈ আহিছিল?" এই প্ৰশ্নটো পৰিদৰ্শকজনে অতি সাধাৰণ ভাবেই সুধিলে। তেওঁ নেদেখুৱালে যে ইয়াত বিশেষ কিবা গুৰুত্ব আছে।

মেইনাৰে একো উত্তৰ নিদিলে।

পৰিদৰ্শকে কলে—"সেই কথাৰ উত্তৰ নিদিয়ে কেলেই?"

"এই প্ৰশ্নৰ জবাব মই নিদিওঁ।" এই কথা কওঁতে মেইনাৰে আশা কৰিছিল যে বিষয়াজনে হয়তো জোৰ পূৰ্ব্বক প্ৰকৃত কথা তেওঁৰ পৰা উলিয়াব। তেওঁ কিন্তু আৰু একো সুসুধি বেলেগ কথাহে পাতিলে।

"আগতে আন কাৰোবাৰ লগত আপোনাৰ বিয়া হৈছিল নেকি?"

"নাই।"

"আপোনাৰ লৰা-ছোৱালী আছে নেকি?" এই দুটা প্ৰশ্ন কৰাৰ উদ্দেশ্য কি মেইনাৰে একো বুজিব নোৱাৰিলে। পৰিদৰ্শকজনে কথাৰ চলতে আন কিবা বেলেগ সন্ধানৰ বাবে চেষ্টা কৰিছে নেকি বাৰু?

"স্বামীৰ মৃতদেহটো আপুনি কি কৰিব খুজিছিল? আগতে ভাল দৰে একো পৰিকল্পনা নকৰাকৈ এইদৰে শটো আনি বিপদত পৰিবলৈ আপোনাক কিহে পাইছিল?"

মেইনাৰে হাঁহিবলৈ চেষ্টা কৰা যেন দেখা গ'ল। মুখেৰে কিন্তু একো নকলে।

"আপোনাৰ নিজস্ব কিবা টকা পইচা আছেনে নাই?"

"নাই।"

"বয়স?"

"চৌত্ৰিশ।"

"জন্মস্থান ?"

"জাৰ্মানীৰ হামবাৰ্গ চহৰ।"

আপুনি জাৰ্মান দেশীয় ছোৱালী হৈও দেখোন বেচ বঢ়িয়া ইংৰাজী কৈছে। বহুত ধন্যবাদ। এতিয়া বাৰু কওকচোন আপুনি আগতে কেতিয়াবা আমেৰিকালৈ আহিছিল নেকি ?"

"নাই অহা। এই বাৰেই প্ৰথম।"

"আপুনি বাৰু স্বামীক কেলেই হত্যা কৰিলে ?"

হঠাতে বিষয়াজনে এই প্ৰশ্ন সুধিলে। এই প্ৰশ্ন শুনি মেইনাৰ বহি থকা চকীখনৰ পৰা উঠিল। তাৰ পিচত থোকাথুকি মাতেৰে কলে—"মই শপত খাই কৈছো, তেওঁক মই কেতিয়াও হত্যা কৰা নাই।"

ভালদৰে বহিবলৈ পৰিদৰ্শকজনে তেওঁক ইংগিত দিলে।

"আপুনি উত্তেজিত নহব। মই অনুমানতহে এই কথা সুধিছো। ডাক্তৰৰ পৰা মৰণোত্তৰ পৰীক্ষাৰ প্ৰতিবেদন নোপোৱালৈকে আপোনাৰ স্বামীৰ মৃত্যুৰ কাৰণ কোনেও জনাটো সম্ভৱপৰ নহয়। বিচমণ্ডক কোনোবাই হত্যা কৰিছেনে সাধাৰণ ভাবেহে মৃত্যু হৈছে সেই কথা ডাক্তৰৰ প্ৰতিবেদনতেই প্ৰকাশ পাব।"

মেইনাৰ আকৌ চকীখনত বহিল। প্ৰকৃতিস্থ হবলৈ তেওঁ চেষ্টা কৰিলে। তাৰ পিচত পৰিদৰ্শক জনলৈ নোচোৱাকৈয়ে তেওঁ কলে—"মোৰ উকীল সন্মুখত নেথাকিলে আৰু এবাৰ কথাও মই আপোনালোকক নকম।"

"আপুনি উকীল ধৰাটো উচিত হব বুলি আমিও ভাবো।"

মেইনাৰে আকৌ কৈ উঠিল—

"তেওঁক মই হত্যা কৰা নাই।"

"সজ্ঞানে হয়তো তেওঁক আপুনি হত্যা কৰা নাই। তেওঁ হয়তো বিচনাতেই মৰি আছিল। সেই কথালৈ আমি এতিয়াও অহাই নাই।

কিন্তু মৃত অৱস্থাত মৰাশটো তেনেকৈ নথৈ এই কাৰ্য্যত লিপ্ত হোৱাতোৱেই আপোনাৰ প্ৰধান দোষ হ'ল। তেওঁক সেই অৱস্থাতেই তাতে এৰিব লাগিছিল।"

এই বুলি কৈয়েই মেইনাৰলৈ লোচোৱাকৈয়ে পৰিদৰ্শক বহাৰ পৰা উঠি কেবিনৰ বাহিৰলৈ গ'ল। মাৰ্টিন লোমাৰো চকীৰ পৰা উঠি যাবলৈ ওলাল। তেওঁ ইংগিত দি মেইনাৰক কলে যে, তেওঁ যেন লগে লগে আহে। মেইনাৰৰ প্ৰতি লোমাৰৰ বৰ পুতৌ হ'ল। তেওঁ মেইনাৰক কলে—"আপুনি আমাৰ লগত থানালৈ যোৱাটোৱেই ভাল হব। ইয়াত থাকিলে সাংবাদিক আৰু অন্যান্য মানুহৰ প্ৰশ্নত আপুনি জীয়াতু ভুগিব লাগিব। তাত এই বিপদে আপোনাক নেপায়।"

মেইনাৰে বুজিলে যে থানালৈ যোৱাৰ বাহিৰে তেওঁৰ গত্যন্তৰ নইগা। তিকেই দুয়ো লাহে লাহে ঘৰৰ পৰা ওলাই আহি বাহিৰত থকা সেউজীয়া ৰঙৰ পুলিচৰ গাড়ীখনত উঠিলহি।

[এঘাৰ]

পিচদিনাই মেইনাৰক আদালতত হাজিৰ কৰা হ'ল। বিচাৰকে মেইনাৰক সুধিলে তেওঁ উকীল ধৰিব নেকি। যদি নিজৰ উকীল নাই তেনেহলে চৰকাৰৰ পক্ষৰ পৰা উকীল দিয়া হব বুলিও জনালে। মেইনাৰে কথাটো ভাবি চাই থিৰাং কৰিলে যে এণ্টন কৰ্ক দেখা কৰাৰ আগতে এই বিষয়ে মতামত একো নিদিয়াই ভাল হব। সেই কাৰণে নিজেই উকীল ধৰিব বুলি আদালতক জনালে। এণ্টন কৰ্কনো কেতিয়া আহি তেওঁক এই বিপদৰ পৰা ৰক্ষা কৰেহি সেই কথাকেই বেচেৰীয়ে ভাবিবলৈ ধৰিলে।

চৰকাৰী পক্ষৰ হৈ সহকাৰী জিলা এটৰ্ণীয়ে যুক্তি-তৰ্ক আগবঢ়াই আদালতক কলে যে বৰ্ত্তমান অৱস্থাত মেইনাৰক জামিনত এৰি দিয়া উচিত নহব। মেইনাৰৰ হৈ কবলৈ কোনো নাছিলেই। গতিকেই তেওঁক হাজোতলৈ প্ৰেৰণ কৰা হ'ল।

তদন্তৰ কাৰণে মেইনাৰক পুনৰ পুলিচৰ তত্বাৱধানত ৰাখিবলৈ ইতিমধ্যে আদালতৰ পৰা হুকুম লোৱা হৈছিল। সেইমতেই প্ৰায় এঘণ্টামান পিচতেই বাকী থকা জবানবন্দী লবৰ কাৰণে তেওঁক ষ্টাৰ্লিং কেনৰ অফিচলৈ লৈ যোৱা হ'ল। তালৈ গৈ মেইনাৰে গম পালে যে

পৰিস্থিতি তেওঁৰ অনুকূলে নহয়। চাৰিওফালে যেন বিপদৰ সংকেত।

নতুন নতুন ধৰণৰ মানুহ আহি তেওঁৰ ওচৰ চাপিল। পুলিচ বিভাগৰ আঙুলিৰ চাব লোৱা বিষয়া এজনে আহি তেওঁৰ হাতৰ আঙুলিৰ চাব ললে। লগতে বিষয়াজনে কলে যে গতানুগতিক তদন্তৰ কাৰণেহে এই চাব লোৱা হৈছে। আন মানুহ কিছুমানে বৰ ব্যস্ত ভাবে ইফালে সিফালে অহা-যোৱা কৰিছে। ইতিমধ্যে আন দুজন বিষয়া আহি তেওঁক কিবা কিবি সুধি গ'ল। টেলিফোনৰ ক্রিং ক্রিং শব্দই কোঠালীটোত যেন বাদ্যযন্ত্ৰৰহে মূর্চ্ছনা তুলিছে। মেইনাৰৰ মনলৈ এই আটাইবোৰ কথাই বৰ বিশদৃশ যেন লাগিল। তেওঁ বাৰু ইয়াত কি কৰিছে? এণ্টন কৰ্ক নথাকিলে তেওঁ অকলে কি কৰিব বাৰু? ষ্টাৰ্লিংকেনৰ টেবুলত বন্ধাই থোৱা কেইবাখনো ফটো মেইনাৰে দেখিলে। সেই ফটোবোৰ কাৰ হব পাৰে তেওঁ ভাবিলে। কেনৰ লৰা তিৰোতাবেই ফটো হব নিশ্চয়। কেনৰ ঘৈণীয়েক জনীকেই যদি এবাৰ লগ ধৰিব পাৰিলেহেঁতেন! তিৰোতা মানুহ হিচাবে এই বিপদৰ কথা তেওঁক নিশ্চয় বুজাই কব পৰা গলহেঁতেন আৰু তেওঁ নিশ্চয় সহানুভূতিও দেখুৱালেহেঁতেন।

এইবোৰ ভাব সাগৰত ডুব গৈ থাকোতেই হঠাতে মেইনাৰে দেখিলে যে কোঠালীটো নিজান পৰি গ'ল। সকলো হাই উৰুমি বন্ধ হৈ গ'ল। মানুহবোৰো কোঠালীটোৰ পৰা ওলাই গ'ল। ওচৰতে বহি থকা গম্ভীৰ চেহেৰাৰ ষ্টাৰ্লিংকেনে মেইনাৰলৈ চাই ঘূৰি বহিল। কেৰাণী এজনে টাইপৰাইটাৰত বগা কাগজ এখন ধুৱাই টাইপ কৰিবলৈ সাজু হৈ বল। খিৰিকীৰে চাই মেইনাৰে দেখিলে যে অলপ আতৰত এখৰ মানুহৰ চোতালত এজনী মাইকী মানুহে গা ধোৱা কাপোৰ তাৰত মেলি আছে। মেইনাৰৰ বাহিৰে আনে অৱশ্যে তেওঁলৈ মন কৰা নাছিল।

ষ্টাৰ্লিং কেনে কথা আৰম্ভ কৰিলে "এইফালে চাওকচোন বাৰু!

কালিৰ পৰা আপোনাৰ বিষয়ে আমি ভালেখিনি কথাই জানিলো। পিচে আপোনাক সুধিবলগীয়া আৰু কেবাটাও প্ৰশ্ন আছে। যি হেতুকেই আপোনাৰ উকীল লগত নাই, ইচ্ছা নহলে আপুনি এই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ এতিয়াই নিদিবও পাৰে। সেই স্বাধীনতা আপোনাৰ আছে। আপুনি কালি মোক কৈছিল যে নাৰ্চ হিচাবে জাহাজলৈ আহি বিচমণ্ডৰ লগত আপোনাৰ প্ৰথম সাক্ষাৎ হৈছিল। নহয় জানো ?"

"হয়।"

"তাৰ আগতে বিচমণ্ডৰ নাম শুনিছিল নেকি ?"

"নাই শুনা।"

তেনেহলে কওকচোন আপুনিনো কি সূত্ৰত জাহাজলৈ আহি আপোনাৰ দেউতাকক ভাত পালে ? এইটো বৰ বিশদৃশ কথা নহয় জানো ?"

"মইতো সেই কথা কোৱা নাই !"

"মই দেখোন কৈছোৱেই আপোনাৰ বিষয়ে আমি ইতিমধ্যে বহুত কথাই জানি পেলাইছো। আপুনি এণ্টন কৰ্কৰ জীয়েক নহয় জানো ?"

মেইনাৰে অলপ ইতস্ততঃ কৰিলে। কেবাগীজনে তেওঁলৈ একেথৰে চাই থকা মেইনাৰৰ চকুত পৰিল। তাৰ পিচত পৰিদৰ্শকৰ কথাৰ উত্তৰ দি কলে—"হয়।"

"তেতিয়াহলে তালৈ আহোতে আপোনাৰ দেউতাক জাহাজত থকা কথাটো আপুনি নেজানিছিল নেকি ?"

"নেজানিছিলো।"

"হয় নেকি ? আচৰিত কথা দেখোন। এতিয়া আৰ এটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়কচোন। বিচমণ্ডৰ সম্পত্তিৰ ভাগ লবলৈ যে তেওঁৰ বংশধৰ কোনো নাই, সেই কথা আপুনি জাহাজলৈ আহিবৰ সময়ত জানিছিল নেকি ?"

"পৰিদৰ্শক মহোদয়ে মোক ভাল ব্যৱহাৰ দেখুৱা নাই।···· সেইবোৰ কথা আপোনাক কেলেই লাগে ?"

"কেলেই লাগে আৰু কোনটো কথা সুধিব লাগে মই ভালদৰে জানো। সেই কাৰণে আপুনি মূৰ ঘমাব নেলাগে। আপুনি পোন-পতীয়া উত্তৰ দিব। জাহাজলৈ আহোতে আপুনি কি নাম লৈ আহিছিল কওকচোন ? এইখিনিতে এটা কথা কৈ থওঁ। আপুনি জনা উচিত যে আপুনি কোৱা প্ৰত্যেকটো কথাকেই আমি জেৰা কৰিব পাৰো, আৰু সেই কথা প্ৰকৃততে সঁচা নে মিছা তাৰ প্ৰমাণৰ বাবে ইচ্ছামতে যি কোনো প্ৰশ্ন সুধিব পাৰো।"

মেইনাৰৰ বুজিবলৈ বাকী নেথাকিল যে পুলিচৰ বিষয়াই ইতিমধ্যে নিশ্চয় জাহাজৰ কৰ্মচাৰী সকলৰ জবানবন্দীলৈ সকলো কথাৰ সন্তেদ লৈ আহিছে। সেই কাৰণে কথা লুকাবলৈ চেষ্টা নকৰি কলে—"মেইনাৰ নামলৈ মই প্ৰথমে জাহাজলৈ আহিছিলো।"

"ধন্যবাদ।"

"মই কেতিয়া দেউতাৰ লগত সাক্ষাৎ কৰিব পাৰিম ?"

"বিমান দূৰ সম্ভৱ অতিসোনকালেই। তেওঁ হঠাতে উৰাজাহাজেৰে ক্লোৰিডালৈ গ'ল। আপুনি সেই কথা নেজানে নেকি ?"

"ইমান সোনকালে যে তেওঁ তালৈ যাব সেই কথা নেজানিছিলো।"

ষ্টাৰ্লিংকেনে এবাৰ কঠোৰ দৃষ্টিৰে মেইনাৰলৈ চাই পিচমুহূৰ্ত্তে সুধিলে "ঘূৰি অহা প্ৰথমখন উৰাজাহাজতেই তেওঁ এইখিনি আকৌ পাবহি। তেওঁৰ লগত আমি টেলিফোনেৰে যোগাযোগ কৰি আছো। এতিয়া আন এটা কথা কওকচোন। আপোনাৰ স্বামীয়ে কৰিথৈ যোৱা উইলখনত কি লিখা আছে জানে নে ?"

"নেজানো।"

"তেওঁৰ লগত সেই বিষয়ে কেতিয়াবা কিবা আলোচনা কৰিছিল নে ?"

"নাই কৰা।"

"দেউতাকৰ লগত আপোনাৰ সম্বন্ধ কেনেকুৱা ধৰণৰ আছিল বাৰু ?

"সাধাৰণ ধৰণৰেই। কিন্তু আপুনি এইটো কি প্ৰশ্ন সুধিছে ?"

"মোৰ মনত অ'তি আশ্চৰ্য্যৰ উদ্ৰেক হোৱাত হে এই কথা সুধিছো। ইমান দিনৰ পিচত যে হঠাতে আপুনি দেউতাকক লগ পালে সেইটোহে আচৰিত কথা। যোৱা চৌত্ৰিশ বছৰত আপুনি তেওঁক বোধকৰো একেবাৰে দেখাই নাছিল। নহয় জানো ?"

মেইনাৰে একো উত্তৰ নিদিলে।

"আপুনি যদি আপোনাৰ দেউতাক জাহাজত থকাৰ কথা নেজানিছিলেই, তেনেহলে কেলেইনো ছদ্ম নাম লৈ তালৈ গৈছিল ?"

এই প্ৰশ্নত মেইনাৰ বগা চগা পৰিল। কিন্তু একো উত্তৰ নিদিলে।

"হওক, হওক। ঘটনাচক্ৰতেই বোধকৰো তেনেকুৱা হ'ল। পিচে আপুনি যদি সঁচা কথা নকয়, ঘটনা বেয়াৰ ফালেহে ঢাল খাব। আপুনিয়েই দোষী বুলি আমাৰ মনলৈ আহিব। তেতিয়া আপোনাৰহে অন্যায় হব। সেই কাৰণেই খোলা কথা কব। কওকচোন বাৰু কাৰ্ল বিচমণ্ডক দেখামাত্ৰেই তেওঁৰ লগত বিয়া সোমাম বুলি আপুনি খাটাং কৰি পেলালে নেকি ?"

"অকল মোৰ সিদ্ধান্তৰ ওপৰতেই সেই কথা নিৰ্ভৰ কৰা নাছিল "

"অ' সেয়েই নেকি ? ধুনীয়া যুৱতী একনীয়ে যে কয় বৃদ্ধ একনক ইমান সহজে ভাল পাই পেলাব পাৰে মই আজিহে বুজিলো ?"

"মোৰ স্বামীৰ বয়স হলেও বৃদ্ধত্বই তেওঁক পঙ্গু কৰিব পৰা নাছিল। নিজে ভবা মতেহে তেওঁ সকলো কাম কৰিছিল। তেওঁ কৰিব খোজা কামত কোনেও বাধা দিব নোৱাৰিছিল কিম্বা আন ঘটনাচক্ৰইও তেওঁৰ মনৰ সিদ্ধান্তৰ সলনি কৰিব নোৱাৰিছিল।"

"সেইটো নহয় বুলি মইও অৱশ্যে কোৱা নাই। যি বুজা যায়

তেওঁ বোধ হয় বৰ আৰ্চৰিত চৰিত্ৰৰ লোক আছিল। তেওঁক আনে হয়তো বুজাতো কঠিনো আছিল। নহয় জানো?"

"সেই বিষয়ে আপত্তি কৰিব লগীয়া কোনো কথাবেই মই সন্মুখীন হোৱা নাছিলো। তেখেতৰ স্বভাৱ চৰিত্ৰ আৰু ব্যৱহাৰ মোৰ অনুকূলেহে আছিল।"

"মই এতিয়াহে বুজিছো। আপোনাৰ স্বামী অতি বৃদ্ধ লোক ঐশ্বৰ্য্যশালী আছিল। উচ্চাভিলাষী যুৱতী এজনীৰ কাৰণে সেইটো প্ৰকৃততে বৰ লোভনীয় পৰিবেশেই আছিল।"

"কিন্তু মোৰ স্বামী হয়তো আৰু বহুদিন জীয়াই থাকিলেহেতেন।"

"তেনেহলেনো কেলেই তেওঁ মৰি থাকিল?

"সেই কথা জানিবলৈ মোৰ কোনো উপায়েই নাই।"

"আপোনাৰ ব্যৱহাৰে অৱশ্যে মোক অলপ বিৰক্তিকেই দিছে। মৰণোত্তৰ পৰীক্ষাতনো কি পোৱা হল সেই কথা আপুনি এতিয়ালৈকে মোক সোধা নাই।"

মেইনাৰে একো উত্তৰ নিদিলে। ষ্টাৰ্লিং কেনে আৰু কিবা কয়নেকি বুলি অপেক্ষা কৰি থাকিল।

"মেমচাহেব, আপুনি জানেনে যে আপোনাৰ স্বামীক কোনোবাই হত্যা কৰিলে?"

মেইনাৰৰ মুখত যেন আকাশী চৰগহে ভাঙি পৰিল। তেওঁ নিৰ্ব্বাক নিস্পন্দ হৈ বহি থাকিল। কোঠালীটো নিস্তব্ধ। টাইপ ৰাইটাৰৰ খট্ খট্ শব্দ বন্ধ কৰি কেৰানী জনেও মেইনাৰৰ মুখলৈ চালে। বাহিৰত কাপোৰ মেলি থকা তিৰোতাজনী ইতিমধ্যে ভাৰ পৰা গৈছে। মেলিথৈ যোৱা কাপোৰ কেইখন ৰতাহত লৰিচৰি আছে।

অৱশেষত মেইনাৰে শোকাভিভূতাহৈ সুধিলে—"মোৰ স্বামীক কোনোবাই হত্যা কৰিছে? কোনে? কোন সেই পাষণ্ড? তেওঁক মাৰি কাৰ কি লাভ হব বাৰু?"

"মোৰ বোধেৰে সেই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ আপুনিহে ভাল দৰে দিব পাৰিব। তেওঁৰ মৃত্যুতনো আপোনাৰ বাহিৰে আৰু আন কাৰ কি লাভ হব ?"

"কিন্তু ই বৰ আচৰিত কথা। জীৱিত কালত তেওঁৰ পৰাতো পাবলগীয়া সকলো খিনিকেই মই পাই আছিলো। আপুনি জানেই যে তেওঁক লগ পোৱাৰ আগতে মই অতি দুখীয়া আছিলো। তেওঁৰ লগত বিয়া সোমাইহে মই ধনৱতী হলো। তাতকৈ মোক আৰু কি লাগিছিল ?"

"আপুনি বৰ যুক্তিসঙ্গত কথা কোৱা নাই যেন পাওঁ" অলপ ইতিকিওৰ সুৰত কেনে কৈ গ'ল।—"আপুনি নিজ মুখেই কৈ গৈছে যে টকাৰ কাৰণেহে আপুনি তেওঁৰ লগত বিয়া সোমাইছিল। আপোনাৰ ৰূপ যৌৱন আছে। এতিয়া আপোনাৰ বয়স মাত্ৰ চৌত্ৰিশ বছৰ। ধনী-মানী, মুক্ত বিধবা একনীৰ কাৰণে জীৱনত আৰু বহুত উপাদেয় বস্তু আহিব।....মুক্ত স্বাধীন ভাবৰ বিধবা একনীলৈ....বুজিছেনে ? বৃদ্ধ স্বামীয়ে আপোনাৰ এই স্বাধীনতা খৰ্বহে কৰিলেহেঁতেন।"

খং আৰু অভিমানত যেইনাৰ মৰ্ম্মাহত হ'ল। ৰণচণ্ডী মূৰ্ত্তি ধৰি তেওঁ কৈ উঠিল—"আপুনি অতি জঘন্য কথা কৈছে পৰিদৰ্শক মহোদয়। সেই কথা কেতিয়াও হব নোৱাৰে। মই ইমান পংকিলতালৈ কেতিয়াও যোৱা নাই। এই হত্যাকাণ্ডৰ লগত মোৰ কোনো সম্বন্ধ নাই। আপুনি মোক বিশ্বাস কৰক।"

"সেইয়েই নেকি ? তেনেহলে আপুনিনো এনেকুৱা জুৱাচুৰি কৰি মৃতদেহটো কেলেই তেনেকৈ আনিছিল সেই কথা বুজাই কবনে ?"

"সেই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ এতিয়া মই আপোনাক দিব নোৱাৰিম।"

"সেই উত্তৰ আপুনি দিবই লাগিব। এতিয়া নিদিলেও সকলো কথা ভাবিচিন্তি চাই পিচত হলেও সেইটো খুলি কব লাগিব। কবলৈ আপোনাক আমি বাধ্যও কৰিম।"

অলপ প্ৰকৃতিস্থ হৈ যেইনাৰে পুনৰ সুধিলে—

"মোৰ স্বামীক কেনেকৈ হত্যা কৰিলে কবনে ?"

"তেওঁক বিহ খুৱাই হত্যা কৰা হৈছে। ডাক্তৰৰ প্ৰতিবেদন মতে দেওবাৰৰ দিনা প্ৰত্যুষতেই তেওঁৰ মৃত্যু হৈছে বুলি কোৱা হৈছে। তাৰ পৰা ইয়াকেই বুজা যায় যে শনিবাৰে ৰাতিৰ আহাৰৰ পিচত তেওঁক কোনোবাই বিষ খুৱাইছিল। সেই সময়ত আপুনি কত আছিল কওকচোন।"

কিংকৰ্ত্তব্য বিমূঢ়হৈ মেইনাৰে উত্তৰ দিলে "তেওঁৰ লগতে একে কেবিনতেই আছিলো।"

"আপুনি থকা সময়ত বিচমণ্ডে ৰাহিৰৰ পৰা আন আহাৰ বা পনীয় কিবা খাইছিলনে ?"

"মই মন কৰা নাছিলো—" মেইনাৰে কলে। তাৰ পিচত হঠাতে কিবা এটা মনত পৰি আকৌ কলে—"হয় হয়। যিমান দূৰ সম্ভব তেওঁ কিবা এটা খাইছিল। কিয়নো নিতৌ সন্ধিয়াতেই মই তেওঁৰ কেবিনলৈ যাওঁ। চাকৰটোৱে সদায় সুৰা বা চাহ বিস্কুট কিবা এবিধ আনে। আমি দুয়ো একে লগে তাৰে কিবা এবিধ খাওঁ।"

"সেই দিনা তেনেহলে আপোনালোকে কি খাইছিল ?

"চাহ খাইছিলো।"

"তাৰ স্বাদ কেনেকুৱা আছিল মনত পৰেনে ?"

' চাহৰ দৰেই লাগিছিল যেন পাওঁ দেখোন।"

"বিস্কুটখিনি কেনেকুৱা পাইছিল ?"

"আন দিনাৰ দৰেই লগা যেন লাগে।"

"তেনেহলে বিচমণ্ড আৰু আপুনি একে চাহ আৰু বিস্কুটকেই খাইছিল নেকি ?"

"তেনেদৰে সদায়েই খাওঁ বুলি আপোনাক এবাৰ কলোৱেই দেখোন।"

"আপুনি অৱশ্যে কৈছে। কিন্তু এইটো কথাও থিক যে শনিবাৰে গধূলি বিচমণ্ডক বিহ খুৱাই হত্যা কৰা হৈছে। যিহেতুকেই একে

বস্তু খোৱা স্বত্বেও আপোনাৰ একো নহল তাৰ পৰাই আমি অনুমান কৰিছো যে বিষখিনি বাহিৰৰ পৰা খাবলৈ অনা বস্তুত মিহলাই অনা হোৱা নাছিল। গতিকে এতিয়া আপুনি সকলো কথা স্বীকাৰ কৰি পেলোৱাটোৱেই সকলোৰে পক্ষে মঙ্গলজনক বুলি ভেডাবেনে বাক?"

মেইনাৰে একো উত্তৰকেই দিব নোৱাৰিলে। বেচেৰীয়ে কৰই বা কি? খন্তেক একেথৰে চাই থাকি বহি থকা চকী খনতেই তেওঁৰ চকুদুটা আধামুদা যেন হল। তাৰ পিচত হঠাতে অজ্ঞান হৈ মজিয়াত মুখ পাৰি চকীৰ পৰা বাগৰি পৰিল।

[বাৰ]

এণ্টন কৰ্ক পিচদিনা ফ্লোৰিডাৰ পৰা উৰাজাহাজেৰে আহি নিউইয়ৰ্ক পালেহি। আহিয়েই তেওঁ থানালৈ গৈ হাজিৰ হ'ল। তাৰ পৰা তেওঁক ষ্টাৰ্লিং কেনৰ অফিচলৈ লৈ যোৱা হ'ল।

এণ্টন কৰ্ক গৈ বহিলত অকনো সময় খৰচ নকৰি কেনে আৰম্ভ কৰিলে—"কৰ্ক ডাঙৰীয়া, আপুনি এতিয়া মোৰ কথা কেইটা মানৰ উত্তৰ দিয়কচোন। মই শুনিবলৈ পাইছো যে আপোনাক আপোনাৰ গৱাকী বিচমণ্ডে প্ৰথমতে ১৯৩৪ চনতেই মিউনিক চহৰত কামত ভৰ্ত্তি কৰি লয় আৰু তেতিয়াৰ পৰা আপুনি তেওঁৰ অধীনতেই কাম কৰি আছে। কথাটো সঁচানে বাৰু?"

"সঁচা।"

"আপোনাৰ ছুহিতৃৰ লগত আপোনাৰনো কেনেকৈ দেখা সাক্ষাৎ হল কওচোন।"

"হঠাতে আমাৰ দেখা দেখি হ'ল। নাৰ্চ এজনী লাগে বুলি আমি বহু কাগজে-পত্ৰই জাননী দিছিলো। তাৰ পিচত দেখো যে হঠাতে এদিন তাই আহি আমাৰ জাহাজত উপস্থিত। তাইক দেখাৰ পিচতো মোৰ এবাৰো মনত নেখেলালে যে তাইয়েই মোৰ হেৰোৱালী।

তাইৰ চেহেৰা এনেকুৱা সলনি হ'ল আপোনাক কি কম! সেই কথা ভাবিলে মোৰ নাটক উপন্যাসৰ ঘটনা যেনহে লাগে।"

"তেওঁ যে আপোনাৰেই জীয়েক সেই কথানো আপুনি কেতিয়া জানিলেগৈ?"

"বিয়াৰ কেইদিন মান আগতে যাবতীয় দলিল পত্ৰাদি থিক কৰিবৰ সময়তহে সেই কথা জানিলো। বিয়াৰ বিষয়ে কাগজ পত্ৰবোৰতটো আৰু মিছা কথা লিখিব নোৱাৰি! তেতিয়াহে মেইনাৰে কলে যে তেওঁৰ উপাধি কৰ্ফ। তেওঁ যে মোৰে ছোৱালী তাৰ পিচতহে সেই কথা জানিব পাৰিলোঁ। আমাৰ চেহেৰাৰ ইমানখিনি মিল কেনেকৈ হবলৈ পালে মই সেই কথা তেতিয়াহে উপলব্ধি কৰিলোঁ।

"তেতিয়া আপোনাৰ মনৰ অৱস্থা কেনেকুৱা হৈছিল?"

"সুধিছেহে আৰু কথাটো! অতি আচৰিত যেন লাগিল। আন আন মানুহৰ নিচিনাকৈ ডেকা কালত মইও দুই এজনী ছোৱালীৰ প্ৰেম পাশত আৱদ্ধ হৈছিলো। তাৰেই এজনী ছোৱালীৰ লগত হোৱা মোৰ সেই অবৈধ মিলনৰ ফলত মেইনাৰ সংসাৰলৈ আহিল। পিচে মেইনাৰক মই চোৱা-মেলা একেবাৰেই নকৰিলো। কিছুদিন পিচত সেই প্ৰেমিকাৰ ওচৰলৈ অহা-যোৱাও বন্ধ কৰি দিলো। তাৰ কিছুদিন পিচতেই কাৰ্ল ৰিচমণ্ডৰ লগত মোৰ সাক্ষাৎ হয়। তেওঁৰ অধীনত চাকৰি কৰি মই সন্তুষ্ট হলো আৰু অনতি বিলম্বেই মোৰ জীৱনৰ গতিও আনফালে ঢাল খালে। মেইনাৰ কোনোদিনেই মোৰ সমস্যাৰূপে থিয় নহলহি।"

"সেয়েই নেকি? পিচে তেওঁক প্ৰথম দেখাৰ সময়ত আপোনাৰ মনৰ অৱস্থানো কেনেকুৱা হৈছিল সেই কথা জানিবলৈ মই এতিয়াও বৰ আগ্ৰহান্বিত হৈ আছো।"

"সচাঁকৈ কবলৈ গলে আনন্দত মই আত্মহাৰা হলো। মেইনাৰৰ নিচিনা ধুনীয়া আৰু চতুৰা ছোৱালী এজনীৰ যে মই বাপেক সেই

কথা ভাবিলেই ভাল লগা হ'ল। মেইনাৰক মই প্ৰাণ ভৰি ভাল পাবলৈ ধৰিলো।"

"কামত সোমাবলৈ আহোতে ছদ্ম নাম লৈ-নো কেলেই তেওঁ জাহাজলৈ আহিছিল সেই কথা আপোনাৰ জীয়েকে আপোনাক কেতিয়াবা কৈছিল নে ?"

"উদ্দেশ্য সিদ্ধিৰ কাৰণে সেই কথা প্ৰকাশ নকৰিবলৈ মেইনাৰ বাধ্য হৈছিল। সেই কাৰণেই যে তাইৰ লগত মোৰ সম্বন্ধ নাইকিয়া হৈ যাব সেই কথা আপুনি ভবা উচিত নহব। যুদ্ধৰ বিভীষিকাই গ্ৰাস কৰা দেশ এখনত তাইৰ যৌৱনকাল ডোখৰ কটাব লগীয়া হ'ল। ধন-জন, আত্মীয়-স্বজন সকলোকে হেৰুৱাই বেচেৰী নিঠৰুৱা হল। প্ৰহেলিকাময় জীৱনৰ পৰা উদ্ধাৰ পাবলৈ কৰা সেই চেষ্টাৰ বাবে তাইক আমি দোষাৰোপ কৰা উচিত নহব।"

"কৈ যাওক কৰ্ক ডাঙৰীয়া ! শুনিয়েই ভাল লাগিছে।"

'জগতৰ অন্যান্য মহিলাই যি কৰে, তাইও তাকেই কৰিছিল। বিয়া কৰাই সুখে সন্তোষেৰে থাকিবলৈ তাই ইচ্ছা কৰিছিল। মেইনাৰ চতুৰা আৰু উচ্চাভিলাষী ছোৱালী। কাৰ্ল বিচমণ্ডৰ ব্যৱহাৰ আৰু কথাবাৰ্ত্তাই তাইৰ মন আকৰ্ষণ কৰিলে। তদুপৰি বিচমণ্ডৰ বিবাট ঐশ্বৰ্য্য সম্পত্তিয়েই তাইক বিমোহিত কৰিলে। দ্বিতীয়তে মইও যে বিচমণ্ডৰ চেক্ৰেটৰী আছিলো সেই কথাইও তাইৰ মনৰ ইচ্ছাত ভালেখিনি ইন্ধন যোগালে। তাই স্থিৰ কৰি পেলালে যে এই সুবিধা এৰি দিয়া উচিত নহব। তাই কিন্তু মোক সেই কথা প্ৰথমে খুলি কোৱা নাছিল। তাৰ আগতে মোৰ মনোভাব বুজি লবলৈ পাৰ্য্যমানে চেষ্টা কৰিলে। তাৰ পিচত চেগ বুজি মোক সেই কথাৰ ইংগিত দিলে। মইও তাইক সৰ্ব্বান্তঃকৰণে সমৰ্থন কৰিলো। বেচেৰীক অতীত জীৱনত মই অৱহেলা কৰি যথেষ্ট অন্যায় কৰিছিলো। গতিকে এই সুবিধাটোৰ পৰা তাইক যে বঞ্চিত কৰা উচিত নহব সেইকথা মই মনতে স্থিৰ কৰি পেলালো।"

"আপুনিয়েই যে মেইনাৰৰ দেউতাক সেই কথা ৰিচমণ্ডে জানিছিল নে ?"

"নেজানিছিল। ৰিচমণ্ড স্বভাৱতেই সন্দেহান্বিত ব্যক্তি। সকলো-কেই তেওঁ সন্দেহৰ চকুৰে চায়। সেই কথা তেওঁক কলে আমি সাজি কোৱা গল্প বুলিহে তেওঁ আখ্যা দিলেহেতেন।

"সেই কাৰণেই হবলা আপুনি জীয়েকৰ মেনেজাৰ হিচাবে থকাটোৱেই ভাল পালে ?"

"মোৰ ছোৱালী যথেষ্ট বুদ্ধিমতী আৰু নিজৰ সকলো কথা সুন্দৰ ভাবেই চম্ভালিব পাৰিব বুলি মই জানিছিলো। তথাপি মই তেওঁৰ সাৰথি হৈ থকাৰ অৰ্থ এইয়েই আছিল যাতে তাই ভুল পথে চালিত নহয়। মই এই কথা স্বীকাৰ কৰো যে ঘটনাৰ সোঁতৰ গতিবিধি লক্ষ্য কৰি মই যথেষ্ট আনন্দ পাইছিলো ; আৰু সেই শুভ বিবাহৰ দিন কেতিয়া আহে তাৰ বাবে নীৰৱে আশা কৰি আছিলো।"

"আপোনাৰ গৰাকীয়ে লিখি থৈ যোৱা উইলখনত কি কথা লিখা আছিল আপুনি জানিছিলনে ?"

"জানিছিলো। কাৰণ মইয়েই তেওঁৰ কন্‌ফিডেন্‌চিয়েল চেক্রেটৰীও আছিলো।"

"উইলখনত কি লিখা আছিল তাৰ বিশদ বিৱৰণ দিব পাৰিবনে ?"

"তেওঁৰ প্ৰায় সকলো সা-সম্পত্তি ৰাজহুৱা কামৰ কাৰণেই দি থৈছিল। মাত্ৰ অ'ত ত'ত কেইটামান সৰু সুৰা বেলেগ ট্ৰাষ্টহে আচুতীয়াকৈ কৰি থৈছিল।"

"আপোনাৰ জীয়েকে এই কথা জানিছিল নে ?"

"বেচেৰীয়ে নেজানিছিল। তাই মনতে ভাবি থৈছিল যে ৰিচমণ্ডৰ পৰিবাৰ যেতিয়াই সকলো সম্পত্তি তাইয়ে পাব। গুপ্ত সন্ধানটো দি মই তাইক চিন্তাত পেলাব খোজা নাছিলো। কাৰণ ৰিচমণ্ডে তাইৰ বাবে নতুন উইল এখন কৰি দিবলৈ ইচ্ছা কৰাৰ কথা মই

জানিছিলো।....কিন্তু এই কথা আপোনাক কেলেই লাগে? কিহৰ কাৰণে এইবোৰ সুধিছে?"

"সেইবোৰ সোধাৰ বিশেষ একো কাৰণ অৱশ্যে নাই"—এই বুলি কৈয়েই ষ্টাৰ্লিং কেন ক্ষন্তেক চিন্তান্বিত হ'ল। তাৰ পিচত আকৌ কৈ গ'ল—"আগৰ উইলখন থাকিলেও নিউইয়ৰ্কৰ নতুন ষ্টেট আইন মতে ঘৈণীয়েক হিচাবে সম্পত্তিৰ আধাখিনি তেওঁ দেখোন এনেয়ে পালেহেতেন।"

"সেই কথা মই নেজানিছিলো।"

"তথাপি আপুনি কওকচোন বাৰু উইলখনত আপোনাৰ বাবে কিমান সম্পত্তি আচুতীয়াকৈ ৰখা হৈছিল?"

"বিশ হেজাৰ ডলাৰ মূল্যৰ সম্পত্তি।"

"ৰিচমণ্ডৰ পৰম হিতৈষী এই বিষয়াজনৰ কাৰণে সেই সম্পত্তি দেখোন নিচেই অকৰীয়া হব যেন লাগিছে!"

"আপুনি নেভাবিব যে মই ৰিচমণ্ডৰ জীৱন লৈ খেলা কৰিছিলো। মোৰ নিজৰ অৱস্থা যথেষ্ট স্বচ্ছল। তদুপৰি বেলেগ বেলেগ ব্যৱসায়ৰ লাভৰ অংশ হিচাবে ৰিচমণ্ডে মোক ভালেখিনি দিছিল। মোৰ বেতনো দিছিল যথেষ্ট সৰহ।"

"কৰ্ক ডাণ্ডবীয়া; সঁচাকৈ কওকচোন ৰিচমণ্ডৰ মৃত্যুৰ বাবে কোন দায়ী বুলি আপোনাৰ মনত ভাব হয়?"

"সেই বিষয়ে মোৰ একো ধাৰণাই নহয়। তেওঁ বৰ খিঙ্খিঙীয়া স্বভাৱৰ মানুহ আছিল। চাকৰ নাকৰ আৰু কৰ্মচাৰী সকলক বৰ বেয়া ব্যৱহাৰ কৰিছিল। তেওঁৰ চাকৰবোৰৰ ভিতৰতেই কেইবাজনো বৰ দুষ্ট চৰিত্ৰৰ মানুহো আছিল। সততে কুব্যৱহাৰ পাই অহাৰ কাৰণে ৰিচমণ্ডক হত্যা কৰিবলৈ সিহঁতৰ কোনোবা দুই একনৰ ইচ্ছা হোৱাটো স্বাভাৱিক।"

"আপুনি দেখিছো নিৰীহ চাকৰ কেইটাক দোষী বনাই ঘটনাটো তেনেই উজু কৰি পেলাব খুজিছে। এই হত্যাকাণ্ডৰ প্ৰধান

নায়িকা আপোনাৰ সুন্দৰী জীয়েকেই বুলি আপোনাৰ বিশ্বাস নহয়নে বাৰু ?"

"আপুনি কি কথা কৈছে ? ই কেতিয়াও সম্ভৱ হব নোৱাৰে। মই আপোনাক আগেয়ে কৈছো যে মেইনাৰ অতি চতুৰা ছোৱালী। তাই ৰিচমণ্ডৰ লগত বিয়া হবৰ বেচি দিনেই হোৱা নাছিল। বিৰাট কোটিপতিৰ স্ত্ৰী হিচাবে জগতৰ মানুহে যে তাইক ঈৰ্ষাৰ চকুৰে চাব সেই কথা তাই ভালদৰেই জানিছিল। সেই অহংকাৰৰ অধিকাৰিণী হৈ সমগ্ৰ জগতৰ মানুহৰ আগত বুকু ফিন্দাই থিয় হোৱাৰ সুবিধা এটা বলৈ গিৰীয়েকক হত্যা কৰি নিজৰ নাক কাটি সতীনিৰ যাত্ৰা ভংগ কৰিবলৈ মোৰ ছোৱালী কেতিয়াও নেযায়। তাই সিমান মূৰ্খ নহয়।"

"আপুনি আপোনাৰ ছোৱালীক বচাবলৈ চোৱাটো অৱশ্যে স্বাভাৱিক। পিচে কওকচোন আপুনিনো নিউইয়ৰ্কৰ পৰা ফ্লোৰিডালৈ ইমান দৌৰাদৌৰিকৈ কেলেই গলগৈ ?"

"ৰিচমণ্ডৰ একমাত্ৰ বিশ্বাসী কৰ্মচাৰী হিচাবে তেওঁৰ হৈ কৰিব লগীয়া বহুত জৰুৰী কাম আছিল। গতিকেই মই ইয়াত থকাৰ প্ৰশ্নই উঠা নাছিল।"

"তেনেহলে আপোনাৰ জীয়েকেনো জাহাজৰ পৰা ইয়ালৈকে মৃতদেহটো ফাঁকি দি কেলেই লৈ আহিছিল ?'

"সেই কথা মই নেজানো। আনৰ মুখে ওলোৱা কথাবোৰহে মই শুনিছো। সেইবোৰ উৰা বাতৰিও হব পাৰে। গতিকে ছোৱালীৰ লগত দেখা সাক্ষাত নোহোৱালৈকে সেই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ আপোনাক দিব নোৱাৰিম।"

"কিন্তু আপুনি বুজিছেনে যে আপুনি আইনৰ কবলত পৰিছে, আৰু সেইবাবেই ইচ্ছামতে ঘূৰি ফুৰিবও নোৱাৰিব ?"

"সেই কথা মই বুজিছো। পিচে কেতিয়া মই মেইনাৰক দেখা কৰিব পাৰিম ?"

"কাইলৈ তাৰ বন্দোবস্ত কৰি দিম।"

"তাইৰ কাৰণে মই উকীল এজন মাতি পঠিয়াব পাৰোনে ?"

"তেওঁ যদি ইচ্ছা কৰে তেতিয়াহলে নিশ্চয় পাৰিব।"

"তাইলৈ মই কিবা বস্তু পঠিয়াব লাগিব বুলি কৈছেনে বাৰু ?"

"আপুনিনো আৰু কি পঠিয়াব ? আপোনাৰ শুভেচ্ছাকেই পঠিয়াওক। সেই শুভেচ্ছাত হয়তো আপোনাৰ জীয়েক জয়ীও হব পাৰে।"

* * * *

ষ্টাৰ্লিং কেনে কোৱামতেই পিচদিনা এণ্টন কৰ্ক মেইনাৰৰ লগত সাক্ষাৎ কৰিবলৈ দিয়া হ'ল। মেইনাৰৰ ওচৰলৈ আহি তেওঁৰ চেহেৰা দেখি কৰ্কৰ বৰ আচৰিত হ'ল। এদিনৰ ভিতৰতেই বেচেৰী যথেষ্ট ক্ষীণাই শুকাই গৈছে। গাৰ বৰণ কলা পৰিল। টেবুলৰ ওপৰত কিলাকুটিৰে ভৰদি বৰ বিষন্নমনে মেইনাৰ চকীখনত বহি আছে। মাজে মাজে কঁপনিত গোটেই গা লৰি উঠিছে। মুখৰ চেহেৰাৰ পৰাই বুজা যায় যে এক বিৰাট মানসিক সংঘাটত বেচেৰীয়ে চাটি ফুটি কৰি আছে। তেওঁৰ লগত কথা আৰম্ভ কৰাৰ আগতেই কৰ্কে কোঠালীটো অতি সুক্ষ্মভাবে নিৰীক্ষণ কৰি ললে। চুকে কোনে বা দুৱাৰৰ পিচত আনকি টেবুলৰ খুটা কেইটাও ভালদৰে পৰীক্ষা কৰি ললে। সকলো চাই চিতি যেতিয়া দেখিলে যে কতো একো বাহিৰা বস্তু নাই তেতিয়াহে এটা স্বস্তিৰ নিশ্বাস পেলালে। তেওঁৱেই প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰি কলে—"চি, আই, ডি বিভাগৰ মানুহে কৰবাত লুকাই মেলি মাইক্ৰফন বা শব্দ গ্ৰাহক আন কিবা যন্ত্ৰপাতি থোৱা বুলি মই ভাবিছিলো। পিচে দেখিছো তেনেকুৱা একো বস্তু থোৱা নাই। ইয়াত এতিয়া আন মানুহো নাই। তুমি পিচে এতিয়া মনত সাহস গোটাব লাগিব। চহৰৰ আটাইতকৈ ভাল উকীলজনকেই মই বন্দোবস্ত কৰি থৈ আহিছো। অতি সোনকালেই তোমাক জামিনত উলিয়াই নিব পৰা হব।"

"ভেওঁবিলাকে বিশ্বাস কৰিছে যে মইয়েই ৰিচমণ্ডৰ হত্যাকাৰিণী। পিচে কওকচোন বাৰু ৰিচমণ্ডক কোনে হত্যা কৰিছে। তাৰ কাৰণেই বা কি হব পাৰে?"

"মোৰ দৃঢ় বিশ্বাস হৈছে যে তেওঁৰ কোনোবা এজন চাকৰেই এই কাৰ্য্য কৰিলে। তেওঁ সিহঁতক সদায় অতি জঘন্য ব্যৱহাৰ কৰিছিল। গতিকে মই ভাবিয়েই আছিলো যে এনেকুৱা কাণ্ড এটা এদিন নোহোৱাকৈ নেথাকে। তথাপি হত্যাকাৰীক বিচাৰি উলিয়াবই লাগিব।"

"আপুনি কথা দিয়া মতে ঘৰলৈ মোক লগ ধৰিবলৈ নাহিল কেলেই বাৰু?"

"তুমি দেখোন জানাই যে উইলখন লিখি থিক থাক কৰি আদালতত দিব লগীয়া হৈ আছিল। তাতেই যথেষ্ট সময় লাগিল। তাৰ পিচত ঘৰলৈ আহি দেখিলো যে চাৰিওফালে মানুহ আৰু অজস্ৰ পুলিচটেকেলা। সেইবোৰ দেখি মোৰ বুজিবলৈ বাকী নেথাকিল যে ঘটনাই নিশ্চয় বেলেগ ৰূপ ধাৰণ কৰিলে। তোমাৰ সম্পত্তিৰ থিক থাক কৰিবলৈও মই যথেষ্ট দৌৰাদৌৰি কৰিব লগীয়া হ'ল। সেই বাবেই ক্লোৰিডালৈ উৰাজাহাজেৰে যাব লগীয়াতো পাৰিলো। কিন্তু তোমাৰ ওপৰত মই অধিক বিশ্বাসেৰে দায়িত্ব আৰোপ কৰিছিলো বুলিহে মোৰ মনলৈ আহিছে। মোক লগ পোৱাৰ আগতে আনৰ লগত এইবোৰ কথা একেবাৰে নকবা বুলি মই তোমাক বাৰে বাৰে বাধা দিছিলো। কিন্তু তুমি এইবোৰ কি কৰি পেলালা?"

"মইনো কি কৰিম? বাৰ্ণচে যেতিয়া আহি খবৰ পঠিয়ালে যে এজন ভদ্ৰলোকে মোক দেখা কৰিবলৈ আহিছে মই ভাবি ললো যে আপোনাৰ বাহিৰে সেইজন আন কোনো নহয়। সেইবাবেই তেওঁক আহিবলৈ দিলো।"

"তথাপি কোননো আহিছে সেই কথাটো এবাৰো তুমি সুসুধিলা কেলেই? তুমি ইমান সুদক্ষভাবে মৰাশটো জাহাজৰ পৰা আনি এইখিনি পোৱালাহি, কিন্তু এই সাধাৰণ প্ৰশ্ন এটা কৰি মানুহজননো

কোন সেই বিষয়ে জানিবলৈ নিবিচাৰি বিৰাট ভুল এটা কৰি পেলালা।”

“কিন্তু বার্নচে যে নানাৰকম প্ৰশ্ন কৰি মোক ব্যতিব্যস্ত কৰি তুলিলে। তেনেকুৱা অৱস্থাত মাইকী মানুহ হিচাবে মোৰ মনোবলেই বা কিমান? পুলিচৰ লোক সকলে মোক বাৰে বাৰে প্ৰশ্ন কৰিলে মৰাশটো কেলেই জাহাজৰ পৰা এনেকৈ ফাঁকি দি অনা হ'ল। মই এই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ কি দিম বাক?”

“আটাইতকৈ ডাঙৰ কথাটো এতিয়া হৈছে সেইটোৱেই।” কথাষাৰ কৈ কৰ্ক অতিকৈ চিন্তান্বিত হ'ল। তাৰ পিচত দুয়োটা ওঠ কামোৰ মাৰি ধৰি তললৈ মুৰ কৰি বহি থাকিল। হঠাতে মুৰটো ডাঙি কিবা এটা আবিস্কাৰ কৰাৰ স্ফুৰ্ত্তিত এটা হাঁহি মাৰি মেইনাৰৰ ওচৰলৈ আহি দুয়োখন হাতেৰে তেওঁৰ দুবাহুত ধৰি জোকাৰি দি কলে—“সেই কথাটোৰ উত্তৰ দিয়াৰ এটাহে মাত্ৰ উপায় আছে। সেইটোৱেই হৈছে প্ৰকৃত কথাটো পুলিচক কৈ দিয়াটো। গতিকেই তুমি ইন্সপেক্টৰক কৈ দিয়া যে এই মৃত্যুৰ কথা তুমি জাহাজতেই গম পাইছিলা। বিমচণ্ডে তোমাৰ কাৰণে যে এখন নতুন উইল কৰি গৈছিল সেই কথাও জানিছিলো বুলিয়েই কবা। নতুন উইল খনৰ প্ৰবেটৰ হুকুম হোৱাৰ আগতে বিচমণ্ডৰ মৃত্যু হোৱা কথা ওলাই পৰিলে সকলো পণ্ড হৈ যাব বুলি ভাবি সেই ভয়তেই এই কথা গোপন কৰা হৈছিল বুলি কৈ দিবা।”

“কিন্তু তেওঁবিলাকৰ দৃঢ় বিশ্বাস যে মইহে বিচমণ্ডক হত্যা কৰিছো।”

“বিচমণ্ডৰ মৰাশটো জাহাজৰ পৰা তেনেকৈ কঢ়িয়াই অনাৰ বিশ্বাসযোগ্য কাৰণ এটা দেখুৱাব নোৱাৰালৈকে তেওঁবিলাকে তেনেকুৱাকৈ ভাবিবই। গতিকে তুমি এতিয়া অধৈৰ্য্য নহবা। তুমিতো বিচমণ্ডক কেতিয়াও হত্যা কৰা নাই। নিউইয়ৰ্কৰ পুলিচ আজ পাকৈত। তদন্ত কৰিবলৈ বহুত চতুৰ বিষয়া আছে। গতিকে প্ৰকৃত

হত্যাকাৰীক তেওঁলোকে অনতি বিলম্বেই ধৰা যে পেলাব সেই কথা ধুৰুপ। তোমাৰ প্ৰতি যে প্ৰকৃততে অন্যায় কৰা হৈছিল সেই কথা সকলোৱে বুজিব। উইলৰ সম্পত্তি যাতে তোমাৰ বাহিৰে আন কোনেও নেপায় সেইবাবে তোমাৰ উকীল সকলে চেষ্টা কৰিব। তেতিয়া দেখিবা যে পৃথিবীৰ ভিতৰতেই তুমি এজনী ধনী তিৰোতা হৈ পৰিছা।"

"সেইবোৰ বাৰু পিচত হব। কিন্তু মোক কেতিয়া ইয়াৰ পৰা এৰি দিব?"

"সম্প্ৰতি নিদিয়ে বুলি ধৰা। হত্যাকাণ্ডৰ আচামী হিচাবে তোমাক অভিযুক্ত কৰা হৈছে। গতিকে তুমি যদি পুলিচৰ আগত সকলো কথা ভাঙি পাতি বুজাই দিয়া, তেনেহলে তোমাৰ জামিনৰ বাবে মই লাগিম। পুলিচে মোকো হয়তো গ্ৰেপ্তাৰ কৰিব। কিন্তু তোমাক সহায় কৰিবলৈকে মই মুক্ত হৈ থকাটো উচিত নহব জানো?"

"মোৰ কাৰণে ইমানখিনি কৰিবলৈ ওলোৱাৰ কাৰণে আপোনাক ধন্যবাদ জনাইছো"—মেইনাৰে কলে। মুখত এটা হাঁহি বিৰিঙাই কৰ্কে কলে "দেউতাক হলে এইবোৰ দায়িত্ব লব লাগিবই।"

এণ্টন কৰ্কৰ লগত সাক্ষাৎ কৰাৰ পিচত মেইনাৰে মনত যথেষ্ট বল পালে। কৰ্কে ঠিক কথাই কৈ গ'ল। তেওঁ হত্যাকাৰিণী নহয়েই যেতিয়া অনৰ্থক ভয় কৰাৰ কোনো যুক্তিয়েই থাকিব নোৱাৰে। তদুপৰি কৰ্কে কোৱামতে কাম হলে দেখোন সকলো সম্পত্তি তেওঁ পাবই। গতিকে কোন পথে আগবঢ়া উচিত সেইটো খাটাং কৰি পেলোৱাই ভাল হব।

পিচদিনা ৰাতি পুৱাই ষ্টাৰ্লিং কেনে মেইনাৰক মাতি পঠিয়ালে। এইবাৰ তেওঁ কেনৰ অফিচলৈ বুকু ফিন্দাই সোমাই গ'ল। এইবাৰ যে কাঠে কাঠে পৰিব সেই বিষয়ে তেওঁ নিশ্চিত। দোষী নহয়েই যেতিয়া কেনৰ প্ৰশ্নত ভয় খাব লগীয়া আছেই বা কি? তথাপি কেনৰ ওচৰলৈ যাওঁতে মেইনাৰে নিজৰ মনৰ ভাব প্ৰকাশ কৰি

নেদেখুৱালে। জেপৰ পৰা পেকেটটো উলিয়াই ভাঙ্গলগা চিগাৰেট এটা কেনে মেইনাৰলৈ আগবঢ়ালে। মেইনাৰে চিগাৰেটটো জ্বলাই ললে। কেনে আৰম্ভ কৰিলে :—

"আজি আপোনাৰ গা-মন ভালনে বাৰু ?"

"ধন্যবাদ। আজি যথেষ্ট কৰকাল লাগিছে।"

"আপুনি নিশ্চয় বুজিছেই যে সঁচা কথাটো কৈ দিয়াই আপোনাৰ বাবে মঙ্গলজনক হব। ঘটনাই যি ৰূপ লৈছে আপুনি কিন্তু বিপদত পৰিব যেন পাওঁ। আমি পোৱা সাক্ষ্য প্ৰমাণমতে আপুনিয়েই দোষী বুলি সন্থহতে ওলাইছে।"

"প্ৰকৃত কথাটো কবলৈ মই সাজু আছো।" এই উত্তৰত ষ্টাৰ্লিং কেনে আচৰিত হৈ মেইনাৰলৈ কলে—"তেনেহলে শুৰিৰে পৰা সকলো কথা খৰচি মাৰি কৈ যাওক। কওঁতে যথেষ্ট সময় লাগিলেও কোনো কথা নাই।"

থেকাৰি এটা মাৰি মেইনাৰে ডিঙিটো পৰিষ্কাৰ কৰি লৈ কবলৈ আৰম্ভ কৰিলে :—

"শৈশৱ কালত আইয়ে মোক দেউতাৰ কথা সদায়েই কৈছিল। দেউতাই আইক এৰি যোৱাৰ পিচৰ পৰাই অৱশ্যে তেখেতনো ক'ত আছে সেই কথা আইয়ে নেজানিছিল। কিন্তু অৰ্থনৈতিক ক্ষেত্ৰত যে তেখেতে বিৰাট সাফল্য লাভ কৰিছিল সেই কথা আইয়ে মোক প্ৰায়েই কৈছিল। খবৰ কাগজত ওলোৱা নানা তৰহৰ আশ্চৰ্য্যজনক বাতৰিৰ পৰা আইয়ে বুজিছিল যে দেউতাই ৰিচমণ্ড নামৰ বিৰাট ঐশ্বৰ্য্যশালী লোক এজনৰ লগত বিশেষ গুৰুত্ব থকা কিবা চাকৰিত আছে। দেউতাই কিন্তু আইলৈ সেই বিষয়ে কোনো কথাই জনোৱা নাছিল। ইতিমধ্যে মহাযুদ্ধৰ বিভীষিকাই পৃথিবী আগুৰি ধৰিলে। মহাযুদ্ধত মই ধন-জন, আত্মীয়-স্বজন সকলোকে হেৰুৱালো। অকলশৰীয়া অৱস্থাত অৰ্থনৈতিক দুৰ্য্যোগত পৰি অনুবাদিকাৰ কাম এটাত সোমালো। ভাত দৰমহা পাইছিলো নিচেই তাকৰ। ভৱিষ্যত

বুলিবলৈ নাছিলেই। তাতে যুদ্ধৰ পিচত দেশৰ অৱস্থা আছিল অতিকৈ জুকলা। অৱশেষত জীৱিকা নিৰ্ব্বাহৰেই পথ নেদেখি যি কোনো উপায়েই নহওক দেউতাক বিচাৰি উলিয়ামেই বুলি দৃঢ়-প্ৰতিজ্ঞ হলো। দেউতাক পালে মোৰ দায়িত্ব তেখেতে যে লব সেই কথা মই জানিছিলো। ইতিমধ্যে বাতৰি কাকতত দেখিলো যে লাকি নামৰ জাহাজখন নিউইয়ৰ্ক অভিমুখে যাত্ৰা কৰিছে। চাকৰিৰ পৰা কিছুদিনৰ ছুটীলৈ জাহাজখন লগ ধৰিবলৈ কেন্‌চৰ উপকূল পালো গৈ। ওচৰ পাজৰৰ মানুহৰ লগত কথা বতৰা হোৱাৰ পিচত গম পালো যে বিচমণ্ড চাহেবে নাৰ্চ এজনী লব খুজিছে। গতিকেই সেই কামৰ কাৰণে দৰ্খাস্ত এখন দিলো।"

"তেনেহলে তেতিয়ালৈকে বিয়া সোমাব বুলি আপোনাৰ মনত কোনো ধাৰণাই হোৱা নাছিল নেকি ?"

"সেই বিষয়ে একো ভবাই নাছিলো। জাহাজত গৈ কেনেকৈ চাকৰিটো লব পাৰো সেই বিষয়েহে ভাবি আছিলো। কামত সোমোৱাৰ পিচতেই থিৰাং কৰি পেলালো যে মই জাহাজতেই থাকি যাম।"

"কৈ যাওক।"

"এণ্টন কৰ্ফনো কেনেকুৱা ধৰণৰ মানুহ সেই কথাটোৰেই প্ৰমাণ চাবলৈ মই কেইবাদিনো যত্ন কৰিলো। তেওঁৰ পৰানো কি সহায় পাম সেই কথা তেতিয়াও একো ভবাই নাছিলো। তথাপি বুজিবলৈ বাকী নেথাকিল যে দেউতাভকৈ বিচমণ্ডৰ পৰাহে মোৰ সৌভাগ্যৰ উদয় হোৱাৰ আশা বেচি। বিচমণ্ডৰ ব্যৱহাৰ পাতি বৰ কঠুৱা ধৰণৰ আছিল যদিও মই মন কৰিলো যে তেওঁ বৰ ভাব প্ৰৱণ। কৰ্কশ হৃদয়ৰ অন্তৰালত যে ভালেখিনি কোমলতা আছে সেই কথা মই ভালদৰেই উপলব্ধি কৰিলো। তেওঁ যে মানুহৰ লগত বন্ধুত্ব ভাল পাই সেই কথা বুজিবলৈ বাকী নেথাকিল। গতিকেই মইও তেওঁৰ লগত অতি বন্ধু ভাবেৰেই চলন ফুৰণ কৰিবলৈ ধৰিলো।

সেই সময়ত যে আমাৰ মাজত ভাল পোৱাৰ উদ্রেক হৈছিল সি নহয়। সেইটো দেখাত সম্ভৱপৰো নাছিল। ছোৱালীক ভাল পোৱা বয়স তেওঁৰ উকলি গৈছিল। মইও সেই ভাব কেতিয়াও মনলৈ আনিব খুখুজিছিলো। তথাপি মই মন কৰিলো যে আনক কটু ব্যৱহাৰ কৰিলেও ৰিচমণ্ডে মোক কেতিয়াও তেনেকুৱা কৰা নাছিল। অতি মৰমৰেই তেওঁ মোক গ্রহণ কৰিলে। কোনো কথাতেই কেতিয়াও সামান্য খঙো মোক নকৰিছিল। গতিকেই তেওঁ প্রথমে বিয়াৰ প্রস্তাব দিয়াৰ লগে লগেই মই তাত সম্মতি জনালো। তেওঁৰ পৰা মই এটা ফুটা কড়ি পর্য্যন্তও আজিলৈ হাত কৰা নাই। তেওঁ মোক অন্তৰ ভৰি ভাল পাবলৈ ধৰিলেই যেতিয়া টকা পইচাৰে মই কৰিমেই বা কি? গতিকে তেওঁৰ অন্তৰৰ ভাল পোৱাৰ অধিকাৰিণী হৈ মই জানো তেওঁক হত্যা কৰাৰ কথা আপোনালোকে ভাবিব পাৰে?"

"সেই বিষয়ে আমি পিচতো কথা হম। এণ্টন কর্কৰ লগত আপোনাৰনো কেনেকুৱা সম্বন্ধ ঘটিছিল তাকেই সম্প্রতি কওকচোন বাৰু!"

"আমাৰ সম্বন্ধ খুব ভাল ধৰণৰেই আছিল। ৰিচমণ্ডে যেতিয়া মোক বিয়া কৰাবলৈ ইচ্ছা কৰিলে, তেতিয়া এণ্টন কর্কে চিনাক্ত-কৰণৰ কাৰণে সকলো কাগজ পত্র মোৰ পৰা খুজিলে। তেতিয়াই মই নিজৰ পৰিচয় দিবলৈ বাধ্য হলো। সকলো কথা ওলাই পৰিলত কর্কেও মোক সহায় কৰিবলৈ উঠি পৰি লাগিল।"

"হয় নেকি?........এতিয়া আপোনাৰ স্বামীৰ মৃত্যুৰ আগতে হোৱা ঘটনাৱলীৰ বিষয়ে দুই এটা কথা কওকচোন বাৰু!"

"মই শপত খাই কৈছো কেন ডাণ্ডবীয়া! ৰিচমণ্ডক কোনোবাই হত্যা কৰা বুলি জানিলে মই কেতিয়াও মৃতদেহটো জাহাজৰ পৰা তেনেকৈ ফাঁকি দি লৈ নাহিলোহেতেন।"

"আপুনি কি কব খুজিছে? এতিয়াও ফাঁকিৰ জালকেই তৰি থাকিব নেকি?"

"মই ফাঁকি দিয়া নাই। ৰিচমণ্ডৰ লগত মোৰ দেখাদেখি হোৱাৰ বহুদিন আগতেই তেওঁ উইল এখন কৰি থৈছিল। বিয়াৰ পিচতেই আহি নিউইয়র্ক পোৱাৰ মাত্র কেইদিনমান আগতে আগৰ উইলখন নাকচ কৰি মোৰ নামে সকলো সম্পত্তি লিখি দি আন এখন উইল তেওঁ কৰিছিল। সেইখন সাক্ষীৰ সন্মুখত তেওঁ চহীও কৰিছিল। প্রকৃততে দেউতাৰ বুদ্ধি অনুসাৰেই সেই উইলখন ৰিচমণ্ডে কৰি দিছিল। দেউতাই মোক কলে যে নিউইয়র্ক পোৱাৰ লগে লগেই প্রবেটৰ কাৰণে আদালতত উইলখন দাখিল কৰিব লাগিব।

"স্বামীৰ মৃত্যুত আন কাৰোবাৰ হাত থাকিব পাৰে বুলি মই ঘৃণাক্ষৰেও ভাবিবই পৰা নাছিলো। স্বাভাৱিক মৃত্যুৰ মুখত পৰা বুলিয়েই ভাবিছিলো। ইফালে তেওঁৰ জীৱিত অৱস্থাতেই উইলখন দাখিল নকৰিলে যে মই অসুবিধাত পৰিম সেই কথাও জানিছিলো। গতিকেই এদিনৰ কাৰণে স্বামীৰ মৃত্যুৰ খবৰ গোপনে ৰাখিবলৈ চেষ্টা কৰিছিলো।"

"মৃতদেহটো তেনেকৈ আনিনো কি কৰিব খুজিছিল ?"

"এজন ডাক্তৰ আনি মৃত্যুৰ কাৰণ লিখাই চার্টিফিকেট এখন ললোহেতেন।"

"আপোনাৰ মতিভ্রম হৈছে নেকি বাৰু ? মানুহজন কিমান সময়ৰ আগতে মৰিল সেই কথা ডাক্তৰজনে নেজানিবই নেকি ?"

"সেইটো ডাক্তৰজনৰ ওপৰতহে নির্ভৰ কৰে।"

"হোঁ, সেইয়ে নেকি ? সেই মূর্খ ডাক্তৰজনো ক'ত পাম বুলি আশা কৰিছিল ?"

"দেউতাই এই কার্য্যত সহায় কৰিলেহেতেন।"

"তাৰ মানে মৃত্যুৰ কথা তেখেতেও জানিছিল নেকি ?"

"দেউতাই নেজানিছিল। তথাপি বিপদৰ কথা জানিলে দেউতাই মোৰ উদ্ধাৰৰ কাৰণে সকলো কৰিলেহেতেন। যি কোনো উপায়ে এই বিপদৰ পৰা তেওঁ মোক বচালেহেতেন।"

"সেই কাৰণেই মাৰ্টিন লোমাৰ সোমাই যোৱাৰ সময়তো আপোনাৰ দেউতাক অহা বুলিয়েই ভাবি আছিল নেকি ?"

"হয়।"

তাৰ পিচত ভালেখিনি সময় দুয়ো নাৰৱে থাকিল। টেবুলখনলৈ চাই ষ্টাৰ্লিং কেনে কিবা ভাবি বহি ৰ'ল। কথাবোৰ কৈ যাওঁতে যেন কৰবাত কিবা অলপ খোকোজা লাগিছে মেইনাৰৰ তেনেকুৱা লাগিছিল। কিন্তু প্ৰকৃততে কি হৈছিল সেই কথা তেওঁ যেন নেজানে। অৱশেষত ষ্টাৰ্লিং কেনেই কথা আৰম্ভ কৰি কলে :—"উইল সম্বন্ধে যি কৈছে সেই কথা প্ৰকৃততে সঁচানে বাৰু ? নে আৰু বেলেগ কিবা কবলগীয়া আছে ?"

"মই সঁচা কথাই কৈছো "

"কথা বতৰাৰ পৰাতো আপোনাক যথেষ্ট চতুৰা মহিলা যেনেই লাগে। বহুত বাহিৰা কথাও আপুনি জানে যেন অনুমান হয়। পিচে উইল যে আদালতত দাখিল নহলেও তামাদি নহয় সেই কথা নেজানে নেকি ?

"আপুনি কি কৈছে ?"

"আইনৰ কথাকেই কৈছো। উইল কৰা লোকজন আৰু তিনিজন সাক্ষীয়ে চহী কৰিলেই উইলখন কাৰ্য্যকৰী হয়।"

"আপোনাৰ কথা মই একো বুজা নাই।"

"বুজিবলৈনো থাকিলেই কিটো ? বিচমণ্ডে উইল কৰাই নাছিল। এই বিষয়ে আমি তদন্ত কৰিলোৱেই। বিচমণ্ডৰ উকীল কিংবা বেংকাৰ কোনোৱেই এই উইলৰ কথা একো নেজানে। গতিকে আপোনাৰ ইমান গোৱা বোৱাবোৰ এনেয়ে গ'ল।"

অজানিত ভাবেই মেইনাৰে হাত দুখন ডাঙি ডিঙিটো মোহাৰিলে। কিবা কিছুমান কথা যেন তেওঁ মনত পেলাবলৈ চেষ্টা কৰিছে তেনেকুৱা যেন লাগিল। তাৰ পিচত অলপ উত্তেজিত সুৰেৰে কবলৈ ধৰিলে :—"সেইটো কেতিয়াও হব নোৱাৰে। সি অসম্ভৱ। এই উইলখন

এতিয়াও আছে। এই বিষয়ে মই দেউতাৰ লগত প্ৰায়েই কথা হৈছিলো। মোৰ স্বামীৰ প্ৰাইভেট চেক্ৰেটৰী হিচাবে তেওঁ বিচমগুৰ সকলো কথাৰে খবৰ পাইছিল। দেউতাক সুধিলেই আপুনি সেই কথা জানিব পাৰিব। দেউতাৰ উপদেশ মতেহে মই স্বামীৰ মৃত্যুৰ কথা গোপন কৰিছিলো”....এই বুলি মেইনাৰে উচুপিবলৈ ধৰিলে।

“হয় নেকি? আচল কথা এতিয়াহে ওলাইছে। হেৰি, আপুনি কান্দিছে কেলেই? নেকান্দিব। অলপ প্ৰকৃতিস্থ হবলৈ চেষ্টা কৰক। আপোনাৰ দেউতাক দেখোন অতি চতুৰ ব্যক্তি। আইন সম্বন্ধীয় কথা তেওঁ নজনা নহয়। পিচে কেলেই সেই ভুলটো কৰিলে?....উস্ আপুনি নেকান্দিবচোন! ঘটনাটো কেনেকৈ হল কওকচোন বাৰু! নহলে আপোনাৰ দুৰ্বলতাৰ আশ্ৰয়লৈ আনে হয়তো আপোনাক প্ৰতাৰণাহে কৰিব।”

“মই আপোনাক সঁচা কথাই কৈছো। তাৰ বাহিৰে আপোনাক কবলগীয়া আৰু একো নাই....দেউতাক মই কেতিয়া দেখা কৰিব পাৰিম বাৰু?”

“অধৈৰ্য্য নহবচোন। দেউতাকৰ লগত দেখা কৰাৰ সুবিধা মই আপোনাক দিম। আপুনি অলপ বিশ্ৰাম লৈ কিছু সুস্থ হওক। সকলো কথা আকৌ ভাবি চাওক-লগতে মই আন এটা প্ৰশ্নও সুধিম। সেই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ থিক কৰি থওক।

“কি প্ৰশ্ন সুধিব?”

“আপুনি স্বামীক কেলেই হত্যা কৰিলে?”

এই প্ৰশ্নত মেইনাৰে আত্মসংযম হেৰুৱাই পেলালে। ৰণ-চণ্ডী মূৰ্ত্তি ধৰি দুয়োহাত ডাঙি ইন্সপেক্টৰক মাৰিবলৈ খেদি আহিল।

“ৰব, আপুনি ইমান উত্তেজিত হৈছে কেলেই” বুলি ইন্সপেক্টৰে দুবাহুত ধৰি কোনোৰকমে মেইনাৰক আকৌ বহুৱাই থলে। খং, অভিমান আৰু উত্তেজনাৰ বশৱৰ্ত্তী হৈ মেইনাৰে থক্ থক্‌কৈ কঁপিবলৈ ধৰিলে। সেই অৱস্থাতেই ভালেখিনি সময় তেওঁ তাত বহি থাকিল।

অলপ সময় পিচত মেইনাৰক পুনৰ হাজোতলৈ প্ৰেৰণ কৰা হ'ল। ডাক্তৰে পৰীক্ষা কৰি টোপনি অহা দৰৱ এটা খাবলৈ দিলে। দৰৱৰ বৰি কেইটা খোৱাৰ লগে লগেই সকলো দুখ ভাগৰ পাহৰি বেচেৰীয়ে নিদ্ৰা দেৱীৰ কোমল কোলাত আশ্ৰয় ললে।

ৰাতিপুৱা সাৰ পাই মেইনাৰে যথেষ্ট সুস্থ বোধ কৰিলে। আগ-দিনাৰ উত্তেজনা যেন বহুত কমিছে। গতিকেই ইন্সপেক্টৰে সোধা প্ৰশ্নৰ উত্তৰত মেইনাৰে কলে যে দেউতাকক দেখা কৰাৰ আগতে তেওঁ কোনো কথা আৰু নকয়।

নানান কথাই মেইনাৰৰ মনলৈ আহিল। এণ্টন কৰ্কে হয়তো সকলো কথা পুলিচক ভাঙি পাতি বুজাই দি মেইনাৰক মুক্ত কৰি নিবলৈ সক্ষম হব। কিন্তু তেওঁতো মেইনাৰক প্ৰতাৰণাও কৰিব পাৰে। তেতিয়া কি হব বাৰু?

ষ্টা লং কেনে কথা দিয়া মতেই আবেলি মেইনাৰক বাহিৰা মানুহ দেখা কৰা কোঠালীলৈ লৈ যোৱা হ'ল। এণ্টন কৰ্ক ইতিমধ্যে তাত আহি বহি আছিলেই। মেইনাৰে মন কৰিলে যে শব্দ গ্ৰাহক কিবা যন্ত্ৰ এটা কোঠালীটোত লুকুৱাই ৰখা হৈছে বুলি এণ্টন কৰ্কে যথেষ্ট যত্নৱান হৈ তন্ন তন্নকৈ চাৰিওফালে চাইছে।

এণ্টন কৰ্কেই প্ৰথমতে কথা আৰম্ভ কৰি কলে:—"তোমাৰ কাৰণে এটা বৰ সুখৰ খবৰ আনিছো। আজি আবেলিয়েই উকীলে তোমাৰ জামিনৰ দৰ্খাস্ত দিব। নিম্ন আদালতে জামিন নিদিলে জজৰ ওচৰত দৰ্খাস্ত দিয়া হব। পিচে মই কোৱা মতে কালি সকলো কাম কৰিছাতো?"

"হয়।"

"তোমাক বৰ উত্তেজিত যেন দেখিছো কিয়? কি হৈছে?"

"কি হৈছে তাকেইতো ভাবিছো। নতুন উইল দেখোন কৰাই হোৱা নাই। উকীল সকলেও হেনো এই বিষয়ে একো নেজানে।"

"সেই কথাও তুমি বিশ্বাস কৰিছানে বাৰু? কোনখন উইলৰ কথানো তুমি কৈছা? এখন নহয় কেইবাখনো উইল কৰাই আছে দেখোন।"

সৰ্ব্বশেষত কৰা উইলখন। সেই উইলখনকেইটো দাখিল কৰিব লাগে বুলি আপুনি মোক কৈছিল।"

"সেই উইলখনৰ কথাকেই বা কেলেই।"

"মোক আপুনি পাগল কৰিব খুজিছে নেকি? সেই বিষয়ে কি কৰা হ'ল মই জানিব খুজিছো। আপুনি শিকোৱা মতে মই সকলো কথাকেই কালি কৈছো।"

"ৰবা, শুনাচোন। মই কোৱা সকলো কথা তুমি আকৌ অন্ধভাবে অনুসৰণ কৰিছা নেকি?"

"থিক তেনেকুৱাই। আপোনাৰ প্ৰত্যেকটো কথা বিশ্বাস কৰো কাৰণে আপুনি শিকোৱামতেই মই সকলো কথা কৈছো।"

"সেইটো পিচে তুমি ভাল কৰা নাই। মোকেই বা তুমি বিশ্বাস কৰিবা কেলেই?"

"সেইবোৰ কথা এতিয়া আলোচনা কৰিলে আৰু কিবা লাভ আছে বুলি আপুনি ভাবে নেকি? আপুনি মাত্ৰ এটা কথা মোক খুলি কওক। কোনো এজন উকীলেই এই নতুন উইলখনৰ কথা নেজানো বুলি কয় কেলেই?"

"এতিয়া দেখিছো আটাইতকৈ ডাঙৰ প্ৰশ্নটোকেই তুমি কৰি পেলালা। এতিয়া দেউতাক-জীয়েকৰ মাজত বুজা-পৰাৰ অভাব পৰিলক্ষিত হোৱা যেন দেখিছো। মৰমৰ জীয়েকে দেউতাকক অবিশ্বাস কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে।"

"সেই কথা মই কোৱা নাই।"

"অবিশ্বাস কৰিছো বুলি তুমি অৱশ্যে কোৱা নাই। কিন্তু আও-পকীয়াভাবে তাৰেই তুমি অৱতাৰণা কৰিছা যেন পাওঁ। নানাৰকম সন্দেহজনক প্ৰশ্নই তোমাক জাউৰি দি ধৰিছে বুলি মোৰ অনুমান

হৈছে। সেইটো অৱশ্যে ভালৰেই লক্ষণ বুলি মই কওঁ। এই অৱস্থাত আমাৰ আতৰা-আতৰি হোৱাই ভাল।"

"কৰ্ক ডাঙৰীয়া! আপুনি পাগল হৈছে নেকি? কিহৰ কাৰণে আপুনি এইখন বলকিছে?"

"কিহৰ কাৰণে বুলি সুধিছা? এনেয়ে। কোনো কাৰণবশতঃ নহয়। মই জয়ী হৈছো। সকলো কথাৰ মই ভেদ ভাঙি দিছো।"

"আপুনি কিহত জয়ী হ'ল?"

আকৰী ছোৱালী! এইমাত্র মই তোমাক ষৰ দৰ্কাৰী প্ৰশ্ন এটা কৰিছিলো। তুমি কিন্তু তাৰ উত্তৰ দিব নোৱাৰিলা। সেই কাৰণে আকৌ তোমাক সুধিছো। কোৱাচোন বাৰু তুমি মোক কেলেই বিশ্বাস কৰিছা? আৰম্ভনিৰে পৰা কি বিশ্বাসত তুমি মোৰ ওচৰত আত্মসমৰ্পণ কৰিলা বাৰু?"

মেইনাৰৰ মুখ কেঁহবাজ বটা যেন হ'ল। একো উত্তৰ বিচাৰি নেপাই তেওঁ মেজৰ চুক এটাতেই যোৰকৈ খামোচ মাৰি ধৰিলে।

"কিছুমান সৰল স্বভাৱৰ মানুহে যাকে তাকে অতি সহজতেই বিশ্বাস কৰি পেলায়। কিন্তু তুমিতো তেনেই আকৰী ছোৱালী নাছিলা। তেনেহলে তুমি মোক কেলেই বিশ্বাস কৰিছিলা? তদুপৰি চিঠি খেলত পোৱাৰ নিচিনাকৈ অচিনাকি এজন মানুহে বিৰাট ধন-দৌলত একেৰাতিৰ ভিতৰতে তোমাৰ আগত ডাঙি ধৰিব খুজিছিলেই যেনিবা, সেই দান ইমান সহজে তুমি হাত পাতি ললা যে সি যেন তোমাৰ প্ৰাপ্য হে আছিল! সেইটো জানো সম্ভৱ হব পাৰে?"

"মই সেই আটাইবোৰ কিবা সপোন দেখা যেনহে পাইছিলো। সেই সপোনে মোৰ কালহে মাতি আনিলে।"

"সঁচাকৈয়ে তুমি কালৰ কু-পৰাহতেই পৰিছিলা। নহলে বাতৰি কাগজৰ এটা জাননী পঢ়ি জানো কোনোবাই কম সময়ৰ ভিতৰতেই বিৰাট ঐশ্বৰ্য্য সম্পত্তিৰ অধিকাৰিণী হব পাৰে। পৰীৰ দেশৰ সাধুকথাতহে তেনেকুৱা ঘটনা পোৱা যায়। ধন সম্পত্তি পাবলৈ হলে

বহুত বছৰৰ যত্ন লাগিব। অক্লান্ত পৰিশ্ৰম, বিচক্ষণ বুদ্ধি আৰু অজস্ৰ নিদ্ৰাবিহীন ৰজনী কটাইহে মানুহে ধন গোটাব পাৰে। তুমি কিন্তু সেইবোৰ একোকেই কৰা নাই। তেনেকুৱা কৰিব পৰা ছোৱালীও তুমি নহয়। মোৰ বহু বছৰৰ পৰিকল্পনা কাৰ্য্যত ৰূপায়িত কৰিবলৈ তোমাক মই শিখণ্ডী হিচাবেহে হাতত ৰাখিছিলো। এজন কোটিপতিৰ সম্পদৰাজিয়ে বিনা কষ্টে আন এজনে পাব নোৱাৰে সেই কথা তুমি নিশ্চয় ভালদৰেই জানা। এই কথাবোৰ ভাবি নেচাই তুমি মুৰ্খতাৰহে চিনাকি দিছিলা।"

একেলেথাৰিয়েই কৰ্ক্ কথাখিনি কৈ শেষ কৰিলত মেইনাৰে মাত লগালে—

"বিনা দোষত মোৰ এতিয়া মৃত্যুদণ্ড হব। বিজুলী চকীত বহুৱাই মোৰ জীৱনৰ অন্ত পেলাব।"

"মই দিয়া জাননীৰ উত্তৰ দি জুৱাৰীৰ দৰে তুমি এটা সুবিধাহে লব খুজিছিলা, নহয় জানো? জাহাজত দেখোন তুমি বিচৰামতে সকলো সুখ শান্তিকেই উপভোগ কৰিলা। এতিয়ানো আৰু কিহৰ কাৰণে আপত্তি কৰিছা?"

"কৰ্ক্ ডাঙৰীয়া! আপুনি ভাবে নেকি যে মই অকলে কাঁচি কাঠত উঠিম? আপোনাকো এই জালৰ পৰা সৰকি যাবলৈ নিদিওঁ। আপোনাৰ জাননা পঢ়ি কেনেকৈ আহি আপোনাৰ লগত মোৰ চিনাকি হল, কেনেকৈ আপুনি এই পৰিকল্পনা কৰিলে ইত্যাদি সকলো কথা মই পুলিচক কৈ দিম।"

"তুমি যিহকেই নোকোৱা কিয় মোৰ পৰিকল্পনাৰ একো হানি বিঘিনি কৰিব নোৱাৰে। তুমি এতিয়া মোৰ হাতৰ পুতলা। মইযে তোমাৰ দেউতা এই কথা দলিল পত্ৰবোৰেই প্ৰমাণ কৰিব।"

"আপুনি কি কৈছে?"

"তোলনীয়া জী হিচাবে আন কাকো নলৈ হামবাৰ্গৰ ছোৱালী এজনীনো মই কেলেই বিচাৰিছিলো বুলি ভাবিছা? তুমি জধা মুৰ্খ।

শুনা; হামবাৰ্গৰ ছোৱালী বিচৰাৰ এইয়েই কাৰণ আছিল যে বোমাবৰ্ষণৰ পিচত হামবাৰ্গৰ ঘৰ বাৰী, অফিচ কাছাৰী সকলো পুৰি চাৰখাৰহৈ গৈছে। তাৰ পৰা কোনো কাগজ পত্ৰ আনি তুমি মই কোৱা কথাবোৰ মিছা বুলি প্ৰমাণ কৰিব নোৱাৰিবা। গতিকে পত্ৰ বোৰেই তাৰ প্ৰমাণ কৰিব। মোৰ সেই ছোৱালীয়ে এতিয়া ফাঁচি কাঠত প্ৰাণ আহুতি দিব; আৰু সকলো ঐশ্বৰ্য্য সম্পত্তিৰ অধিকাৰী হম মই।"

"মোৰ এতিয়াও মৃত্যু হোৱা নাই যে আপুনি আশা কৰা মতেই জয়ী হব।"

"তোমাৰ অৱশ্যে মৃত্যু হোৱা নাই। পিচে মোৰ কথাখিনি শেষ কৰিবলৈ দিয়া। তোমাৰ দেউতা হিচাবে মই থিয় দিদিবও পাৰি-লোহেতেন। পিচে তাকেই কৰিলো প্ৰধানতঃ দুটা কাৰণত। প্ৰথম, বিচমণ্ডৰ মৃত্যুৰ তদন্তৰ সময়ত হত্যাকাণ্ডৰ আচামীৰ শোকবিহ্বল দেউতাক হিচাবে পুলিচৰ পৰা মই ভালেখিনি সহানুভূতি পাম। দ্বিতীয়তে, তোলনীয়া জী হিচাবে লোৱা কাৰণে তুমিও মোৰ ওপৰত অধিক বিশ্বাস কৰিলা। এই পৰিকল্পনা ফলৱতী কৰাত মোৰ ওপৰত তোমাৰ বিশ্বাস থকাটো অতি আৱশ্যকীয় কথা আছিল।"

তেনেকুৱা উইল যদি নাছিলেই, তেনেহলে আপুনি কেলেই...?" উত্তেজনাত মেইনাৰে বাকীখিনি কব নোৱাৰিলে। লগে লগে এণ্টন কৰ্কে মাত দিলে—

"অলপ ৰবা। বিচমণ্ডে প্ৰকৃততে তোমাৰ কাৰণে নতুন উইল এখন কৰি থৈ গৈছেই। সেই উইলখন তোমাৰ উকীলৰ হাতত দিবলৈ তেওঁ মোক কৈছিল। মই কিন্তু উকীলক উইলখন দিয়া নাই। দিয়াৰ অৱশ্যে বিশেষ কিবা দৰকাৰ আছিল বুলিও মই নেভাবো। সেইখন মোৰ লগতেই আছে।" এই বুলি কৰ্কে চোলাৰ বুকুৰ জেপত হাতদি এনেকুৱা ইংগিত দি বুজালে যে উইলখন তাতেই থোৱা হৈছে। তাৰ পিচত আকৌ কৈ গ'ল—"উইলখন যদি কেতিয়াবা

উলিয়াই দিব লগীয়া অৱস্থা এটাৰ সৃষ্টি হয়, তেনেহলে সময়ত সেইখন উলিয়াই নিদিয়াৰ ব্যাখ্যা হিচাবে মই ইয়াকে দিম যে আন কিছুমান বিপদৰ পৰা তোমাক বচাবলৈহে মই উইলখন লুকুৱাই থৈছিলো। আন এটা অতি আৱশ্যকীয় কথাও তুমি জানানে নেজানা কব নোৱাৰো। আমেৰিকাৰ আইনমতে হত্যাকাৰীয়ে মৃতকৰ সা-সম্পত্তি লাভ কৰিব নোৱাৰে। পঙ্গু বৃদ্ধ এজনৰ স্ত্রী হিচাবে ৰিচমণ্ডক হত্যা কৰিবলৈ তুমি যে অতি মাত্ৰাই আগ্ৰাহান্বিতা হবা সেই কথা সকলোৱেই বিশ্বাস কৰিব। কিয়নো সেই হত্যাকাণ্ডৰ পিচত তুমি হৈ উঠিবা অজস্ৰ ধন সম্পত্তিৰ গৰাকিনী। তদুপৰি মৃত্যুৰ পিচৰ পৰা সংঘটিত হোৱা তোমাৰ কাৰ্য্যাৱলীয়ে এই কথাৰ প্ৰমাণত সহায় কৰিব। হত্যাকাণ্ডৰ অপৰাধত দোষী বুলি সাব্যস্ত হোৱাৰ পিচত তোমাৰ নামে কৰি থৈ যোৱা উইলখন নাকচ হোৱা বুলি আইনমতে বিবেচিত হব। তেতিয়া মোৰ পৰিকল্পনাৰ সুবৰ্ণ ফুল জাতিস্কাৰ হৈ ফুলি উঠিব। ৰিচমণ্ডৰ সম্বন্ধীয় হিচাবে তেওঁৰ সা-সম্পত্তি সকলো মইয়েই পাম।"

"আপুনি ৰিচমণ্ডৰ সম্বন্ধীয় কেনেকৈ হ'ল ?"

"মই তেওঁৰ দূৰ সম্পৰ্কীয় ভতিজাক হওঁ। মোৰ লগত থকা ৰিচমণ্ডৰ দলিল পত্ৰবোৰেও এই কথাৰ প্ৰমাণ কৰিব। ৰিচমণ্ডে যে একাধিকবাৰ এই কথা স্বীকাৰ কৰি গৈছে তাৰ লিখিত প্ৰমাণো মোৰ হাতত আছে। ৰিচমণ্ডে যে মোক ভাল পাইছিল সেইটো নহয়। তেওঁৰ প্ৰতি মোৰো অকনো ভাল ভাব নাছিল। কিন্তু আইনে সেইবোৰৰ বিচাৰ নকৰে। ওচৰ সম্বন্ধীয় জনেই মৃতকৰ সম্পত্তি পায়।"

এণ্টন কৰ্কে কৈ গ'ল—"ৰিচমণ্ডে যাতে মোৰ কাৰণে মাত্ৰ বিশ হেজাৰ ডলাৰৰ সম্পত্তি এৰি বাকীখিনি ৰাজহুৱা কামৰ বাবে উইল কৰি থৈ যায় মোৰ পৰিকল্পনাৰ কৃতকাৰ্য্যতাৰ কাৰণে সেইটো মই বিচাৰিছিলো। সেইমতেই কৰাও হৈছিল। তেওঁৰ স্ত্রী হিচাবে অৱশ্যে যৌতুকৰ বস্তুখিনি তুমি পালাহেতেন। কিন্তু ৰিচমণ্ডৰ হত্যা-

কাৰিণী হিচাবে তুমি সেইখিনিও নোপোৱা। সেই কাৰণেই তোমাৰ কাৰণে বেলেগ এখন উইল কৰি থৈ যোৱাটো মই বিচাৰিছিলো। হত্যাকাৰিণী হিচাবে উইলৰ সম্পত্তি তুমি নোপোৱা; আৰু তেতিয়া-হলে ময়েই সকলোখিনি পোৱাটো খাটাং।"

"আপুনি পশুতকৈও অধম। নহলে ইমান তললৈ কেতিয়াও নামিব নোৱাৰে।"

"আৰু শুনা, উইলখন ৰেজিষ্ট্ৰী কৰিব লাগিব বুলি কোৱাৰ অৰ্থ এইয়েই আছিল যাতে তোমাৰ পৰা মই অধিক সহায় পাওঁ।"

"মোৰ এতিয়াও মৃত্যু হোৱা নাই। যথেষ্ট সময় মোৰ হাতত আছে। বহুত আগতেই আপুনি সকলো বিষ উদ্‌গাৰণ কৰিলে। এই সকলো কথা মই পুলিচক কৈ দিম। আপোনাৰ জাননী পাই লিখা চিঠিৰ উত্তৰত আপোনাৰ পৰা পোৱা চিঠিও মই পুলিচক দেখুৱাম। আৰু....'

"কিন্তু তুমি জানানে যে বহুদিন আগতেই অন্যান্য কাগজৰ লগত সেইখন চিঠি পাই মই তাক পুৰি পেলালো! কাগজত দিয়া জাননীৰ লগত মোক কোনেও জড়িত কৰিব নোৱাৰে। কিয়নো জাননীৰ খবৰবোৰৰ তলত কাৰো নাম দিয়া নাছিলো। তদুপৰি হামবাৰ্গৰ পৰাহে মই সেইখন কাগজ দিয়াইছিলো। হামবাৰ্গলৈ পিচে যোৱা বহুবছৰ মই যোৱাই নাই। এইবোৰ কথা কোনে প্ৰমাণ কৰিব? আৰু আন কিবা ভয় দেখুৱাবা নেকি?"

"নিশ্চয় দেখুৱাম। সেই উপায় মই উলিয়ামেই। আৰু পিনে আপোনাৰ চক্ৰান্তত মোৰ যদি মৃত্যুদণ্ডও হবলগীয়া হয়, সেই পাপৰ ধনেৰে আপোনাৰ কিবা লাভ হব নেকি?'

"পাপৰ কথাকৈ তুমি মোক বিচলিত কৰিব খুজিছা নেকি? যদি সেইয়েই হয় তেনেহলে তোমাক জধামূৰ্খহে আখ্যা দিম।

"আপুনি যি বিচাৰে মই সকলো দিম। কিন্তু মোক মৃত্যুদণ্ডৰ পৰা অব্যাহতি দিয়ক। মোক মুক্ত হবলৈ দিয়ক। সকলো ধন

সম্পত্তি আপোনাৰেই হব। প্ৰকৃত দোষী চাকৰটোৰ নাম আপুনি কৈ দিয়ক। তাৰ শাস্তি হওক।"

"তোমাৰ মূৰত গোবৰ আছে বুলিহে মই কব খোজোঁ। নিৰীহ সেই চাকৰ কেইটাই এনেকুৱা হত্যাকাণ্ড এটা কৰিব পাৰে বুলি তুমি ভাবা নেকি ?"

"তেনেহলে কোনে ৰিচমণ্ডক মাৰিলে ?"

"তুমি এতিয়াও সেই কথা ধৰিব পৰা নাইনে ?"

"মই একোকেই বুজি পোৱা নাই। কোন বাৰু সেই পাষণ্ড ?"

"সেইজন আৰু কোন হব ? স্বয়ং মই। এণ্টন কৰ্কেই তোমাৰ স্বামীৰ হত্যাকাৰী। স্বাভাৱিক কাৰণত ৰিচমণ্ডৰ মৃত্যুহোৱা সময়লৈ মই কেলেই বৈ থাকিম ? তাৰ কাৰণে হয়তো পাচ বছৰ বা দহ বছৰো ৰবলগীয়া হলহেতেন। সেই কাৰণেই মই ৰিচমণ্ডক হত্যা কৰিলো। তোমাৰ অজুহাতত এই কাম কৰিবলৈ মোৰ বেচ সুবিধা হ'ল।

"কিন্তু আপুনি কেলেই এইবোৰ কথা মোক কৈছে ? আপোনাৰ মগজৰ বিকৃতি ঘটিছে নেকি ?"

"নাই ঘটা। তোমাক সকলো ঘটনা বিবৰি কোৱাটো মোৰ পৰিকল্পনাৰেই এটা অঙ্গহে। তোমাৰ ওপৰত এই কথাৰ প্ৰতিক্ৰিয়া এনেদৰে হব যে সি তোমাৰ যথেষ্ট অন্যায় কৰিব। পুলিচেও তেতিয়া তোমাৰ বিপক্ষে অধিক সম্বল গোটাই মোকৰ্দমা আৰু কট্‌কটীয়া কৰিবলৈ বিচাৰিব। তেতিয়া তোমাক বচাবলৈ মই আপ্ৰাণ চেষ্টা চলাম। তোমাৰ মৃত্যুদণ্ড হৈ যোৱাৰ কেইমাহমান পিচলৈকে শোকবিহ্বল পিতৃৰ ভাও ধৰি অকলে কটাম। তাৰ পিচত আৰম্ভ হব মোৰ জীৱনৰ জয়যাত্ৰা। অহোপুৰুষাৰ্থ কৰি উপাৰ্জ্জন কৰা সম্পদৰাজি মনৰ সুখেৰে উপভোগ কৰিম। ধন সম্পদ, ক্ষমতা সকলোৰেই অধিকাৰী হৈ মই বিৰাট প্ৰতিপত্তিশালী লোক হিচাবে পৰিগণিত হম।'

"কিন্তু মই এতিয়াও জীৱিত। জীয়াই থাকিবলৈ মই ইচ্ছাও কৰো। ধন-সম্পত্তিৰ কাৰণে মই অকনো লোভ কৰা নাই। মোক এতিয়া লাগে মাত্র স্বাধীনতা। এই কুটবুদ্ধিৰ কবলৰ পৰা উদ্ধাৰ পাব পাৰিলেই মই ভগবানৰ ওচৰত কৃতজ্ঞ হম। জগতে আপোনাৰ পাপ কাৰ্য্যৰ কথা মই জগতত প্রচাৰ কৰিম। সকলোৱেই তেতিয়া চিনি পাব আপুনি মানুহজন কেনেকুৱা........। অ, আপুনি হাঁহিছে কেলেই ?"

"তোমাৰ বুদ্ধিৰ সীমাবদ্ধতাই মোক আমোদ দিছে। সেই কাৰণেই হাঁহিছো! তোমাৰ জগত খেলা কৰিবলৈ বেচ ভাল লাগে দেও! তুমি যদি আইন-আদালতলৈ ভয় কৰাই তেনেহলে তোমাৰ নিজৰ অৱস্থা কি হব ভাবি চাইছানে নাই ?"

"কিন্তু মই যদি আপুনি কোৱা সকলো কথা পুলিচৰ আগত কৈ ৰহস্য ভেদ কৰি দিওঁ তেতিয়া কি কৰিব ?"

"তেতিয়াও কোনেও মোৰ চুলি এডালো লবাব নোৱাৰে। মোৰ পৰাকীৰ সৌজন্যত মই সম্প্রতি এজন দেশত লবলগীয়া ধনী মানুহ। তেওঁৰ অবিহনে মোৰ যথেষ্ট ক্ষতি হৈছে বুলিহে ভাবো। কিয়নো বিচমণ্ড জীয়াই থাকিলে মোৰ প্রতিপত্তি হয়তো আৰু বাঢ়িলহেতেন। তেওঁৰ ধন-সম্পত্তি নেপালেও মোৰ অধিক ক্ষতি নহয়। কিন্তু তুমি বিপথে পৰিচালিত হৈছিলা। তোমাৰ নিচিনা ৰূপ-যৌৱন সম্পন্না নাৰী এগৰাকীয়ে আলৰ, পঙ্গু, বৃদ্ধ এজনক বিয়া সোমোৱাতো নিজৰ সন্মান হানিকৰ কামহে।"

"সেই পথ লোৱা মইয়েই প্রথম মহিলা নহয়।"

"কিন্তু সম্প্রতি চলি থকা এই নাটিকাৰ নায়িকা তুমিয়েই। তোমাৰ ব্যৱহাৰ পাতি আৰু কাৰ্য্যাৱলীয়ে তুমি ভাল চৰিত্রৰ ছোৱালী নহয় বুলিহে প্রমাণ কৰাত সহায় কৰিব। মই তোমাৰ তুলনাত যথেষ্ট শক্তিশালী পুৰুষ। কিন্তু মোৰ হাতত তুমি এজনী অসহায় মহিলা"।

থিক সেই সময়তেই বাহিৰৰ দুৱাৰত কোনোবাই টুকুৰিয়াই শব্দ কৰিলে।

দুৱাৰখন লাহেকৈ মেল খালে। চকীদাৰ জন সোমাই আহি বাতৰি দিলেহি, "আপোনালোকক সাক্ষাৎ কৰিবলৈ দিয়া সময় পাৰহৈ গৈছে। অনুগ্রহ কৰি ওলাই যাওক।"

এণ্টন কৰ্কে ঈষৎ হাঁহি এটা মাৰি মেইনাৰলৈ চাই কলে "তুমি চিন্তা নকৰিবা। যিমান সোনকালে পাৰি সকলো ব্যৱস্থা মই কৰিম।" চকীদাৰ জনৰ আগত এইদৰে আনধৰণৰ কথাৰ অৱতাৰণা কৰি এণ্টন কৰ্ক লাহে লাহে কোঠালীটোৰ পৰা ওলাই গ'ল।

নিমাত হৈ মেইনাৰ তাতে বহি ৰল। সমগ্ৰ পৃথিৱীখন যেন লৰিবলৈ ধৰিছে। প্ৰবল ভূমিকম্পত যেন বসুমতী ফাঁট মেলিব…।

পোন্ধৰ

মেইনাৰক পুনৰ আগৰ ঠাইলৈ লৈ যোৱা হ'ল। তাত গৈ একো অস্বাভাৱিক পৰিস্থিতি এটা তেওঁ নেদেখিলে। কিবা এটা অভূতপূৰ্ব ঘটনা যেন ইতিমধ্যে ঘটি গৈছিল সেই কথাৰ একো চিন মোকামেই নাইকিয়া হৈ গৈছে। মেইনাৰৰ মন এক বিৰাট উদাসীনভাই আৱৰি ধৰিলে। এণ্টন কৰ্ক পুলিচে তেতিয়ালৈকে গ্ৰেপ্তাৰ কৰা নাছিল। শোক-পীড়িত দেউতাকৰ ভাও দেখুৱাই মুক্ত আকাশৰ বায়ু সেৱন কৰি কৰ্কে বাহিৰত নিজ ইচ্ছাই ঘূৰি ফুৰিলে। তেওঁ এনেকুৱা ভাব দেখুৱাইছে যে জীয়েক বন্দী হৈ থকাৰ কাৰণে তেওঁৰ মনত অকনো যেন সুখ নাই। নহলে তেওঁৰ জীৱনত আন অশান্তি একো যেন নাছিলেই। জীয়েকে কৰা এই বদনামী কামটোৱে তেওঁৰ সন্মান যেন যথেষ্ট লাঘৱ কৰিলে। কথাবাৰ্ত্তাবোৰত তেওঁ তেনেকুৱা ভাব এটা আনক দেখুৱালে। তথাপি যেন জীয়েকৰ সকলো দোষ পাহৰি গৈ তেওঁ মেইনাৰক খালাচ কৰিবলৈ আহিবলৈ আপ্ৰাণ চেষ্টা কৰিছে।

মেইনাৰে নিজেও বুজিছে যে এতিয়া যদি তেওঁ আগতে কোৱা কথা অদল বদল কৰি এণ্টন কৰ্ক দোষী বুলি পুলিচৰ আগত

কয়, কোনেও হয়তো তেওঁক বিশ্বাস নকৰিব। কিয়নো আগতে একো নেজানো বুলি তেওঁ সকলোকেই কৈছেই। আদালতত বিচাৰ হোৱাৰ আগতেই তেওঁ যে দোষী সেই কথা যেন প্ৰমাণ হৈ গ'ল। তাৰ যেন অন্যথা হবই নোৱাৰিব। ভয়ত মেইনাৰৰ অণ্ঠ-কণ্ঠ শুকাই গ'ল। ভীতি বিহ্বলা হৈ বন্ধ কোঠালীটোত বেচেৰীয়ে ইফালে সিফালে ঘূৰি ফুৰিবলৈ ধৰিলে। তেওঁ ভাবিলে যে প্ৰকৃত ঘটনাটো ব্যক্ত নকৰিলে হয়তো তেওঁ উদ্ধাৰ নেপাব। গতিকে সকলো কথা স্বীকাৰ কৰিব লাগিব। তেওঁ কোৱা কথাবোৰ পুলিচে তদন্তৰ দ্বাৰা নিশ্চয় প্ৰমাণ কৰিব আৰু তেতিয়া হলেই এণ্টন কৰ্ক এই হত্যাকাণ্ডত জড়িত হৈ পৰিব। কৰ্কে নানাৰকম গল্প তৈয়াৰ কৰিলেও পুলিচে সকলো ভেদ নিশ্চয় ভাঙিব পাৰিব। ধন-সম্পত্তিৰ লোভত অন্ধ হৈ মুৰ্খামি কৰিলে যদিও সেই কাৰণে তেওঁ মৃত্যু বৰণ কেতিয়াও নকৰে। কোঠালীটোত ঘূৰি ঘূৰি মেইনাৰে এইবোৰকেই ভাবি গ'ল।

ষ্টাৰ্লিং কেনক দেখা কৰিব খুজিছো বুলি মেইনাৰে পহৰাক খবৰ দিলে। তেওঁক নিবলৈ লগে লগে কেনে গাড়ী এখন পঠিয়াব বুলি মেইনাৰে আশা কৰিছিল। কিন্তু কেনে উত্তৰ দিলে যে তেওঁক দেখা কৰিবলৈ মেইনাৰে কিছু সময় অপেক্ষা কৰিব লাগিব। কিন্তু গধূলিলৈকে কেনৰ পৰা কোনো খবৰেই নাহিল। তেতিয়া আকৌ এবাৰ মেইনাৰে কেনক মনত পেলাই দিয়ালে। কেনে উত্তৰত কৈ পঠিয়ালে যে তেওঁ সেই কথা পাহৰি যোৱা নাই। ইন্সপেক্টৰৰ এই আচৰিত ব্যৱহাৰত মেইনাৰৰ আৰু ভয় লাগিল। আবেলিৰ পিচত সন্ধিয়া আহিল। এন্ধাৰ নমাৰ পিচত ক্ৰমান্বয়ে ৰাতি হৈ আহিল। মেইনাৰক কিন্তু মাতি পঠিওৱা নহল। লাহে লাহে ৰাতি গভীৰ হৈ আহিল। ৰাতিৰ নিস্তব্ধতাই মেইনাৰৰ মনত এক বিৰাট সন্ত্ৰাসৰ সৃষ্টি কৰিলে। বহুধৰণৰ দুঃচিন্তা, ভয় আৰু হতাশা এই দুৰ্য্যোগৰ ৰাতি সদায় আছে। তেওঁকো এইবোৰে আগুৰি ধৰিলে। নিজে যে নিৰ্দোষী আৰু নিৰ্দোষীৰ শাস্তি যে নহয় সেই কথা জানিও বেচেৰীয়ে

মনটোক বুজাব নোৱাৰা হ'ল····। জীয়াই থকাৰ এক অদ্ভুত আকাংক্ষাই মেইনাৰক উত্তেজিত কৰি তুলিলে। বন্দীশালৰ সৰু খাটিয়াখনৰ ওপৰত দীঘল দি পৰি মেইনাৰে মুক্ত আকাশৰ সপোন দেখিলে। উস্! সঁচাকৈ কিমান ভাল লাগিব সেই স্বাধীনতা! তাত পুলিচ নাই। ডিটেক্টিভ নাই, ষ্টাৰ্লিং কেনৰ প্ৰশ্ন নাই, ধন দৌলতৰ লোভ নাই। তেওঁ ধীৰে ধীৰে হাতৰ তলুৱা দুখনেৰে নিজৰ মুখখন অলপ মোহাৰিলে। চকুদুটা এবাৰ ডাঙৰকৈ মেলি দিয়ে আৰু কেতিয়াবা আকৌ জপাই দিয়ে। খহটা কম্বলখনৰ তলত ভৰি দুখন কেতিয়াবা দীঘলকৈ মেলি দিছে, কেতিয়াবা আকৌ হাত ভৰি কোছাই শুই পৰিছে···তেওঁৰ মনলৈ যেন এটা অসীম সাহসৰ ভাব আহিল। তেওঁ আজিও জীৱন্ত। জীয়াই থকাৰ স্পৃহা তেওঁৰ আছে।

এইবোৰ দুৰ্ভাৱনাৰ মাজতেই ৰাতিটো পাৰ হ'ল। নিশা টোপনি খুব কমেই হ'ল। ৰাতিপুৱা মেইনাৰে নিজকে যথেষ্ট শেঁতা যেন দেখিলে। আন দিনাতকৈ মনোবলো যেন বহুত কমি গৈছে। তথাপি এই যুদ্ধত তেওঁ জয়ী হবই লাগিব। নিচেই পুৱাতেই কেনক লগ পাম বুলি তেওঁ আকৌ খবৰ পঠিয়ালে। দুপৰীয়াৰ আগে আগে ষ্টাৰ্লিং কেনে মেইনাৰক মাতি পঠিয়ালে। তেওঁ কেনৰ অফিচলৈ গ'ল। বাটত তেওঁ ভাবি গৈছে যে এইবাৰ তেওঁ অকলশৰীয়া। এণ্টন কৰ্কৰ বিপক্ষে উঠিছে যেতিয়া আন কোনো প্ৰাণীৰ পৰা এতিয়া সহায় পোৱাৰ আশা নাই।

তেওঁ কেনৰ অফিচ পালেগৈ। কোনেও তেওঁলৈ ঘূৰিয়েই নাচালে। সকলোৱেই যেন তেওঁক অকনো সহানুভূতিকেই নেদেখুৱালে। বিষণ্ণচিত্তে তেওঁ চকী এখনত বহি পৰিল।

অলপ কঠুৱা মাতেৰেই কেনে সুধিলে—"আপুনি মোক দেখা কৰিব খুজিছিল হেনো?"

শেঁতা হাঁহি এটা বিৰিঙাই মেইনাৰে কলে—"আপোনাৰ আগত মই প্ৰকৃত ঘটনাটোৰ কথা কবলৈ আহিছো।"

"আকৌ এইবাৰ কি গল্প তৈয়াৰ কৰি আনিছে ?"

"নতুন গল্প নহয়, সকলো সঁচা কথাহে কম। বিনা দোষত মই ফাঁচী কাঠত কেতিয়াও মুঠো।"

মেইনাৰৰ জবানবন্দী কাগজ এখনত লিখিলবলৈ কেনে কেৰাণী জনক ইংগিত দিলে। তাৰ পিচত তেওঁ এটা চিগাৰেট জ্বলাই মুখত দিলে। এইবাৰ কিন্তু মেইনাৰক তেওঁ চিগাৰেট নেযাচিলে।

মেইনাৰে কৈ গল :—"বিনা কাৰণত মোক এই হত্যাকাণ্ডত লিপ্ত কৰোৱা হৈছে। এই হত্যাকাণ্ডৰ সকলো পৰিকল্পনা এণ্টন কৰ্ফে বহুত দিন আগৰে পৰা কৰি আছিল।"

"আপোনাৰ দেউতাকৰ কথা কৈছে নেকি ?"

"তেওঁ মোৰ দেউতা নহয়।"

"বেচটো! নতুন কথা এটা এইবাৰ আকৌ কৈছে। আপোনাৰ দেউতাকনো কোন তেনেহলে ?"

"তেওঁ মোক তোলনীয়া জী হিচাবেহে লৈছিল। হামবাৰ্গৰ খবৰ কাগজ এখনত ওলোৱা জাননী এখন পঢ়ি দৰ্খাস্ত এখন দিয়াৰ পিচত সেই সূত্ৰতহে তেওঁৰ লগত মোৰ সাক্ষাৎ হয়।"

"আপোনাৰ এই নতুন গল্প কোৱাৰ প্ৰচেষ্টা লাভজনক নহব বুলি মই ভাবো।" ব্যঙ্গ সুৰত পৰিদৰ্শকে কলে।

"আপুনি মোক বিশ্বাস কৰক। এইবাৰ সকলো সঁচা কথা মই আপোনাক কম। বিচমণ্ডক হত্যা কৰি তেওঁৰ ধন সম্পত্তি লাভৰ কাৰণে এণ্টন কৰ্ফে এই গোটেই ষড়যন্ত্ৰটো কৰিছিল। তেওঁৱেই মোৰ স্বামীক হত্যা কৰিলে। তাৰ পিচত মৃতদেহটো তেনেকুৱা অৱস্থাত ঘৰলৈ আনিবলৈ মোক বাধ্য কৰালে। মই তেওঁৰ হাতৰ পুতলাহে আছিলো।"

"কৈ যাওক। আপুনি পিচে কি উদ্দেশ্যেৰে এই গল্প সৃষ্টি কৰিছে ?"

"গল্প নহয়, আপুনি শুনি যাওক। এণ্টন কৰ্ফেই এই হত্যাকাণ্ডৰ

বাবে জগৰীয়া। তেওঁক আপোনালোকে গ্ৰেপ্তাৰ কৰিবই লাগিব। তেওঁৰ পৰিবৰ্ত্তে মোক মৃত্যুৰ মুখলৈ ঠেলি পঠিয়াব নোৱাৰে। মই একো দোষণীয় কামেই কৰা নাছিলো। সম্পত্তিলাভৰ আশাত বৃদ্ধলোকৰ বিয়া সোমোৱা মইয়েই একমাত্ৰ নাৰী নহয়। তেনেকুৱা ঘটনা সদায় হৈয়েই থাকে। তদুপৰি সেই ধন সম্পত্তিও মই এতিয়া নিবিচাৰো।”

“আপুনি যদি একেবাৰতেই কথাটো কৈ পেলালেহেতেন, তেনেহলে এই আওপকীয়া কাহিনী সমূহ বুজিবলৈ মোৰ বেচি দিগদাৰ নহলহেতেন—” পৰিদৰ্শকে কলে।

“ইন্সপেক্টৰ চাহেব, আপুনি শুনি যাওক। মোক অপৰাধী কৰিবৰ কাৰণেই কৰ্ক মোক তোলনীয়া জী কৰি ললে; আৰু বিচমণ্ডক বিয়া কৰাবলৈ জোৰ কৰিলে। সেই কথা তেওঁ কালি মোক কৈছে। তেওঁ সকলো দোষ স্বীকাৰ কৰিছে। গোটেই ষড়যন্ত্ৰটো তেওঁৰ পৰিকল্পনা মতেই হৈছে। মোক এইবোৰ কথা কোৱাটোও তেওঁৰ পৰিকল্পনাৰ এটা অংগই হেনো আছিল। কিন্তু কিহৰ কাৰণে এই স্বীকাৰোক্তি কৰিলে, সেই কথাটোহে মই বুজিব পৰা নাই।”

“সকলো কথাই বৰ আচৰিত যেন লাগিছে। আপোনাকনো তেওঁ কেতিয়া তোলনীয়া জী কৰি ললে?”

“কেনচ্চত প্ৰথমে তেওঁক যেতিয়া লগ পালো ঠিক তাৰ লগে লগেই।”

“তাৰ আগতে তেনেহলে কৰ্কক কেতিয়াও দেখা নাছিল?”

“নাই দেখা। তেওঁ দিয়া জাননীখনৰ উত্তৰহে দিছিলো।”

“তাৰ পিচতেই তেওঁ আপোনাক তোলনীয়া কৰি ললে? এই প্ৰস্তাৱ দিয়াৰ আগতে আপোনাৰ লগত কেইবাৰ তেওঁৰ দেখা দেখি হৈছিল?”

“দুবাৰ।”

সেই ঠুবাৰতেই তেনেহলে আপোনাক তেওঁৰ বুকুৰ কুটুম কৰি পেলালেনে? আচৰিত কথা দেখোন! এটা সাধাৰণ জাননী দি তেওঁ আপোনাক পালে। তাৰ পিচতেই কথা দিলে যে তেওঁৰ গৰাকীয়ে আপোনাক বিয়াও কৰাব। তাৰ পিচতে তেওঁৱেই সেই গৰাকীক হত্যা কৰিলে, আৰু সৰ্বশেষত হত্যাকাণ্ডৰ আচামী কৰিলে আপোনাক! তাতকৈ আচৰিত কথা হল যে সেই সকলোবোৰ কৰি উঠিও তেওঁ আপোনাৰ আগত সকলো কথা স্বীকাৰ কৰিলে। মই একো বুজিব পৰা নাই সঁচাকৈ কওকচোন মেমচাহেব; কি উদ্দেশ্যেৰে এই নতুন জাল আপুনি তৰিছে?

"মই জানো যে মই কোৱা কথা অতি আচৰিত যেন লগাতো স্বাভাৱিক। মই হয়তো নিয়াৰিকৈ সকলো কথা কব পৰা নাই। কিন্তু তথাপি মই কোৱা কথা সকলো সঁচা। আপুনি বিশ্বাস কৰক।"

"আপোনাৰ দেউতাক কোন সেই কথাৰ প্ৰমাণ দিব পাৰিব নে?

"হামবাৰ্গৰ বোমাবৰ্ষণৰ সময়ত মোৰ মা-দেউতাই জীৱন আহুতি দিলে।"

"তেতিয়াহলে আপুনি দেখোন নিজেই কৈছিল যে দলিল পত্ৰৰ পৰাই প্ৰমাণ হব যে আপুনি কৰ্কৰ জীয়েক। সেই কথাৰ উত্তৰ কি দিব এতিয়া?"

"সেই দলিল পত্ৰবোৰ কৰ্কে জাল কৰিছে। তেওঁ মোক তোলনীয়া জী কৰিহে লৈছিল।"

"কিন্তু সেই কাগজ পত্ৰবোৰ যে হামবাৰ্গৰ অফিচৰ চৰকাৰী নথিৰ হুবহু প্ৰতিলিপি! ১৯৩৪ চনৰ পৰা এণ্টন কৰ্কটো তালৈ যোৱাই নাই।"

"কাৰোবাক ভেটী দি সেই কাগজ পত্ৰবোৰ অনাইছে।"

"কোনে আনি দিছে?"

"মই নেজানো।"

"আপুনি দেখিছো অভিযোগটো আনৰ গালৈ ঠেলিদি নিজে দোষমুক্ত হবলৈ বিচাৰিছে। কিন্তু আপোনাৰ কাহিনী বিশ্বাস যোগ্য নহয়।"

"মোৰ কথাবোৰ পৰিস্কাৰকৈ বুজাই দিবলৈ দিয়ক। মই নিঃসহায় ৰমণী। আপুনি মোৰ প্ৰত্যেকটো কথা তেনেকৈ উৰাই দিলে মোৰ কি উপায় আছে বাৰু! আপুনি থিৰাং সিদ্ধান্ত কৰিয়েই পেলাইছে যে মইয়েই এই দোষৰ অপৰাধী। তেনেকুৱা একপক্ষীয় সিদ্ধান্ত কৰিলে মইয়েইবা আপোনাক কেনেকৈ বুজাম?"

"তেনেহলে আপুনি কব খুজিছে যে আপোনাৰ দেউতাকেই বিচমণ্ডক মাৰিলে!"

"তেওঁ মোৰ দেউতা নহয়।"

"মোৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়ক।"

"দিছো। এণ্টন কৰ্কে মোৰ স্বামীক হত্যা কৰিছে। তেওঁৱেই মোক আচামী কৰি গ্ৰেপ্তাৰ কৰাইছে। মোৰ মৃত্যুদণ্ড হৈ যোৱাৰ পিচত তেওঁৱেই বিচমণ্ডৰ সকলো সম্পত্তি পাব। কিয়নো তেওঁ কয় যে তেওঁ হেনো বিচমণ্ডৰ দূৰ সম্পৰ্কীয় ভতিজাক। আপুনিতো পিচৰ কথাবোৰ জানেই।"

"আপুনি পিচে আন এটা কথা কওকচোন। এণ্টন কৰ্কে যাতে এই ঘটনাৰ কথা ৰত্তি নুফুৰে সেই কাৰণে টকা পইচাৰ লোভ দেখুৱাই তেওঁৰ মুখ বন্ধ কৰিবলৈ আপুনি কেতিয়াবা চেষ্টা কৰিছিল নেকি বাৰু?"

"সেইটো মই কেতিয়াও কৰা নাই। কৰিমেইবা কেলেই? মইতো বিচমণ্ডক হত্যা কৰা নাই! হত্যা কৰিছে এণ্টন কৰ্কে।"

হাডচুখন জোৰকৈ লৈ ষ্টাৰ্লিং কেনে ভৰিৰ ওপৰত ভৰ দি চকীখনত গাটো এৰাব লৰাই ললে। তাৰ পিচত পুনৰ কৈ গল; "জীৱনৰ গতি কেতিয়াবা বৰ বিচিত্ৰময় হৈ উঠে। আপোনাৰ জীৱনৰ বিচিত্ৰতাকেই মন কৰকচোন বাৰু! শৈশৱতেই আপোনাৰ দেউতাকে

আপোনাক এৰিলে। তেওঁ সেই কাম অৱশ্যে ভাল কৰ নাছিল। গতিকেই তেওঁৰ প্ৰতি যে আপোনাৰ অন্তৰত বেয়া ভাৰ এটা থাকিব সি স্বাভাৱিক। কিন্তু বহুদিনৰ পিচত আপোনালোকৰ পুনৰ যেতিয়া দেখাদেখি হল, তেতিয়া আগৰ পাপৰ প্ৰায়শ্চিত্ব স্বৰূপে আপোনাৰ দেউতাকে আপোনাৰ উপকাৰ কৰিবলৈ যতপৰোনাস্তি চেষ্টাত লাগিল। তাৰ ফলত ধন ঘটা সেই ব্যৱসায়ত তেওঁ হৈ পৰিল আপোনাৰ প্ৰধান সহকাৰী। সেই কথাৰ প্ৰমাণ মই বেলেগে দিব লাগিব নেকি ?"

আচৰিত হৈ মেইনাৰে পৰিদৰ্শকলৈ চাই থাকিল।

"টেপ্‌ৰেকৰ্ডাৰ দুটা এইফালে আনা।" এই বুলি ষ্টাৰ্লিং কেনে কেৰাণীজনক কোৱাত তেওঁ সেইটো আনি টেবুলৰ ওপৰত থলে। টেপ্‌ৰেকৰ্ডাৰ দুটাৰ ওপৰত হাতেৰে থপৰিয়াই কেনে কলে—"এইটো আপোনালোকৰ জাহাজতেই আছিল। কেনেকৈ মোৰ হাতত পৰিলহি জানেনে ?"

হতভম্বৰ দৰে মেইনাৰ নিমাত হৈ থাকিল।

"আপোনাৰ দেউতাকে আপোনাক বিপদৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰিবৰ কাৰণে এই ৰেকৰ্ডাৰটো জাহাজৰ পৰা আনিবলৈ গৈছিল। আমি কিন্তু লগে লগে চোৰাংচোৱা পঠিয়াইছিলো। জাহাজৰ পৰা ৰেকৰ্ডাৰটো লৈ আহোতেই আমাৰ মানুহে তেওঁক ধৰিলে। ধৰা পৰিলত মেচিনটো তেওঁ পানীলৈ দলি মাৰি পেলাবলৈ যত্ন কৰিছিল।"

"মই এইবোৰ একো বুজিব পৰা নাই।"

"এটা এটাকৈ কবলৈ দিয়ক। সকলো বুজিব। প্ৰথমতে আন ধৰণৰ ৰেকৰ্ডিং এটাকে বজাই শুনাওঁ আহক। আপোনাৰ দেউতাকক প্ৰশ্ন কৰাৰ সময়ত তেওঁ কোৱা কথাবোৰো আমি ৰেকৰ্ড কৰি থৈছো। তেওঁ পিচে আপুনি কোৱাৰ ওলোটাটোহে কবলৈ বিচাৰিবে।"

এইবুলি কৈ তেওঁ টেপৰেকৰ্ডাৰটোৰ চাবি ঘুৰাই দিলে। শব্দটো বেচ স্পষ্ট ভাবেই শুনা গৈছে। চকু মুদিলে এনেকুৱা লাগে যেন জীৱন্ত

মানুহেহে আগত বহি কথা পাতি আছে। ৰেকৰ্ডত বাজিবলৈ ধৰিলে:—"মই এই কথা বুজিবই পৰা নাই।" ৰেকৰ্ডিঙত কোৱা এই কথাখিনি এণ্টন কৰ্কেই কোৱা বুলি মাতটোৰ পৰা মেইনাৰে বুজিলে। "মোৰ ছোৱালীজনীয়ে নিশ্চয় বৰ ভয় খাই আছে। তেওঁ যে সকলো কথা মোক খুলি নকব সেইটো অস্বাভাৱিক নহয়। শৈশৱকালটো অতি দুখ কষ্টৰ মাজেৰে কটাবলগীয়া হোৱাত মোৰ প্ৰতি যে তেওঁৰ স্বাভাৱিক আকৰ্ষণ কম হব সেই কথা মুই কৰিব কোনেও নোৱাৰে। সঁচাকৈয়ে মই তেওঁক বৰ অনাদৰ, অযত্নত পেলাই ৰাখিছিলো। সেই পাপৰ যে কেনেকৈ প্ৰায়শ্চিত্ত কৰিব পৰা যাব সেই কথা মই এতিয়াও ভাবি পোৱা নাই।"

তাৰ পিচত ৰেকৰ্ডিঙত ষ্টাৰ্লিং কেমৰ মাত শুনা গল। ৰেকৰ্ড বাজি গল:—"কৰ্ক ডাঙৰীয়া। আপোনাৰ লগত হোৱা মোৰ এই কথা বাৰ্ত্তা অতি গোপনীয়। আন কোনেও ইয়াৰ সম্ভেদ নেপাব। আজি আবেলি আপুনি মোৰ প্ৰায়বোৰ প্ৰশ্নৰেই উত্তৰ দিছে। মাত্ৰ কেইটামান কথাহে পৰিষ্কাৰকৈ বুজি লবলৈ বাকী থাকিল। কিন্তু সেই কেইটা কথাই আপোনাৰ জীয়েকৰ অন্যায়ও কৰিব পাৰে।

"আপুনি কৈছিল যে জাহাজ আহি পাৰত লগাৰ লগে লগেই আপুনি ফ্লোৰিডালৈ যাত্ৰা কৰিলে। তালৈ যোৱাৰ কাৰণো আপুনি আমাক ব্যাখ্যা কৰি বুজাই গৈছে। পিচে আপুনি যোৱাৰ পিচত আমি আপোনাৰ থকা ঠাইলৈ গৈছিলো। তাত আপোনাৰ নামে অহা চিঠি পত্ৰবোৰৰ মাজত জাহাজৰ পৰা পঠিওৱা চিঠি এখন আমাৰ হাতত পৰিল। আমি পঢ়ি চাই দেখিলো যে তাত এই দৰে লিখা আছে:—

"পূজনীয় দেউতা,

আমাৰ মাজৰ দেনা-পাওনাৰ সকলো লেঠা মাৰি আপোনাৰ নামে দুশ হেজাৰ ডলাৰৰ চেক এখন চিঠিৰ লগতে পঠিয়ালো। এই ধনখিনি দিয়াৰ কাৰণ হল যে মোৰ স্বামী আৰু ইহজগতত নাই। এই ধনখিনি

পাই আপোনাৰ মন প্ৰকৃতিস্থ হব বুলিয়েই মই ভাবো। হৈ যোৱা সকলো ঘটনা সময়ৰ সোঁতত বিলীন হৈ যাব। এই ধনখিনিৰে জীৱনৰ বাকী কেইটাদিন আপুনি সুখে সন্তোষেৰে অতিবাহিত কৰিব পাৰিব। ইতি

"আপোনাৰ মৰমৰ দুহিত্ৰী"

"এই চিঠিৰ লগতে আপুনি লিখি দিয়া চেক্‌খনো আছিল। তাত যোৱা শুকুৰবাৰৰ তাৰিখ দিয়া আছিল। এই বিষয়ে কিবা তথ্য আপুনি মোক দিব পাৰেনে বাৰু কৰ্ক ডাঙৰীয়া ?"

টেপৰেকৰ্ডাৰটো এইখিনিতেই বন্ধ হৈ যোৱা যেন লাগিছিল। কিয়নো তাৰ পিচত ভালেখিনি সময় কোনো মাত কথাই বাহিৰ নহল। পিচে ৰেকৰ্ডাৰটোলৈ চাই মেইনাৰে দেখিলে যে সেইটো ঘূৰিয়েই আছে। তাৰ মানে ৰেকৰ্ডাৰৰ কথা শেষ হোৱা নাই। তাৰ কন্তেক পিচতেই আকৌ ৰেকৰ্ডাৰত এণ্টন কৰ্কৰ মাত শুনা গল—"মই ভাবো যে"......থিক সেইখিনিতে মেচিনটো বন্ধ কৰি দি ষ্টার্লিং কেনে মেইনাৰলৈ চাই কলে—"অলপ আগতে মই আপোনাক সুধিছিলো, আপুনি কেতিয়াবা টকা পয়চাৰ লোভ দেখুৱাই এণ্টন কৰ্কক এই ঘটনাৰ বিষয়ে নীৰৱে ৰাখিবলৈ যত্ন কৰিছিল নেকি ? আপুনি কিন্তু একো উত্তৰ নিদিলে। সেই কথা মই আকৌ সুধিছো। কওকচোন বাৰু আপোনাৰ কি কবলগীয়া আছে ?"

হাঁ কৰি মুখ মেলি মেইনাৰে টেপৰেকৰ্ডাৰটোৰ ফালেহে চাই থাকিল। একো শব্দই মুখৰ পৰা বাহিৰ নহল।

"আপুনি এতিয়াও দোষ অস্বীকাৰ কৰিব খোজে নেকি ? আপুনি যে কৰ্কক দুশ হেজাৰ ডলাৰ ভেটী দি ঘটনাৰ কথা কাকো নকবলৈ ধৰিছিল সেই কথাও মানি নলয় নেকি ?"

মেইনাৰক শোকে দুখে আৰু অধিকভাবে হেঁচা মাৰি ধৰিলে। কঁপা কঁপা মাতেৰে চকুপানী মচি মচি তেওঁ কবলৈ ধৰিলে :—

"আমাৰ প্ৰথম দেখা দেখিৰ পিচতেই এণ্টন কৰ্কে এই কাগজ

মোৰ পৰা লিখাই লৈছিল। তেওঁ মোক কৈছিল যে মই যাতে পিচত বিশ্বাসঘাটকতা নকৰো সেই কাৰণেহে গ্যাৰাণ্টি হিচাবে তেওঁ এই কাগজখন লিখাই লৈছিল। তেওঁক যদি মই প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়ামতে দুশ হেজাৰ ডলাৰ নিদি ঠগিবলৈ যত্ন কৰো তেতিয়াহে এই কাগজখন ব্যৱহাৰত লগাব বুলি মোক কৈছিল।"

"সেইয়ে নেকি? মই আকৌ ভাবিছিলো যে তেওঁ ৰিচমণ্ডৰ সকলো সা-সম্পত্তিকেই হাত কৰিব খুজিছিল নেকি!"

"অৱশ্যে সেইটো নোহোৱা নহয়। এতিয়াতো সেইটোৱেই হৈছে গৈ। প্ৰথমে কিন্তু সেই কথা তেওঁ মোক কোৱা নাছিল। তাৰ পিচত তেওঁ কৈছিল যে মোৰ স্বামীয়ে তেওঁক দিব খোজা বিশ হেজাৰ ডলাৰৰ পৰিবৰ্ত্তে মই তেওঁক দুশ হেজাৰ ডলাৰ দিয়াৰ প্ৰতিশ্ৰুতি তেওঁ বিচাৰিছে।"

"আপুনি কৈছে যে সেই চিঠিখন লিখাৰ সময়ত আপুনি ফ্ৰান্সতহে আছিল। পিচে কেনেকৈনো তেওঁৰ নিউইয়ৰ্কৰ ঠিকনাটো জানিলে?"

"সেই ঠিকনাটো তেনেকৈ লিখিবলৈ তেওঁ কৈছিল।"

"তাৰ পিচত দ্বিতীয়বাৰৰ কাৰণে আপুনি যেতিয়া তেওঁক লগ পালে তেতিয়া আন এখন চিঠি লিখি আপোনালোকে দেনা-পাওনাৰ সমিল মিল কৰিলে। সেই চিঠিৰ তলত আপুনি নাম লিখিলে, "মেইনাৰ কৰ্ক ৰিচমণ্ড"; "অৰ্থাৎ আপুনি কৰ্কৰ জীয়েক আৰু ৰিচমণ্ডৰ স্ত্ৰী। সেই সময়ত দেখোন ৰিচমণ্ডৰ লগত আপোনাৰ একো সম্বন্ধই হোৱা নাছিল।

"কিন্তু এই চিঠিখনৰ একো অৰ্থ নাই। গ্যাৰাণ্টি হিচাবেহে এইখন দিয়া হৈছিল।"

কেনে আকৌ টেপৰেকৰ্ডাৰটোৰ চাবি পকাই বজাই দিলে। তাত কেনৰ মাত শুনা গল—"এই বিষয়ে অলপ বহলাই কওকচোন কৰ্ক ডাঙৰীয়া!"

তাৰ পিচত কৰ্কৰ মাত প্ৰতিধ্বনিত হল—"মোৰ মনেৰে এটা

ভীষণ বুজা পৰাৰ অভাব হৈ পৰিছে। ৰিচমণ্ডৰ মৃত্যুৰ পিচত যে অজস্ৰ ধন-দৌলতৰ গৰাকীয়নী হব, সেই কথা মোৰ ছোৱালীক মই প্ৰায়েই কৈছিলো। দেউতাক হিচাবে সেই কথা ভবা বা তেওঁৰ আগত উল্লেখ কৰাটো একো অস্বাভাৱিক নহয়। মোৰ গৰাকীয়েও পিচে মেইনাৰৰ নামে নতুন উইলখন কৰি থৈ যাবলৈ বৰ আগ্ৰহ কৰিছিল। মেইনাৰেও ইতিমধ্যে তাকেই লৈ নানাৰকম কল্পনাৰ ৰংঘৰ সজালে। তাইৰ মনৰ অৱস্থা তেনেকুৱা নহবই বা কিয়? সিটো কম ধন-দৌলতৰ কথা নহয়! এই দুৰ্ঘটনাটো হোৱাৰ কেইদিনমান আগতেও আমি এই বিষয়ে কথা-বতৰা পাতিছিলো। সেইদিনা অৱশ্যে অদৰ্কাৰী কথা দুটা মানেই মই মেইনাৰক কৈ পেলাইছিলো। সেই কথা পিচে মই কওঁ বুলি কোৱা নাছিলো। মই মেইনাৰক কলো যে তেওঁ মোতকৈ বহুত গুণে ভাগ্যৱতী। আজীৱন গাধা খাটনি দি মই যি গোটালো তাৰ সহস্ৰ গুণ তেওঁ এৰাতিতেই পালে। তাৰ পিচত সেই বিষয়ে আমি আৰু একো কথাই পতা নাছিলো। আপুনি বোধ হয় নেজানে যে মেইনাৰ বৰ বহল মনৰ ছোৱালী। মোতকৈ সহস্ৰগুণে ধনী বোলা কথাষাৰৰ কাৰণেই বোধ হয় তেওঁ মোলৈ দুশ হেজাৰ ডলাৰৰ চেক্‌খন পঠিয়াই দিলে। তাৰ বাহিৰে সেইখন পঠিওৱাৰ অন্য একো কাৰণ থাকিব নোৱাৰে।"

"কিন্তু কৰ্ক ডাণ্ডৰীয়া, মই ভাবো যে ৰিচমণ্ডক হত্যা কৰি উঠি আপোনাৰ পৰা যাতে ৰহস্যটো ওলাই নপৰে সেই কাৰণেহে আপোনাক সেই ধন দিয়া হৈছিল। নহয় জানো?"

"আপোনাৰ এই জঘন্য মতামতত মই পদাঘাত কৰো।" অলপ খঙেৰে এণ্টন কৰ্কে কোৱা শুনা গ'ল।

"কৰ্ক ডাঙৰীয়া। হত্যাকাণ্ড এটা সংঘটিত হৈ গৈছে। তাৰ তদন্তত আমি ব্যস্ত। আপোনাৰ মনৰ অৱস্থাও আমি নুবুজা নহয়। তথাপি সঁচা কথাটো আমি বাহিৰ কৰিবই লাগিব। কিন্তু আপোনাৰ ছোৱালীৰ হেণ্ড বেগৰ ভিতৰত বিষ মিহলি গুৰি কিছুমান যে পোৱা

গৈছে, সেই বিষয়ে আপোনাৰ কবলগীয়া কি আছে বাৰু ? মৰণোত্তৰ পৰীক্ষাত ওলাই পৰিছে যে বিষ খুৱাইহে ৰিচমণ্ডক হত্যা কৰা হৈছে।"

"সেইটো পৰোক্ষ প্ৰমাণহে।"

"আপুনি যিমানেই প্ৰতিৰক্ষা নিদিয়ক কৰ্ক ডাঙৰীয়া, ডাক্তৰে অভিমত দিছে যে সাংঘাটিক ধৰণৰ উগ্ৰ বিষ মিহলাই ৰিচমণ্ডক খুওৱা হৈছিল। বিষখিনি ইমান চোকা আছিল যে মাত্ৰ এফোটা-মানেই মৃত্যু ঘটালে। এইটো সহজেই বুজিব পৰা যায় যে নাৰ্চ হিচাবে কাম কৰা সময়তে মেইনাৰে লগত নিশ্চয় এই বিষখিনি আনিছিল। সেইটো একো অস্বাভাৱিক নহয়। কিয়নো ডাক্তৰ বা নাৰ্চ সকলে দৰব হিচাবে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ বিষ লগত ৰাখিব পাৰে। নতুবা কৰবাৰ পৰা চুৰি কৰি আনিবলৈও সুবিধা পায়। হয়তো তেওঁ বাৰমুডাৰ পৰাই কেনেবাকৈ এই বিষ আনিছিল। আন এটা কথা কওকচোন বাৰু ! ৰিচমণ্ডৰ পৰিবাৰ আৰু বিশ্বাসী চাকৰ কেইটাৰ বাহিৰে আন কোন বাহিৰা মানুহে ৰিচমণ্ডৰ শোৱা কোঠাৰ কেবিনলৈ অহা-যোৱা কৰিবলৈ সুবিধা পাইছিল ?"

"বাহিৰা মানুহ কোনো ভাত সোমাবলৈ সুবিধা নাছিল।"

"সেই কথাটোকেই মই জানিব খুজিছিলো কৰ্ক ডাঙৰীয়া।"

এইখিনি ৰেকৰ্ডত বাজি উঠাৰ পিচতেই ষ্টাৰ্লিং কেনে টেপ-ৰেকৰ্ডাৰটো পুনৰ বন্ধ কাৰ দিলে। তাৰ পিচত আনটো টেপৰেকৰ্ডাৰ চলাই দিবলৈ কেনে কেৰানীজনক ইংগিত দিলে। এইটোৰ ৰেকৰ্ডত বা আৰু কি বাজি উঠে সেই কথা ভাবি মেইনাৰৰ অন্তৰ কঁপি উঠিল। কৰ্কে তেনেহলে এনেয়ে তেওঁক সম্ভাব্য বিপদৰ কথা কোৱা নাছিল। টেপৰেকৰ্ডাৰত বাজি উঠা কথাবোৰৰ পৰা আদালতে ইয়াকেই বুজি উঠিব যে মেইনাৰেই প্ৰকৃততে দোষী।

ইতিমধ্যে কেৰানীজনে টেপৰেকৰ্ডাটোৰ চাবি পকাই দিলে। কাৰ্ল ৰিচমণ্ডৰ মাত ৰেকৰ্ডত শুনিবলৈ পোৱা গ'ল। "আপুনি

বুজিছেনে বাৰু চেক্রেটৰী চাহেব? নিউইয়ৰ্কলৈ গৈ পায়েই মোৰ মানুহ দুনুহ লগ কৰি যিমান সোনকালে পাৰে এই কথাবোৰৰ এটা সু-বন্দোৱস্ত কৰি পেলাব লাগে। কামটো যাতে অতি সোনকালে হয় তাকেইহে মই বিচাৰো।"

"আপুনি কোৱামতেই কাম হব ডাঙৰীয়া। সেই বিষয়ে অৱশ্যে দৌৰাদৌৰি নকৰিলেও হয়। তথাপি হাতত থকা কাম সোনকালে কৰি পেলোৱাই ভাল। বিয়াৰ পিচত দেখিছো আপোনাৰ উদ্যম আৰু মনোবল যথেষ্ট বাঢ়িছে।"

চেক্রেটৰীৰ সেই উত্তৰত ৰিচমণ্ডে হহাঁ শব্দ ৰেকৰ্ডত শুনিবলৈ পোৱা গ'ল। মেইনাৰৰ অন্তৰত সেই হাঁহিৰ শব্দই প্ৰতিধ্বনি তুলি গ'ল।

"শুনকচোন চেক্রেটৰী চাহেব। আজি কালি ডেকা ছোৱালী বোৰ বৰ আচৰিত ধৰণৰ হ'ল। মই বুঢ়া হলো কাৰণেহে তেনেকুৱা লাগে নেকি অৱশ্যে কব নোৱাৰো। পিচে সেই কথা ভাবি ভাবি মই অন্তই কৰিব নোৱাৰো দেখোন। তাই প্ৰকৃততে সাধু প্ৰকৃতিৰেই ছোৱালীনে মোৰ সম্পত্তিৰ আশাত মোৰ মৰণ কামনা কৰিহে বৈ আছে মই একোকেই বুজিব পৰা নাই।" সেই বুলি কৈয়েই ৰিচমণ্ডে হাঁহিছিল। সেই হাঁহি ৰেকৰ্ডত স্পষ্টকৈ ফুটি উঠিল। মেইনাৰৰ অন্তৰ কঁপি গ'ল।

"এতিয়া নতুন উইলখনৰ কথাকেই কওঁ বাৰু। সেই বিষয়ে যাতে পিচত গৈ মই আন দিগদাৰিত পৰিব নেলাগে সেইটো আপুনি চাব। আগৰ উইলকেখন আপুনি পুনৰ বেলেগে লিখিব লাগিব। মোৰ পৰিয়ালে যাতে মোৰ আটাইখিনি ধন সম্পত্তি অকলে নেপায় সেই কথাটোৰ কিবা এটা বন্দোৱস্ত কৰিব লাগে। মই হলো বিৰাট ধন দৌলতৰ অধিকাৰী। সক এই ছোৱালী জনীয়ে অকলেনো ইমানবোৰ সম্পদ কি কৰিব? তথাপি বুজন ধৰণৰ অংশ এটা যাতে তেওঁ পায় সেই ব্যৱস্থা মই কৰি থৈ যাম। মেইনাৰ ছোৱালীজনীও

হল বেচ ভাল। মোৰ ঘৰবাৰী, মণিমুকুতা আৰু অলঙ্কাৰ আদি এইবোৰ তেওঁ পাবই। তাৰ বাহিৰেও কেইলক্ষমান ডলাৰ দি গলেই যথেষ্ট হব বুলি মই ভাবো। এইখিনিয়েই যথেষ্ট নহব জানো ?”

“আপুনি সঁচাকৈয়ে অতি জ্ঞানী আৰু সুবিচাৰক। সেইখিনিয়েই তেওঁৰ কাৰণে যথেষ্ট হব বুলি মোৰো বিশ্বাস।”

দুয়োজনে হঁহাৰ শব্দ ৰেকৰ্ডত শুনা গ'ল। তাৰ পিচত কন্তেক নীৰৱতা. তাৰ পিচত ৰিচমণ্ডৰ মাত পুনৰ শুনা গল—“সেইটো বাৰু বুজা গৈছে। তেনেহলে এক লক্ষমান দিলেই নহব জানো ?”

“আপুনি কিন্তু এইমাত্ৰ দুইলক্ষ বুলিহে কৈছিল।”

“কৈছিলো নেকি ? তেনেকৈ কোৱা মোৰ দেখোন মনতেই নপৰে। একলক্ষ দিলেই যথেষ্ট নহব জানো ! সিওতো কম সম্পত্তি নহয়। পিচে এই সকলোখিনি বন্দোবস্তত যাতে একো আইন বিষয়ৰ খুটিনাতি নেথাকে সেইটো চাব। কালিফোৰ্ণিয়ালৈ যাত্ৰা কৰাৰ আগতেই মই এই কাগজ পত্ৰবোৰত চহী কৰি থৈ যাম ! আপোনাৰ বিষয়ে কি ব্যৱস্থা কৰা যাব কৰ্ক ডাওৰায়া ?”

চেক্ৰেটৰীয়ে একো উত্তৰ নিদিলে। ৰিচমণ্ডে কৈ যোৱা শুনা গল “আপোনাৰ উচ্চাভিলাষ বৰ কম। পিচে আপুনি অতি ভাল মানুহ আৰু মোৰ একমাত্ৰ ওচৰ সম্বন্ধীয়া। মই সদায় আপোনাৰ ওপৰতেই ভৰষা কৰি আহিছো। পিচে আপোনাৰো বয়স হৈ আহিছে। আপোনাৰ কাৰণে ভবাটোও মোৰ অন্যতম কৰ্ত্তব্য। তেন্তে আপোনাক কিমান অংশ দিয়াটো আপুনি বিচাৰে ?”

“আগৰ উইলখনত মোক বিশহেজাৰ ডলাৰ দিম বুলি আপুনি লিখিছিল।”

“সেইখিনি আপোনাৰ কাৰণে যথেষ্ট হব জানো ?”

“আপুনি সুধিছে যদি কওঁ বাৰু। সেই ধন তাকৰ হব যেন লাগিছে।'

তেনেহলে আপুান কিমান বিচাৰে ?”

ককে গল খেকৰি মাৰি ডিঙিটো পৰিস্কাৰ কৰি লোৱা শব্দ ৰেকৰ্ডত শুনা গ'ল। তাৰ পিচত অতিক্ষীণ আৰু ভীৰুৰ দৰে কলে "এশ।"

"এশ কি? এশ ডলাৰ?" হাঁহিত বুঢ়া যেন বাগৰি পৰিব। তাৰ পিচত আকৌ সোধা শুনা গল—"নকয় কেলেই? এশ ডলাৰ নে এশ হেজাৰ ডলাৰ?"

"এশ হেজাৰ।"

"এতিয়াহে আচল কথাটো কৈছে, নহয় জানো? আপুনি জীৱনত আজি প্ৰথম বাৰৰ কাৰণে মৰসাহ কৰি কথা কলে যেন পাওঁ। গতিকেই আপোনাৰ এই আগ্ৰহত মই চেচা পানী নেঢালো। আপোনাক এশ নহয় তিনিশ দিম বাৰু।"

থিক এইখিনিতেই দুৱাৰত শব্দ হোৱা শুনা গ'ল। বুঢ়াই সুধিলে—"কোনে শব্দ কৰিছে।"

"চাহ আনিছে বোধ হয়, ৰেকৰ্ডাৰটো বন্ধ কৰিম নেকি?" "কৰক। পিচে আপুনি কথাবোৰ নেপাহৰিব..."

এইখিনি আধাকোৱা হওঁতেই ৰেকৰ্ডাৰটো বন্ধ কৰি দিয়া শব্দ শুনা গল।

উশাহ বন্ধ কৰি একেথৰে মেইনাৰে ৰেকৰ্ডৰ কথাবোৰ শুনি গৈছিল। এই ৰেকৰ্ড খিনি কিহৰ বাবে কৰাই থোৱা হৈছিল সেই কথা তেওঁ বুজি নেপালে। ষ্টাৰ্লি কেনেও তেওঁক আচল কথাটো বুজাই নিদিলে। কেনে ইতিমধ্যে আকৌ আগৰ ৰেকৰ্ডাৰটো চলাই দিলে। কেইটামান শব্দ হোৱাৰ পাছত তাত কেনৰ মাত শুনা গল—"টেপৰেকৰ্ডিঙত উল্লেখ কৰা নতুন উইলখনৰ কথা আপোনাৰ জীয়েকক কেতিয়াবা কৈছিল নে বাৰু?

"কেলেই নকম?"

"সেইকথা খিনি তেওঁ কেনেদৰে ললে?"

"তেওঁ কেনেদৰে ললে সুধিছে? তেওঁ—মানে—কি বুলিনো

কম ? তেওঁ হতাশ হ'ল।...আগৰ উইলখনত যে তেওঁৰ নামে সকলো সা-সম্পত্তি লিখি দিয়া হৈছিল সেই কথাটোহে তেওঁ বাৰে বাৰে কৈছিল। ৰিচমণ্ডে পিচে তেওঁক কি কৈ গৈছে মই নেজানো। সেই বিষয়ে তেওঁৱেই মোতকৈ ভালদৰে জানিব।"

"এই নতুন উইলখনৰ পৰাতো আপোনাৰো যথেষ্ট লাভ হ'ল। নহয় জানো ?"

"নিশ্চয়।"

"সেই বিষয়বোৰৰ কাৰণেই নিউইয়ৰ্ক আহি পোৱাৰ লগে লগেই আপুনি উকীল মুক্তিয়াৰ সকলৰ লগত কথা হবলগীয়া নাইছিল জানো ?"

"হয়।"

"তেনেহলে কাকো লগ নধৰিলে কেলেই ?"

"মই সুবিধা কৰিবই নোৱাৰিলো।"

"কৰ্ফ ডাওবীয়া। সঁচা কথাটো নকয় কেলেই ? আপুনি যুক্তি-সংগত উত্তৰ দিব পৰা নাই। মেইনাৰক বচাবৰ কাৰণেই ইচ্ছাকৃত ভাবে আপুনি সেইটো কৰা নাছিল জানো ? পিচৰ উইলখন লিখি থিক থাক কৰাৰ আগতেই একো নভবা নিচিন্তাকৈয়ে ৰিচমণ্ডক মেইনাৰে মাৰি পেলালে আৰু সেই কথা গুপুতে ৰাখিবলৈ আপোনাৰ জীয়েকে দুশহেজাৰ ডলাৰৰ চেক্ এখনো দিলে। সিয়েই দেখোন সকলো কথা প্ৰমাণ কৰে।"

"সেই কথা সঁচা নহয়।"

"তেনেহলে চোৰৰদৰে ৰাতি সেই টেপৰেকৰ্ডাৰটো আনিবলৈ কেলেই গৈছিল ? ৰেকৰ্ডাৰটো আপুনি কোলেই নৈত পেলাই দিব খুজিছিল ? ৰিচমণ্ডে দিয়া তিনিশ হেজাৰ ডলাৰ আপুনি, কেলেই নললে ? কৰ্ফ ডাওবীয়া ! ঘটনা সম্পৰ্কে আমি যোগাৰ কৰা সাক্ষ্য প্ৰমাণ বোৰলৈ ভালদৰে মনদি চাওকচোন বাৰু ! দেখা যাব যে মেইনাৰক বচাবৰ কাৰণে আপুনি অহোপুৰুষাৰ্থ কৰিছে।"

"আপোনাৰ সিদ্ধান্ত ভুল বুলি মই কওঁ।"

এইখিনিতেই কেনে ৰেকৰ্ডাৰটো বন্ধ কৰি মেইনাৰৰ ফালে চাই সুধিলে—"এই বিষয়ে আপুনি কি কয় মেমচাহেব! এই সাক্ষ্য প্ৰমাণবোৰ মিছা বুলি কব খোজে নেকি?"

"এই সকলো কথা মই অস্বীকাৰ কৰিছো। একেবাৰে শেষলৈকেও সেই একেটা কথাকেই মই কম। মোক সকলো সা-সম্পত্তি দিম বুলি উল্লেখ কৰা উইল এখন অৱশ্যে আছিল। কিন্তু আনখনৰ কথা মই একোকেই নেজানো। মোৰ দৃঢ় বিশ্বাস যে মোৰ স্বামীয়ে সেইখন কেতিয়াও লিখোৱা নাছিল।"

"তেনেহলে কোনে কৰালে?"

"সেই কথা মই নেজানো। ৰেকৰ্ডত ওলোৱা মাতটো মোৰ স্বামীৰ মাত যেনেই লাগে। কিন্তু মোৰ মনত সন্দেহৰ ভাব এটা হৈছে যে সেইয়া যেন তেখেতৰ কণ্ঠস্বৰ নহয়।"

"মেমচাহেব! অলপ দিনৰ ভিতৰতেই আদালতত আপোনাৰ বিচাৰ হব। নৰহত্যাৰ অপৰাধত আপোনাৰ বিপক্ষে অভিযোগ অনা হব। গতিকে আপুনি কেনেধৰণৰ প্ৰতিৰক্ষা দিয়ে সেই বিষয়ে এতিয়াৰ পৰাই থিক কৰক। ভাল উকীল এজনো ধৰক। বিচমণ্ডৰ উকীল সকলে আপোনাৰ হৈ হাজিৰ হোৱাহি নাই কেলেই বাৰু?"

"সেই সকলোবোৰ কৰ্ফে কৰাৰ কথা আছিল।"

"তেনেহলে এতিয়াও মোক প্ৰকৃত কথাটো নকওঁ বুলিয়েই ভাবি আছে নেকি মেমচাহেব…?"

"মোক বিশ্বাস নকৰে কিয়? মই কোৱা সকলো কথা দেখোন আপুনি হোৱাই-নোহোৱাই উৰাইহে দিছে।"

"কাৰণ প্ৰকৃত ৰহস্যটো উদঘাটন কৰাতো মোৰ কৰ্ত্তব্য।"

"কিন্তু আপুনিয়েই যদি মোক বিশ্বাস নকৰে, তেনেহলে বিচাৰৰ সময়ত জুৰিৰ সভ্য সকলেও দেখোন মই কোৱা কথা বিশ্বাস নকৰিব।"

"সেই কাৰণেই মই বাৰে বাৰে কৈ আছো যে আপুনি দোষ

স্বীকাৰ কৰক। সকলো দোষ স্বীকাৰ কৰি আদালতৰ সন্মুখত ক্ষমা ভিক্ষা কৰাৰ বাহিৰে আপোনাৰ আন একো উপায় নাই বুলিয়েই মই ভাবো।”

উদাসভাবে মেইনাৰে শূন্যলৈ চালে। তেওঁ কেনৰ কথাৰ একো উত্তৰ দিব নোৱাৰিলে। বেচেৰীৰ চকুপানীৰ নিজৰা বৈ গ'ল। সর্ব্ব-শৰীৰ যেন দুখ বেদনাত ছাটিফুটি কৰিছে। তেওঁ অতিকৈ অৱশ হৈ পৰিছে। তথাপি মেইনাৰৰ যেন আজি আৰু একোলৈকে ভয় নাই। জগতৰ সকলো বিপদ-বিঘিনি আহিও তেওঁক যেন লৰাব নোৱাৰে। অনাহাৰ, অনিদ্ৰা, শীত, বা চিন্তাইও যেন তেওঁক আজি অৱসাদ আনি দিব নোৱাৰে। তেওঁৰ মনত খেলালে যে তেওঁ এতিয়াও জীয়াই আছে। মৃত্যু হোৱা নাই। তেওঁ কাণেৰে যেন মানুহৰ মাত কথা সকলো শুনিছে। কিন্তু তথাপি তেওঁ যেন আজি এক ধুমুহাৰ সন্মুখত। প্ৰলয়ংকাৰী আৰু বীভৎস এক বিভীষিকাই যেন তেওঁক আগুৰি ধৰিছে।

আৱদ্ধ কৰি ৰখা কোঠালীটোলৈ মেইনাৰক পুনৰ প্ৰেৰণ কৰা হল। মনত এইবোৰ ভাবচিন্তা লৈ সৰু খাটিয়াখনত শুই পৰাৰ কিছুসময় পিচত নিদ্ৰাদেৱীয়ে আকোৱালি লৈ ক্ষন্তেক সময়ৰ কাৰণে তেওঁৰ অশান্ত মনক জিৰণি দিলে।

হাজোতৰ মেট্ৰন গৰাকীয়ে মন্তব্য কৰিলে যে মেইনাৰ নিশ্চয় দোষী হবই লাগিব। নহলে ইমান নিশ্চিন্ত হৈ তেওঁ কেতিয়াও টোপনি যাব নোৱাৰে। গভাইত দাগী আৰু দোষী চোৰেহে ইমান নিশ্চিন্ত হৈ টোপনি যাব পাৰে।

পিচদিনা গোটেই দিনটো মেইনাৰক অকলশৰে থাকিবলৈ দিয়া হ'ল। অকলশৰীয়া সেই কোঠালীটোত বেচেৰী নিঃশব্দে বহি থাকিল। তেওঁক সহায় কৰিবলৈ সংসাৰত আৰু কোনো নাই। আজিৰ এই বিপদত এবাৰি আয়ৈ দেহি আৰু এটি হমুনীয়াহ মেইনাৰে বিচাৰিছিল। কিন্তু দুখে ভৰা জীৱনত মাত্ৰ এবাৰি মাতিবলৈকো

তেওঁৰ আত্মীয় স্বজন কোনো নাই। সেই নিস্তব্ধতা যেন মহাশ্মশানৰ নিস্তব্ধতাহে। নিজৰ উশাহ-নিশাহৰ শব্দৰ বাহিৰে ক'তো টোকৰ এটাও শুনিবলৈ পোৱা নগল। এই নীৰৱতাই মেইনাৰক আৰু বেচি ভীতি-বিহ্বলা কৰিলে। এই দুৰ্য্যোগৰ সময়ত ভগবানক প্ৰাৰ্থনা কৰি হয়তো মনত অলপ শান্তি পোৱা গলহেতেন। কিন্তু জীৱনৰ কঠোৰ সংগ্ৰামত জ্বলা-কলা হৈ মেইনাৰে ভগবানকো বিশ্বাস নকৰা হৈ পৰিছিল। গতিকে সেই ভয়াবহ নীৰৱতাৰ মাজত থকাৰ বাহিৰে আন উপায় আৰু বেচেৰীৰ নাছিল।

আবেলি হৈ যোৱাৰ পিচত সন্ধ্যাৰ আগে আগে তেওঁক বাহিৰা মানুহ দেখা কৰা কোঠালীটোলৈ পুনৰ লৈ যোৱা হ'ল।

তাত এণ্টন কৰ্ক আগৰে পৰা বহি আছিল। তেওঁক দেখা স্বত্বেও মেইনাৰে মনোভাবৰ একো সালসলনি কৰি নেদেখুৱালে। তেওঁৰ উপস্থিতিলৈ মেইনাৰে যেন কোনো গুৰুত্বই দিয়া নাই। প্ৰকৃততে মেইনাৰৰ মনত খং বা ক্ৰোধ নাইকিয়া হৈ গৈছে। সকলো যেন এক বিৰাট উদাসীনতাই আবৰি ধৰিছে। অন্যমনস্ক ভাবেই তেওঁ কৰ্কৰ মুখামুখি হৈ বহিল আৰু কৰ্কে প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰিব বুলি অপেক্ষা কৰি ৰ'ল। এণ্টন কৰ্কেই কবলৈ ধৰিলে—

"ষ্টাৰ্লিং কেনক মই এইমাত্ৰ লগ পালো। তেওঁৰ আগত সকলো কথা ভাঙি পাতি কৈ তুমি যি মুৰ্খামিৰ পৰিচয় দিলা তাৰ কাৰণে তোমাক ধন্যবাদ দিবলৈহে আজি মই আহিছো। তুমি বোধ হয় বুজিব নোৱাৰিলা যে মোৰ ওপৰত দোষাৰোপ কৰিবলৈ গৈ মোক তুমি উপকাৰহে কৰি দিলা।"

মেইনাৰে একো নেমাতিলে।

কৰ্কে কৈ গ'ল—"মই তোমাৰ পৰা বিদায় লবলৈহে আহিলো। অনতিবিলম্বেই জুৰিৰ সন্মুখত আদালতত তোমাৰ বিচাৰ হবৰ্ণ তোমাক যে দোষী সাব্যস্ত কৰিব তাত কোনো সন্দেহ নাই। তেতিয়াহলে লগত সাক্ষী এজন নৰখাকৈ তোমাৰ লগত মোক দেখা কৰিবলৈও

নিদিব। আন মানুহ সন্মুখত ৰাখিলো আৰু কি দৰ্কাৰী কথা-বতৰা পাতিম।"

মেইনাৰে সুধিলে—"টেপৰেকৰ্ডাৰত উল্লেখ কৰা উইলখনৰ বিষয়ে দেখোন মই একো বুজিবই পৰা নাই।"

এণ্টন কৰ্কে দুই ওঠত হাঁহি বিৰিঙাই কলে—"সেই বিষয়ে জনাৰ পিচত তুমি যে আচৰিত হবা মই জানিছিলোৱেই। তুমি জানাই যে হত্যাকাণ্ডৰ কাৰণ নিৰ্ণয়ৰ সময়ত আচামীৰ উদ্দেশ্য আৰু মনোভাবৰ কথা আদালতে প্ৰথমেই বিচাৰ কৰিব। আদালতৰ সেই বিচাৰত সুবিধা কৰিবৰ কাৰণেই মই এই অভিনৱ বুদ্ধিৰ অৱতাৰণা কৰিছিলো। বহুদিন আগতেই মই এইখিনি ৰেকৰ্ড কৰি থৈছিলো। সেইয়া যে বিচমণ্ডৰ মাত নহয় তুমি জানানে? মইয়েই বিচমণ্ডৰ নিচিনাকৈ সুন্দৰকৈ সেই মাত উলিয়াইছিলো।"

"সেইয়া বিচমণ্ডৰ মাত নহয় বুলি মই বুজিছিলোৱেই।"

"কিন্তু তুমি স্বীকাৰ কৰিবলৈ বাধ্য যে অবিকল বিচমণ্ডৰ মাতকেই মই বাহিৰ কৰিছিলো। পিচে পুলিচকেইজনে ৰেকৰ্ডাৰটো বিচাৰি উলিয়ালেগৈ। টনা-আজোৰাত পানীত নপৰাকৈ ভাগ্যেহে ৰেকৰ্ডাৰটো ৰ'ল।"

"এনেকুৱা অসৎ উপায় অৱলম্বন কৰি টকা ঘটিবলৈ আপোনাৰ লাজ নেলাগেনে?"

"তুমি তেনেই আকৰী ছোৱালী। জীৱনটো মিচেই কষ্টেকীয়া। থকা দিন কেইটা আনন্দ উপভোগৰ মাজত কটোৱাই শ্ৰেয়ঃ।"

"মই আপোনাৰ সেই ষড়যন্ত্ৰৰ মাজত নাই। মোক ক্ষমা কৰক। আপুনি যি কয় মই তাকেই কৰিম, কিন্তু মোক বাচি থাকিবলৈ দিয়ক।"

"সেইবোৰ ভাৱপ্ৰৱণতাৰ মাজত সোমাইনো কি লাভ?" "ষ্টাৰ্লিং কেনৰ লগত হয়তো মই বুৰ্বকামি কৰিছিলো। কিন্তু আপুনি বুজা উচিত হব যে মোৰ উকীলে আপোনাৰ ক্ষেত্ৰত সেই ভুল নকৰে।"

"তুমি বোধকৰো জনাই নাই যে কেইবাজনো নিৰ্ভৰযোগ্য সাক্ষী যথেষ্ট টকা পইচা খৰচ কৰি মই হাত কৰি থৈছোঁ। তেওঁলোকৰ এজনে সাক্ষ্যত প্ৰমাণ কৰিব যে ১৯৪৬ চনৰ পৰা তুমি ৰেডট নামৰ মহিলা এগৰাকীৰ লগত কেট্‌চত বাস কৰিছিলা। সাক্ষীয়ে আৰু প্ৰমাণ কৰিব যে বহুবছৰ ধৰি তুমি হামবাৰ্গলৈ যোৱাই নাই। তেতিয়াহলে অহোপুৰুষাৰ্থ কৰিও তুমি আদালতক বুজাব নোৱাৰিবা যে হাম্‌বাৰ্গৰ বাতৰি কাকত এখনত ওলোৱা জাননীৰ সূত্ৰতহে তোমাৰ লগত মোৰ প্ৰথম সাক্ষাৎ হৈছিল।"

"কিন্তু মই কাম কৰা প্ৰকাশক কোম্পানীৰ মানুহে মোৰ লগত কেতিয়াও বিশ্বাসঘটকতা নকৰিব বুলি মোৰ দৃঢ়বিশ্বাস।"

"তেওঁবিলাকে ফ্ৰালিন মেইনাৰ নামৰ ছোৱালী এজনীৰ কথাহে কব। মিচ্‌ কৰ্ফ'ৰ কথা তেওঁলোকে একোকেই নেজানে।"

"মোৰ দেহৰ গঠনৰ পৰাই তেওঁলোকে মোক চিনি পাব।"

"সেইটো অৱশ্যে হয়। তথাপি ইয়াৰ অন্য এটা দিশো আছে। মোৰ সাক্ষ্য প্ৰমাণক সন্দেহ কৰিবলৈ কিবা স্থল নেথাকিলে তুমি যিমান নকলেও তোমাৰ কথা কোনেও বিশ্বাস নকৰিব। কিয়নো মই এনেকুৱা নিৰ্ভৰযোগ্য সাক্ষ্য প্ৰমাণ দিম যে তাত অকনো খুত নেথাকিব। তেনেকুৱা নিৰ্ভৰযোগ্য সাক্ষী তুমি পাবাই বা ক'ত? তদুপৰি মৰাশটো তেনেকৈ কটিয়াই অনোৱাৰ বিশ্বাসযোগ্য উত্তৰকেই বা তুমি কি দিবা? তোমাৰ বেগত পোৱা বিষৰ গুৰিবোৰৰ কথাই বা তুমি কি বুলি ব্যাখ্যা কৰিবা! এইটোও পাহৰি নেযাবা যে ইতিমধ্যে এই মোকৰ্দ্দমাৰ কথা চাৰিওফালে বহল ভাবে প্ৰচাৰ হৈ গৈছে। সকলোৱেই মনোযোগেৰে এই মোকৰ্দ্দমাৰ বিচাৰৰ বাবে অপেক্ষা কৰিছে। জগতৰ মানুহে তোমাক আজি কপট, নিষ্ঠুৰ হত্যাকাৰিণী বুলি পৰিগণিত কৰিছে।"

মেইনাৰে প্ৰায় চিঞৰিয়েই কলে—"আপুনি ইয়াৰ পৰা গুচি যাওক। এতিয়াই মোৰ চকুৰ আগৰ পৰা আঁতৰ হওক। আপোনাক

বিশ্বাস কৰাৰ বাবে মই আজি অতিকৈ লজ্জিতা।" এইবুলি কোৱাৰ পিচতেই অৰুণহে মেইনাৰ চকীখনত আউজি বহি পৰিল।

"তেনেহলে বিদায়হে" এই বুলি কেৰাহীকৈ মেইনাৰলৈ চাই এণ্টন কৰ্ক লাহে লাহে কোঠালীটোৰ পৰা ওলাই গ'ল ।

মেইনাৰ আকৌ নিজৰ কোঠালালৈ ঘূৰি গ'ল। এক বিৰাট অৱসাদে তেওঁক আবৰি ধৰিছে। এই কপট জালৰ পৰা ওলাই যাবলৈ উপায় নাইকীয়া হৈ পৰিছে। কিবা কাৰণবশতঃ মৃত্যুদণ্ডৰ আদেশ নহলেও আজীৱন কাৰাবাসৰ হুকুম যে হব সি নিশ্চয়। কাৰাগাৰত ভালদৰে চলন ফুৰণ কৰিলে ভাল স্বভাৱ চৰিত্ৰৰ কাৰণে হয়তো শেষৰ ফালে কিছুদিনৰ শাস্তিৰ পৰা ৰেহাই পাব। কিন্তু আজীৱন কাৰাবাসৰ লগত সিনো কেইদিন ? তেওঁৰ বয়স এতিয়া চৌত্ৰিশ বছৰ হলেই। কাৰাগাৰৰ পৰা ওলাই অহাৰ সময়ত তেওঁ দেখোন বুঢ়ী হবগৈ ভবিষ্যত বুলিবলৈ তেওঁৰ জীৱনত সেইটোহে আছে। এই কথা ভাবি ভাবি অৱসাদ আৰু ক্লান্তিত মেইনাৰ বিচনাত বাগৰি পৰিল।

তাৰ পিচত ভৰিৰ পৰা মুজা দুপাত খুলিলে। পাতল কোমল সুতাবোৰে মেইনাৰৰ ভৰিত নিমজ দাগ বহুৱাই থৈছে এনেকুৱা ধুনীয়া মিহি মুজা তেওঁনো জীৱনত আৰু কেতিয়া পিন্ধিবলৈ পাব। অতি মৰমেৰে মুজা জোৰকেই মেইনাৰে হাতেৰে মোহাৰিবলৈ ধৰিলে। বিলাসী জীৱনৰ সামগ্ৰী হিচাবে এই বদ্ধ কাৰাগাৰত মুজা জোৰ হে তেওঁৰ লগত আছে। পিন্ধা কানি কাপোৰবোৰো মলিয়ন হৈ পৰিছে। এই মুজাজোৰেই যেন তেওঁৰ জীৱনৰ লগত এটা যোগসূত্ৰ……জীৱন আৰু…….

এইদৰে ভাবি ভাবি অজানিতেই দুই হাতেৰে মুজা দুপাত তেওঁ টানিবলৈ ধৰিলে। নাইলনৰ মুজাযোৰ দীঘল হৈ গ'ল। কিন্তু নিচিঙিল। আকৌ দুবাৰমান তেওঁ টানি চালে। আগতকৈ দীঘলহে হৈ গৈছে, তথাপি ছিঙি যোৱা নাই। মেইনাৰে ভাবিলে যে এই

মুক্তাজোৰ দেখোন ৰচি হিচাবেই ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা যায়। দুয়োপান্ত মুক্তা একেলগে বান্ধি দীঘলীয়া কৰি লৈ ওপৰৰ এঠাইত গাঠি লগাই লব পাৰিলেই দেখোন কামটো হৈ যায়……!

গাঠিটো নিশ্চয় বেচ ভালকৈ লগাব লাগিব……তেতিয়া এই সকলো কেলেংকাৰীৰ হাত সাৰিব পৰা যাব।…লাজ অপমানৰ বোজা ববলৈও তেতিয়া নেলাগিব। কোনো প্ৰশ্ন, কোনো সাক্ষীৰেই তেতিয়া অকনো আৱশ্যক নহব।

কব নোৱাৰাকৈয়ে মেইনাৰে দুহাতেৰে গোটেই শৰীৰটোত হাত ফুৰাই চালে। এই ধুনীয়া শৰীৰ লৈ তেওঁ আৰু বাচি নেথাকিব। ধুনীয়া গছ গছনি, নীলিম সাগৰ, বাধাহীন উৰ্ম্মিমালা, বিশাল সোণালী বালিৰ দলিচা আৰু উপকূলবাজি একোকেই তেওঁ পুনৰ দেখা নেপাব। সেই কথা ভাবিলে মনটো কিবা লাগি যায়। তেওঁ কান্দিছে নেকি বাৰু? কেলেই কান্দিব! কান্দিবলৈতো একো হোৱা নাই! এই অযথা কান্দোনৰ বাবে মেইনাৰৰ নিজৰ ওপৰতেই খং উঠিল। অন্তৰৰ নিভৃততম কোনৰ পৰা মেইনাৰক যেন কোনোবাই কৈছে— “জীৱন আৰু মৰণ একেই বস্তু। তাৰ কোনো প্ৰভেদ নাই। গতিকে মৰণলৈ ভয় কিহৰ? সেইবাবেই আৰু পলম কৰাৰ কোনো কাৰণেই থাকিব নোৱাৰে……।”

তেওঁ শোৱাৰ পৰা উঠিল আৰু খিৰিকীৰ ওচৰলৈ গৈ কোঠালী-টোৰ ফালে কোনোবা আহিছে নেকি ভুমুকিয়াই চালে। বাৰন্দাৰ কিছু আতৰত মেট্ৰন গৰাকীক মেইনাৰে দেখিলে। তেওঁ সেই ফালেই আহি আছে। অজানিতেই তেওঁ গাঠি দি দীঘল কৰি থোৱা মুক্তাযোৰ কাপোৰৰ তলত লুকাই ললে। লৌহ কপাটৰ মাজেৰেই দুয়ো দুয়োকো চালে। তাৰ পিচত মেট্ৰন গৰাকীয়ে চাবিটোৰে ডাঙৰ তলাটো খোলা শব্দ শুনা গ'ল। মেট্ৰন গৰাকীয়ে মেইনাৰক কলে—“আপোনাক লগ ধৰিবলৈ কোনোবা মানুহ এজন আহিছে।”

"এণ্টন কৰ্ক আকৌ অহা নাইতো ?" সঁচকিতা হৈ মেইনাৰে সুধিলে।

"কৰ্ক নহয়।"

"তেনেহলে কোন আহিছেনো ?"

"মই কেনেকৈ জানিম ? আপুনি ওলাই আহক।" সপোন দেখা মানুহৰ দৰে বাৰন্দাৰে গৈ তেওঁ কোঠালীটোৰ ওচৰ পালে। অলপ পিচতেই দুৱাৰখন মেল খালে আৰু মেট্ৰন গৰাকীয়ে তেওঁক ভিতৰলৈ থেলি দিলে। কোঠালীটোত সোমাইয়েই মেইনাৰে এজন অচিনাকি পুৰুষক দেখিলে। এইজন কোন হব পাৰে বাৰু ? কৰবাত যেন কেতিয়াবা মানুহজন দেখিছিল তেনেকুৱা যেন লাগিছে দেখোন। মানুহজনেই তেওঁক প্ৰথমে মেইনাৰ বুলি মাত দিলে। এই মাতটো যেন অতিকৈ চিনাকি !

তেওঁ অতি আচৰিত হ'ল। প্ৰায় হতভম্বৰ দৰেই তেওঁ সুধিলে—"আপুনি,………আপুনি কোন ?"

"মেইনাৰ, মই জুলিয়াচ। মই তোমাৰ জুলিয়াচ।"

মেইনাৰে ভাবিলে তেওঁতো আৰু কাকো আজি বিচৰা নাই ! শান্তিৰে মৰিবলৈহে তেওঁ দিন গণি আছে !

মেইনাৰে তেওঁৰ কথা বিশ্বাস কৰিব পৰা নাই যেন অনুমান কৰি আগন্তুকজনে পুনৰ কৱলৈ ধৰিলে,—"মেইনাৰ, সঁচাকৈয়ে মই জুলিয়াচ। সীমান্তৰ যুদ্ধত মোৰ মৃত্যু হোৱা বুলি খবৰ ওলাইছিল। প্ৰকৃততে গুলী লাগি মোৰ জখমহে হৈছিল। চিকিৎসালয়ত থকাৰ পিচত আৰোগ্য হৈ ওলাই আহিয়েই তোমাক বিচাৰিলো। কিন্তু তোমাৰ খবৰ কোনেও দিব নোৱাৰিলে। আমাৰ পৰিয়ালৰ আন কাকোকেই বিচাৰি নেপালো। ধ্বংস লীলাৰ স্মৃতি বিজড়িত জাৰ্মান দেশত থাকি অকনো ভাল নেলাগিল। সেই কাৰণে বহু বছৰ আগতেই আমেৰিকালৈ আহি উইচ্‌কনচিনত বসতি কৰিলোহি। মোক বিশ্বাস কৰা মেইনাৰ !"

মেইনাৰৰ অন্তৰ গলি গ'ল। আনন্দাশ্ৰুৰ নৈ বৈ গ'ল। আধা ভগা মাতেৰে মেইনাৰে কলে—"তুমি সঁচাকৈয়ে জুলিয়াচ....তুমি জুলিয়াচ ?"

"হয়, মই জুলিয়াচ। তোমাক সহায় কৰিবলৈ আহিছো।"

"জুলিয়াচ! মই বৰ জঘন্য ষড়যন্ত্ৰ এটাৰ মাজত ডুব খাই গলো। এই জালৰ বান্ধোনৰ পৰা যে কোনোবাই মো'ক মুকলি কৰি নিব পাৰিব সেই আশা মই এৰি পেলাইছো।"

"তুমি তেনেকৈ নকবা।"

"মোৰ বাইদেউ আৰু ভাগিনটি নমৰি মই মৰাহলেহে ভাল আছিল।"

"মেইনাৰ! তাঁহাতৰ মৃত্যুৰ পিচত মইও সেই কথাই বহু দিনলৈ ভাবিলো। দিন গৈ অহাৰ লগে অৰণ্যে মোৰ মনলৈ ভালেখিনি স্থিৰতা আনিছে। সেই স্মৃতিয়ে মোক এতিয়া কষ্ট দিব নোৱাৰে।"

"তোমাৰ মনৰ এনেকুৱা পৰিবৰ্ত্তন কেনেকৈ হল বাৰু ?"

"এইবাৰ কিন্তু মোৰ মনৰ পুনৰ সলনি নহয়। সেই কথা তুমি বুজা যেন।"

"তুমি মোক কেনেকৈ বিচাৰি উলিয়ালা ? মোকতো মেইনাৰ নামেৰে এতিয়া কোনেও নেজানে ?"

"প্ৰায় সকলোবোৰ বাতৰি কাকতত‍েই তোমাৰ ছবি বাহিৰ হৈছিল। ছবিটো দেখিয়েই মই তোমাক চিনি পালো, আৰু লগে লগেই ইয়ালৈ আহিছো।"

"তুমিতো মোক বহুদিন আগৰে পৰাই জানা। মই দোষী বুলি তুমি ভাবিব পাৰা জানো ?"

"ভাবিব পাৰো জানো ?"

জুলিয়াচে মুৰ জোকাৰি কলে যে তেওঁ সেই কথা কেতিয়াও ভাবিবই নোৱাৰে। তাৰ পিচত আকৌ কৈ গল :—

"ক'ত কি হৈছে মই একো ধৰিবই পৰা নাই। যদি প্ৰকৃততে

তেনেকুৱা এটা ঘটনা হৈছিলেই তেনেহলে তাতেইবা কি হ'ল? মহাযুদ্ধৰ অমানুষিক ঘটনাৱলী আৰু সমূহীয়া নৰহত্যাৰ পিচত এজনক মাৰিলে কোনোবা জানো দোষী হব পাৰে! যুদ্ধৰ সময়তেই মোৰো সকলো আত্মীয়-স্বজন হেৰুৱালো। তুমি মোৰ খুলশালী ছোৱালী; আৰু মোৰ আপোন মানুহৰ ভিতৰত জীয়াই থকা প্ৰাণী একমাত্ৰ তুমিয়েই। গতিকে সকলো শক্তি প্ৰয়োগ কৰি এই অপৰাধৰ পৰা তোমাক বচাবলৈ মই যৎপৰোনাস্তি চেষ্টা কৰিম।"

মেইনাৰে যেন আত্ম বিশ্বাস হেৰুৱাই পেলাইছে। তেওঁ যেন ভবিষ্যতক বিশ্বাস কৰিবলৈ অক্ষম। সেই কাৰণেই জুলিয়াচৰ কথাত তেওঁ উদাসৰ হাঁহিহে এটা মাৰিলে। তাৰ পিচত বেচ টাঙকৈ ঢেক্‌ঢেক্‌কৈ হাঁহিবলৈ ধৰিলে।

"তুমি তেনেকৈ হাঁহিছা কেলেই?"

"তুমি যে মোক ৰক্ষা কৰিবলৈ আহিছা সেই কথা ভাবিয়েই মোৰ হাঁহি উঠি গ'ল। সেই চেষ্টাৰ কিবা সুফল হব বুলি ভাবিছা নেকি? সেইবোৰত মোৰ আৰু কোনো বিশ্বাস নাই। তুমি যে মোক লগ ধৰিবলৈ আহিলা সেইয়েই মোৰ বাবে যথেষ্ট। বিচাৰত মোক দণ্ডবিধানেই কৰক কিম্বা খালাচেই দিয়ক সেই বিষয়ে মই ভাবি আৰু মূৰ ঘোলা নকৰো।"

"তুমি পিচে মিছাকৈয়ে ধৈৰ্য্য হেৰুৱাইছা। এনেকুৱা বিপদত মনস্থিৰ কৰি ৰাখিব লাগে।"

"হামবাৰ্গ চহৰত মই আছিলো বুলি আদালতত প্ৰমাণ কৰিবলৈ মোক অন্ততঃ এজন বিশ্বাসযোগ্য সাক্ষীৰ দৰ্কাৰ হৈ পৰিছে। তেতিয়া হলেই কৰ্কৰ ষড়যন্ত্ৰ চূড়মাৰ হৈ যাব। পিচে সেই বিষয়েও মই উদাসীন। মোক হয়তো খালাচকেই কৰি দিব। কিন্তু তাতেইবা কি হব? মানুহৰ আগত মুখ দেখুৱাবলৈ মোৰ আৰু মন নাইকিয়া হৈছে।"

"সেই কথা মই অৱশ্যে বুজিছো।"

"যি ধন সম্পত্তিৰ কাৰণে এই আচৰিত ভাও লব লগীয়া হৈছিল,

সেইবোৰলৈ মোৰ আৰু কোনো আকাঙ্খ্যাই নাই। শেষত এণ্টন কৰ্ক'ৰ কি হব গৈ সেই বিষয়েও মই একো ভবা নাই। কিন্তু মোৰ অন্তৰৰ ভিতৰত এটা উৎস যেন ভাগি গৈছে। সেই কাৰণেহে মোৰ মনটো অলপ চঞ্চল হোৱা যেন লাগিছে। তাক যেন আকৌ নতুন ৰূপ দিম।"

"সকলো অতিক্ৰম কৰি তোমাৰ দিন ভালৰ ফাললৈ আহি আছে। তোমাৰ মানসিক সত্বাৰ এতিয়াও মৃত্যু হোৱা নাই। তুমি অধৈৰ্য্য নহবা।"

"কিন্তু আদালতে মোক মুক্তি দিলেও এই কেলেংকাৰী কাহিনী মানুহৰ মুখে মুখে যে প্ৰচাৰ হৈ থাকিব!"

"মেইনাৰ, আমেৰিকাখন বৰ ডাঙৰ দেশ। ইয়াত এইবোৰ কথাত মানুহ ব্যস্ত নেথাকে। অতি সহজেই ইয়াৰ মানুহে এই সকলো পাহৰি যাব। তেতিয়া নিজ মনে তুমি চলাফুৰা কৰিব পাৰিবা। এই অভিযোগৰ পৰা যে তুমি খালাচ পাবা মই ভালদৰেই জানো। মোকৰ্দ্দমা শেষ হোৱাৰ পিচত তুমি দেখোন মোৰ লগতেই উইচ্‌কন্‌চিনলৈকে আহিব পাৰা। তাত প্লাচ্‌ষ্টিক ফেক্টৰী এটাত মই বৰ ভাল কাম এটা কৰি আছো। তোমাৰ বাইদেউৰ মৃত্যুৰ পিচত মই পুনৰ্বিবাহো কৰোৱা নাই। সেই বিষয়ে মই এতিয়ালৈকে একো ভবাও নাছিলো।"

"তেনেহলে এতিয়া সেই কথা তুমি কেনেকৈ ভাবিছা!"

"কিয়নো আমি দুয়ো লগহৈ আমাৰ ব্যক্তিগত নিৰ্জ্জনতা দূৰ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিব পাৰো। তোমাক যে মই অন্তৰৰ ভালপোৱা দিব পাৰিম সেই কথা মই নকওঁ। কিন্তু সম্ভৱতঃ আমি প্ৰত্যেকেই জীয়াই থাকিবলৈ কিবা এটা প্ৰেৰণা হয়তো পাম। সেই বিষয়ে অৱশ্যে মই তোমাক কোনো প্ৰশ্নকেই নকৰো। সম্প্ৰতি তোমাৰ জীৱনৰ এই দুৰ্যোগৰ কাহিনীকেই তুমি মোক কব পাৰা আৰু সকলো কথা মই ধৈৰ্য্য সহকাৰে শুনিম।"

"জীৱনত আকৌ কাৰোবাক যে বিশ্বাস কৰিব পাৰিম সেই কথা মই ভাবিবই নোৱাৰা হৈছো।"

"তোমাৰ সেই বিশ্বাস যে ভুল সেই কথা প্ৰমাণ কৰাটোকেই মোৰ জীৱনৰ অন্যতম লক্ষ্য এটা কৰি লব লাগিব যেন পাইছো।"

"জুলিয়াচ, তুমিনো মোক কেলেই পাবলৈ বিচাৰিছা বাৰু?" এতিয়া মই আৰু গাভৰু হৈ থকা নাই। তিক্ততা আৰু দাৰিদ্ৰ্যই মোৰ জীৱন আৱৰি ধৰিছে। মোক আদালতে খালাচ দিলেও সেই ধন সম্পত্তি মই আৰু চুব নোৱাৰিম।"

"মই তোমাৰ ধন-সম্পত্তি বিচৰা নাই সোণ! সঁচাকৈ কবলৈ গলে অকলশৰীয়া হৈ আৰু জীৱন যাপন কৰিব খোজা নাই।"

মুখামুখিকৈ বহি দুয়ো তাত এইদৰে কথাবাৰ্ত্তা পাতি থকা সময়তেই কোঠালীটোৰ দুৱাৰখন খুলি ষ্টাৰ্লিং কেন সোমাই আহিল। জুলিয়াচ উঠি থিয় দিলে। ইন্সপেক্টৰে মেইনাৰলৈ চাই কলে—"আপোনা-লোকৰ কথাত বাধা দিবলগীয়া হোৱাৰ কাৰণে মই নিজেই দুখীত। কিন্তু ইকালে আন কেইবাটাও নতুন কথা বাহিৰ হৈছে। ঘটনাই অন্যৰূপ লৈছে। আপুনি এতিয়া মোৰ লগত অফিচলৈ আহিব লাগিব।"

একে উশাহতেই মেইনাৰে সুধিলে—"কেলেই!"

কেনে মেইনাৰলৈ চাই হাঁহিলে। এই হাঁহিত যেন সৌহাৰ্দ্যৰ ভাব এটা আছে। তাৰ পিচত তেওঁ কলে—"আপোনাক দিবলগীয়া খবৰ বহুতো আছে। সেই কাৰণে মই নিজেই আপোনাক নিবলৈ আহিছো।"

মেইনাৰে জুলিয়াচৰ চকুলৈ চালে। তেওঁৰ চকুৰ দৃষ্টিতো যেন মেইনাৰে আশাৰ সঞ্চাৰ এটা দেখিবলৈ পালে। তাৰ পিচত জুলিয়াচক কেনৰ লগত চিনাকি কৰি দি কলে—"এইয়া মোৰ ভিনদেউ জুলিয়াচ ক্লেন। তেখেত উইচ্ কনচিনত থাকে। তেখেতে ইতিমধ্যে যুদ্ধ ক্ষেত্ৰত প্ৰাণ বিসৰ্জ্জন দিয়া বুলিহে মই ভাবি আছিলো।

বাতৰি কাকতত প্ৰকাশ হোৱা মোৰ ছবি দেখি মোক সহায় কৰিবলৈ আহিছে। তেখেতকো লগত লৈ যাব পাৰোনে বাৰু ?"

"নিশ্চয় পাৰিব। তেখেতক মই ইতিমধ্যে লগ পাইছিলোৱেই। মোৰ গাড়ী বাহিৰতেই আছে। আমি এতিয়া যোৱাহে ভাল হব।"

বাহিৰত ৰখাই থোৱা গাড়ীখন কলা ৰঙৰ সাধাৰণ গাড়ী যেনেই দেখা গৈছিল। কিন্তু গাড়ীখনৰ ওপৰত এটা চাইৰেণ লগোৱা আছিল আৰু উজ্জ্বল বিশেষ ধৰণৰ লাইট এটা বন্ধা আছিল। এই দুটা বস্তুৰ কাৰণেই আন গাড়ীৰ লগত এইখন গাড়ীৰ পাৰ্থক্যটো ওলাই পৰিছিল। নিউইয়ৰ্ক চহৰৰ আলিত এই গাড়ীখন গলে আন সকলো গাড়ীয়েই বাট এৰি আগবাঢ়ি যাবলৈ দিছিল।

গাড়ীখন গৈ পুলিচ থানা পালেগৈ। তেওঁলোক থানাৰ ভিতৰত বহিলগৈ। লগে লগে খাকী পোচাক পিন্ধা চিপাহী এজনে এণ্টন কৰ্ক থানাৰ সেই কোঠালীটোলৈ লৈ আহিল।

অতি বিস্ময় সহকাৰে মেইনাৰে এণ্টন কৰ্কলৈ চালে। তেওঁৰ পিন্ধা কাপোৰকানি আগৰ দৰেই পৰিপাটি যেনেই লাগিছিল। পিচে কৰবাত যেন কিবা এটা বিশৃঙ্খলতাই ঠাই পাইছে। তেওঁৰ চকু কেইটা বৰ নিস্তেজ যেন দেখা গ'ল। সেই নিস্তেজ চকুৰেই তেওঁ এবাৰ মেইনাৰলৈ চালে। তাৰ পিচতেই কেনলৈ চাই কাৰো লগত একো কথাবতৰা নপতাকৈয়ে চকী এখনত বহি পৰিল। চিপাহী জন অলপ পিচলৈ গৈ দুৱাৰৰ ওচৰত থিয় দিলে

কেনেই প্ৰথমে কথা আৰম্ভ কৰি কলে—"কৰ্ক ডাঙৰীয়া, আপোনাক প্ৰশ্ন কৰিবলৈ কেলেই ইয়ালৈ অনা হৈছে সেই কথাৰ কাৰণ বিচাৰি আপুনি বাৰে বাৰে মোক দাবী জনাই আছে। সেই কথাৰ উত্তৰ এতিয়া মই আপোনাক ইয়াতেই দিম "

কৰ্কে উত্তৰ দিলে—"মই মনোযোগেৰে আপোনাৰ বক্তব্য শুনিম ?" এইদৰে কৈ তেওঁ এটা কাঠ হাঁহি মাৰিলে। তাৰ পিচত গাটো

অলপ লবাই চকীখনত আৰামকৈ বহি ললে। ইতিমধ্যে কেনে খৰতকীয়া ভাবে কিছুমান কাগজ-পত্ৰৰ ফাইল চাবলৈ ধৰিলে।

ফাইলবোৰ চোৱা হলত ইন্সপেক্টৰে মূৰ ডাঙি চাই আকৌ কবলৈ ধৰিলে—"কৰ্ক ডাঙৰীয়া, ৰিচমণ্ডৰ পত্নীয়ে আমাক কেইটামান কথা কোৱাৰ পিচত আমি গতানুগতিক ভাবেই হামবাৰ্গৰ পুলিচ বিভাগলৈ তাৰ যোগে খবৰ দিলো, আৰু মেইনাৰ নামৰ ছোৱালী এজনীৰ চিনাক্ত কৰণ সম্বন্ধে প্ৰতিবেদন বিচাৰিলো। তাৰ পুলিচে উত্তৰত জনালে যে সেই নামৰ ছোৱালী এজনী আজি কেইমাহমান আগলৈকে প্ৰকাশক কোম্পানী এটাত অনুবাদিকাৰ কাম কৰি আছিল। বাতৰি কাকত এখনত বিয়া বিষয়ৰ জাননী এখন ওলোৱাৰ কেইমাহমান পিচতেই ছোৱালীজনী অন্তৰ্দ্ধান হৈছে।"

এই কথা শুনিও কৰ্কৰ মুখৰ চৰিৰ কোনো সলল-সলনি হোৱা দেখা নগল। সেই কাঠ হাঁহিটো তেওঁৰ ওঠত বিৰিঙিয়েই আছিল।

"তাৰ পিচত আমি ৰিচমণ্ডৰ পত্নীৰ ফটো এখন ৰেডিঅ ফটোগ্ৰাফ যোগে হামবাৰ্গলৈ পঠিয়ালো। হামবাৰ্গৰ প্ৰকাশক কোম্পানীৰ মালিকে সেই ফটোখন মেইনাৰৰ ফটো বুলি চিনাক্ত কৰিলে।"

কৰ্কে মূৰ জোকাৰি কলে—"এই কাৰণতেই জবানবন্দী লবৰ কাৰণে মোক ইয়ালৈ ধৰি অনাৰ কোনো যুক্তিযুক্ততা মই দেখা নাই।"

মেইনাৰ বিস্ময়াভিভূতা হৈ কৰ্কলৈ চাই আছিল। কৰ্কৰ এই উত্তৰ শুনি তেওঁ কেনেকৈ চালে। দুয়োজন মানুহে যেন মুখাহে পিন্ধি লৈছে মেইনাৰে তেনেকুৱা অনুমান কৰিলে। কেনে অন্যমনস্কভাবে টেবুলত থকা কাগজ-পত্ৰবোৰ লিৰিকি বিদাৰি আছিল—যেন সেই কাগজবোৰ অদৰ্কাৰীহে। তাৰ পিচত তেওঁ কৈ গ'ল—

"অকল সেইয়েই নহয় কৰ্ক ডাঙৰীয়া; আপোনাক ইয়ালৈ অনাৰ আৰু বহুত কাৰণ আছে। আপোনাৰ লগত আমি টেপ ৰেকৰ্ডিং কিছু পাইছিলো। তাৰে এখন ৰেকৰ্ডৰ মাত আপোনাৰ।

আনখন ৰেকৰ্ডৰ মাত আপুনি বিচমণ্ডৰ বুলি কৈছিল। কিন্তু বিচমণ্ডৰ পৰিবাৰে কয় যে সেইয়া তেখেতৰ স্বামীৰ মাত নহয়।" এইবুলি কৈ জিজ্ঞাসু দৃষ্টিৰে কেনে কৰ্ফলৈ চালে।

কৰ্ফ নিমাত হৈয়েই থাকিল। তেওঁ হাত দুখন জোৰকৈ লৈ চকী খনতেই বহি থাকিল। কাঠৰ পুতলাৰ দৰে স্থিৰ হৈ এক উদাসীন দৃষ্টিৰে তেওঁ বেৰলৈ চাবলৈ ধৰিলে।

কেনে কৈ গ'ল—"তদন্তৰ সময়ত পুলিচে বিচমণ্ড ডাওৰীয়াৰ নিজা গলৰ টেপ ৰেকৰ্ডিং এখন জব্দ কৰিলে। এখন ভোজ মেলত ভাষণ দিওঁতে বিচমণ্ডে কোৱা কথাৰ সেই টেপ ৰেকৰ্ডিং ৰাখি থোৱা হৈছিল। এই দুয়োখন ৰেকৰ্ডকেই আমি মাত-কথা বিশেষজ্ঞ এজনলৈ পৰীক্ষাৰ কাৰণে পঠিয়াইছিলো। পৰীক্ষকে বিচমণ্ডৰ পত্নীৰ কথাকেই সমৰ্থন কৰি অভিমত দিছে যে আপোনাৰ লগত পোৱা ৰেকৰ্ডখনৰ মাত বিচমণ্ডৰ নহয়। সেইটো মাত আপুনিয়েই কেৰিকেচাৰ কৰি উলিয়াইছিল। বিশেষজ্ঞ সকলে আদালতত এই কথা প্ৰমাণ কৰিব।"

এণ্টন কৰ্ফ বহা ঠাইতে যেন জয় পৰি গৈছে মুহূৰ্ত্তৰ কাৰণে তেনেকুৱা দেখা গ'ল। ক্ষন্তেক পিচতেই আকৌ সুস্থিৰ হৈ কেনক কলে :—"আইন আদালতত সদায়েই এজন বিশেষজ্ঞৰ কথা মিছা বা ভুল বুলি আন এজন বিশেষজ্ঞই অভিমত দিয়ে। এটা পক্ষই যদি মানুহৰ মগজৰ বিকৃতি আছে বুলি মনোবৈজ্ঞানিক এজনক সাক্ষী হিচাবে আনি হাজিৰ কৰে, আনটো পক্ষই আন এজন বিশেষজ্ঞ আনি তাৰ থিক ওলোটাটোহে প্ৰমাণ কৰে। গতিকেই ফিজ দিলেই আপোনাৰ বিশেষজ্ঞৰ কথা ওলট-পালট কৰিবলৈ মই আৰু বহুতো বিশেষজ্ঞ পাম।"

কেনে ওঠ-দুটা কামুৰি খুব নিবিষ্টচিত্তে কৰ্ফে কোৱা কথাবাৰৰ তাৎপৰ্য্য ভালদৰে ভাবি চালে। তাৰ পিচত অলপ গম্ভীৰ ভাবে কলে "আইনৰ বেলিকা বহুত গণ্ডগোলীয়া কথাৰ সৃষ্টি হয় সঁচা।

কিন্তু মাত-বোল আৰু শব্দাদি চিনাক্ত কৰণৰ সময়ত সেই আহুকাল-বোৰ বহুত কম হয়। কিয়নো এই বিষয়টোৰ নিস্পত্তি কৰিবলৈ বিজ্ঞান সম্মত বহুত তথ্য আছে।"

তাৰ পিচত ফাইলত থকা কাগজপত্ৰ কিছুমান পঢ়ি চাই কেনে আকৌ কৈ গ'ল—"বেলেগ বেলেগ মানুহৰ মাত কথাত বেলেগ বেলেগ শব্দ, সুৰ আৰু স্পন্দন বাহিৰ হয়। এজন মানুহৰ মাত কথা আন এজন মানুহৰ মাত কথাৰ লগত কেতিয়াও একে নহয়। আজি কালি এই মাত কথাৰ পাৰ্থক্য বাহিৰ কৰিবলৈ বৈজ্ঞানিক বহুত পন্থা বাহিৰ হৈছে। এনেকুৱা কিছুমান পদ্ধতি বাহিৰ হৈছে যে মানুহৰ কথা বাৰ্ত্তাবোৰৰ ফটো পৰ্য্যন্ত লৈ সেইবোৰ কাডিঅ'লজিৰ নিচিনাকৈ চাৰ্ট এখনত উঠাব পৰা যায়। এই পদ্ধতিৰেই বিচমণ্ড আৰু আপোনাৰ গলৰ মাত কথা মিলাই চোৱাত দেখা গল যে দুয়োখন টেপৰেকৰ্ডিং একেজন মানুহৰ গলৰ নহয়।"

নিজকে আৰু কিছু গহীন যেন দেখুৱাই কেনে কৈ গল—"মোকৰ্দ্দমা এটা সজাই পৰাই অভিযোগ পত্ৰ দিবৰ সময়ত পুলিচৰ কাৰণে পৰোক্ষ আৰু বিজ্ঞান সম্মত সাক্ষ্য অতি মূল্যবান অস্ত্ৰ। জুৰিৰ সভ্যসকলে অৱশ্যে ঘটনা দেখা সাক্ষীহে বেচিকৈ বিচাৰে। সেই বিষয়েও আমি থিক কৰি থৈছো। ঘটনা দেখা সাক্ষীও আমি একাধিক জন পাইছো।"

মুখত এটা বন্ধুত্বৰ হাঁহি লৈ তেওঁ মেইনাৰলৈ চাই সুধিলে—"আপোনাৰ এজন বন্ধু আছে নহয়?"

মেইনাৰ আচৰিত হৈ সুধিলে—"আপুনি কি সুধিছে?······মোৰ এজন বন্ধু আছে?"

কেনে এই কথাৰ একো উত্তৰ নিদিলে। তেওঁ দুৱাৰ মুখত থিয় হৈ থকা চিপাহীটোক কিবা এটা ইঙ্গিত দিলে মাত্ৰ। চিপাহীটো বাহিৰলৈ ওলাই গ'ল। অলপ পিচতেই বিচমণ্ডৰ জাহাজত কাম কৰা জেমেইকান চাকৰ এটাক কোঠালীটোৰ ভিতৰলৈ লৈ আহিল। তাক

তাত দেখি মেইনাৰ অতি আচৰিত হ'ল। এই চাকৰজনৰ নাম আছিল জন টমাচ।

টমাচক তাত দেখি কৰ্ক'ৰ মুখৰ চেহেৰা কেহেঁৰাজ এটা যেন হল। চকীখনতেই গাটো লৰাই তেওঁ হেলনীয়াহৈ বহিল।

কেনে টমাচলৈ চাই কলে—"তুমিতো এই ঘটনা সম্বন্ধে নিজে জনা কথা কেইটামান কম বুলি নিজেই আগবাঢ়ি আহিছিলা। তুমি কোৱা কথাখিনি আমাৰ সকলোৰে আগত আকৌ কোৱাচোন বাৰু!"

টমাচে কেনলৈ চাই একেলেথাৰিয়ে এইদৰে কৈ গ'ল—

"শনিবাৰে ৰাতি দহ বজাৰ অলপ আগতে মোৰ গৰাকী ৰিচমণ্ড আৰু মেমচাহেবৰ বাবে আন দিনাৰ দৰেই মই চাহ বাকিছিলো। চাহ কৰা কোঠালীটোলৈ কৰ্ক সোমাই আহিল। তেওঁৰ যেন কিবা কথাত খং উঠি আহিছে তেনেকুৱা দেখা গৈছিল। তেওঁ মোক কলে যে চাহৰ ৰং কম হোৱাৰ কাৰণে ৰিচমণ্ডে সদায় খং কৰে। সেই কাৰণেই চাহৰ ৰং ঠিক হৈছেনে নাই নিজেই পৰীক্ষা কৰি চাবলৈ আহিছে। ডাঙৰ যিটো কাপত মোৰ গৰাকীয়ে সদায় চাহ খাইছিল সেই কাপটোতেই কৰ্কে চাহ কিছু ঢালিলে। চাহৰ কাপ প্লেট যত আছিল, সেইখিনি যাতে মই নেদেখো তেনে ভাবে তেওঁ মোক আৰ কৰি থিয় হল। মই বুজিলো যে তেওঁনো কি কাম কৰিছে সেইটো মই চোৱাতো তেওঁ ভাল নেপায়। কিন্তু তথাপি অলপ একাষৰীয়াকৈ থিয় হৈ মই সকলো চাই থাকিলো। জেপৰ পৰা তেওঁ কিবা এটা বাহিৰ কৰিলে। কাপটোত সেইটো তেওঁ পেলাই দিলে। তাৰ পিচত চামুচেৰে চাহখিনি লৰাই দিলে। তাৰ পিচত কলে যে চাহ খিনিৰ ৰং এইবাৰ ঠিক হৈছে। তেতিয়া চাহখিনি ৰিচমণ্ডক দিবলৈ লৈ যাবলৈ মোক আদেশ দিলে।"

ইন্সপেক্টৰে তেওঁক সুধিলে—"কৰ্ক'ৰ সেই কাৰ্য্যত তুমি সন্দেহান্বিত হোৱা নাছিলা জানো?"

চাকৰটোৱে মুৰ জোকাৰি কলে—"তেতিয়া মই একো সন্দেহকেই

কৰা নাছিলো দেউতা। আগতেও তেনেকুৱা দুই এটা ঘটনা ঘটিছিল। কেতিয়াবা কেতিয়াবা গৰাকীয়ে দৰব লোখোৱা হয়। তেতিয়া কৰ্কে'ই সেই দৰব গৰাকীৰ পানীৰ লগত মিহলাই দিছিল। কিন্তু যেতিয়া এই হত্যাকাণ্ডৰ কথা মই খবৰ কাগজত পঢ়িলো তেতিয়াহে সেই কথা মোৰ মনত খেলালে।"

"কিন্তু তুমি এই কথা ব্যক্ত কৰিবলৈ ইমান পলম কৰিলা কেলেই ?"

চাকৰটোৱে নম্ৰ ভাবে কলে—"ভয়তে মই এই কথা কোৱা নাছিলো। বৰ আচৰিত ধৰণৰ ঠাই এখনত মই আছিলো। পুলিচলৈও ভয় কৰিছিলো। কিন্তু অৱশেষত মই আহি সকলো কথা কবলগীয়া যে হব সেই কথা মই জানিছিলো। সেই কাৰণেই আপোনালোকৰ ওচৰ পাইছোহি।"

"টমাচ, তুমিনো কিহৰ কাৰণে মোৰ এই মহান উপকাৰ কৰিবলৈ আহিলা ?" মেইনাৰে তাক সুধিলে।

চাকৰটোৱে নম্ৰভাবে কলে—"এদিনাখন ভাত খোৱা থাল এখনেৰে গৰাকীয়ে মোক মাৰিছিল। ডাষ্টবিনত মুৰ সুমাই লেতেৰা হোৱা জধলা কুকুৰ এটাৰ নিচিনাই হৈ পৰিছিল মোৰ অৱস্থা। কিন্তু সেই অৱস্থাত আপুনি মোৰ গাত হাত বুলাই মোক মৰম কৰিছিল। মানুহ হিচাবে আপুনি মোক ব্যৱহাৰ কৰিছিল। সেই কথা ভাবিলে এতিয়াও মোৰ আনন্দত চকুপানী ওলায়।"

কেনে জিজ্ঞাসু দৃষ্টিৰে চাকৰটোক সুধিলে—"বিচমণ্ডৰ মৃত্যুৰ পিচত কৰ্কে' সন্দেহজনক ভাবে চলাফুৰা কৰিছিল নেকি বাক ?"

"তেওঁ মোক বৰ মৰমেৰে ব্যৱহাৰ কৰিছিল। মাজে সময়ে টকা পইচাও দিছিল। তেনেকুৱা ভাল ব্যৱহাৰ তেওঁ আগতে কেতিয়াও মোক কৰাই নাছিল।"

"ধন্যবাদ, তোমাক আৰু আন সুধিবলগীয়া কথা নাই।" ইন্সপেক্টৰে ইংগিত দিয়াত টমাচক ভাৰ পৰা বাহিৰলৈ লৈ যোৱা হ'ল।

সেইনাৰে সি যোৱালৈকে চাই থাকিল। তেওঁ মুখেৰে কিবা এটা কব খুজিছিল। কিন্তু একো কথাই বাহিৰ নহল।

কৰ্ফে কাঠ হাঁহি এটা মাৰি কলে—"ইন্সপেক্টৰ চাহেব! এই বোৰ লবা-খেমালী যেনহে লাগিছে। জেৰা কৰিলে এই মানুহজনে কি কৰগৈ আপুনি জানিছেনে বাৰু! তেওঁ নিজেই কৈ গৈছে যে গৰাকীয়ে দৰব নেখালে মই নিজে দৰব মিহলাই প্ৰায়েই খুৱাইছিলো। গতিকে কোনদিনা চাহৰ লগত দৰব মিহলাই দিয়া হৈছিল সেই কথা তেওঁ নিৰ্ভুল ভাবে কব পাৰিব জানো?"

কেনে কৰ্ফৰ কথালৈ কাণষাৰেই নিদিলে।

তাৰ পিচত কিবা এটা মনত পৰাৰ দৰে কেনে কৈ উঠিল—"এৰা এতিয়াহে মনত পৰিছে। ৰবদেই অলপ। তেওঁ বহাৰ পৰা উঠিল আৰু টেপৰেকৰ্ডাৰটো আনি কৰ্ফৰ আগত থৈ কলে, "আপুনি টেপ-ৰেকৰ্ডিঙৰ কথাবোৰ বৰ ভাল পায়, নহয়নে? আপোনাক ইয়াৰ কেইখনমান ৰেকৰ্ড বজাই শুনাওঁ ৰবদেই? মহিলা সকলক কথা হাজোতত এই ৰেকৰ্ডিংবোৰ লোৱা হৈছিল। এই ৰেকৰ্ডিংৰ কথা বতৰা বিচমণ্ডৰ পত্নী আৰু আপোনাৰ মাজতেই যে হৈছিল সেই বিষয়েও প্ৰমাণ কৰিবলৈ মই সাক্ষী ৰাখি থৈছো।"

কৰ্ফ চকীৰ পৰা উঠি থিয় দিলে। তাৰ পিচত কলে—"ই অসম্ভৱ! এই কথা হবই নোৱাৰে। আপোনালোকে বিৰাট জুৱাচুৰি খেলিছে।"

"কেনেকৈ অসম্ভৱ হব কৰ্ফ ডাঙৰীয়া? আপুনি ভাবিছে আপুনিয়েই বেছি চালাক। বিচমণ্ডৰ পত্নীৰ লগত হাজোতত কথা কোৱাৰ আগতে কোঠালীটোত কৰবাত লুকাই থোৱা মাইক্ৰফন আছেনে নাই আপুনি খুব ভালদৰে পৰীক্ষা কৰি চোৱা নাছিল জানো? পিচে ইলেক্‌ট্ৰনিক্‌চৰ ব্যৱহাৰৰ কথা আপুনি যে ভালদৰে নেজানে সেই কথাৰ প্ৰমাণ পোৱা গ'ল। বিজনেন্‌চৰ সূত্ৰত কাম কৰা কণ্টেক্ট মাইক্ৰফন এটা আমি ব্যৱহাৰ কৰিছিলো। ওচৰৰ আনটো কোঠালীত

এই মাইক্ৰফনটো আৰিথোৱা আছিল। এতিয়া বাৰু মই ৰেকৰ্ডখিনি আপোনাক বজাই শুনাম।"

ৰেকৰ্ডিং মেচিনটো বাজিবলৈ ধৰিলে। তাত মেইনাৰ আৰু কৰ্ক'ৰ মাজত হোৱা কথোপকথন বাজি উঠিল।

কৰ্ক'ৰ মুখ শেঁতা পৰিল। ভৰি দুখন দুৰ্বল হৈ কঁপি উঠিল। চকীখনত তেওঁ আঁউজি বহি পৰিল।

"আপুনি আৰু শুনিব খুজিছে নেকি কৰ্ক ডাঙৰীয়া? বজাবলৈ এতিয়াও ভালেখিনি বাকী আছেই।"

কৰ্কে মূৰ জোকাৰিলে। কেনে ৰেকৰ্ডাৰটো বন্ধ কৰি দিলে। ৰেকৰ্ডাৰটো বন্ধ কৰাৰ লগে লগে কৰ্কে এটা পৈশাচিক হাঁহি মাৰিলে।

কেনে সুধিলে—"এই পৰিবেশটো বৰ আচৰিত যেন লাগিছে নেকি কৰ্ক ডাঙৰীয়া?"

"ঘটনাচক্ৰৰ যোগসূত্ৰৰ কাৰণেহে মোৰ হাঁহি উঠিছে। ধ্বংসপ্ৰাপ্ত নগৰ এখনৰ আতি-গুৰি নথকা এজনী সামান্য ছোৱালী, নগণ্য নিগ্ৰো চাকৰ এটা, এটা সাধাৰণ চিপাহী, এই আটাইবোৰেই এজন শ্ৰেষ্ঠ মানুহৰ জীৱন নষ্ট কৰিবলৈ ওলাইছে।"

কেনে একো উত্তৰ নিদিলে। তেওঁ চিপাহীটোক ইংগিত এটা দিলে মাত্ৰ। চিপাহীটোৱে কৰ্ক'ক কোঠালীটোৰ পৰা বাহিৰলৈ লৈ গ'ল। কৰ্কে অকনো আপত্তি নকৰিলে।

ওচৰতে চকী এখনত বহি বিস্ময় বিমুগ্ধ হৈ জুলিয়াচ ক্ৰেইনে সকলো শুনি আছিল। আনন্দ দমাব নোৱাৰি তেওঁ কৈ উঠিল— "মেইনাৰ, তুমি এতিয়া মুক্ত। বুজিছানে নাই! তুমি আজিৰ পৰা মুক্ত।"

মেইনাৰে কেনলৈ চালে। বেচেৰী তেতিয়াও কিংকৰ্ত্তব্যবিমূঢ়া হৈয়েই আছিল। তেওঁ কেনক সুধিলে—"ইমান খা-খবৰ, সাক্ষ্য প্ৰমাণ আৰু টেপৰেকৰ্ডিং আপোনাৰ হাতত থকা সত্বেও আপুনি মোক এই দৰে প্ৰশ্ন কৰি অলাকলা কৰিছিল কেলেই বাৰু?"

"আপোনাৰ কোৱা কথাৰ লগত কৰ্কে কোৱা কথা মিলাই চাবৰ দৰ্কাৰ হৈ পৰিছিল। আপুনি এই হত্যাকাণ্ডত কৰ্কৰ সহযোগী হয়নে নহয় এই কথাৰ প্ৰমাণ কৰিবলৈ মই সেই পন্থা অৱলম্বন কৰিছিলো।"

মেইনাৰে আগ্ৰহেৰে সুধিলে—"তেনেহলে মই এতিয়া মুক্ত নেকি ইন্সপেক্টৰ চাহেব ?"

এৰা, আপুনি হত্যাকাণ্ডৰ অপৰাধৰ পৰা মুক্ত। কিন্তু মৰাশটো ফাঁকিদি বে-আইনী ভাবে কঢ়িয়াই অনা দোষৰ অভিযোগ আপোনাৰ ওপৰত এতিয়াও আছে। বদমাচ মানুহ এজনৰ লগত পৰিহে আপুনি এই কাৰ্য্যত লিপ্ত হবলগীয়া হৈছিল কাৰণে বিচাৰকে হয়তো আপোনাক মৰমেৰে চাব।"

"কিন্তু তাৰ পিচত মোৰ কি হব ?" মেইনাৰে সুধিলে।

"সেই বিষয়ে মই একো কব নোৱাৰো।"

জুলিয়াচে মৰমেৰে মেইনাৰৰ বাহুত ধৰি কলে :—"তাৰ পিচত তুমি আৰু মই··· ।"

"আজীৱনলৈ নহয় জানো ?"

"তুমি যদি সেইটোকেই ইচ্ছা কৰা তেনেহলে...........

—অন্ত—

লিখকৰ অন্যান্য কিতাপ

১। আদালতৰ কাহিনী—আদালতত বিচাৰহোৱা লোমহৰ্ষক হত্যাকাণ্ড, ছোৱালী অপহৰণ আদি মোকৰ্দমাৰ বিবৰণ ইয়াত পাব। দাম—চাৰি টকা।

২। ভুতৰ দেশত—ভূত প্ৰকৃততে আছে জানো? প্ৰকৃত ৰহস্য সেই প্ৰশ্নটোতহে আছে। দাম—১·৫০ টকা।

৩। আদালতৰ কথা (ছপা হৈ আছে)।

আদালতত দৈনিক কি ঘটে? পুলিচ, কেৰাণী, উকীল, মহৰী আদিৰ জীৱননো কেনেকুৱা? সাক্ষীক জেৰা কৰা নিয়মেই বা কি? দাম—৩৫০ টকা। (অসমৰ সকলো দোকানতেই পাব)
